

TAOİZM VE ŞİNTOİZM

Taoizm ve Şintoizm doğayla uyum içinde yaşama odaklı Çin ve Japon dinleridir. Çevremizdekiler, okyanuslar, dağlar, göller ve çiçekler iyi düzenlenmiş bir yaşam dengesinin parçalarıdır. Bu ahenk iki dinin

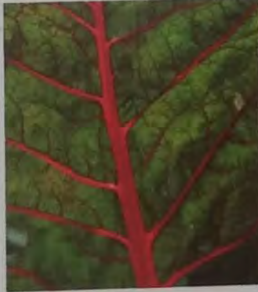
de simgesidir ve izlekçileri onu korumaya gayret eder. Taoist tanrılar doğa güçlerini ve hayatın diğer yönlerini kontrol edebilir. Şinto ruhları her yerdedir ve mağara, pınar gibi yerlerde barınırlar.

TAOİZM

Felsefi Taoizm, İ.Ö.6-4.yüzyıllarda *Tao Te Ching*'i yazdığı söylenen Lao Tzu'nun öğretileriyle başlamış eski bir düşünce sistemidir. Lao Tzu, dağlar taşlardan ağaçlara, yapraklarındaki damarlara dek tabiattaki her şeyin doğal düzenin simgesi olduğunu yazmıştır. Taoizm, doğaya karşı hiçbir eyleme girişmemek anlamına gelen eylemsizlikten (*wu-wei*) söz eder. Yin ve Yang dişi ve erkek gibi, zıt ama dengeli "güçleri" anlatan terimlerdir.



▲ Yontulmamış kaya
Lao Tzu yontulmamış kayadan, sürekli, kesintisiz bir değişim kütlesinden dem vurur. Sanatta bu kütle sıklıkla asla tekrarlanmayan oluşumlarıyla biçimsiz bir kaya ile simgelenir. Böyle taşlar toplanır ve minyatür evren sembolleri olarak bahçelere yerleştirilir.



▲ Doğanın damarları
Ağaçlar, yapraklar gibi doğal şeylerle yeryüzü boyunca dolanan maden "ejder" çizgileri ve damarlarını anlamak Taoizm'de büyük yer tutar. Bunların hepsi hayatın birliğini ve Yin Yang dengesini simgeler..



◀ Yeşim
Taoizm'de yeşim Cennetin özüdür ve bir ejderin menisinden oluştuğu söylenir. Asalet, kusursuzluk ve ölümsüzlük simgesidir.



▲ Taoist resim

Toprak, ağaç, ateş, metal ve su elementleri sanatta bir nesnenin özünü temsil etmek üzere sembolik bir biçimde kullanılır. Çamur toprağı temsil eder, ateş isle yapılan resimde sembolik olarak kullanılır, su ise resim malzemeleriyle karıştırılmıştır.



◀ Lao Tzu

Lao Tzu'nun öğretileri Taoizm'in temeli olmakla birlikte kendisi hakkında pek az şey bilinmektedir. Yaşlı doğduğuna inanılır, ak bir sakalı, bilgelik işareti sarkık kulakmemeleri vardır. Burada elinde Taoizm'in nasıl yayılabileceği ve kurtuluşun nasıl aranabileceğini simgeleyen bir yelpazeyle tasvir edilmiş. Taoistler tarafından tanrılaştırılmıştır, başındaki hale de kutsallığının işaretidir.



▲ Yin ve Yang

Doğal alem Yin ve Yang'ın tamamlayıcı ama farklı güçleri olarak görülür. Buradaki sembolik biçimleriyle Tao'nun iki yarısını temsil ederler. Yin dişi, karanlık, teslim olan, alçakta ve gecedir. Yang ise erkek, aydınlık, güçlü, yüksek ve gündür. Yin sözgelimi vadilerle ifade edilirken dağlar da Yang'ı temsil eder.



▲ I Ching

I Ching de denilen Değişim Kitabı klasik bir eserdir. Üç ve altı sıralı çizgi grupları Yin ve Yang niteliklerini ifade eder ve doğanın yolunu izlemek için eyleme ne zaman geçileceğinin, ne zaman geçilmeyeceğinin okunması amacıyla günümüzde de kullanılır.

ŞİNTÖİZM

Şintoizmin kökenleri eskilere dayanır ve Japon mitolojisiyle yakından ilişkilidir. Dinin temeli tabiatın farklı element ve güçlerini simgeleyen çok sayıda ruhtur (*kami*). Sözelimi bir ağacı keserek ya da bir hayvan öldürerek yaratılan her dengesizlik tören ve arınmayla sembolik olarak giderilir.



◀ **Şinto tapınağı**
Şinto'da ibadetin odağı tapınaktır. Tapınağa girmek için herkesin geçtiği torii ya da kutsal giriş, kutsal alana geçişin vurgulandığı, son derece belirgin bir semboldür. Bu giriş suyu gök ve toprağa bağlayarak doğadaki dengeyi ifade eder.



◀ **Daikoku**
Japon zenginlik tanrıları maddi varlık ve bolluk sembelleriyle donatılmıştır. Burada Şinto tanrısı Daikoku bir çuval piring üzerine oturmuş, elinde dilekleri gerçekleştirme ya da iyi talih getirmede kullanılan bir tokmakla tasvir edilmiştir.



▲ **Şinto sembolleri**
Şinto tapınaklarında üç sembol bulunur; Güneş tanrıçası Amaterasu'nun taktığı, şefkat anlamına gelen magatama/ boncuk kolye; mağarasından çıkmaya cezp edildiği metalden hakikat aynası; tanrı Susa-No-O tarafından bulunan ve daha sonra ilk Japon imparatoru tarafından kuşanılan kuvvet kılıcı.

► **Çiçek düzenleme bahçesi**
Küçük ölçekte evrendeki ahengin simgesi olan bahçe tasarımı, çiçek düzenlemesi gibi adetlerin altında Şintoizm'in doğayla uyum ideali yatar.



ŞİNTÖ RUHLARI

Şintoizm'de olağanüstü ya da huşu uyandıran her kutsal varlığa *kami* denir. Amaterasu bunların en önemlisidir. Bununla birlikte bu isim ister Inari gibi iyi ister evlerin yanmasına izin verdiğinde Kagu-Zuchi'nin olduğu gibi kötü olsun, bütün ruhlara verilir.



▲ **Inari**
Bereketli hasatlar ve bolluktan sorumlu olan Inari elinde dilekleri gerçekleştiren bir mücevher tutar, yanında da ulakları olarak güç simgesi iki beyaz tilki vardır.



▲ **Amaterasu**
Güneş tanrıçası Amaterasu'nun parlaklığı başından çıkan ışınlarla ifade edilir. İmparatorların atalarından olduğuna inanılır.



▲ **Dağ tanrıları**
Çoğu dağ ya da yanardağın, gücünü simgeleyen kendi tanrı ya da ruhu vardır. Örneğin Fuji Dağının tanrıçası Sengen-Samba'dır.



◀ **Ateş tanrıları**
Japonlar ateş ruhu Kagu-Zuchi'den korkar, onu sayarlar. Ruh her zaman uzun boylu, genç, çoğunlukla bağı açık bir adam olarak ve sadece kendisinin kontrol edebileceği alevlerle sarmalanmış halde tasvir edilir. Yangın ahşap evler için gerçek bir tehdit olduğundan Kagu-Zuchi düzenli olarak törenlerle yatıştırılır.

AYRICA BAKINIZ

Güneş, sf. 16-17
Ateş, sf. 30-31
Atalar, sf. 146-47
Kehanet, sf. 196-99
Bahçeler, sf. 244-47



YAHUDİLİK

Yahudilik Asya'nın batısındaki Kenan bölgesinde 3.500 yıl önce ortaya çıkmış eski bir dindir. Yahudiler Tanrı (Yehova) tarafından Mısır'daki esaretlerinden kurtarılarak Vaat Edilmiş Topraklar'a götürülen seçilmiş insanlar olduklarına inanırlar. Bugün Yahudiler dünyanın dört bir yanına dağılmış durumdadır, dolayısıyla dinlerinin sembolleri önemli bir birleştirici unsurdur. Yahudi yaşamının, bayramlarda yenilen yiyeceklerden dua edilirken giyilen giysilere, sinagogda kullanılan ritüel nesnelere, bütün yönleri zengin bir geçmişle derin bir Tanrı aşkını yansıtan bir anlamla yüklüdür.



ULUS VE YASA

Yahudi kimliği milliyet kavramıyla iç içedir. Binlerce yıldır kendi evinde yaşamamış bir halk için kendilerine ait bir ülke özlemi büyük anlam taşır. Çoğu Yahudi için Yahudiliğin sembolü sayılan İsrail devleti için verilen acı mücadelenin nedeni de budur. Bugün *halakab* adı verilen Yasanın Tanrı tarafından Musa'ya bildirildiğine ve Yahudi milletin ahlâki yapısını içerdiğine inanılır.



▲ Kudüs

Eski ve kutsal Kudüs şehri Yahudiliğin yüreğidir. Kral Davud 3.000 yıl kadar önce şehrin hakimi olalı duaların odağı ve Yahudi ulusunun sembolüdür.



▲ Batı Duvarı

Kudüs Tapınağı İ.S.70 yılında Romalılar tarafından yıkılmıştı. "Ağlama Duvarı" olarak da bilinen Batı Duvarı bu tapınaktan günümüze ulaşan tek kalıntıdır. Yahudiler için bir hac yeridir ve Yahudi ulusunu simgeler.

▲ Kutsal Ahit Sandukası

Önceleri Tanrının varlığı anlamını taşıyan bu tahta sandığın On Emri barındırdığına inanılır. Bugün her sinagogda sembolik bir sandık bulunur, Tora tomarları bu kutsal sandıkta saklanır.



▲ Davud Yıldızı

Bütün dünyada Yahudiliğin popüler simgesi olarak tanınan Davud Yıldızı Yahudi kimliği ve birliğinin güçlü bir işaretidir. Yahudi mezar taşlarında 17. yy sonlarında kullanılmış, 1980'lerde Siyonistler tarafından benimsenmiş, bugün de İsrail bayrağında yer almaktadır.



▲ Torah

Tanrı Yasası ve Yahudi inancının merkezinde yer alan Tora, 'Yahudi İncili'nin ilk beş kitabının elyazmalarından oluşan bir parşömen tomarıdır. Tomarın etrafında çevrildiği, Azei Hayyim adı verilen çubuklar Hayat Ağaçlarını simgeler.

▲ Tora muhafazası

Tora, geleneksel olarak Yahudilik sembolleriyle işlenmiş kumaş bir muhafazada korunur. Burada Tora'nın kraliyet statüsünü simgeleyen bir tacın iki yanında Yahudi aşiretiyle ilişkili tanınmış bir sembol olan iki aslan görülüyor.

BAYRAMLAR VE DUA

Yahudi inancında dua temel bir önem taşır. Dindar Yahudiler günde üç kez dua eder. Cumartesi -Şabat- özellikle önemlidir, ancak Yahudilerin tarihleriyle geleneklerini kutladığı ve Tanrı inançlarını teyit ettiği bir dizi bayram da vardır. Dua Yahudilikte böylesine bir yer tuttuğundan onunla ilişkilendirilen çeşitli sembolik nesne ve ritüeller bulunur.

► Şabat

Yahudi Şabat'ı (İbranice'de *Šabbat*) cuma akşamı başlayarak ertesi gün gecenin gelişine dek sürer. Geleneğe bağlı Yahudi erkekler iki tefilin, Tora'dan bölümler içeren küçük deri kutular, Tanrının varlığını simgeleyen kippah (takke) ve 613 püsküllü, On Emri temsil eden dua şalı (tallit) taşırlar.

Tefilin



Deri bir kayışla kola bağlanan Tefilin

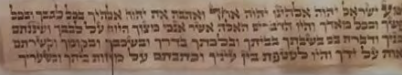


◀ Gümüş dua kitabı
Aralarında Tanrı kelimasını simgeleyen ve içeren dua kitabı da olmak üzere dua ile özdeşleşen birkaç obje vardır. Kitabın işlemelerle bezeli kapakları içindeki metnin kutsallığına işaret eder. Dua kitapları erkek çocuklara çoğunlukla 13 yaşına girdikleri Bar Mitzvah töreninde verilir.



◀ Mezuzah

Mezuzah adı verilen küçük muhafaza, sakininin inancını simgelemek üzere, genellikle Yahudi evlerinin eşiklerine asılır. Kişinin Tanrı inancının simgesi olarak eve girerken parmaklarını öpüp mezuzah'a dokunması geleneksel bir davranıştır. Her mezuzahın içinde kutsal kitaptan bir metinle küçük bir tomar bulunur.



Dua şalı/tallit

Mezuzah scroll

◀ Sukkoth

Vaat Edilmiş Topraklar yolunda Tanrının insanları esirgeyiciliğinin anıldığı Sukkoth/Çardaklar Bayramında çölde kurulmuş çadırları simgeleyen şenlik kulübeli inşa edilir ve palmye, söğüt ve mersin dallarından lulavlar (*bkz. resim*) örülür. Bunlar, Tanrının evrendeki hakimiyetini ifade etmek ve ertesi yıl yağmur yağması için sinagogun dört bir yönünde sallanır.



HAMURSUZ BAYRAMI

Hamursuz Bayramında Yahudilerin Mısır'dan kurtuluşu kutlanır. Bayram sırasında yapılan törenler, her biri olayın farklı bir simgesi olan bir dizi unsur içeren Hamursuz Bayramı yemeği/seder (*aşağıdaki resim*) gibi, sembolik anlamlarla yüklüdür.



▲ Matzah ekmeği
Mayasız matzah ekmeği. Yahudilerin ekmeklerinin kabarmasına vakitleri olmaksızın Mısır'dan ayrılış hızlarını simgeler.

Esaretin acılığını simgeleyen bayırturpu gibi acı bir ot.



Yeni yılın simgeleyen lop yamarı.

Bayram boyunca tapınaklarda kurban edilen kuzuları temsilen kuzu incik.

Yahudi kuleleri, alacakimlik, tuzlu su, tuzlu su.

Yahudilerin Mısır sarayları için kardağ bacası simgeleyen, meyve ve kabağın yemelerinden yapılmış esmer.



▲ Tuzlu su
Acı otların batındığı tuzlu su Yahudilerin Mısır'daki kölelikleri sırasında döktükleri gözyaşlarını simgeler.



▲ Şofar

Koç boynuzu Tanrının İbrahim'in sadakatinden hoşnutluğunun sembolüdür ve oğlu yerine kurban etmesini sağladığı koçu temsil eder. Yahudi Yeni Yılı olan Roş Haşanah'ın da simgesidir.



▲ Menorah

Yedi kollu şamdan en eski Yahudilik sembollerinden biridir. Kökeni kadim Yaşam Ağacı olabilir. Işığı Tora'nın ebedi ışığını simgeler.

AYRICA BAKINIZ

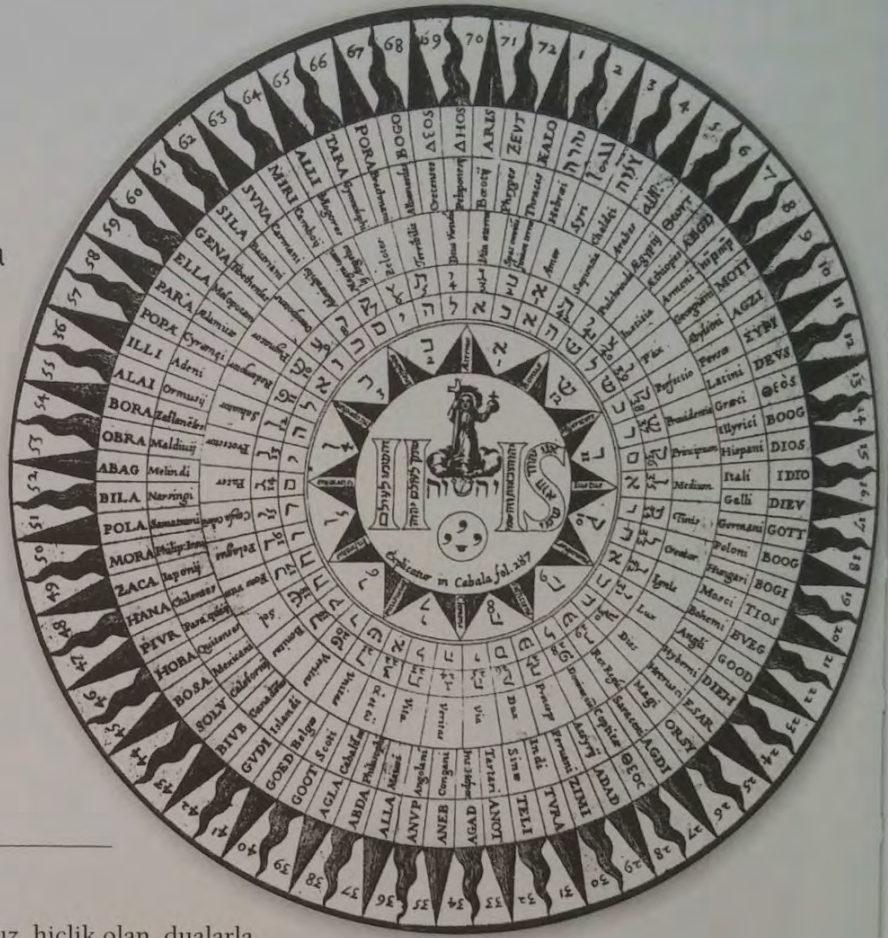
Kutsal ağaçlar, sf. 96-97
İnisiyasyon törenleri, sf. 124-25
Kabala, sf. 174-75
Şekiller, sf. 284-89
Bayraklar, sf. 328-29



KABALA

Yahudi mistisizminin bir dalı olan Kabala ile ilgilenenler Tanrı ile daha spiritüel bir ilişki içinde olmak amacıyla Tora'nın (Eski Ahit'in ilk beş kitabı) saklı anlamlarını araştırırlar.

Diyagram, sembol ve nümerolojiden yararlanan Kabala son derece karmaşık bir ezoterik sistemdir. Başlangıçta sözlü bir gelenek iken 13. yy civarından itibaren literatürde de yerini almıştır. Görkem Kitabı Zohar, bu konuda en önemli eser sayılır.



KABALA TANRISI

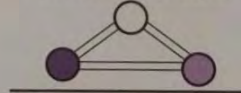
Kabalistlerin düalist bir Tanrı anlayışı vardır: Sınırsız, hiçlik olan, dualarla seslenilemeyecek Tanrı ve tezahür etmiş, iman edenlerin ilişkilerini geliştirebilecekleri aktif bir Tanrı. Kabala'nın önemli bir parçası Kabalistin Tanrıyı temsil etmek için kullanılan pek çok sembol ya da diyagramdan birine odaklanabileceği meditasyondur.



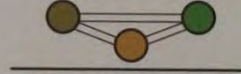
▲ Sefirot

Yukarıdaki diyagram, Kabala'da çoğunlukla kökü Cennette olacak şekilde ters çevrilmiş olan Yaşam Ağacının sembolik bir temsildir. Bu ağaç Kabala düşüncesinde merkezi bir yer tutan Sefirot'u ifade eder ve sınırsız, bilinemez Tanrının evreni yaratan aktif Tanrıya geçişini simgeler. On aşama ya da Sefira'dan her biri kişinin Tanrı ile ilişkisinin başka bir yönünü temsil eder ve diğerleriyle gruplar oluşturacak şekilde kanallarla bağlıdır.

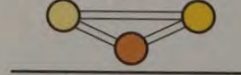
TECELLİLER ALEMİ (ATZILUTH)



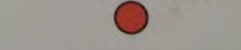
YARADILIŞ ALEMİ (BERIAH)



OLUŞUM ALEMİ (YETSIRAH)



EYLEM ALEMİ (ASSIAH)



▲ Dört dünya

Sefirot'u yorumlama yollarından biri de Tanrının yukarıda gösterdiği gibi on yayılımını "dört dünya" halinde gruplandırmaktır. Her bir dünya yaratma sürecinin ayrı bir aşamasını ifade eder.

▲ Tanrının 72 adı

Kabala meditasyonunda kullanılan semboller arasında Tanrının peygamberlere mucizeler (Musa'nın Kızıldeniz'i yarışı gibi) yarattığı söylenen 72 adı da bulunur. 72 ad, Çıkış kitabının her biri 72 İbrani harfli üç dizeden türetilmiştir. Her dizeden bir harf alıp ilk dizede soldan sağa, ikincisinde sağdan sola, sonuncusunda yine soldan sağa çalışarak Tanrının üç harfli 72 adı oluşturulur.



◀ Ein Sof

Bu sembol "Ein Sof"u, Tanrının Kabalistlerin yaratılıştan önce -bilinmez hiçlik olarak- varolduğunu düşündükleri sınırsız yönünü temsil eder; Tanrı bunun ardından on Sefirot (bkz. en soldaki şema) yoluyla yaratılış ve ibadetin Tanrısı halinde tezahür etmiştir. Ein Sof çoğunlukla Tanrının ışığı'nı simgeler.

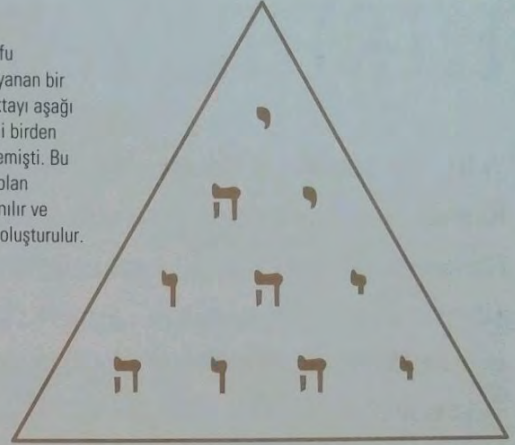
GEMATRIA

Gematria nümerolojinin İbrani biçimidir ve Kabala'da sözcüklerin saklı anlamlarıyla on Sefirot ile İbrani alfabesi arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için kullanılır. Çeşitli şekillerde kullanılan son derece karmaşık bir sanattır. Alfabenin her harfi hem sesi hem de sözcük içindeki yeriyle derin sembolik anlamlar taşır. Gliflerin nümerik anlamları da vardır ve harflerin nümerik değerleri eklenerek sözcükler yeniden yorumlanabilir. Aynı toplamı veren sözcükler arasında özel bir bağ vardır; ikinci kelime ilkinin yeni bir anlam verir.

Glif	İbranice	Ondalık sayılar
א	ALEPH	1
ב	BET	2
ג	GIMEL	3
ד	DALED	4
ה	HE	5
ו	WAW	6
ז	ZAYIN	7
ח	HETH	8
ט	TETH	9
י	YODTH	10
כ	KAPH	20
ל	LAMED	30
מ	MEM	40
נ	NUN	50
ס	SAMEKH	60
ע	AYIN	70
פ	PE	80
צ	TSADI	90
ק	QOPH	100
ר	RESH	200
ש	SHIN	300
ת	TAW	400
ך	KAPH	500
ם	MEM	600
ן	NUN	700
ס	PE	800
ץ	TSADI	900

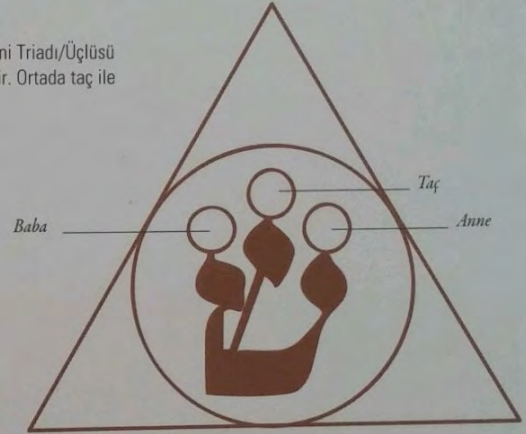
► Tetraktis

Kabalist tetraktis, İlkçağ Yunan filozofu Pitagoras'ın geliştirdiği orijinaline dayanan bir kozmos sembolüdür. Pitagoras on noktayı aşağı doğru düzenlemiş ve yaratılış sürecini birden çoğa gidecek şekilde bununla simgelemiştir. Bu versiyonunda Tanrının dört harfli adı olan YHWH'yi verecek İbrani harfleri kullanılır ve Kabala'nın Yaşam Ağacı olan Sefirot oluşturulur.



► İbrani Üçlüsü

İbrani harfi "şin" in temsil ettiği İbrani Triadı/Üçlüsü ilk üç Sefirot'un grafiğe dökülmesidir. Ortada taç ile solda baba, sağda anneyi simgeler.

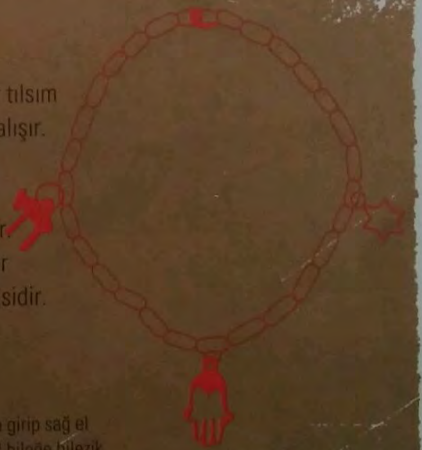


KIRMIZI BİLEZİK

Kabalistler kırmızı yün ipliğinden bir tılsım takarak negatif enerjiyi önlemeye çalışır. Geleneklere göre yünün bilek uzunluğunda kesilmeden önce Raşel'in mezarına dolanması gerekir. Raşel Yakub'un karısıydı. Kabalistler için kötülükten korunmanın ta kendisidir.

► Kırmızı İp Bilezik

Kabalistler enerjinin bedene sol el tarafından girip sağ el tarafından çıktığını ileri sürer. Bu nedenle sol bileğe bilezik takarak kötülüğün girişi engellenmiş olur.



◀ İbrani alfabesi

İbrani alfabesinde beşi sözcüğün başı, sonu ya da ortasındaki konumuna bağlı olarak iki kez tekrarlayan 22 harf vardır.

AYRICA BAKINIZ

Yahudilik, sf. 172-73
Tılsımlar, sf. 194-95
Nümeroloji, sf. 206-07



HIRİSTİYANLIK

Yaklaşık 2.000 yıl önce ortaya çıkan Hristiyanlığın kökenleri Yahudilikte yatar. Hristiyanlar İsa'nın dünyanın günahlarını affettirmek için çarmıhta can verdiğine inanır. Bundan ötürü haç Hristiyan inancının en yüce sembolüdür; Hristiyanlar

üzerlerinde taşıırken çoğu kilisenin biçimine de yansımıştır. Din şehitleri inançları uğruna ölürken İncil öyküleri barış güvercini gibi pek çok simgenin doğmasına yol açmış, havariler bunlara yenilerini eklemiştir.

İNANÇ SİMGELERİ

Temsili sanat her zaman Hristiyanlığın bir parçası olmuştur. Dinin pek çok sembolü de Hristiyan bilincinin parçasıdır. Haç, İsa'nın başını çevreleyen hale ya da ayla kadar bir kutsiyet simgesi olarak sıkça ortaya çıkan azizler de böyledir. Diğer semboller arasında Hristiyanların inançlarından ötürü zulme uğradığı Roma döneminde ortaya çıkıp bugün de kullanılmakta olan balık ve günümüzde evrensel bir barış işareti olan güvercin bulunur.



▲ **Bakire ile çocuk**
Bebek İsa masumiyetin, arılık ve kutsallığının simgesi olarak çoğunlukla çıplak ve beyaz bir bez üzerine oturmuş tasvir edilir. Bakire Meryem'in varlığı onun ana doğası ile İsa'nın insani yanını ifade eder.



▲ **Bakire Meryem**
Meryem burada geleneksel kırmızı elbisesiyle üzerine giydiği, Cennetin ve onun Kraliçesi konumunun simgesi mavi kaftanla tasvir edilmiş. Ellerini içtenlik ve tevazu ifadesiyle yüreği üzerinde dua konumunda birleştirmiş.



▲ **Doğum sahnesi**
Bu sahnede İsa'nın bir ahırdaki doğumu canlandırılır. Çobanlarla üç bilge adamın ziyareti Hristiyanlığın her köken ve milliyetten insanca kabulünü simgeler.



▲ **Ayakta duran kuzu**
Kurban kuzusu İsa'nın sembolüdür. Bir sancakla ayakta durduğunda İsa'nın çarmıhtaki ölümünün ardından göğe yükselerek kazandığı zaferi temsil eder.



▲ **Uzanan kuzu**
Bir haç ile Yedi Mühür kitabı üzerine uzanmış kuzu Kıyamet Gününde Hristiyan inancının zaferini simgeler.



► **İsa Mesih**
Hristiyanlarca Tanrının oğlu olduğuna inanılan İsa Bakire Meryem'den doğmadır. Bu Rus ikonasında başı haleyle çevrili İsa sağ elini müminleri kutsamak üzere kaldırmış halde tasvir edilmiş. Temas halindeki üç parmağı Teslis (bkz. sağ üst) işareti iken serbest duran iki parmak da İsa'nın insan doğası ve yeryüzüne insan biçiminde gelişini simgeler. Sol elinde kutsal kitabı tutmakta.

◀ **Balık**
İsa Mesih, Tanrının Oğlu ve Kurtarıcı sözcüklerinin ilk harfleri Yunanca "balık" anlamına gelen *ichthys* sesini verir. İlk Hristiyanlar tarafından gizli bir işaret olarak kullanılırdı. Bir kişi balığın bir eğrisini çizer, diğeri ötekini ekleyerek tamamlardı.





► Fleur de lis

Fleur de lis ya da süsen, Teslis (Baba, Oğul, Kutsal Ruh), Bakire Meryem'in saflığı ve Cebrail'in sembolüdür.



► Güvercin

Teslis'in üçüncü unsuru Kutsal Ruh'un sembolü güvercin, Nuh'un gemisine ağzında bir zeytin dalıyla dönüşüyle barışı da simgeler.



► Dikenli taç

İsa'yı küçük düşürme amacıyla başına konan dikenli taç Hristiyanların gözünde insanlığı kurtarmak için acı çeken İsa'nın işaretidir.

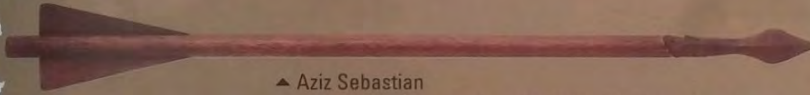


► Üç çivi

İsa'nın çarmıha gerilişi sırasında elleriyle ayaklarına çakılan çiviler de dikenli taç gibi onun kendini kurban edişinin sembolüdür.

HİRİSTİYAN AZİZLERİ

Özellikle dindar bir yaşam sürmüş, ölümlerinin ardından Kilise tarafından aziz ilan edilmiş kişilerdir. Çoğu aziz belirli bir özelliğin simgesi olduğu kadar bu özellikleriyle de tanınır. Bazı amblemler azizlerin ne şekilde katledildiğinin ifadesidir, Aziz Peter'in çaprazlamasına duran anahtarları gibi bazı diğerleri de o kadar tanınmıştır ki azizin kendisini simgelerler.



► Aziz Sebastian

Ok veba ve Aziz Sebastian'in sembolüdür. Oklarla yaralanmış ve hayatta kalmış olduğu ve bunlar vebanın benzer izler bıraktığı için azizin ayırıcı işareti olmuştur.



► Assisi'li Aziz Francis

Hayvanlarla kuşların koruyucu azizi doğa sevgisinin ifadesi olarak çoğunlukla onlarla birlikte tasvir edilir.



► Azize Catherine

İnançları yüzünden dört yanar tekerlek üzerinde katledilen azize adanmışlık sembolü haline gelmiştir. Amblemi Catherine Tekerleği olarak da bilinen çivili tekerdir.

► Aziz Paul

Hristiyanlığa Şam yolunda geçen aziz, sağ elinde Tanrı kelamını "Ruhun Kılıcı" olarak öğrettiğini gösterir şekilde kabzası haç biçimli bir kılıç taşır. Kurduğu kiliselere yazdığı çok sayıda mektubu temsil eden bir de mektup taşır.



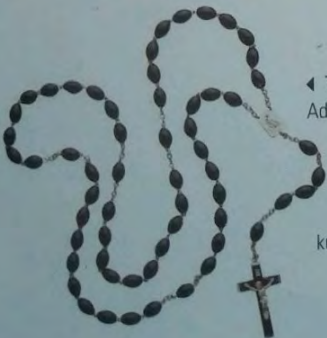
► Aziz Peter

Genelde Cennetin anahtarlarıyla tasvir edilen Aziz Peter'i aforozun kapalı, Tanrı tarafından bağışlanışın açık kapılarını simgeleyen çaprazlamasına anahtarlar simgeler. Anahtarlar günahları bağışlama gücünün sembolüdür.



İBADET

Dinlerinin gereğini yerine getiren Hristiyanlar ibadet ve vaftiz, cenaze gibi törenler için kiliseye giderler. Katolikler dualarında tespih kullanabilir. Kiliseye kabul edilmiş müminler için ayinlere katılmak ve Tanrıyla birliklerini simgeleyen komünyon almak son derece önemlidir.



► Tespih

Adı (rosary) Bakire Meryem'in saflığını simgeleyen beyaz gülden (İng. rose) gelen tespih, Meryem dualarının tekrarlarını işaretlemeye kullanılır.



► Kilise

Kiliseler birden çok düzlemde sembolik anlamlar taşır. Haç biçimli kiliselerin batı kanadı adını kiliselerin ilk dönemlerde Nuh'un Gemisine benzetilmesinden ötürü Latince "gemi" anlamına gelen sözcükten (navel) alır.



► Komünyon

Hristiyanların bu kutsal ritüeli İsa'nın havarileriyle yediği Son Akşam Yemeği'ne dayanır. Onlarla paylaştığı ekmek ve şarabın kendi eti, kendi kanı olduğunu söylemiştir. Çoğu Hristiyan bunu gerçek sayarken diğerleri sembolik bir hakikat olarak inanmaktadır.

AYRICA BAKINIZ

Melekler, sf. 188-89
Kutsal Kâse, sf. 208-09
Dinsel mimari, sf. 228-31
Sembolik hareketler, sf. 334-37



HAÇ

Haçın geçmişte pek çok çağrışımı olmakla birlikte İsa'nın insanlığı kurtarmak için çarmıhta can vererek kendini kurban etmesi anlamını taşıdığı Hristiyan inancının belki de en yaygın sembolüdür. İstavroz çıkarmak bile -Teslis- simgesidir ve ayin sırasında papazlar tarafından kutsama anlamında yapılır. İşaret havada, önce dikey, ardından yatay kısmıyla çizilir. Zaman içinde haçın pek çok görsel çeşitlemesi ortaya çıkmıştır. Her birinin kendine özgü bir simgesel anlamı olması belirli haçların farklı kuruluş ve Hristiyan tarikatları tarafından benimsenmesine yol açmıştır. Sözgelimi Malta Haçı koruma sembolüdür ve ABD yangın savaşçılarının amblemidir.

► Çarmıhtaki İsa
Çarmıha gerilmiş İsa imgesi
Hristiyan ibadetinin nesnesidir.



▲ Latin Haçı
Uzun dikey parçası ve daha kısa kollarıyla İsa'nın gerildiği çarmıhı simgeler. İlk Hristiyanlar dehşet verici bularak yerine balığı kullanmakla birlikte zaman içinde İsa'nın kabul edilmiş sembolü haline gelmiştir.



▲ St. Andrew Haçı
Bu X biçimli haç, Aziz Andrew'un çarmıha gerildiği haçı temsil eder. Kararlılık ve zorluklara dayanma sembolü olarak İskoç ve Jamaika bayraklarında yer alır.



▲ St. Peter Haçı
Baş aşağı çarmıha gerilen Aziz Peter'in adı verilen bu haç Hristiyanlar için tevazu işaretidir.



▲ St. Anthony Haçı
İbrani alfabesinin Yunan alfabesine uyarlanan son harfinden türetilmiş, Tau Haçı olarak da bilinmektedir. Romalıların çarmıha germede kullandığı standart form buydu. Kurtarıma ve esenlik sembolüdür.



▲ Çi-Ro Haçı
İsa'nın Yunanca adının ilk iki harfi olan X ve P'den oluşturulan bu haç Roma İmparatoru Konstantin tarafından benimsenmiştir. Kökeni eskiye dayanır; daha önce Yunan zaman tanrısı Kronos'un sembolüyü.



▲ Kipti Haçı
Mısır ankh'ından türetilmiş Kipti Haçı Aziz Mark dolayısıyla Hristiyanlığa geçen ilk Mısır Hristiyanları tarafından kullanılmıştır. Bir çeşitlemesi de daha sonra Etiyopya Hristiyanlarının sembolü olmuştur.



▲ Kelt Haçı
Bu eski formunda haç, kimilerince Tanrının ebedi sevgisiyle bir oluş sembolü, bazılarınca da hale olduğu söylenen bir daire ile çevrilidir.



▲ Yunan Haçı
Yunan Haçının dört kolu eşit uzunluktadır. Hemen tanınabilir ve 4. yy'dan itibaren yaygın bir biçimde kullanılan bir Hristiyan sembolü olmuştur. Hristiyan öğretilerinin dünyanın dört bucağına yayılışını simgeler.



▲ Malta Haçı
Yunan Haçına benzer fakat dört kolu kırlangıç kuyruğu biçiminde genişler. Bunun sonucu olan sekiz köşe yeniden doğuşu temsil eder. Bir onur ve koruma işareti olarak çeşitli Hristiyan organizasyonlarının amblemidir.



HAÇ MI ÇARMIH MI

Haç bir bütün olarak Hristiyanlık sembolüdür fakat dinin farklı dalları farklı haçlar kullanır. Sözelimi Protestanlar ölümden sonra göğe yükselen İsa sembolü düz haçı benimsemiştir. Katoliklerse İsa'nın kendini kurban edişi sembolü olan çarmıhı -üzerinde çarmıha gerilmiş İsa olan haç- seçmişlerdir. Onun haç üzerindeki varlığı Tanrının işinin İsa'nın ölümü ve dirilişiyle sona ermediğini, süregittiğini de simgeler. Bazı Katolik haçlarının alt ucunda İsa'nın çarmıha götürüldüğü "kafataslarının yeri" Golgotha'yı temsil eden bir kafatası bulunur.



▲ Düz Haç
Singapur'daki bu modern Metodist kilisesinin çoğu diğer Protestan kilisesininkine benzer çelikten büyük bir düz haçı var.



▲ Çarmıh
Hrvatistan'daki bir Katolik kilisesindeki 14-15. yy'dan kalma bu eserde ona yukarıdan bakan Tanrı ile çarmıhtaki İsa görülmüyor.



▲ Tomurcuklu Haç
Latin Haçı biçimindedir ancak bitiminde yonca yaprağı biçiminde tomurcuklar vardır. Üç tomurcuk Teslis anlamına gelir. Yoncanın toprak, deniz ve gök anlamına geldiği Druid Haçından türetilmiş olabilir.



▲ Rus Ortodoks Haçı
Kurtarılma ve lanetlenme arasındaki dengenin sembolü olan bu haç Rus Ortodoks Kilisesinin amblemidir. Alt çubuğu nedamet getirenlerin Cennete, diğerlerinin Cehenneme gideceği anlamını taşır.



▲ Jülyen Haçı
Gezgin ozanların amblemi olan bu haç birbirlerine dik açılı, her biri dünyanın dört yönünü işaret eden dört Latin Haçından oluşur. Bundan ötürü bazen Misyoner Haçı da denir.



▲ Papalık Haçı
Bu Haçı yalnızca Papa kullanabilir. Üç çubuğu yetkesinin üç alanı olan Cennet, Dünya ve Kilise anlamındadır. Papanın katıldığı geçit törenlerinde önden taşınır.



▲ Lorraine Haçı
Genelde eşit uzunlukta iki yatay çizgisi olan bu arma haçı Katolik Kilisesince kardinal işareti olarak kullanılır. Jan Dark savaşa onunla gitmiş; böylece bu haç daha sonraları Özgür Fransa sembolü haline gelmiştir.



▲ Camargue Haçı
Kökeni güney Fransa'daki Camargue olan bu haç üç unsurdan oluşur; İnanç, Umut ve Merhamet sembolü olan haç, çapa ve yürek. Çapa yerel balıkçıların da sembolüdür.



▲ Çapa Haçı
Aziz Clement bir çapaya bağlanıp denize atıldığından bu haç yerinde bir şekilde St. Clement Haçı olarak da adlandırılır. Hristiyanları fırtınalarda dengede tutan çapayı simgeler.



▲ Brighid (Gelin) Haçı
Brighid, bir Kelt tanrıçasından dönüşme bir azeze olabileceğinden bu İrlanda haçı muhtemelen Hristiyanlık öncesindendir. Hz.Meryem yortusu için genelde samandan örülür ve bolluk, koruma sembolüdür.



▲ Vaftiz Haçı
Bu sekiz kollu haç Yunan Haçı üzerine yerleştirilen X'ten oluşur. Sekiz doğum sembolü olduğundan çoğunlukla vaftizlerde kullanılır. Bir anlamı da İsa'nın Kudüs'e girişi ile dirilişi arasında geçen sekiz günlük süredir.

AYRICA BAKINIZ

Kafa ganimetleri, sf. 110-11
Yunan ve Roma tanrıları, sf. 140-41
Kelt ve Kuzey Avrupa tanrıları, sf. 142-43

Şeytan ve iblisler, sf. 190-91
Tılsımlar, sf. 194-95
Şekiller, sf. 284-89
Resim yazı, sf. 300-05
Arma amblemleri, sf. 318-323
Bayraklar, sf. 324-29



İSLAM

İslam inancını benimseyen Müslümanlar tek Tanrıya ve Muhammed'in de onun peygamberi olduğuna inanırlar. İslam sanatta insan tasvirinden kaçınan bir dindir, bununla birlikte ay-yıldız ve Hz. Fatma Eli gibi çeşitli şeyler inancın simgeleri haline gelmiştir. İlkbahar sembolü yeşil rengi özellikle önemlidir. Kuran'da Cennettekilerin yeşil ipek esvaplar giydiği belirtilir.



CAMİLER VE MEKKE

İslami ibadet mekanı camiler müminlerin haftada en az bir kez bir araya gelerek dua ettiği yerlerdir. Camilerin belirli bir mimaride yapılması gerekmesinde çoğunun kubbesi ve/veya kent silüetlerindeki hakim görünümünden ötürü kendileri İslam inancının sembolleri olmuş yüksek minareleri vardır. Bazı camiler inancın Beş Şartını temsil eden (bkz. Hz. Fatma Eli) beş sütun ve Mekke'nin yönünü işaret eden bir niş içerir. İslam'ın sembolik yüreği olan Mekke Müslümanların ömürlerinde en az bir kez ziyaret etmeye çalıştıkları yerdir. Beş Şarttan biri de Hacca gitmektir.



▲ Ay-yıldız

Egemenlik ve vakar anlamını taşıyan hilal ve yıldız 14. yy'da İslam'ın sembolü olarak benimsendi. Ay-yıldız İslami yaşamı düzenleyen ay takviminin de hatırlatıcısıdır.

▲ Hz. Fatma Eli

Geleneksel olarak kadınlar tarafından kötülüğe karşı bir tılsım olarak takılan Hz. Fatma Eli başka anlamlar da taşır. Her parmak İslam'ın Beş Şartından birini temsil eder: Kelime-i Şahadet, Namaz, Zekât, Oruç ve Hac.



▲ Kubbe-üs Sahra

Camiler İslam din ve cemaatinin özünü simgeler. Eski bir dişil sembol olan kubbe Cenneti, kemerli kapıdan giriş de müminin sembolik olarak başka bir varlık haline geçişini temsil eder. Halifeler dine bağlılıklarının açık işareti olarak camiler inşa ettirmişlerdir. Kubbe-üs Sahra gibi bazı camiler belirli kutsal yerler üzerine kuruludur. Burası Cebrail'in Cennet yolculuğundan önce Hz. Muhammed'i getirdiği yerdir.



▲ Cami kandili

Camilerde zincirlerden seramik ya da madeni kandiller sarkıtılır. Bunların verdiği ışık ebedi hakikat, bilgelik ve Tanrının gücünü simgeler. İçerdiği ilahi mevcudiyetin de işaretidirler.



▲ Minare

Müminlerin namaza çağrıldığı minare çoğu caminin ayrılmaz parçası, İslam inancının da güçlü bir işaretidir. Her şey üzerindeki hakimiyetinin bir ibaresi olarak Tanrının adı en tepeye yazılabilir.



▲ Kâbe

Bütün Müslümanlar namazlarını yüzleri Müslümanların birliği ve Tanrının teklifini simgeleyen Kâbe'ye çevrili olarak kılar. Hacılar, Muhammed'in Cennete yedi kez çıkışını temsilen Kâbe'yi yedi kez tavaf eder.

NAMAZ VE YAZILI KELAM

Namaz İslam'ın ikinci şartıdır ve günde beş kez kılınır. Temizlik bu ritüelin önemli bir parçasıdır ve her namazdan önce Müslümanlar şart koşulduğu biçimde abdest alırlar. Çoğu dinde olduğu gibi bu hareket günahı temizleme ve arınma sembolüdür. Tasvir sanatı istenmediği için Allah'a görsel bir şekilde şükretmenin, İslam ülkelerinde her yerde görülen güzel hat sanatı örneklerinden Ramazan boyunca yakılan renkli kandillere pek çok hünerli biçimi geliştirilmiştir.



▲ Namaz

Müslümanlar günde beş vakit Kâbe'ye yönelerek namaz kılar. Önce, Allah dışında her şeyi geride bırakmanın ifadesi olarak avuçlar dışa dönük olarak eller kaldırılır. Daha sonra, Tanrıya teslimiyetin simgesi olarak "Allah-u ekber" denilerek alın yere değdirilir.



▲ Pusulalı seccade

Namazda temizlik önemlidir. Seccade temiz yer anlamı taşır, pusula da Kâbe'nin yönünü gösterir.



▲ Tespih

Müslüman tespihi Allah'ın 99 adını simgeleyen 99 tanelidir. Kimi zaman, sadece Cennette bulunabilecek, Öz'ün ismi olan yüzüncü adını temsil eden ve imame adı verilen özel, uzun bir boncuk da eklenir. Allah'ın adlarını zikreden Müslümanlar yüzüncü boncukta "Allah" derler.



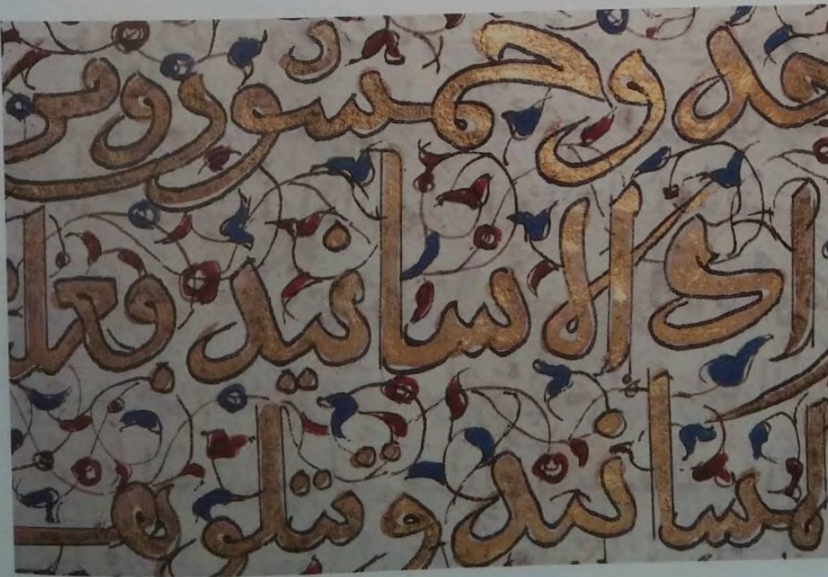
▲ Kuran

İslam'ın kutsal kitabı Kuran, Hz. Muhammed'e vahyolunan Tanrı kelamını açıklar. Hz. Muhammed'in peygamberliğinin ve din hakikatinin sembolü olduğuna inanılır. Peygambere vahyolunduğu dil olan Arapça yazılan metin çoğunlukla güzel çerçeveler ve süslemelerle bezelidir.



▲ Çini

İslam bezeme sanatının karakteristiklerinden biri de çini sanatıdır. Yukarıdaki örnekte yıldız kutsiyet ve İslam'ın üstünlüğünün simgesidir.



▲ Hat sanatı

Güzellik, güç ve birlik sembolü İslam hat sanatı mükemmel bir sanat biçimidir. Kuran'dan sözcükler ve Allah adı camilerin çini duvarları dahil her çeşit nesneyi süsler.



◀ Ramazan

Ramazan dokuzuncu ay idrak edilir ve tutabilenler gün boyu oruç tutar. Ramazan'ın başladığının işaretleri arasında gülyâğı ve günbatımından sonra yenen güllaç, kadayıf gibi tatlıların yapımı yer alır. Mısır'da bayramda, insanların Allah'a şükranlarını simgeleyen renkli kandiller (*fanoos*) yakılır.

AYRICA BAKINIZ

Şekiller, sf. 284-89

Kutsal yerler, sf. 232-33





İSLAM'DA HALICILIK

İslam sanatında çoğu el sanatlarında da yer alan zengin bir geometrik bezeme geleneği vardır. Halılarda olağanüstü bir kompozisyon ve renk yelpazesi görülür. Sahipleri çoğu zaman halıların kökenlerinin izlerini belirli bir kabile, bölge ya da şehre kadar strebilecek durumdadır.



1. Motifler ve simetrisi

İslam sanatı aynı halılarda görülen simetrisi dengeli oranların simgeleridir. Bazen bir tasarıma ya bütün içteki konumu genellikle orta eksenin iki yanında ayırır. Motiflerin tekrar çıkarttığı birliği temsil eder.

2. Bordürler

Halılarda çoğunlukla birden fazla bordür bulunur ve her biri sembolik anlamlara sahiptir. Üç, beş, yedi ve dokuz kutup noktaları ya halıların kaç bordür içine bölüneceğine göre seçilir. Burada önemli olan üçüncü ve beşinci bordür yer, gök, su, toprak, verimlilik ve bereket sembolizmi.

3 ve 4. Şekiller

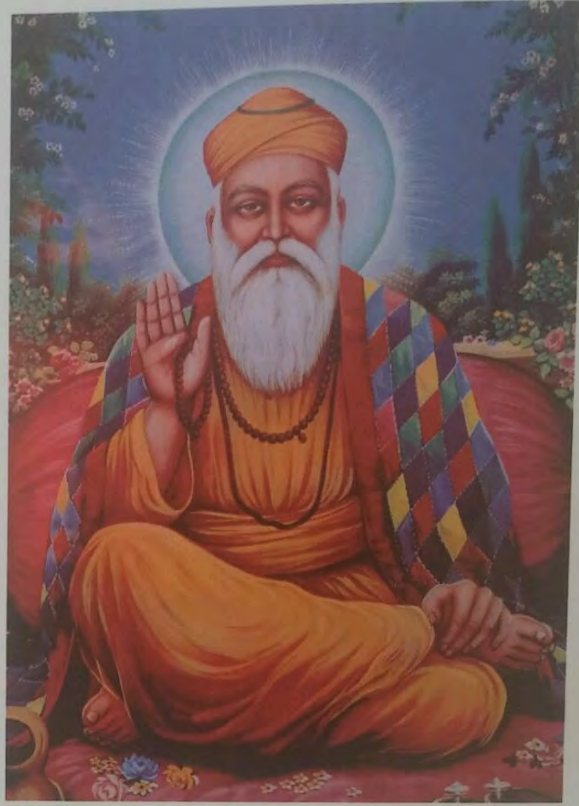
Yıldızlar son derece semboliktir, anlamı da kişiye saygıyla belirlenir. Sakı kütüğü yıldız olduğundan ölüme hayat geçişini anımsatır. Halıların gördüğümüz renkleri Allah ya da Mevlana'nın her namazda yendiği Kibla ile Mevlana'nın mezarında olduğu sembolizmi.

5. Renkler

İslam sanatı içinde bir halıda her rengin farklı anlamı vardır. Örneğin sarı bereket, kırmızı güçtür bir deniz, mavimsi yeşil ise denizden emniyet, derinlik ve affıdır. Sonuçta, yeşil kibarlık ve zarafet sembolizmi.

SIHLİK

Sihlik 15. yy'da Hindistan'ın kuzeyinde Guru Nanak tarafından kurulup onu izleyen dokuz guru ya da öğretmence geliştirilmiş tektanrılı bir inanç sistemidir. Sihler inançlarına bakılmaksızın bütün insanların eşitliğini sayar ve başkalarına hizmet, tevazu ve günlük duayı öne çıkarır. Tapınaklarına Tanrı ya da gurularının heykellerini koymamalarına karşılık bir dizi obje ve uygulama, önemli dinsel semboller barındırır. Beş K'yı benimseyen Sihlerin dış görünüşü gibi gurularının da tasvirleri her zaman son derece sembol yüklüdür.



◀ Guru Nanak
On ruhsal yol göstericinin ilki olan Guru Nanak Sihliğin bilgeliğinin ete kemiğe bürünmüş halidir. Başındaki haleyle birlikte her tasvirinde yer alan tespihi de onun kutsal statüsünün sembolüdür. Yarı kapalı gözleri vecit halini, uzun ak sakalı da bilgeliğini simgeler.

BES K

Onuncu ve sonuncu guru olan Gobind Singh'in 1699'da disiplin kurallarının yolundan gidenlerin dışsal işaretleri olarak belirlediği K harfiyle başlayan beş giyim ve dış görünüş maddesi vardır. Bunlara *kirpan*, *kangha*, *kara*, *kaçhera* ve *keş*'tir. Günümüzde bu beş K'yı benimseyen Sihler böylece inançları ve dinleriyle duydukları gururu dışa vururlar.



▲ Kangha

Kangha olarak bilinen tahta tarak ahlâki ve spirüel kontrol ve temizliğin simgesidir. Sihler tarağı saçlarında taşır ve günde iki kez kullanırlar. Saçlarını tarayarak kendilerini taranmamış, keçeleşmiş saçlarıyla Hindu çilekeşlerden ayırırlar.



▲ Kara

Çelik bilezik ya da *kara* güç ve doğruluk anlamına gelir ve her zaman sağ bileğe takılır. Çember biçimi kusursuzluk ve Tanrıyla bir oluşu simgeler ve Sihlerin dinlerine hâlel getirebilecek hiçbir şey yapmama yemininin sürekli hatırlatıcısıdır.



▲ Kaçhera

Sih erkekler her zaman, şorta da benzeyen pamuklu külot *kaçhera* giyerler. Hareket serbestisi tanımla birlikte *kaçhera* yine de bir özenetim ve cinsel sınırlama sembolü ve zina yasağının hatırlatıcısıdır.



► Kirpan

Törensel silah ya da *tirpan* cesaret ve dürüstlük simgesi ve her Sih'in zayıf ve baskı altında olanları savunmaya hazır oluşunu işaret eder. İnsanın ölümlülüğünü hatırlatmak için tene yakın taşınır ve adalet, düzen ile erdemi temsil eder.

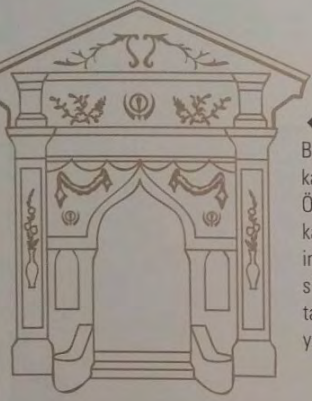


◀ Keş

Keş adı verilen kesilmemiş saç azizlik işaretidir. Bütün Sih erkekler saçlarını doğal halinde bırakarak Tanrı ile ahenk içinde yaşadıkları inancıyla saç uzatır. Saçlarını Sihliğin tanınan bir işareti olan kendine özgü bir turban ile örterler.

GURDWARA

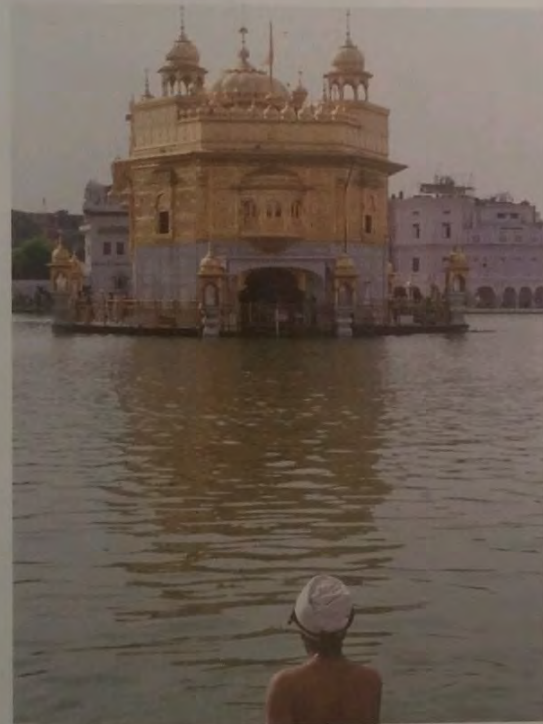
Sihlikte Tanrının fiziksel formu olduğuna inanılmaz ve diğer dinlerde olan tütsü ya da mumlar gibi semboller kullanılmaksızın ibadet edilir. Rahip ya da ayin yönetecek biri yoktur. Bununla birlikte her *gurdwara*'da (tapınak) Guru Granth Sahib adı verilen kutsal kitabı okuyacak ve ona bakacak atanmış bir kişi -*granthi*- vardır. Gurdwara Sihler için dinsel yaşamın odak noktası ve ibadet sembolüdür.



▲ Gurdwara girişi
Bazı Sih *gurdwaralar*ın dört kapısı vardır. Bunlar Geçim, Öğrenim, İnayet ve Barış kapılarıdır. Dört bir yandan insanın hoş karşılandığını simgelerler. Aynı nedenle tapınakta her zaman bir ışık yanar.



▲ Gurdwara görevleri
Yemek pişirme (bkz. fotoğraf) gibi cemaat hizmetleri tevazu ve hizmet erdemlerinin sembolik hatırlatıcısı olarak Sih inancında önemli bir yer tutar.



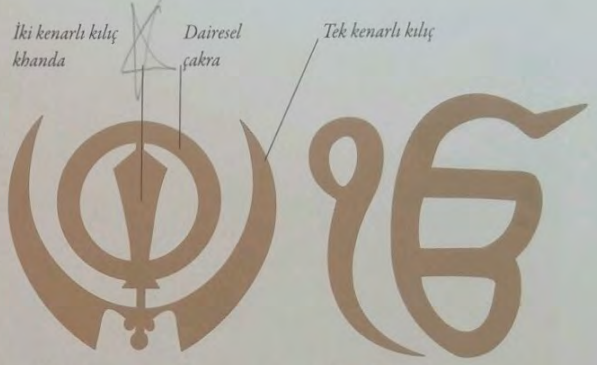
▲ Altın Tapınak
Dördüncü Guru Ram Das tarafından kurulup beşinci guru Arjan Dev tarafından genişletilen Amritsar'daki Altın Tapınak, suları yaradılış ve bolluk sembolü olan kutsal bir göl üzerinde inşa edilmiştir. Kutsal kitabı muhafaza etmek için yapılmıştır.

▼ Kutsal kitap
Guru Granth Sahib adı verilen kutsal kitap Sih dininin temellerini oluşturan gurular ve diğer yazarların ilahilerini içerir. Kitabın her tapınakta atanmış bir bekçisi vardır. Metnin her okunuşunda üzerinde *çauri* adı verilen ve onur, egemenlik sembolü olan kutsal bir süpürge sallanır.



AMBLEM VE İSİMLER

Tek Tanrının gücü ve eşitlik Sih dininin temel ilkeleridir. *Khanda* amblemi bu prensipleri simgeleyen üç unsurdan oluşmuştur. Sihlerin eşitliklerini ifade etme yollarından biri de erkeklere "Singh", kadınlara "Kaur" ismini vermeleridir.



▲ Khanda
Sih inancının amblemi *khanda* hakikat ve adalet simgesi iki kenarlı kılıç ile Tanrının gücünü temsil eden dıştaki iki kılıçtan oluşur. Ebediyet sembolü daire bir silahı, çakrayı temsil eder.

▲ Ek onkar
"Tanrı birdir" anlamına gelen Guru Granth Sahib'in bu ilk iki kelimesi Sihlerin en çok tekrarladığı sözcüklerdir. Sihliğin köşe taşları arasında yer alır ve yazılı biçimleriyle Sih dininin en ünlü sembollerindendir.



▲ Gobind Singh
Bütün Sih erkeklere "aslan" anlamına gelen "Singh", kadınlara da "prenses" demek olan "Kaur" adı verilir. "Singh" ismini ilk alanlar onuncu guru Gobind Singh'in müritleri olmuş, onları diğerleri izlemiştir. Bu aylık Sihlerin soyadlarından anlaşılabilen kast sistemini reddediş ve eşitlik üzerinde duruşlarını simgeler.

AYRICA BAKINIZ

Baş, sf. 106-09

Araçlar ve silahlar, sf. 224-25

Kutsal yerler, sf. 232-33

Başlıklar, sf. 250-51





▲ Mama Wati sunağı

Törenler sırasında sunaklar geleneksel olarak mumlar, sembolik nesneler ve çağrılan loa varlıklarıyla ilgili armağanlarla dolup taşar. Burada Mama Wati resminde kollarına dolanmış bereket ve yenilenme sembolü yılanlar görülmüyor.

VUDU



Doğal alem üzerindeki ruh güçleriyle ilgilenen bir inanç sistemi olan vudu, dinlerini gizlemek için sembolizme başvuran köleler tarafından gizlice uygulanmıştır.



"Vudu" sözcüğü "ruh" demek olan Batı Afrika sözcüğü *vodun*'dan gelir. Bu din 18. yy'daki kölelik döneminde Haiti'de ortaya çıkmıştır ve bir dizi Batı Afrika inancından unsurlar içerir. Köleler onları Hristiyan ritüelleriyle birleştirip sembolizmini korudukları eski ruhlara Hristiyan adları vererek kendi inançlarını yaşatmışlardır. Çokça yanlış anlaşılmış vuduya dışarıdan kuşkuyla yaklaşmış, kötü ruh ve yaşayan ölü çağrışımları eksik olmamıştır.

▲ Vudu bebekleri

Doğal elyaftan yapılmış bu hayvan başlı vudu bebeği doğanın bolluğunu ifade eder ve kısırlığa karşıdır. Bebek kişide bir etkiye yol açmak için yapılır; ona yapılanın kişiye de olacağı düşünülür.

LΘA

"Ruh" kavramı vudu kültüründe temel öneme sahiptir ve çeşitli yollarla ifade edilir. Ulu kutsal varlık Gran Met

(Büyük Usta) altında her biri belirli bir önemde pek çok "loa" (sözcük anlamıyla "gizem") yer alır. Geçmiş yaşamda bir kral, yüksek bir rahip ya da kahraman gibi. Bu loa'ların her biri doğal alemin bir yönünü -sağlık, ölüm, sevgi, ormanlar, dereler- ifade eder ve sembolü olduğu şeyi iyi ya da kötü yönde etkileme gücüne sahiptir. Bundan ötürü Loa'lar vudu tapınmasının merkezidir. Vudu'da inananlar törene başlarken yere "vever" denilen bir sembol çizerek loa'ları çağırır. Her loa'nın kişilik ve güçlerinin farklı yönlerini ifade eden motiflerin eşsiz kombinasyonundan oluşan farklı bir sembolü vardır. İnananlarla loa'ları arasında karşılıklılık vardır ve törenin odağını da bu oluşturur.

Hayvan kurbanıyla temsili olarak sunulan yiyecek karşılığında loa da inananlara iyi talih, sağlık ve kötü ruhlardan korunma verir.

VUDU RİTÜELİ

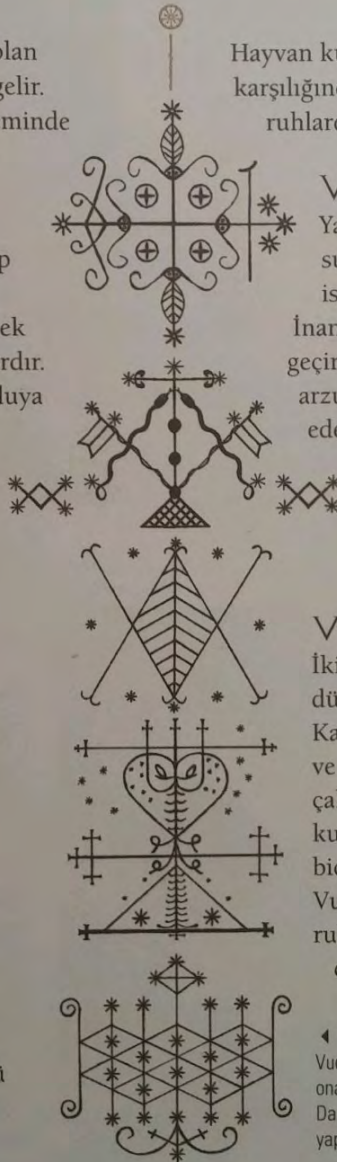
Yakınlarda yaşanmış bir şans için şükran sunma ya da bir talihsizlik sırasında yardım isteme amacıyla sembolik ritüeller yapılır. İnananlar, biri ya da birkaçı ruh tarafından ele geçirilene dek ruhlar alemiyle bağlantıya geçme arzularını şarkı ve davullarla dans ederek ifade ederler. Trans benzeri bir hale girmek ibadet halindekilerin adanmışlığının işaretidir, diğerlerine ise ruhun ortaya çıkışını işaret eder. Loa o zaman iradesini ele geçirdiği kişi yoluyla iletir.

VUDU BÜYÜSÜ

İki tür loa vardır: Afrika kökenli olduğu düşünülen "Rada" ya da tatlı ruhlara ile Karayip kökenli olması muhtemel, şiddetli ve intikam peşindeki "petro" ruhlara. Rada ile çalışanların aşk iksirleri ya da şifalı ot kullanımını da içeren yararlı tılsımlar biçiminde ak büyü yaptığı düşünülmektedir. Vudunun daha az tekin olan biçimi petro ruhlarına yoğunlaşır ve kara büyü veya cadılıkla daha yakından ilişkilidir.

◀ Vever

Vudu ritüellerinin başlangıcında simgesi oldukları loa için mısır unundan ona özgü veverler yapılır. Buradaki veverler Papa Legba (üstte), Damballah La Flambeau, Ayizan, Brigitte ve Ogoun (altta) için yapılmıştır. Herhangi bir ritüelde bir dizi loa çağırılabilir.



AYRICA BAKINIZ

Şeytan ve iblisler, sf. 190-91
Cadılar ve vikalar, sf. 192-193



MELEKLER

İlahi arılık ve yardımseverlik timsali melekler Eski ve Yeni Ahitlerle Kuran'da karşımıza çıkar. Yahudi, Hristiyan ve Müslümanların gözünde tanrının ulağıdır ve en yaygın biçimde Tanrının iradesini yeryüzüne yansıtarak Tanrı ile insanlar arasında aracılık eden spiritüel, insanüstü varlıklar olarak görülürler. İncil'de melekler yüksek statülerinin sembolü olarak her zaman genç ve güzeldir. Ruhanilikleriyle saflıklarının işareti olarak da beyazlar giyinirler.

MELEK ALAMETLERİ

Tanrı katından düşmüş olanlar da dahil bütün melekler kutsal ve günahsızdır. İncil'de çeşitli tanımları bulunur ve yüzyıllar içinde sanatta (örneğin kanat ve haleyle) tasvir edilme biçimlerinde ortak temalar gelişmiştir. Fiziksel alametlerinin spiritüel niteliklerini temsil ettiği bir meleğin görünüşü büyük bir sembolik zenginlik içerir.



▲ Kanatlar

Meleğin kanatları ruhaniliği ve Tanrıya yakınlığının simgesidir. Tanrı buyruklarını iletmek için Cennetten yeryüzüne uçma yeteneğini de temsil ederler.



▲ Başmelek Cebraill

Hristiyanlıkta İsa'nın doğumunu Meryem'e duyuran, İslam'daysa Kuran'ı Hz. Muhammed'e vahiy yoluyla bildiren melek olarak tanınan Cebraill müjdeci rolünün sembolü olarak çoğunlukla bir borazanla tasvir edilir.



▲ Arp

Tanrıyı Cennette pek çok melek kuşatır. Tanrıya hamdederek yaratıkları ahengin işareti olarak çoğunlukla başta arp, müzik aletleriyle betimlenirler.



▲ Buhurdanlık

Tütsü yakmaya yarayan buhurdanlıktan yükselen rayihaların insanların dualarını Cennete taşıdığı söylenir. Bir melek saygı ifadesi olarak kutsal bir kişiye buhur salları halde betimlenebilir.

◀ Hale

Hale ışık ve kutsallık sembolüdür. İncil'de meleklerin anlatıldığı bölümlerde bunlar çoğunlukla bir çeşit ayla ile çevrili aydınlık varlıklar olarak geçer. Çoğu melek (ve kutsal kişi) resminde de başlarının çevresinde haleler görülür.



GÖKSEL HİYERARŞİ

Cennet sakinleri her birinin farklı bir göreviyle sembolik anlamı olan çeşitli önemdeki meleklerden oluşur. 5. yy Yunan alimi Dionysos Areopagite melekleri üç sınıfa ya da "koro"ya ayırır. Birinci Koro (Choir) Serafim, Çerubim ve Thrones, İkinci Koro Hakimiyet, Erdem ve Güçler, üçüncüsü de , Prenslükler, Başmelekler ve Meleklerden oluşur.

► Yedi Başmelek

Başmeleklerin önemini işaret eden bir olgu da İncil'deki ad verilmiş yegâne melekler oluşlarıdır. Tanrının yeryüzündeki iradesini en yakından temsil edenlerdir, dolayısıyla mesajları insanlara iletme görevi de onlara düşer.



▲ Başmelek Mikail Michael Tanrının melek "orduları" ve Şeytan'ın Cennetten kovuluşuyla yakından ilişkili görülen Mikail hem Hristiyan hem de Yahudi inancında cesareti temsil eder. "İsrail'in koruyucusu" olarak da görülür.



▲ Başmelek Rafael

Hristiyanlar için Rafael şifacılığın simgesidir (İbranice adı "Tanrı iyileştirir" anlamındadır). Müslümanlar için haberini onun vereceği Kıyamet Günü'nün gelişini ifade eder.



▲ Çerubim

Tanrıya yakın oluşlarıyla iradesi üzerine derin bilgi, dolayısıyla da bilgelik sahibidirler. Adem ile Havva'nın Cennetten kovuluşundan sorumluydular.



▲ Serafim

Tanrıya en yakın, en yüksek rütbeli melekler olan dört Serafim Tanrı tahtı etrafında şükran ve övgülerini terennüm ederek uçarlar. Son derece parlak ve altı kanatlıdır, sevgi ve ışığı temsil ederler.



▲ Koruyucu melekler

Tanrının insan sevgisinin sembolü olan koruyucu melekler dualarını Tanrıya sunup hayat yolculuğunda rehberlik ederek insanları korurlar.

ÇERUBLAR (KERUBLAR)

Sıklıkla Çerubim ile karıştırılan Çerub ya da puttiler (eski İtalyanca'da *putto* "çocuk" anlamına gelir), çoğu zaman kanatlı, tombul, çıplak erkek bebek biçimindeki klasik imgelerdir. Eğer varsa kanatları masumiyet ve saflık sembolü olarak spiritüel anlamlarına katkıda bulunur. Çerublar Rönesans sırasında popüler olmuşlardır. Cupid gibi kimileri aşk ve romans işareti, dolayısıyla mitolojik sembolizm içerirken diğerleri insanları Cennette karşılarken tasvir edilmiş, dolayısıyla dinsel sembolizmle yüklenmiştir. Sembolik vurgu açısından Çerublar kimi zaman da müzik aletleri ya da bir kafatasıyla betimlenmişlerdir.



▲ Barok putto

Barok Dönem sırasında mimari ve mobilya tasarımında Çerub heykel ya da oymaları alışılmadık değildi. Cennet mekânlarının ifadesi olarak yaldızlandıkları da olurdu.



◀ Memento mori

Masumiyetinin simgesi olarak bir çerub bazen de buradaki kafatası gibi bir ölümlülük sembolüyle (memento mori) yan yana gösterilebilir. Birlikte yaşamın gelip geçici doğasını ifade ederler; çerub doğum ve başlangıç iken kafatası da ölüm ve sonudur.

AYRICA BAKINIZ

Ölüm ve yas, sf. 128-31

Vanitas, sf. 132-33

Yunan ve Roma tanrıları, sf. 140-41

Şeytan ve iblisler, sf. 190-91

Bahçeler, sf. 244-47



ŞEYTAN VE İBLİSLER

Şeytan ve iblisler eski ya da çağdaş, çoğu kültürün mitoloji ve dininde karşımıza çıkarlar. En iyi durumda kötü talih ve sağlıksızlık anlamına gelirler, en kötü hallerindeyse kötülük ve ölümün tezahürüdürler. Bu figürler karanlık ve bilinmeyenle de özdeşleşmiştir. Bunlar, özellikle de Cennetin karşıtı Cehennemi simgeleyen Şeytan, en büyük korkularımızla beslenirler.



◀ Şeytan kültü Yaşadığımız dönemde çeşitli satanik kültürlerin gelişimine tanık olduk. Örneğin Şeytan Kili-sesi organize dini reddederek Şeytan'ı onurlandırmak-ta. Şeytan burada kötülüğü simgelemek yerine sadece Tanrının karşısına konulmakta.

ŞEYTAN VE SATANİZM

İncil bağlamında Şeytan Tanrının rakibidir. Melek Lucifer iken Tanrı otoritesine karşı çıkarak Cennetten kovulmuştur. Bu şekilde de saf kötülük, aldatma üstadı ve baştan çıkarıcılığın ta kendisi olarak görülür. Ortaçağ'da Şeytan Hristiyanlığa baş kaldıranları temsil eder olmuştur. Şeytan'ın günümüzde varolan çoğu imgesinin kökeni bu dönemdir ve her birinin kendine özgü simgesel anlamı vardır.

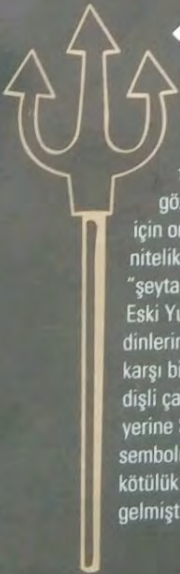


◀ Seth

Eski Mısırlılar için tanrı Seth kötülüğün sembolüydü. Kaosun, fırtınalar ve savaşın tanrısıydı. Satanizm terimi olasılıkla Seth tapımı için kullanılan "Seitanism"den türemiştir.

▲ Ahriman

Eski Pers dini Zerdüştlük iyi ve Kötüyü zıt güçler olarak tanıyan ilk dindi. Kötülük simgesi Ahriman, Yahudilik ve Hristiyanlıktaki Şeytan anlayışını da etkilemiştir.



◀ Üç dişli çatal

Ortaçağ'da Hristiyanlar pagan tanrıları gözden düşürmek için onlara atfedilen nitelikleri "şeytanlaştırdı". Eski Yunan ve Hint dinlerinde kötülüğe karşı bir silah olan üç dişli çatal da bunun yerine Şeytan'ın sembolü ve bir kötülük aracı haline gelmiştir.



▲ Bafomet Mührü

Bafomet'in aşağı bakan üç noktası (reddedilen) Hristiyan Teslisi, yukarı bakan iki nokta da tensellik sembolü keçi yüzünün boynuzlarıdır.



▲ Kerunnos

Ortaçağ Hristiyanları Şeytanı üç dişli çatalla (*solda*) özdeşleştirmekle kalmamış, ona Kelt tanrısı Kerunnos'un boynuzlarını da eklemiş olabilirler. Boynuzları Şeytan sembolü haline getirerek pagan tanrıyı da itibardan düşürmüş oluyordular.



▲ Kara ayin

Geleneksel Satanistler Hristiyan sembolizminin büyük ölçüde tersyüz edildiği "kara ayini" kutlarlar: Haç baş aşağı durur, kupadan da şarap yerine kan içilir. Tensel yanımızın hakimiyetini vurgulamak üzere cinsel imalar ya da kurban da olabilir.



▲ Yılan biçimindeki Şeytan Yanılmak için biçim değişti mi? Şeytan'ın Adem ile Hava'yı Cennet Bahçesindeki yasak elmayı yemeye kandıran yılan olduğu varsayılır. Tanrının yılanı lanetlemesi onu Tanrı katından düşüşün güçlü bir simgesi haline getirmiştir.

◀ Honorius Grimoire'ı

Ortaçağ'da kara büyü kitapları alışılmadık değildi. Bu büyü, sembol ve formüller kitabı 17. yy'da yayımlandı. Şeytan çağırma için nasıl ayin yapılacağı gösteriliyordu. Hristiyan ayinini alaya aldığından dine saygısızlık simgesidir.

İBLİS VE KÖTÜ RUHLAR

Kötü ruhlar zaman içinde pek çok uygarlığın inancında yer almış ve çoğunlukla kötü talih ve kötülük olarak görülmüşlerdir. Bireyin karanlık yanının temsili olarak da algılanmış ve akıl hastalıkları onlarla açıklanmıştır. Çoğu durumda bunlar dinsel batıl inançlarla ve Tanrının özünde iyi olan, gücünün her şeye yettiği söylendiği bir dünyada neden kötü şeyler olduğunu açıklama ihtiyacıyla iç içedir. Bundan ötürü kötü ruhlar ve iblislerle ilgili sembolizm büyük ölçüde iyi ile Kötü arasındaki mücadeleye ilgilidir.



▲ **Tokoloshi**
Güney Afrika'da iblisler tokoloşiler biçimindedir. Bu iblislere duyulan korku çok yaygındır ve insanlar gece vakti bu kötü ruhların saldırısına uğramamak için yataklarını tuğlalar üzerinde yükseltirler.



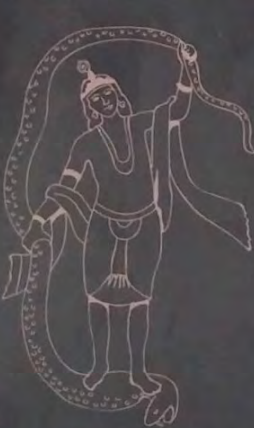
▲ **Hawaii tanrısı Ku**
Pek çok kültürde Ku gibi tanrıların kendisine tapanlarda korku ve huşu uyandırmak için şeytani bir görünüşü vardır. Bu da dışarıdan bakanların tanrısal olanla şeytani olanı birbirinden ayırmasını güçleştirir.



▲ **Babil iblisi**
Babil'de ruhsal ya da bedensel bir hastalığı olan ya da büyük bir kayıp yaşayan kişinin tanrıları kızdırdığı inancı yaygındır. Talihsizlikleri bunun işareti ve iblislerin işbaşında olduğunun kanıtıydı.



▲ **On başlı Ravana**
Hindular için Ravana kötülüğün ta kendisidir ve egoyu temsil eder. Güç ve hırsların sembolü on baş ve çok sayıda kolla tasvir edilir. Dusshera şenliğinde kuklaları yakılır.



▲ **Asuralar**
Hindu mitolojisinde asuralar tanrılarla sürekli mücadele halindeki güç peşinde varlıklardır. Çoğunlukla iblis olarak değinilmekle birlikte saf kötülük simgesi olmaktan çok kuraklık, sel ve açlığı temsil ederler.



▲ **Rahu**
Rahu ölümsüzlük kupasından içtiği için başı vurulmuş bir asura idi. Güneşle Ay'ı kovalayıp yuttuğundan tutulmaların sembolüydü, ancak onlar da Rahu'nun açık boynundan yeniden görünürlerdi.



▲ **Gala**
Mezopotamya mitolojisinde Gala adı verilen ve ölüm ile karanlık sembolü yedi iblis vardı. Geceleri dolanır, ölümler alemine sürükleyecekleri kurban ararlardı.



▲ **Ortaçağ iblisi**
Ortaçağ'da, sürekli iblislerce kovalanan Aziz Büyük Anthony'ninki gibi efsaneler Tanrı inancının kötü ruhun baştan çıkarıcılığı üzerindeki zaferini simgelerdi.



▲ **Mara'nın kızları**
Budizm'de iblis Mara baştan çıkarıcılık sembolüdür. Meditasyon sırasında Buda'nın dikkatini çelmeye çalışan da oydu. Hatta güzel kızlarını yollamış, Buda'nın dikkatini dağıtmaya kalkışmıştı. Buda ise Aydınlanma ve öğretisini formüle etmek için yoluna devam etti.

ŞEYTAN ÇIKARMA

Kötü ruhun kişinin bedenine iradesi hilafına girme gücünde olduğuna inanılır. Sembolik Hristiyan ritüelinde şeytan çıkarmak için aşağıdaki nesneler kullanılır.



Şifa simgesi
kutsal su

Şeytanı
uzaklaştıran
çarmık



Tanrının
mevculiyetini
simgeleyen
çarmık



Tanrı kelamının
temsili İncil



İsa'nın ilahî
işçisi
simgeleyen
mumlar

AYRICA BAKINIZ

Ay, sf. 18-19
Mısır tanrıları, sf. 138-139
Kelt ve Kuzey Avrupa tanrıları, sf. 142-43
Melekler sf. 188-89
Cadılar ve Vikalar, sf. 192-93
Müzik aletleri, sf. 274-75



CADILAR VE VİKALAR

Çeşitli biçimlerde uygulanan cadılık Eski Mısır ve dünyanın bütün dinlerine uzanan eski bir gelenektir. Keltlerde “cadı” anlamına gelen “vika” kelimesi doğayla ama aynı zamanda büyü ve gizli ilimlerle de ilgilidir. Geleneksel olarak bilgelik ve bilgileriyle saygı görmüş cadılar 15-17. yüzyıllar arasında Hristiyanların takibine uğramıştır. Bu dönemde uygulamaları sapkınlık sayılmış, sembolizmleri de Şeytan ile özdeşleşmiştir.



◀ Büyü bebekleri
Belirli bir kişinin sembolü olarak yapılan bebeklerin bebeği yapana bu kişinin hayatını etkilemesini veya ona zarar vermesini sağlayan büyü gücü vardır.

CADILAR

Büyü cadılığın başlıca dayanağıdır. Yüzyıllar boyunca cadıların büyü yapma ve spiritüel şifa ritüelleriyle özdeşleşmiş çeşitli araç, işaret ve dostlara (hayvanlar) dayalı sembolik cadı imgeleri ortaya çıkmıştır. Tepeden tırnağa karalar giyinen çirkin yaşlı kadın imgesi klişe haline gelmiş olmakla birlikte bugün cadıların tasvirinde yaygın olarak kullanılan çoğu fiziksel nitelik zengin bir sembolizm içerir.



▲ Çalı süpürgesi

Huş ağacından yapıldığında doğum ve yeniden doğuş, fındık ağacından yapıldığında bereket ve bilgi, porsukağacından olanı da ölüm ve diriliş anlamına gelen çalı süpürgeleri negatif enerjiyi dağıtmada kullanılır ve fallik bir sembolik anlamları vardır. Bereket törenleri sırasında cadıların süpürgelerine bindiği söylenir.



▲ Değnek

Değnek yaygın bir biçimde cadılıkla özdeşleşmiştir ve cadının enerjisiyle gücünü simgeler. Herhangi bir maddeden yapılır, en yaygın biçimi etkili bir enerji iletkeni olan ağaçtan olanlardır. Büyünün bir parçası olarak ya da belirli ritüeller sırasında enerjiyi çekme ve aktarmada sihirli değnek kullanılabilir.

► Kazan

Bazı ritüellerin en önemli nesnesi olan kazan son derece semboliktir. Rahim, bereket ve yeniden doğuş anlamına gelir. Kullanıldığında toprak, su, ateş ve hava olmak üzere dört elementi de simgeler.



▲ Kupa ya da ayin kadehi

Kehanetler sırasında sıkça kullanılan ayin kadehi cadının ruhsal güçlerini, sezgi ve duygularını temsil eder.



▲ Efsun ve iksirler

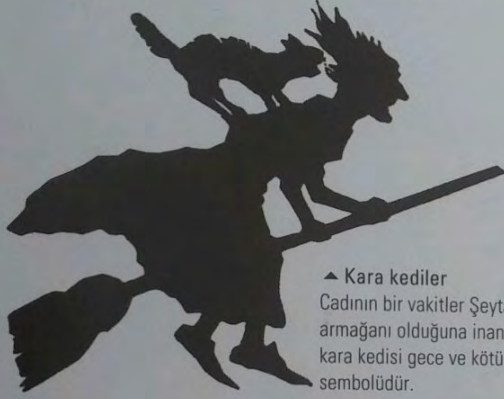
Efsun yarara ya da zarara işleyebilir. Kullanılan maddeler bile sembol değeri taşır. Sözelimi kurbağa kullanımı kötülük anlamına gelir.

CADILARI ORTAYA ÇIKARMAK

Cadılar şeytana tapanlar olarak görmek 15-17. yüzyıllar arasında teşvik ediliyordu ve cadı avları sıradanlaşmıştı. Binlerce cadı (kimi zaman hayvanlarıyla birlikte) idam edilmiştir. *Malleus Maleficarum* adlı bir elkitabı cadıların Şeytan işaretleri (genelde bir doğum lekesi) ve aralarına sızmış olabilecek işkencecilerden duydukları korkuya dayanarak nasıl tanınacağına kurallarını belirler. Kimi zaman kurbanlar bağlanarak suya bırakılır, boğulup boğulmadıklarına bakılırdı. Bu sınavdan sağ çıkmak cadı olduklarının onaylanması anlamına geliyordu.



▲ **Büyük kitapları**
Cadının bir güç sembolü olan büyük kitabı muhtemelen Ortaçağ'daki sihir kitapları ya da *grimoire*'lerden türemiştir.



▲ **Kara kediler**
Cadının bir vakitler Şeytan armağanı olduğuna inanılan kara kedisi gece ve kötü talih sembolüdür.



▲ **Kuzgun**
Cadılıkta yaygın olan kuzgun şifa ve kehaneti simgeler. Biçim değiştirmeye de ilişkilendirilmiştir.



▲ **Karakurbağası**
Ölümler alemiyle ilişkili ve ölüm, karanlık ve zehir sembolü karakurbağası yaygın bir cadı dostudur.

VİKA

Vika cadılığın günümüzde uygulanan bir biçimidir. Kelt cadılık geleneğinden esinlenmiştir ve pek çok sembolü bulunmaktadır. Bunlardan üçlü halka gibi kimileri ritüeller sırasında kullanılır, diğerleri tanrıları ifade eder, küçük bir bölümünün kökeni de belirsizdir.



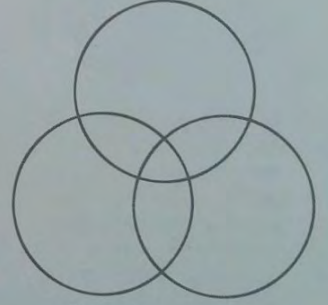
▲ **Pentakl**
Daire içinde bir pentagram olan pentaklin, dördü hava, ateş, toprak ve su olmak üzere elementleri, beşincisi de ruh anlamına gelen eteri simgeleyen beş köşesi vardır. Daire birlik simgesidir, sembolün tümü de beden-ruh bütünlüğünü temsil eder.



▲ **Kerunnos**
Bu işaret eski Kelt ormanlar ve orman hayvanları tanrısı boynuzlu Kerunnos'u temsil eder. Vika'nın eril gücünün sembolüdür.



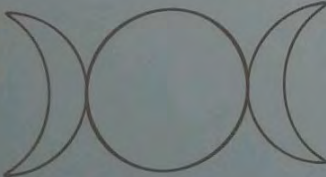
▲ **Ana Tanrıça**
Vika'nın dişil gücü kimi zaman Mısır Ana Tanrıçasına dayanan bir sembolle temsil edilir. Eşi, boynuzlu tanrı Kerunnos'tur.



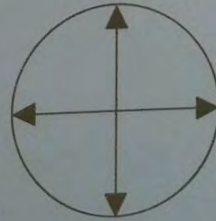
▲ **Üçlü Halka**
Üçlü (ana, kız ve kocakarı) tanrıçayı çağırarak için yapılan ritüelde kullanılan bu sembol zihin, beden ve ruhu temsil eder.



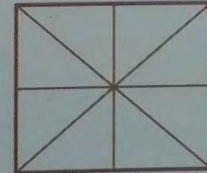
▲ **Heptagram**
Kesintisiz bir çizgiyle oluşturulan heptagramın yedi noktası diğer şeylerin yanı sıra yedi gezegeni simgeler.



▲ **Üçlü Ay**
Büyüyen, dolun ve küçülen Ay olarak üçlü tanrıçayı simgeleyen bu işaret bütününde hayat döngüsünü ifade eder.



▲ **Ruh Çemberi**
Bütün Vika ritüelleri buradaki gibi bir çember çizimini gerektirir. Çemberin her çeyreği dört elementten birinin sembolüdür.



▲ **Cadı İşareti**
Bu işaretin tam anlamı bilinmiyor. Görüşlerden biri dörtgenin Dünya, üçgenlerin de zihin, beden, ruh, erkek, kadın ve çocuğu temsil ettiğidir.

AYRICA BAKINIZ

Kuşlar, sf. 58-61
Sürüngeçler ve suda yaşarlar, sf. 64-65
Bereket ve çocuk doğurma, sf. 120-23
Mısır tanrıları, sf. 138-39
Kutsal Kâse, sf. 208-09



TILSIMLAR

İyi güçlerin sembolü olan tılsımlar binlerce yıl boyunca korunma ve güç için takılagelmiştir. Çoğunlukla fildişi, değerli taş ve ahşap gibi doğal malzemelerden yapılan bu küçük objeler büyü olarak veya şans getirme, koruma ve kuvvet amacıyla kullanılır. Dinsel ya da batıl kökenleri de olabilen tılsımlar genelde kötülüğü etkisiz hale getirme arzusunun sembolleridir.



◀ Azabaçe

Güney Amerika'da yeni doğanlara bazen siyah ya da kırmızı mercandan sıkı bir avuç biçiminde ucuyla altın bir bilezik takılır. Direnç sembolü olan bu tılsım bebeği aşırı beğeniyle ilişkilendirilen *mal do ojo*'dan (nazar) korur.



▲ Gümüş büyü bileziği

20. yy başlarından bu yana genç kızlar arasında popüler olan gümüş büyü bileziği her yıl yeni bir büyü eklenerek doğum günlerinde verilir. Her bir gümüş parçanın ayrı anlamı vardır. Örneğin nal uçuş sembolüdür, Cupid aşkı anlatır, leylekse çocuk doğurmayı temsil eder.



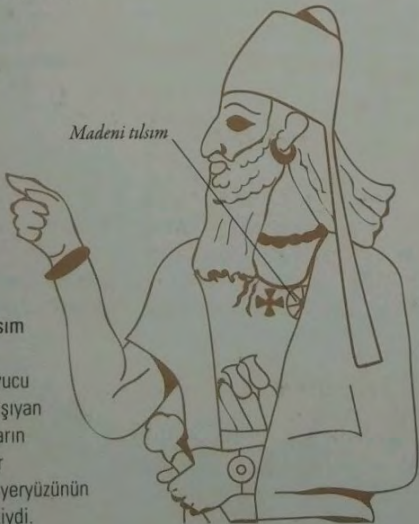
▶ Baharat topu

Ortaçağ'da yaygın olan baharat kutuları genellikle boyuna takılır ve kokular, baharatlar içerirdi. Tatil ve koruma sembolü olarak bulaşıcı hastalıklara karşı takılırdı.



▲ Göz boncuğu

Bütün Ortadoğu'da görülen bu tılsım taşıyanın başkalarının kıskançlığından kaynaklandığı söylenen nazardan esirger. Göz sembolü, gözünü dikenlerin bakışlarının yönünü değiştirir.



▶ Madeni tılsım

Asur kralları tanrıların koruyucu sembollerini taşıyan madeni tılsımların olduğu kolyeler takardı. Metal yeryüzünün gücünün işaretiydi.



▲ Şövalye tılsımı

Ortaçağ şövalyeleri savaşta çocukluk tılsım takarlardı. Bu örnek Polak bir şövalyenin kemerinden ve bol sağlık, varlık, güç sembolü.



▲ Pazuzu

Doğum sırasında Asurlu kadınlar Pazuzu resminin olduğu tılsımlar takarlardı. Efsaneye göre bu eski iblis düşük ve bebek ölümlerini engellerdi.



▲ Kızıl beyaz iplik

Gelenegi izleyen Bulgarlar ilkbaharın gelişini hızlandırmak üzere bileklerine bir parça kırmızı beyaz ip bağlarlar. Bu iki renk birlikte sevinçli simgeler.



MISIR TILSIMLARI

Eski Mısır'da semboller hayatın önemli bir parçasıydı ve özellikle de tılsım kullanımında ortaya çıkardı. Seramik, değerli taş ve metallerden yapılan tılsımlar belirli tanrı ya da hayvanların niteliklerini simgelerdi. Şükran, korunma ve talih sembolü olarak takılır, sonraki yaşama yolculukta eşlik etmeleri için mumyalarla birlikte mezara konurdu.



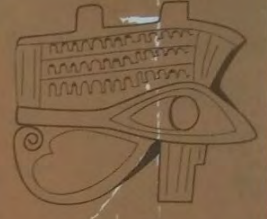
◀ **Mücevherli tılsım**
Saklı hakikat ve ışık sembolü olan mücevherli tılsımlar kötülükten koruyucu olarak sonraki yaşamda doğru düzeye ulaşmaları için ölenlerle birlikte gömülürdü.



▲ **Bokböceği/Skarab**
Skarab tıpkı kendisinin gübre yuvarlaması gibi Güneşi gökyüzünde yuvarlayan Mısır Güneş tanrısı Khepri'yi simgelerdi. Bu böceklerin kalbi de koruduğuna inanıldığından tılsım olarak taşınırlardı.



▲ **Ankh**
Güneşle ilişkilendirilmişti ve ebedi yaşamı simgelerdi. Çoğunlukla altın ya da bakırdan yapılır, sonraki yaşamda ihtiyaç duyulacak nefesi temsil etmek üzere ölenlerin mezarına bırakılırdı.



▲ **Horus'un Gözü**
Horus'un sağ gözü Güneş, sol gözü de Ay'ı simgeler. Sembol olarak göz kötülüklerden korunma anlamını taşırdı ve taşıyana şifa gücü vermesi için de kullanılırdı.



▲ **Madalyon**
Bir zamanlar hastalık ve kötülüğü savuşturmada kullanılan otların muhafazası olan madalyon sevgilinin saçından bir bukle ya da resminin saklandığı aşk sembollerine haline gelmiştir.



▲ **Kaplan dişi**
Pençe, diş gibi hayvanlardan gelme tılsımlar bu yaratıkların olumlu güçlerini temsil eder. Bu kaplan dişi de cesaret ve gücün sembolü.



▲ **Tavşan ayağı**
Batı'da uzun zaman bir talih tılsımı olarak görülen tavşan ayağının kişiye bereket -Çinlilere göre bir de refah- getirdiğine inanılır.



▲ **Aziz Christopher**
Bazı dönemler "Kara Ölüm"e karşı koruyucu olarak da takılmış olan St.Christopher tılsımları daha yaygın bir şekilde özellikle de yolculukta güvenlik sembolüdür.



▲ **Hei Tiki**
Hei Tiki insan biçimi verilmiş ve embriyo sembolü bir Maori tılsımıdır. Kadınlar tarafından doğurganlık için takılır.



▶ **Buda tılsımı**
Budistler bağlılıklarının dışsal bir işareti olarak genellikle bir Buda tılsımı taşır. Bunlarda Buda her biri başka bir anlamı olan çeşitli duruşlarda tasvir edilmiştir. Burada, Aydınlanma anının sembolü olarak sağ elinin toprağa dokunduğu görülüyor.



▲ **Çarmıhtaki İsa**
İsa'nın çarmıha gerilişinin tasvir edildiği tılsımlar öteden beri Hristiyan inancının sembolü olmuştur. "İyi"nin ta kendisi olan bu tılsım taşıyanı kötülükten korur.



▲ **İchthys**
Eskilerde bereket tılsımı olarak kullanılan İchthys (balık) zamanla Hristiyanlık sembolü haline gelmiştir. Önce gizli bir işaret olarak kullanılmış, ardından tılsım olarak takılmıştır. Kuzey Amerika'da balık gizli bilgi simgesi bir totem hayvanıdır, tılsımı da korunma amaçlı taşınır.

AYRICA BAKINIZ

Güneş, sf. 16-17
Baş, sf. 106-09
Bereket, çocuk doğurma, sf. 120-123
Mısır tanrıları, sf. 138-39

Kabile totemleri, kahramanlar, düzenbazlar, sf. 150-51
Budizm, sf. 164-69
Hristiyanlık, sf. 176-79



KEHANET

Eski zamanlardan beri, geleceği önceden kestirme ya da kötü gelişmeleri açıklama girişimi anlamındaki kehanet her kültürde görülmüştür. Kullanılan yöntemler çubuk ya da taş fırlatmaktan çay yaprakları ve hayvan bağırsaklarının incelenmesine, el falından tarot okumalarına kadar her şeyi içerir. Bazı kehanet biçimleri belirli bir soruya cevap olarak sarkacın sağa ya da sola hareketi gibi bir "işarete" dayanırken daha karmaşık diğerlerinde uygun bir sonuca ulaşmak için yorum gerektiren sembol sistemleri ve bileşimlerden yararlanır.

HAREKETİ GÖZLEMLEMEK
"Evet" ya da "hayır" türü cevap bekleyen bir soru "yukarıdan gelecek" en basitinden bir işarete dayandırılabilir; bu da bir sarkaç hareketinin, sürü halinde uçan kuşların oluşturduğu biçimin veya çatal çubukların yorumlanması olabilir. Kehanetin bu biçimleri uzun zaman boyunca kullanılmıştır, geçmiş de en azından Eski Mısır'a dek uzanır.



◀ **Tavuk gözlemi**
Romalı falcılar çoğunlukla savaşlardan önce kutsal tavuklara danışırlardı. Hayvanların yemlenme ve eşelenme biçimleri sembolikti. Yemeleri hayra, tersi kötüye işaretti.



◀ **Sarkaç**
Sarkaç, bir tür çatal çubuk kullanımı gibidir. Kehanette bulunan kişi bir dizi basit soru sorar, sarkacın hareket yönü de evet/hayır olarak yorumlanır.

KRİSTAL KÜRE

Kehanette bulunulurken sıklıkla yararlanan kristal küre Güneş ya da başka bir ışık kaynağının ışınlarını yoğunlaştırır, bu özelliğiyle de ilahi ışık ve göksel güç sembolüdür. Falcı zihnini boşaltıp bakışlarını kristalin derinliklerine dikerek geçmiş ya da gelecek olaylardan sahneler olarak yorumlanan anlık içgörüler edinebilir.



İŞARETLERİ OKUMAK

Falcıların geleceği önceden görme ya da "işaretleri" okuyarak belirli bir durumu yorumlamada başvurduğu çeşitli yollar vardır. Bunlar arasında duman çıkararak oluşan biçimleri gözlemleme, eritilen balmumunun katılaşırken aldığı şekillere ya da çay yaprağı veya kahve telvesinde ortaya çıkanlara bakma sayılabilir. Hepsinde de görülen şekiller daha derin anlamların sembolüdür. Örneğin çatal şekli alınacak bir kararı işaret ederken düz bir çizgi halinde yükselen duman iyi sonucu gösterir.



▲ Çay yaprakları

Çay falı sanatı içilen çayın bardakta kalan yapraklarının oluşturduğu şekillerin yorumundan oluşur. Bardağın dibindeki şekiller geçmiş, üst kısımdakiler geleceği temsil eder. Her bir şeklin -sözelimi kuzgun, meşe palamudu, bayrak- kötü haber, başarı ya da tehlike gibi sembolik bir anlamı vardır.



▲ Kehanet kemikleri

Bu Eski Çin kehanet yönteminde bir hayvan kemiğine çeşitli semboller hakkedilir ve birkaç delik oyulur. Isıtıldığında zayıflayan kemik çatlar. Oluşan çizgiler ve bunların çeşitli sembollerle ilişkileri kehanette bulunmak üzere yorumlanır.

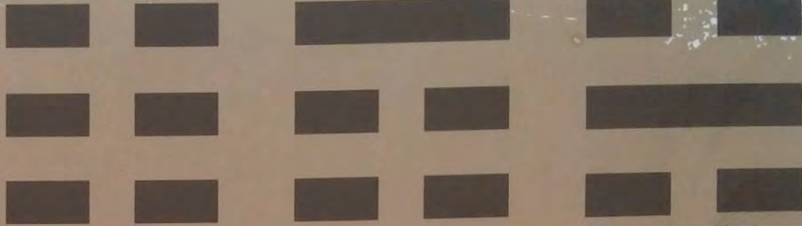


◀ **Kehanet kâsesi**
Nijeryalı Yorubalar bir kâseyi kumla doldurup çubukla hafifçe vururlar. Kumda böylece oluşan biçim kâhin tarafından yorumlanır.



I CHING

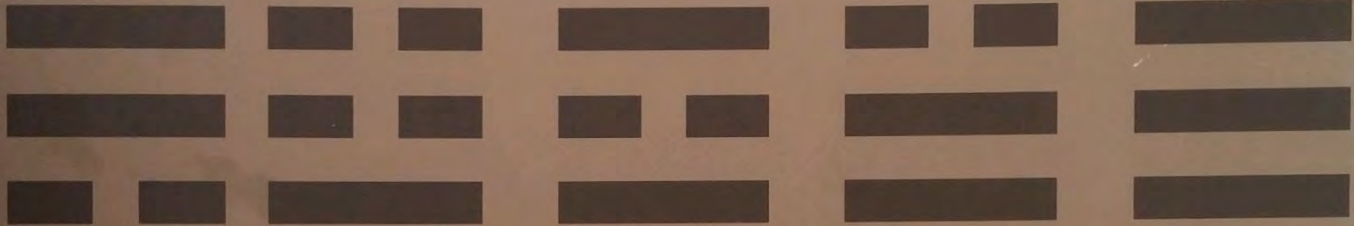
Değişimler Kitabı olarak da bilinen *I Ching* Çin felsefesinin temelidir. Üç trigramdan oluşan heksagramların (burada gösterilen) yorumlanması kehanette de kullanılır. Üç kesik (Yin) ve düz (Yang) çizgiden para ya da çubuk atılarak rastgele oluşturulan her bir trigram evrenin farklı bir yönünü; farklı bir element, yön, ilişki, figür ve beden bölümünü temsil eder.



▲ Toprak trigramı (Kun)
Alıcılık sembolü Kun üç Yin çizgisinden oluşur, dolayısıyla dişildir. "Anayı" temsil eder. Toprak elementi, batı ve üreme organlarıyla ilişkilendirilir.

▲ Dağ trigramı (Ken)
Yang'dan çok Yin olan bu başlangıçlar ve bitişler sembolü "en küçük oğul" anlamına gelir. Toprak elementi, batı ve ellerle bağlantılıdır.

▲ Su trigramı (Kan)
Kan durağanlığa karşı uyarıcı çok çalışma sembolüdür. "Ortanca oğul" anlamında ve Ay, su, doğu ve kulakla ilişkilidir.



▲ Rüzgâr trigramı (Sun)
Nezaketsimgesi Sun "en büyük kız çocuk" anlamına gelir. Yumuşak ahşap, doğu ve kalçalarla ilişkilidir.

▲ Gök gürültüsü trigramı (Chen)
Büyüme ve canlılık simgesidir. "En büyük oğul" temsil eder ve sert ahşap, yumuşaklık, doğu ve ayaklarla ilişkilidir.

▲ Ateş trigramı (Li)
Işık sembolüdür ve "ortanca kızı" temsil eder. Ateş, Güneş, doğu ve gözle bağlantılıdır.

▲ Göl trigramı (Tui)
Sevinç ve haz trigramıdır. "En küçük kız çocuğu" temsil eder. Yumuşak metal, batı ve ağızla ilişkilendirilir.

▲ Cennet trigramı (Chien)
Yaratıcı enerjinin Yang sembolüdür. Chien erildir ve "baba" anlamına taşır. Sert metal, batı ve başla ilgilidir.

BAŞLANGIÇ YÖNTEMLERİ

Kehanette başlangıç olarak çoğu kültürde kura çekimi, taşlar, çubuklar ya da benzeri nesneler kullanılır. *I Ching* olasılıkla en tanınmış yöntemdir ama runik yazı, zar, hatta hindistancevizi kabukları gibi daha pek çoğu vardır. Kau Cim'de olduğu gibi tek bir çubuk da kullanılabilir, 24'e kadar runik taş da. Bu şekilde başlangıcın özü sonucun rastlantısal olmasıdır ve sembolik anlam her seferinde yeniden yorumlanır.



◀ Zar

Muhtemelen en tanınmış şans sembolü zardır. Kehanet amacıyla çeşitli şekillerde atılabilir. Bunlardan biri üç zar kullanımıdır. Her biri sırayla alınır ve atılır. Çıkan sayı usulünce yorumlanır.



▲ Runik taşlar

Runik taş falının geçmişi Ortaçağ'a uzanır. Yirmi dört taş bir dizi formasyonun herhangi birine göre yerleştirilir, okuma da her bir taşın taşıdığı sembole ve bunun bütün içindeki yerine göre yapılır.

▶ Kau Cim

Bir miktar "talih çubuğu" silindirik bir kutuya konur ve içlerinden biri (bazen birkaçı) düşene dek sallanır. Çubuklardan her birinin belirli bir sembolik anlamı vardır ve bu da sorulan soruya göre yorumlanır.

▲ Hindistancevizi

Afrika'nın bazı yerlerinde dört parça hindistancevizi atılır ve bunların içinin mi dışının mı yere geldiğine göre sorular yanıtlanır. Yalnızca beş olası sonuç vardır, bunlar hareketli ölçekte pozitiften negatife sıralanmıştır. Aynı şekilde metal paralar da kullanılabilir.



◀ Afrika kemik fali

Bir zamanlar yaygın olan bu fal günümüzde popülerliğini yitirmiştir. Bu kehanet yönteminde sayıları genelde 4-14 arası değişen kemik takımları kullanılır ve atıldıktan sonra aldıkları biçimle gösterdikleri yöne göre fala bakılır. Her kemik farklı bir şeyin simgesidir. Örneğin kuşun kanat kemiği yolculuğu temsil ederken göğüs kemiği de aşk olarak yorumlanır.

AYRICA BAKINIZ

Değerli taşlar, sf. 42-43
Şamanizm, sf. 154-55
Taoizm, Şintoizm, sf. 170-71
Vudu, sf. 186-87



EL FALI

Geleceği okumanın eski bir yöntemi de el falıdır. Elin bütün özellikleri değerlendirilir: Avuç ve parmakların genel biçimi, parmaklar ve başparmağın avuca bitiştiği yerdeki baskın çizgi ve tepecikler, hatta görece parmak uzunluğuyla çizgilerin derinliği bile anlamlıdır. Her unsur kişinin yaşamının bir yönünü temsil eder. Sözelimi parmaklar güven, disiplin, yaratıcılık ve iletişimle ilişkili görülür, avuçtaki tepeciklerse gurur, düş gücü, sevgi ve kederle. Elin biçimi, rengi, duruşu ile birlikte bunlar el falına bakanın yalnızca geçmiş değil, geleceği de ortaya çıkarmasını sağlar.



▼ Avuçta yağ

Arap ülkelerinde fal bakmanın geleneksel bir yöntemi geleceği avuç çukuruna doldurulan yağdan okumaktır. Yağın çizgilere akış biçimi kişinin karakteri kadar geleceğini de okumaktır.



TAROT

Kart okuma en azından 15. yy'dan bu yana bilinmektedir. Bir Tarot destesi Majör Arkana/ Büyük Sırlar (*burada görülen*) adı verilen yirmi iki kart ile Sopalar, Kupalar, Kılıçlar ve Tılsımlar olarak gruplandırılan Minör Arkana/Küçük Sırlar kartlarından oluşur. Fal bakmada en fazla kullanılan Majör Arkanadır. Kartlar falına bakılan kişi tarafından karıştırılır ve okumayı yapan tarafından, sorulan sorunun niteliğine göre değişen çeşitli şekillerde dizilir. Okumanın sonucu karmaşıktır: Her kart kişinin yaşamından bir aşamayı simgeler, ancak kartın bütün içindeki yeri, çevresindeki diğer kartlar, resminin düz mü ters mi açıldığı gibi unsurlar sembolik anlamlarını değiştirebilir.



▲ Soygarı

Varı yoğun omzundaki çıkında tasvir edilen Soygarı masumiyet ve tasarıklık anlamına gelir ve genelde talihi aramayı ve/veya yeni bir yolculuğu temsil eder. Ters durduğunda toyluk ve aptallık anlamındadır.



▲ Sihirbaz

İrade gücü ve sonuca ulaşma becerisini simgeleyen Sihirbaz bir masa ve üzerindeki, Minör Arkana sembolleri sopalar, kılıçlar, kupalar ve tılsımlarla tasvir edilir. Ters açıldığında bu becerilerin kötüye kullanımı anlamını taşır.



▲ Başrahibe

Genelde tefekkür halinde bir tahtta oturur halde betimlenen Başrahibe bilgelik ve sağlıklı yargı sembolüdür. Ters durduğunda vizyonsuzluk ve kötü hüküm verme anlamına gelir.



▲ İmparatoriçe

Yaradılış ve büyüme sembolüdür. Bir küre ve kalkanında Venüs simgesiyle tasvir edilir. Ters dönmüş hali eylemsizlik ve kararsızlık olarak yorumlanır.



▲ İmparator

Genelde tahta oturmuş resmedilen İmparator maddi şeyler ve dünyevi otorite sembolüdür; mutlak hakimdir. Ters durduğunda bu kart kolay aldatılma ya da olgunlaşmamışlık anlamını taşır.



▲ Papa Kartı

Cennet kapılarını simgeleyen iki sütunun önünde oturan Papa'nın barış ve uyum sembolü üç çizgili bir asası ile tacı vardır. Kartın ters açılmış hali saldırıya açıklık olarak yorumlanır.



▲ Âşıklar

Yürek meselelerini temsil eden Âşıklar kartı içsel ahengi de simgeler. Cupid üzerlerinde uçmaktadır. Kart ters durduğunda yoldan çıkma ya da ayrılık olarak değerlendirilir.



▲ Savaş Arabası

Mücadele ve yoğunlaşma gereğini işaret eden Savaş Arabası başarıya ulaşmak amacıyla farklı istekleri gemlemek anlamını da taşır. Ters açılmışsa bir işi sonuna kadar götürmemeye yorulur.



▲ Adalet

Elinde kılıç ve adalet terazisiyle bir kadın olarak tasvir edilen bu kart manevi ve maddi alanlar arasında dengenin sembolüdür. Ters durduğunda dengesizlik ve adaletsizliği işaret eder.



▲ Yaşlı Adam/Münzevi

Çoğunlukla elinde bir fenerle gösterilen Yaşlı Adam iç gözlem ve kendini inceleme temsilidir. Öğüde duyulan ihtiyaç anlamına gelebilir. Ters durduğunda inatçılık ve tavsiyelere kulak vermeme olarak yorumlanır.



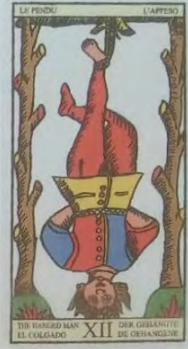
▲ Kader Çarkı

Üzerinde hayvanların döndüğü bir çarkın yer aldığı bu kart hareket, yeni bir döngünün başlangıcı ve beklenmedik iyi talihi temsil eder. Ters durduğunda kötü talih ve kötüye giden beklenmedik değişim işaretidir.



▲ Kuvvet

Aslanın çenesini açan bir kadın imgesiyle bu kart içsel güç ve kararlılığı temsil eder. Ters durduğunda Kuvvet kartı güvensizlik ve zayıflık simgesidir.



▲ Asılmış Adam

Meditasyon ve özveri sembolü bu kartta her zaman aynı şekilde, bir ayağı bağlı, diğeri bükülmüş, elleri arkasına bağlı halde asılmış bir adam gösterilir. Ters açılmışsa bencilliğe işaretir.



▲ Ölüm

Çoğunlukla iskeletle tasvir edilen Ölüm dönüşüm ve yeniyi yolu açmak üzere eskiden kurtuluş anlamını taşır. Ters açıldığında da uyuşukluk ve devam etme becerisinin yoksunluğunu gösterir.



▲ İtidal

Bu kartta bir kupadan diğerine sıvı akıtan bir melek görülür. İlimlilik ve özdenetim sembolüdür. Ters duruyorsa kendine hakim olamayıp ya da bir çeşit çıkar çatışmasını işaret eder.



▲ Şeytan

Tasvirinde zincirlenmiş iki kişinin yer aldığı Şeytan boyunduruk altına girme ya da başarısızlığı temsil eder. Yıkım anlamına da gelebilir. Ters açıldığında bağlayıcı bir şeyden kurtuluşu simgeler.



▲ Kule

Yıkılan kule radikal bir değişimin, sözelimi yeni bir yere taşınma veya kader değişikliği işaretidir. Ters anlamı değişime direnç ve rutine takılıp kalmadır.



▲ Yıldızlar

Umut ve dileklerin gerçekleşmesini temsil eden yıldızlar bir kaptan su döken çıplak bir kadının üzerinde ışıdamaktadır. Ters açıldığında kendinden kuşku ve gerçekleşmeyen düşler anlamını taşır.



▲ Ay

Hem hilal hem dolunay biçiminde tasvir edilen Ay herhangi bir yanlışlığı ve adımları dikkatli atma gereğini temsil eder. Ters ise her şeyin iyi sonuçlanacağına yolur.



▲ Güneş

Hoşnutluk ve doyum sembolü Güneş kartı kişisel bir amaca ulaşma anlamına da gelebilir. Ters anlamı gelecek planlarında gecikmeleri işaret eder.



▲ Son Hüküm

İnsanlar mezarlarından doğrulurken borazan çalan melek geçmiş kabul ve geçip gitmeye bırakma anlamındadır. Ters duruyorsa yola devam etme isteksizliğinin işareti olarak yorumlanır.



▲ Dünya

Çevresinde bir melek, kartal, boğa ve aslanla oval bir çelenk içinde duran bir kadının görüldüğü bu kart açığa vurma, vahiy sembolüdür. Dünya kartı büyük başarı anlamına gelir. Ters anlamı başarısızlıktır.

AYRICA BAKINIZ

Gece göğü, sf.20-23

İnsan bedeni, sf.112-15

Eller ve ayaklar, sf.116-19

Yunan ve Roma tanrıları, sf.140-41



BATI ASTROLOJİSİ

Kehanetin bir türü olarak Batı astrolojisinin geçmişi İ.Ö. 3000'in Mezopotamya'sına kadar uzanır. Güneş, Ay, gezegen ve yıldızların insanın doğum anındaki konumları temelinde ve bunlara

atfedilen sembolik niteliklerle çalışan astrologlar kişinin horoskopunda bir araya gelen karakter özelliklerini tanımlayabilirler.

GÜNEŞ BURÇLARI

Batı astrolojisinin temeli, Dünya'nın ekliptik kuşağında, yani Güneş'in gökyüzünde çizdiği yolda yer alan on iki ana takımyıldızdan oluşan burçlar kuşağı, Zodyak'tır. Astrologların "Güneş" burçları olarak adlandırdığı Zodyak Koç ile başlar, Balık ile tamamlanır. Terazî'yi simgeleyen terazi gibi, her burç bir sembolle temsil edilir ve kişinin kaderini saptamada kullanılır. Horoskop (doğum anında Güneş, Ay ve diğer gezegenlerin konumunu gösterir yıldız haritası) çıkarılarak kişinin hayatındaki ana etkiler gök cisimlerinin birbirleriyle ilişkileri temelinde ortaya konabilir.



▲ Koç
(21 Mart – 20 Nisan)
Yönetici gezegeni Mars ile bir ateş burcu olan Koç'un sembolü koçtur. Tipik özellikleri arasında cesaret, liderlik, acelecilik ve coşku yer alır.



▲ Boğa
(21 Nisan – 21 Mayıs)
Yönetici gezegeni Venüs ile bir toprak burcu olan Boğa'yı boğa simgeler. Özellikleri arasında sadakat, yaratıcılık ve inat vardır.



▲ İkizler
(22 Mayıs – 21 Haziran)
Yöneticisi Merkür olan bir hava burcudur. Sembolündeki ikizler çift yönlü bir kişiliği temsil eder. Tipik özellikleri iyi iletişim ve dürtüselliktir.



▲ Yengeç
(22 Haziran – 22 Temmuz)
Su burcu olan Yengeç'in yöneticisi Ay'dır. Sembolü yengecin kabuğu yuva sevgisi anlamına gelir. Tipik Yengeçler ketum olur.



▲ Aslan
(23 Temmuz – 23 Ağustos)
Yöneticisi Güneş ile bir ateş burcu olan Aslan'ı aslan simgeler. Tipik özellikleri arasında sıcak ve olumlu bir kişilik, cömertlik ve güçlü şahsiyet sayılabilir.



▲ Başak
(24 Ağustos – 23 Eylül)
Toprak burcudur, yöneticisi Merkür'dür. Saflik sembolü bakire ile simgelenir. Tipik bir Başak meraklı, pratik ve titiz, zor beğenen biridir.



▲ Terazi
(24 Eylül – 23 Ekim)
Yöneticisi Venüs ile bir hava burcudur. Denge ve uyumu temsil eder. Tipik Teraziler hoş, adil, diplomatik ve tarafsızdır.



▲ Akrep
(24 Ekim – 22 Kasım)
Pluto gezegeninin yöneticisi olduğu bu su burcunun sembolü de akreptir. Özellikleri merak, kıskançlığa yatkınlık ve kontrol arzusudur.



▲ Yay
(23 Kasım – 21 Aralık)
Yöneticisi Jüpiter'dir ve bir ateş burcudur. Sembolü Kentaur olan Yay'ın tipik özellikleri arasında dürüstlük ve doymak bilmez bir öğrenme arzusu vardır.



▲ Oğlak
(22 Aralık – 20 Ocak)
Yönetici gezegeni Satürn olan toprak burcu Oğlağı oğlak simgeler. Tipik özellikleri hedefinin peşini bırakmama, sezgi ve temkin eğilimidir.



▲ Kova
(21 Ocak – 19 Şubat)
Satürn'ün yöneticisi olduğu bu hava burcunun sembolü bağımsızlık ve öngörülemezliği temsil eden su taşıyıcıdır. Kovalar idealist ve alışılmadık olur.



▲ Balık
(20 Şubat – 20 Mart)
Yöneticisi Neptün ile bir su burcu olan Balığı bir çift balık sembolize eder. Tipik özellikleri psişik yetenek, merhamet ve sezdirdir.

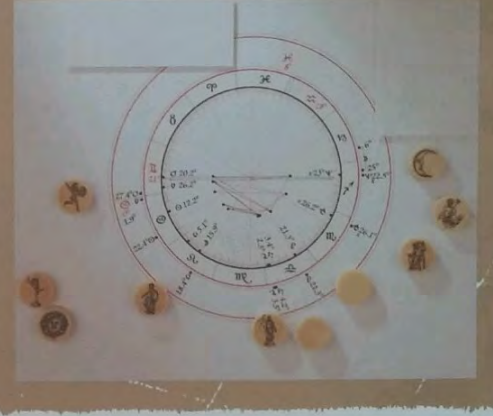




◀ Zodyaklı goblen
Flandra'dan bu ince goblen işi, Avrupa saraylarında astrolojiye Ortaçağ'dan Rönesans'a verilen önemin göstergesi. Astroloji kültürel yaşamın parçası olmakla kalmıyordu; aynı zamanda bir öğrenim alanı ve entrika konusuydu.

YÜKSELEN VE ALÇALAN

Astrologlar harita çıkarmak için "yükselen" ya da kişinin doğum anında doğu ufkundan yükselen burcu dikkate alır. Yükselen burç çocukluk ve yetişmeyi temsil eder. Bunun tam karşısında, batı ufkunda kişinin ilişkilerini temsil eden "alçalan" burç bulunur. Bu iki burç belirlendikten sonra geri kalan on burç daha da kapsamlı bir okuma için haritaya işlenir.



GEZEĞEN YÖNETİCİLERİ

Astrologlar gezegenlerin doğum anındaki konumlarına bakarak kişinin kaderi üzerine daha fazla şey söyleyebilir. Her güneş burcunun tek bir yöneticisi olmakla birlikte aynı gezegen birden fazla Güneş burcunun yöneticisi olabilir. Örneğin Venüs hem Boğa hem de Terazi'nin yöneticisidir. Her planetin kendine özgü sembolik anlamı vardır ve kişinin temel özelliklerini güçlendirebilir.



▲ Güneş
Erillik sembolü Güneş yöneticiler ve babalığı, güç, otorite ve kendini ifadeyi temsil eder.



▲ Ay
Dişi sembolü Ay annelik, duygular ve geçmişle bağı ifade eder.



▲ Mars
Güç ve enerji sembolü Mars başla ilişkilendirilir ve hırs, dürtü ve saldırganlık anlamına gelir.



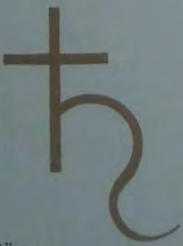
▲ Venüs
Aşk ve güzellik sembolü Venüs böbreklerle ilgilidir ve ilişkileri, uyumu, işbirliğini işaret eder.



▲ Merkür
İletişim simgesi Merkür sinir sistemiyle alakalıdır ve düşünce, mantık, eğitim alanlarını gösterir.



▲ Jüpiter
Genişleme, araştırma ve bilgi arayışı anlamına gelen Jüpiter karaciğeri yönetir.



▲ Satürn
Deri ve iskelet gibi düzen, sorumluluk ve bilgi arayışı da Satürn'le ilişkilidir.



▲ Uranüs
Başkaldırı ve değişim sembolüdür. Yenilik, idealizm ve bireysel özgürlüğü temsil eder.



▲ Neptün
Misticizm sembolü Neptün rüyalar ve fantezilerle ilgilidir. Spiritüellik ve psişik yeteneği temsil eder.



▲ Pluto
Dönüşüm sembolü Pluto yeniden hayat bulmayla ilişkili görülür ve yaşam, ölüm ve yenilenmeyi temsil eder.

AYRICA BAKINIZ

Güneş, sf. 16-17
Ay, sf. 18-19
Gece göğü, sf. 20-23
Çin horoskopu, sf. 204-05





YILDIZ HARİTASI

"Astroloji" sözcüğü "yıldızbilimi" anlamına gelen Yunanca kökenli bir terimdir. Modern standart Zodyak'ımızın temeli olan Yunan Zodyak'ı kendisinden önce gelen bir Babil sisteminin uyarlanmasıdır. Eski astronomlar takımyıldızlarda hayvan ve efsanevi karakter şekilleri görmüş, bunlardan bazıları daha sonraları Zodyak'ın on iki burcu haline gelmiştir. Aslında bir zaman ölçüm yöntemi olan Zodyak daha sonra geleceği dönemde kullanılmıştır. "Güneş burçları" ile çıkarılmış bilinen en eski yıldız haritası İ.Ö.410'a tarihlenir. Buradaki 16. yy haritası bir *portolano* (açıklamalı Ortaçık seyrüsefer atlası) parçasıdır ve gökyüzü, takvim ve astrolojik bilgileri bir araya getirerek bunlar arasında varolduğuna inanılan ilişkiyi yansıtır.



1. & 2. Zodyak burçları ve sembolleri

Zodyak'ı oluşturan on iki burcun adları karşılıklı değişiklikler takımyıldızlardan gelir ancak burçlar sembollerinde de farklı olabilir. Örneğin Aries burcunun bir kurt veya aslan figürüyle temsil edilebilir. İyazın ve kışın burçları bilimsel olarak birlikte bazdan sadece kışın burçlarına atandığına dikkat edilmelidir.

3. Ay dönüştürme

Her burç dört hafta sürer. Bu da ay dönüştürme karşılığı gelir. Buradan dolayı da Gregor'un takvimi 12 aya ayarlanmıştır. Gregor'un Takvimi 24 Eylül'den başlar. 23 Ekim'de biter.

4. Gezegenler

Kıyının yıldız haritasında gezegenler de denir. Ancak bu haritanın çıkarıldığı tarih olan 16. yy'da Evren pek tanınmıyordu. Burada, haritaya birkaç gezegen işaretlenmiş. Bunların da Zodyak burçlarıyla ilişkileri açık değil.



Yeni yorum

1651'de geleneksel Zodyak burçlarını "Hristiyanlaştırıldı". Haritadaki *Macrocosmos* adı bir yıldız atlası sayılabilir. Bu çarpışmada on iki burcun yerini on iki kutsal kutsal ve gizli takımyıldızların yerini de Yeni ve Eski Akademi figürleri almış.

ÇİN HOROSKOPU

Eski Çin astroloji sistemi doğa bilimleri ve felsefeye ilişkin Çin düşüncesinden doğmuştur. Yaklaşık 5.000 yıl geriye giden bu kehanet biçimi Güneş, Ay, gezegenler ve kuyruklu yıldızlar gibi gök cisimlerinin gökyüzündeki hareketlerine dayanır.

En basit ifadesiyle herhangi bir olay ya da insanın kişiliği tahta, toprak, ateş, hava, su gibi bir element bir de hayvan yönünden ve bunların sembolik olarak Yin ya da Yang oluşuna bağlı olarak yorumlanır.

HAYVAN BURÇLARI

On iki "dünyevi dal" olarak adlandırılan hayvan burçları Çin horoskopunun en bilinen sembolleridir. Batı astrolojisinde olduğu gibi aylarla değil, yıllarla değişirler ve 60 senelik döngülerde beş kez tekrarlarlar; tamamlanması 12 yıl süren Jüpiter yörüngesine bağlıdır. Her bir döngü ay takviminin de başlangıcını belirten Şubat'taki Çin Yeni Yılıyla başlar. Sıçandan başlayıp yabandomuzuyla sona eren 12 hayvan burcunun her biri farklı bir kişiliğin, tam olarak bir insanın dışa yansıyışını oluşturan karakter özelliklerinin sembolüdür. Her biri bir elementin ve Yin (dişil) veya Yang (eril) niteliklerinden de etkilenir.



▲ Sıçan
1960, 1972, 1984, 1996 Hırslı ve çalışkan Sıçan bir Yang burcudur ve aynı zamanda çekingen, kapalıdır. Sıçanlar para biriktirmeye meyillidir.



▲ Öküz
1961, 1973, 1985, 1997 Güvenilir, metodik ve sabırlı olduğu kadar inatçı da olan Öküz bir Yin burcudur. Uyandırılması yavaş da olsa duyguları derindir.



▲ Kaplan
1962, 1974, 1986, 1998 Dürüst ve öngörülemeyen, cömert ve şefkatli Kaplan bir Yang burcudur. Kaplanlar risk alır ama genelde şanslıdır.



▲ Tavşan
1963, 1975, 1987, 1999 Sanatçı ruhlı, düşünceli, zeki ve şanslı Tavşan Yin burcudur. Tipik bir tavşanın genelde rahat bir yaşam biçimi vardır.



▲ Ejder
1964, 1976, 1988, 2000 Güçlü iradeli ve çabuk parlayan Ejderler küstah ve ezici de olabilirler. Yang burcu olarak tipik Ejderler genelde başarılıdır.



▲ Yılan
1965, 1977, 1989, 2001 Tensel, yaratıcı, ihtiyatlı ve sorumluluk sahibi Yılan bir Yin burcudur. Yılanlar ketum, kendinden kuşku ve başkasına güvenmez olabilirler.



▲ At
1966, 1978, 1990, 2002 Popüler, iyi huylu, fiziksel ve zihinsel olarak çevik At bir Yang burcudur. Tipik Atlar değişken ve kolay aldanır olabilir.



▲ Koyun
1967, 1979, 1991, 2003 Bir Yin burcu olan Koyun ruhsal açıdan oynak, kararsız ve kolay incinir olmasının yanı sıra popüler, anlayışlı ve sevecendir.



▲ Maymun
1968, 1980, 1992, 2004 Meraklı, yaratıcı ve kıvrak zekâlı Maymun Yang burcudur ve rekabetçi, kendini beğenmiş ve kuşkucu da olabilir.



▲ Horoz
1969, 1981, 1993, 2005 Yin burcu olan tipik bir Horoz disiplinli ve iyi bir düzenleyicidir. Yavru Horozlar alışılmadık olabilirler ama çoğunlukla esprilidirler.



▲ Köpek
1970, 1982, 1994, 2006 Dürüst, sadık ve merhametli Köpek bir Yang burcudur. Tipik bir Köpek kinik ve katı da olabilir.



▲ Yabandomuzu
1971, 1983, 1995, 2007 Girişken, sadık ve güvenilir olan Yabandomuzu Yin burcudur. Tipik Yabandomuzları tutkulu yaradılışlarının yanı sıra toy ve haris de olabilirler.





▲ Çin Zodyak

çarkı
Kusursuz dengeyi temsil eden Yin ve Yang sembolleri bu Zodyak çarkının merkezinde yer alır. Dış çevresinde Çin karakterleriyle de belirtilmiş 12 hayvan burcu sıralanmıştır. Aralarındaki dört renkli çember hayvan burçlarının sabit elementlerini gösterir. Örneğin Ateş kırmızı renkle ilişkilidir ve Yılan, At ve Koyun'u yönetir.

土金水火

▲ Toprak

Satürn gezegenini, merkezi ve sarı rengi temsil eden Toprak mide ve dalakla bağlantılıdır. Tipik özellikleri hırs, kararlılık ve güvenilirliktir.

▲ Metal

Venüs gezegeni, batı ve beyaz rengin sembolü olan Metal akciğerlerle ilişkilendirilmiştir. Tipik özellikleri kararlı ve kendine güven bir kişiliktir.

BES ELEMENT

Beş "cennet gövdesi" denilen elementler metal, ağaç, toprak, ateş ve su Çin astrolojisinde önemli bir rol oynar. Beş elementin her biri Ağaç (Yang) Sıçan'dan başlayıp Su (Yin) Yabandomuzuyla biterek bir kez Yin, bir kez de Yang olarak 60 yıllık bir döngüde her ay tekrar eder. Her yılda Yin ve Yang elementlerden fazla iki hayvan burcu daha bulunduğundan bu elementler belirli bir hayvanla sabit değildir. Beş elementten dördü (metal, ağaç, ateş ve su) doğum yılı ve saatiyle de bağlantılıdır. Bu bağlamda elementler temsil ettikleri hayvan burcu açısından değişmez.

木火

土金

水

▲ Ağaç

Jüpiter gezegeni, doğu ve yeşil rengi temsil eden Ağaç safrakesesi ve karaciğerle ilgilidir. Tipik özellikleri sıcak ve cömert bir yapıdır.

▲ Ateş

Mars, güney ve kırmızı rengi temsil eden Ateş kalp ve dolaşım sistemiyle bağlantılıdır. Tipik özellikleri rekabetçi ve enerjik bir kişiliktir.

▲ Su

Merkür gezegeni, kuzey ve siyah rengi temsil eden Su sindirim sistemiyle alakalıdır. Tipik özellikleri şefkat, entelekt ve yaratıcılıktır.

İÇ VE GİZLİ BURÇLAR

Kişinin tipik özellikleri dış, iç ve gizli burçları içerir. Dış burçlar kişinin doğduğu yılla belirlenenlerdir ve insanın "dış hayvanı" olarak adlandırılır (bkz. *yan sayfa*). Aynı insanın "iç hayvanı", yılı yaklaşık 4'er haftalık 12 döneme bölen Çin tarım takvimine göre doğum ayıyla belirlenir. 12 hayvan burcunu

kullanan iç hayvan kişinin duygu ve ilişkilerinin sembolüdür. "Gizli hayvan" ise doğum saatiyle belirlenir ve burada da hayvan burçlarıyla ifade edilir. Bu, insanın gerçek dışavurumu olarak görülür.

AYRICA BAKINIZ

Ateş, sf. 30-31
Su, sf. 32-33
Memeliler, sf. 52-55
Yılanlar, sf. 66-67
Taoizm ve Şintoizm, sf. 170-71
Batı astrolojisi, sf. 200-03
Alfabeler, sf. 306-09



NÜMEROLOJİ

Çağlar boyu pek çok farklı kültür geçmişini açıklamak, geleceği önceden görmek için nümerolojiden yararlanmıştır. Nümeroloji örneğin Eski Çin kadar Eski Mısır ve Hint kehanet sanatlarıyla da ilişkili olan “sihirli karede” karşımıza çıkar. Aralarında Eski Yunanlar, Yahudiler ve Babillilerin de olduğu diğer uluslar belirli bir yılın dört hanesinin belirli sayı sekanslarının toplamını aldıkları hane toplamı sistemleri geliştirmişlerdir. Nümerolojinin çeşitli biçimleri

günümüzde de kullanılmaya devam etmektedir. Sistem ne olursa olsun nümerolojinin temeli, 1’den 9’a her sayının kendine özgü bir sembolik anlamı olduğu ve bir kişinin ana özelliklerinin belirlenmesi, geçmişteki belirli bir olayın açıklanması ya da gelecek olayların önceden görülebilmesinde bunların yorumundan yararlanılabileceği düşüncesidir. Bazı uygulamalarda 11 ile 22 de önemli ve sembolik anlamı pekiştiricidir.

SAYILARIN TOPLAMINI ALMAK

Nümerolojinin bugün yaygın olarak kullanılan bir çeşidinde tek bir anlamlı sayıya ulaşmak üzere rakamların toplamı alınır. En basit yöntem kişinin doğum tarihini oluşturan rakamları toplamaktır. Örneğin 2 Aralık 1984 şöyle hesaplanır: $0+2+1+2+1+9+8+4 = 27$. Bu iki sayı da kendi aralarında toplanarak tek sayıya ulaşılır: $2+7 = 9$. Aynı şekilde, 17 Temmuz 1941 de 3 sayısını verecektir. Eski Yunan filozofu Pitagoras $A = 1$, $B = 2$ vb. sayılaştırmasıyla aynı ilkeyi alfabenin harflerine de uyarlamıştır. Burada da harfler iki haneli bir toplam verdiğinde -örneğin Z (26)- bunlar da aralarında toplanarak tek haneli -örneğimizde 8- bir toplam sayıya ulaşılır (bkz. aşağıdaki harf/sayı denkliği). Bu sistemi izleyerek onu etkileyen olay ve koşullara daha büyük bir anlam kazandırmak üzere kişinin yaşamındaki herhangi önemli bir dizi sayı ya da sözcük hesaplanabilir.

A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	2	3	4	5	6	7	8	9
J	K	L	M	N	O	P	Q	R
1	2	3	4	5	6	7	8	9
S	T	U	V	W	X	Y	Z	
1	2	3	4	5	6	7	8	

SİHİRLİ KARE

Sihirli karelerin birçok uygarlıkta sembolik bir önem taşıdıkları görülmüştür. Bunların en tanınanı Eski Çin mitolojisi kökenli Lo Şu’dur. Bu, her sıra ve sütunun toplamı ile köşegensel toplamın “sihirli sabite” adı verilen 15 sayısını vereceği şekilde düzenlenmiş, 1’den 9’a sayılar içeren üçer sıra ve sütunlu bir karedir. Başka uluslarda aynı ilkenin daha başka sihirli sabiteler veren farklı sayı ya da daha büyük karelerle uygulandığı bilinmektedir.

4	9	2
3	5	7
8	1	6

▲ Lo Şu

Lo Şu’nun nümerik değeri, bir trigramın üç çizgisiyle karedeki rakam sıraları arasında sembolik bir bağlantı olan *I Ching*’den türetilmiştir. Renkler de sembolik bir anlam taşırlar. Soldan sağa yeşil entelekt, akıl yürütme ve hükme varmayı, mor heyecanlar, duygular ve sezgileri, turuncu da yaşam, finans ve işi temsil eder.

SAYILARIN ANLAMMI

Kişi doğum tarihi ve/veya bir ismin harflerinden yola çıkarak hayatında her biri kendi sembolik anlamına sahip bir dizi anlamlı sayı bulunduğunu keşfedebilir. Sayılar bir insanın karakteri olduğu kadar yetenekleri, hedefleri ve onu harekete geçiren şeyler hakkında da bilgi verebilir. Bazı sayılar tekrarlayabilir, bu da anlamlarını pekiştirir. İyi ya da kötü sayı yoktur, her sayının eşit ölçüde olumlu ve olumsuz niteliği bulunur, bunlar da kişinin güçlü ve zayıf yanlarında ifadesini bulabilir.

Sayıların kişi üzerinde olası negatif etkileri saptanmışsa bundan sonra atacağı adımlarla bu olumsuzluk hafifletilebilir ya da engellenebilir. Sözelimi kişi böylece bazı karakter eğilimlerini kontrol altında tutmaya çalışabilir ve çeşitli yeteneklerini ne şekilde kullanacağına dair seçeneği olabilir. Bazı durumlarda belirli bir sayının sembolik anlamı kişinin yaşamında halihazırda görülebileceği gibi zaman içinde de ortaya çıkabilir.

12

▲ Yaratıcılık ve Güven

1 sayısı yaratıcı bir ruh, güçlü bir bireycilik ve cesaret ya da kararlılığı temsil eder. Önü kesilmişse aynı sayı bağımlılık, saldırganlık veya hükmedicilik sembolü olabilir.

▲ İşbirliği ve Denge

Bu sayı uyum ve başkalarıyla birlikte çalışma (2 ortaklık sembolüdür) becerisi kadar aracılık yeteneğini de temsil eder. Önü kesilmişse utangaç ve kendine yönelik bir yapının simgesi olabilir.

34567

▲ İfade ve Duyarlık

3 sayısı sözel ya da yaratıcı kendini ifadeyi ve başkalarına esin vericiliği temsil eder. Önü kesilmişse çok iyimser, eğlence sever kişilik yerini sert eleştirelilik ve ruhsal değişkenliğe bırakabilir.

▲ İstikrar ve İlerleme

Bu sayı, organizasyon becerileri ve yönetim yeteneğiyle üzerinde ileriye gidilecek sağlam bir temel oluşturmayı temsil eder. Önü kesilmişse aynı sayı katılık ve kişinin ilerleme yeteneksizliğinin sembolü haline gelebilir.

▲ Özgürlük ve Disiplin

5 sayısı her durumda çabuk davranma eğilimiyle birlikte çok yönlü ve genişleyebilen bir kişiliği işaret eder. Engellendiğinde sabırsız ve huzursuz bir kişilik yapısının simgesidir.

▲ Vizyon ve Kabul

Bu sayı güzellik, arılık, yüksek idealler ve dengeli, bencil olmayan bir kişiliği temsil eder. Engellenmişse inatçı, despot bir kişilikle yargıcılık eğilimini işaret edebilir.

▲ Güven ve Açıklık

Eşsizlik, öğrenme arzusu, bilimsel bir zihin ve kusursuzluk eğilimini temsil eden 7 sayısının negatif yüzü kişinin doğal cana yakınlığının yerini soğukluğa ve içine kapanıklığa bırakması olabilir.

89

▲ Bolluk ve Güç

Bu sayı güçlü bir otorite, karar alma becerisi ve kuvveti temsil eder. Önü kesilmişse doğal çalışma etliğinin yerini aşırı hırs, kötü yönetim ve güç istismarı alabilir.

▲ Bütünlük ve Bilgelik

9 sayısı doğal karizma, iyi liderlik nitelikleri ve belirli bir özgecilik temsildir. Önü kesildiğinde negatif sahiplenicilik ve yönüzlük sembolü haline gelebilir.

AYRICA BAKINIZ

Taoizm ve Şintoizm, sf. 170-71
Kehanet, sf. 196-99
Sayılar, sf. 294-97



parquons d'un en son lieu ainsi come il a
ient fait aumain Et quant il se furent to
assis. lors orrent un estor deonnaire se
grant et si meueilleux que lenz fu adunc



▲ Kâse ve Yuvarlak Masa

Fransız şair Robert de Boron Kral Arthur ve Yuvarlak Masa Şövalyeleri efsanesinde Kâse'nin aranışını merkezi tema haline getirmiştir. Kâsesi, onu Son Akşam Yemeğinden İngiltere'ye getirdiği söylenen Arimethea'lı Joseph'in kızıdır.



KUTSAL KÂSE



Hristiyan mitolojisinin kökenleri Ortaçağ hikâye anlatımına dayanan güçlü bir sembolü olan Kutsal Kâse nihai amacı, ölümsüzlük arayışı ve derin köklü bir spiritüalliteyi temsil eder.

▲ Gundestrup kazanı
Kelt mitolojisinde kazan her şeyin kozmik merkezini temsil eder.

Ortaçağ sanat ve edebiyatının tekrarlayan bir motifi olan Kutsal Kâse tas, ayın kadehi ya da tabak olarak betimlenmiştir. Yüzyıllar boyunca insanları büyülemiş, kimileri onun tam yeri ve anlamını bizzat ortaya çıkarmak için kolları sıvamıştır. Bununla birlikte çoğu kişi için gerçek bir nesneden çok sembolik bir kavramdır.

KUTSAL KÂSE'NİN DÖĞASI

Kutsal Kâse'nin kökenlerinin sembolik olarak Kelt mitolojisindeki kazanla bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Pagan ritüelinde merkezi bir önemi olan kazan bir bolluk ve bereket simgesidir. Bazı öykülerde Kutsal Kâse dilekleri yerine getiren bir kupa ya da tabak olarak anlatılırken, bazılarında Yunan mitolojisindeki kehanetleri de andıran kehanet güçlerine sahiptir. Bazı başka öykülerdeyse taştan yapılmış bir nesnedir. Ortaçağ'da İsa'nın Son Akşam Yemeği sırasında kullandığı tas ya da kupa olduğu fikri yaygın kabul görmüştür. Buna göre, Arimathealı Joseph çarmıhtaki İsa'nın kanını daha sonra onda toplamış, bu da Kâse arayışını spiritüel bir keşif haline getirmiştir. Bazı efsanelerinde kupanın, İsa'nın gövdesinde açılan yarayı simgeleyen üzerinden kan damlayan mızrakla bağlantısı büyük yer tutar. Kâse'nin bütün bu hikâyelerde aldığı biçimlerden çok daha önemli olan ise, onun

► Son Akşam Yemeği
Leonardo da Vinci'nin tablosunun sembolik anlamı, İsa'nın sağında oturan kişinin cinsiyeti de dahil olmak üzere çok tartışılmıştır. Çoğu tarihçi bu figürü havari John olarak görür, ancak *Da Vinci Şifresi*'nde ortaya atılan fikir, onun Mecdelli Meryem olduğu spekülasyonunu yeniden canlandırmıştır.



▲ Arimathealı Joseph
Kutsal Kâse ile İsa'nın kanı arasında ayrılmaz bir bağ vardır, bu da Kâse'yi derin, spiritüel bir sembolizmle donatmıştır.

özünde taşıdığı önemlidir ki bu da daha yüce bir hakikatin aranişıdır.

KÂSE'NİN PEŞİNDE

Popüler Kutsal Kâse öyküleri arasında mütevazı Galli Percival'in hikâyeleriyle Kral Arthur'un Yuvarlak Masa Şövalyeleri efsaneleri sayılabilir. Bu öykülerde Kutsal Kâse'ye sadece insanların en saf, soylu ve değerli olanının ulaşabileceği anlatılır. Kahramanlardan her biri uzun ve zorlu bir öz keşif yolculuğuna koyulur ve defalarca sınanır. Hedefine ancak aydınlanma noktasında erişebilecektir. Bu niteliğiyle Kutsal Kâse mutlak hakikat ve iyiliğin sembolüdür, onu bulanın ödülü de sürekli gençlik ve bolluk olacaktır.

ÇAĞDAŞ TARTIŞMA

Daha yakın bir geçmişte ortaya atılan bir teori Kutsal Kâsenin Fransızca çevirisi *San Greal*'e dayanmaktadır. Tek bir harfin yer değiştirmesiyle "asil kan" (sang real) anlamına ulaşılması Kutsal Kâse'nin Mecdelli Meryem'in rahmini simgelediği, onun İsa'yla evlenip çocuklarını doğurduğu fikrine yol açmıştı; bundan ötürü İsa'nın kanı da onun soyunun ifadesi olarak yorumlanıyordu. Dan Brown'un 2003 yılında yayımlanan romanı *Da Vinci Şifresi*'nde yeniden canlanan bu teori yoğun tartışmalara neden olmuştur ve ciddi tarihçiler tarafından reddedilmekle birlikte konunun bizi büyülemeye devam ettiğinin kanıtıdır.

AYRICA BAKINIZ
Hristiyanlık, sf.176-79
Cadılar ve Vikalar, sf.192-93
Yuva, sf.238-41

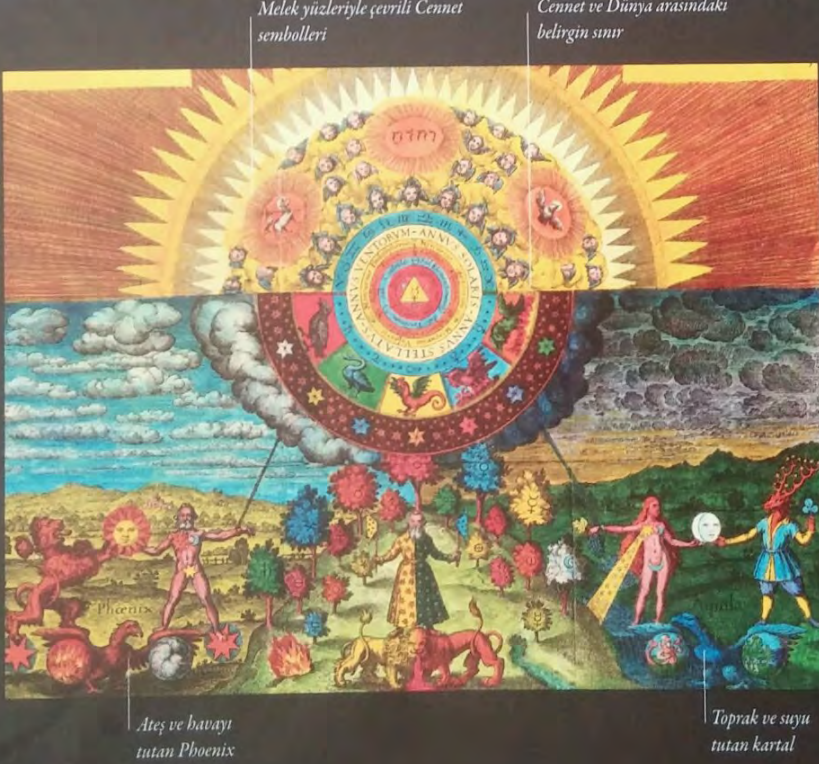


SİMYA

Avrupa'da Ortaçağ'da gelişen Batı simyası Eski Mısır ve Mezopotamya'daki uygulamalardan etkilenmiştir. Aslında değersiz metalleri altın ya da gümüşe dönüştürme çalışması olan simyanın onunla uğraşanlar için derin bir sembolik anlamı da vardır: Bir metali altına dönüştürmek saf olmayan bir şeyi saf bir şey haline getirmek demek olacaktır. Bu şekliyle, simyacı için cehaletten aydınlanmaya giden spiritüel bir yolculuktur.

SİMYA SEMBOLİZMİ

Simyacılar bazı simya sembolleri için Güneş ve Ay gibi göksel işaretleri kullanırlardı. Ancak Ortaçağ boyunca zulme uğrama korkusuyla bilgilerini kayda geçirmek ve iletmede kendi karmaşık dağarcıklarını oluşturmuşlardır. Bu gizlilik yüzünden simya yapılmış bazı bilimsel keşiflere gölge düşüren sahtekârlık ve dolandırıcılıkla özdeşleştirilmiştir.

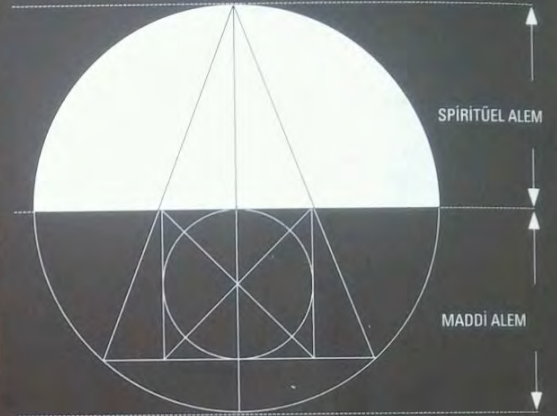


► Opus Medico Chymicum

Opus Medico Chymicum' dan (1618) alınan bu illüstrasyonda, kral, kraliçe, Ay, aslan, Phoenix (Zümrüdüanka) gibi diğer simya sembollerinin yanı sıra dört element (toprak, su, hava ve ateş) de görülmektedir.

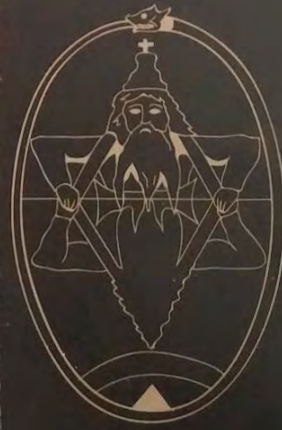
ALTIN ARAYIŞI

Simyacının altın arayışı spiritüaliteye duyduğu arzusunun sembolüydü. Bunu başarmak için simyacının "felsefe taşı" olarak adlandırılan bulması gerekiyordu. Gerçek bir taş ya da kuru, kırmızı bir toz olsun bu maddenin çeşitli mistik niteliklere sahip ve adı metali altına çevirme sürecinin parçası olduğu söyleniyordu. Adı bazen de "gençlik iksiri" olarak geçen felsefe taşı saflık ve ölümsüzlük anlamına gelir, simyacının "Büyük Eseri" onunla sonuçlanacaktır.



► Felsefe Taşı

Bu karmaşık sembol felsefe taşı temsil eder ve simyayla ilgili bir dizi temel ilkeyi içerir: Üç ilahi maddeyi (tuz, kükürt ve cıva) ifade eden üçgen, dört elementi simgeleyen dörtgen. Çember "her şey birdir" felsefi kavramının sembolüdür.



► Süleyman Mührü

Süleyman Mührü başta Yahudilik, çeşitli inançlarda yer verilen altı köşeli yıldızdır. Ateş ve su sembolleriyle bir araya getirildiğinde zıtların birliği ve simyasal nihai dönüşüm anlamını taşır.



► Güneş ve Ay sembolleri
Altını ifade etmek için kullanılan Güneş simyacılar için kusursuzluğun işaretiydi. Merkezindeki nokta "Büyük Eserin" tamamlanmasını ifade eder. Gümüş temsili olarak kullanılan ve "Küçük Eser" adı verilen Ay ise sezgi, verimlilik ve Güneş'in ruhuna karşılık bedeni temsil eder.



▲ Toprak sembolü

Simyada dört elementten biri olan toprak sürecin kuru ve soğuk bölümünü temsil eder. Doğum ve yaratılış simgesidir ve bakır madeniyle özdeşleşmiştir.



▲ Su sembolü

Simyadaki dört elementten ikincisi olan su sürecin soğuk ve nemli aşamalarını temsil eder. Arınma sürecinin simgesidir ve kalay madeniyle ilişkilendirilmiştir.



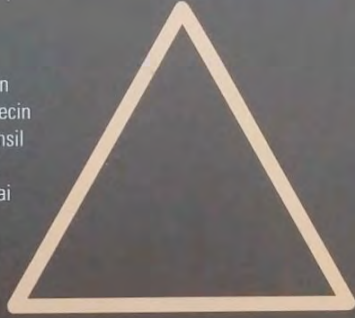
▲ Hava sembolü

Simyanın dört elementinin üçüncüsü olan hava sürecin sıcak ve nemli evrelerini temsil eder. Yaşam soluğu simgesidir ve demir madeniyle özdeşleşmiştir.



► Ateş sembolü

Simyadaki dört elementin sonuncusu olan ateş sürecin sıcak ve kuru kısmını temsil eder. Kurşun madeniyle ilişkilendirilmiştir ve nihai dönüşümün simgesidir.



▲ Kükürt sembolü

Kükürt temel maddeyi oluşturan üç ilahî özdektendir. Kuru, ateşli gücü cıvanın akışkanlığıyla tepkimeye girer ve daha yüksek bir spiritüalliteye erişme arzusunun sembolüdür. Kükürt kimi zaman da cıvanın dışı niteliklerine karşılık eril niteliklerle ilişkili görülürdü.



▲ Cıva sembolü

Tuz ve kükürtle birlikte cıva üç ilahî özdektendir. Akışkanlığı, adı metalden altına geçişi temsil eder ve ruhsal olanla maddesel olan arasındaki birliğin simgesidir.



▲ Simya illüstrasyonları

1598'de yayımlanmış simya metni *Splendor Solis*'den alınmış bu suluboya, sembolik anlamlar taşıyan siyah, beyaz, kırmızı ve altın sarısı renkleri içeriyor. Sözelimi siyah sürecin ilk aşamasını temsil eder. Onu beyaz, ardından nihai ürün olan altın dek de kırmızı ile ifade edilen çeşitli işlemler izleyecektir.

HAYVANLAR

Simyada her biri kendi sembolik anlamını taşıyan çeşitli hayvanlar karşımıza çıkar. Örneğin dört element kartal (hava), aslan (toprak), balık (su) ve ejderle (ateş) temsil edilir. Hayvanlar, simyanın karartma (karga ya da kuzgun) ile başlayıp nihai ürünle (phoenix) sona eren süreçlerinin ifadesinde de kullanılır.



▲ Phoenix (Zümrüdüanka)

Alevlerde can vermeden önce yumurtalarını küle bırakan phoenix simya sürecinin son aşamasını, altına dönüşüm ve felsefi kusursuzluğu simgeler.



▲ Uroborus

Çember oluşturan uroborus kuyruğunu yutan yılanıdır. Bu şekilde de süreklilik ve ölümsüzlük kadar "bir tümdür" simya ilkesini de simgeler.



▲ Eskülap

Cıva ve kükürdün simgelediği zıtların birliği anlamına gelen caduceus asası dönüşümün gücünü temsil ederken kanatlar da sürecin ortaya çıkardığı dengenin sembolüdür.



▲ Yeşil aslan

Pek çok simya sürecinde kullanılan son derece aşındırıcı bir sıvı olan sülfürik asidi temsil eden yeşil renkli aslan burada Güneşi (simya sürecinin nihai ürünü altının sembolü) yutarken görülüyor.



◀ Kartal

Adi metalin altına dönüşümünü, dolayısıyla saf olmayanın ölümüyle saf olanın doğumunu simgeleyen kartal açık kanatlarıyla aslanın toprak ve kükürdüne karşılık hava ve cıvayı temsil eder.

AYRICA BAKINIZ

Altın, sf. 44-45

Değerli madenler, sf. 46-47

Kartallar, sf. 62-63

Efsane yaratıkları, sf. 74-77

Şekiller, sf. 284-89



The image shows a close-up of a book cover with a complex, aged design. On the left side, there is a circular emblem or seal, possibly a library or institutional stamp, featuring a central figure and surrounding text. The right side of the cover is dominated by a large, stylized floral or foliate motif, rendered in a light, possibly gold or white, color. The entire surface is heavily stained with large, irregular patches of red and brown, suggesting significant wear, water damage, or the presence of organic materials like leather. The background color is a dark, mottled brown.

Semboller toplumsal ve kültürel kimliğimizin özünde yer alır. Doğadan alınma ya da insan icadı, canlı ya da cansız olabilir ve imgelerden ritüellere, öykü anlatımına pek çok biçim alabilirler.

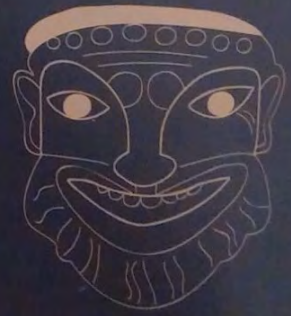
Semboller bizlerin birbirimize bağlanmamıza yardımcı oldukları, statü, milliyet, kültürel faaliyetler ve çok daha fazlasını yansıtan ortak şifreli bir sistem yarattıkları için yaşamsal bir işlevi yerine getirirler.

Bazı eski uygarlıklarda hükümdarlar tanrılarla özdeşleştirilmişti; Japonya ve Tayland gibi kimi ülkelerde bu derin saygı sürmektedir. Kraliyet ailesiyle onun törensel debdebesi, giyim kuşamı statü yükseltici, pekiştirici bir sembolizmle yüklüdür ve yöneticiyi halkından ayrı bir yere koyar.

Milliyet insanları bir araya getirmenin aşikâr bir aracıdır ve ortak kültür ile ulusal sembollerin

kullanımıyla güçlendirilir. Bu ikonlar, alametler hayvan ve kuş gibi biçimler (Yeni Zelanda'nın kiwi'si gibi) alabilir, bayrak, posta pulu, hatta tarihi olayların kutlandığı günler (İngiltere'deki Guy Fawkes Gecesi gibi) olabilir.

İlk çağlardan beri her kültür ve toplumun hedefleri mimarisinde ifadesini bulmuştur. İmparatorluğun gücünün idrak edildiği Klasik yapılardan kilise ve cami kule, minare ve kubbelerinin temsil ettiği göksel sembolizme, mimarlar evrensel bir görsel saptama olan yapılar yaratmışlardır. Onlarla kıyaslandığında sıradan yapılar işlevselliklerinden ibaret görünebilir fakat bu yapılar da ev ve yuvaya ilişkin derinlere kök salmış inançlarla ilişkilidir. Duvarları dış dünyayı güvenli bir biçimde uzak tutan rahim benzeri ve dişil yuva, sığınak ve güvenlik simgesidir. Merdivenler ruhsal aydınlanmaya yükselişe ilişkilendirilirken hakikat ışığını içeri geçiren pencereler



**AİDİYET İHTİYACI
BÜTÜN İNSAN
TOPLULUKLARININ
TEMELİDİR VE
KÜLTÜREL
KİMLİK
DUYGUMUZU
PEKİŞTİRİR.**

“ruhun gözüdür”.

Bu yönde bir
sembolik dil
yaygın bir biçimde
dinsel yapılarla
ilişkilidir. İster
İngiltere'deki
Stonehenge gibi
insan elinde çıkma

isterse Hindistan'ın Ganj Nehri gibi doğal
olsun, her kültürün sembolik olarak kutsal
yerleri de vardır.

Evler gibi bahçeler de sığınılacak birer
liman gibi görünür ama bunun yanı sıra statü
işaretlerinden bahçıvanının yaratıcı figür
olduğu Yeryüzündeki Cennet olmaya, çok
sayıda başka idealin de temsilcisidirler. Araç
gereç ve silahlar gibi görünürde rastlantısal
diğer şeyler de siyaset, din ve folklorla
birlikte düşünüldüğünde sembolik anlam
kazanırlar. Müzik, dans ve tiyatro gibi
kültürel etkinliklerin kökleri eski zamanlara

uzanırken kuşaktan kuşağa aktarılan masallar
din, psikoloji ve kozmosla çeşitli şekillerde
ilişkilidir.

Giyim kuşam, toplum ve kültürümüzün
milliyet, iş, din, kişilik, hedefler ve statü gibi
değişik yönlerini yansıtır. Batılı giyim tarzı
yoğun bir şekilde modadan etkilenedursun,
dünyanın dört bir yanında insanlar
Hindistan'ın sarisi gibi sembolizm yüklü
geleneksel tarzlarda giyinmeye devam
etmekte.

Takılar her zaman bir statü ve ait olunan
topluluğun işareti olmuşken beden
süslemeleri geleneksel olarak kabile, askeri
ya da dinsel toplumlarla ilişkilendirilmiştir.
Aidiyet ihtiyacı bütün insan toplumlarının
temelidir ve kültürel kimlik duygumuzu
pekiştirir. İster doğuştan isterse bir toplum
ya da dine aidiyetten gelsin, “üyelik” giyim,
ritüeller, kutlamalar ve kültürel alametlerle
simgelenir ve tüm bunlar insanları
birbirlerine bağlar.



KRALİYET

Eski uygarlıkların yönetici seçkinleri yaşayan tanrı sıfatıyla saygı görürlerdi. Eski Mısır'da yaşam verme ya da alma hakkını bağışlayan güçlü ankh'ı ya da "hayat işaretini" taşımak yalnızca tanrıların, kral ve kraliçelerin ayrıcalığıydı. Bugün bile bazı krallara tanrı gibi saygı gösterilir. Tahtta en uzun kalmış hükümdar olan Tayland kralı Bhumibol Adulyadej'in önünde insanları ülkesinin "yol gösterici ışığı" olarak eğilir. Tıpkı dünyanın diğer otuz monarşisinde olduğu gibi burada da devlet ritüel ve sembolleri yaşamaya devam etmektedir.



XIV. LOUIS



▲ Kraliçe

Kraliçe güç ve dişiğin zorlayıcı bir simgesidir. Kraliçe I.Elizabeth halk nezdindeki imajını geliştirmede çok mahirdi. Çok sayıdaki portresinde güvenle taşınan bir haşmet ile iffet, varlık ve barış sembolleri bir araya getirilmiştir.



▲ Kral ve kraliçe

Kral III. William ile Kraliçe II. Mary'nin buradaki örneğinde olduğu gibi kral ve kraliçenin ortak yönetimi denge ve ahengi simgeler. 1689 tarihli bu hatıra tabağı (sembolik taç ve as kürküyü) tahta çıkışlarını kutlamak üzere yapılmıştır.



▲ Firavun

Tutankhamon'a tanrı ve yeryüzü ile Cennet arasındaki aracı olarak tapılmıştı. Tanrıların etinin altından olduğuna inanıldığından maskesi de altındır. Mavi çizgili başlığı, kraliçetin hakikat rengini ve doğuştan asaleti temsil eder.

▲ ► Kral

Hükümdarlar bir vakitler Tanrının yeryüzündeki karşılığı sayılırlardı. Krallar için yapılan törenler pek çok ülkede gücünü korurken, taçları, hükümdarlık amblemleri, haçlı küre, asa ve tahtları da sembolizmi canlı tutmaktadır. Para basımı ve "ilahi Hak" ile yönettiğini öne süren Fransız Güneş Kral XIV. Louis'in burada görülen bronz madalyonu ve madalyalar da kral kültürünü sürdürmektedir. Benin Oba'sının (kralı) (sağda) tanrı soyu ilahi bir varlık olduğuna inanılır. Kendisinden elinde tuttuğu leopardlar gibi korkulur ve saygı duyulur.



BENİN'İN OBA KRALI

GÜÇ OYUNLARI

İşkambil oyunları ve eskinin satranç oyunu, krallar, kraliçeler ve ordular gibi kraliyet ailesiyle saraydan figürlerin temsillerini, sembolik çatışan güçler olarak kullanırlar. Oyunun hedefi kişinin tartışmasız bir güç kazanarak rakiplerini yenmek ya da ordularını yok ederek bozguna uğratmaktır.



▲ Satranç

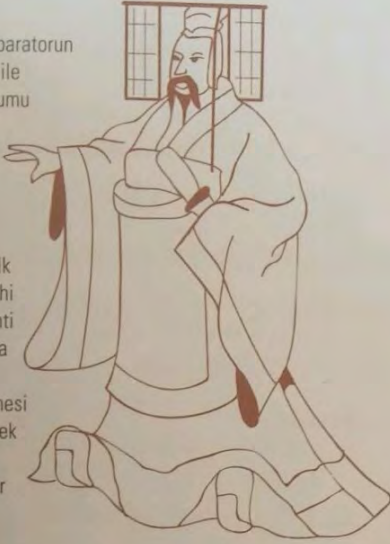
Ortaçağ'dan bu yana sevilen bir oyun olan satranç krallar, kraliçeler, onların destekçileri ve piyonları arasındaki mücadeleyi temsil eder. "Şah-mat" terimi "kral öldü" demek olan Arapça karşılığından gelmiştir.



◀ İşkambil kartları İşkambil oyunları özellikle de 16. yy Fransa'da "saray" ritüelleri ve son derece sembolik kraliyet imgeleriyle birlikte gelişmiştir. Dıştan (daha önceleri Vafe), Kral ve Kraliçe tasvirlerinde boydu boyunca ermin kürkleri, kraliyet işaretleri, asa, taç ve kılıçlar görülür ve bu figürleri en belirgin "kraliyet" ikonu haline getirir.

► İmparator

Çin ve Japonya'da imparatorun Tanrının oğlu, Cennet ile yeryüzü arasındaki uyumu koruyan bir ahlâk düzeninin sembolü olduğuna inanılır. Bu hükümdarların en ünlülerinden biri İ.Ö.221'de Çin'in ilk imparatoru olan Qin Shi Hunagdi'ydî. Xi'an kenti dışındaki mezarına ona ölümünden sonraki yaşamında hizmet etmesi için 8.000'i aşkın gerçek insan boyutlarında pişmiş topraktan asker gömülmüştür.



▲ İmparatoriçe

İmparatoriçe yaratılış ve büyümeyi temsil eder. Geleneksel olarak Etiyopya'da Avrupalıların imparator olarak bildiği bir kralların kralı vardı. Etiyopyalı Zewditu ise "Kralların Kraliçesiydi" ve 1916'dan 1930'a kadar tahtta kaldı. Modern Afrika'da uluslararası kabul görmüş bir ülkenin ilk kadın yöneticisiydi fakat muhafazakâr değerlerin savunucusuydu.

◀ Prens ve prenses

Masallar ve gerçek hayatta prens ve prenses arketipik kahramanı temsil eder. Çoğunlukla, birleşmeleri ve tahta geçişleri önündeki engelleri aşmaları gerekirken sıralarını bekleyen genç kraliyet mensupları olarak tasvir edilirler. Prens, prensesini kurtarma gayreti içinde korkunç düşmanlar, büyülü engellerle savaşır. Prensese ise acımasız tutsaklığına vakarla dayanır ve güzelliği ahlâki cesaretle birlikte temsil eder.



▲ Soyтары

Dalkavuk ya da soyтары eğlendirici kisvesi altında kralını alaya alır, yaptığı da yanına kâr kalır. Uğur getirmesi ve nazardan koruması için saraylarda soytarılar bulundurulurdu. Alacalı, yamalı giysisi soytarının eksantrikliğinin sembolüdür.

ŞÖVALYELER

At sırtındaki savaşçılar olan şövalyeler krallarına asker ve vergi toplarlardı. İster bir samuray olsun isterse St. George şövalyesi, şövalyeliğin sembolüydü. Bu da kadınlara olduğu kadar düşmanlarına karşı da büyük bir nezaket anlamına gelirdi. Bu ideale ulaşmak şövalyelik payesinin verilmesi gibi dinsel ve saray törenleriyle resmîleştirilirdi.



▲ Sör Gawain

Kral Arthur'un Yuvarlak Masa Şövalyelerinden bir kahraman olan Sör Gawain, diğer şövalyelerin ölçü olarak aldığı bir şövalyelik ve sadakat sembolüydü. Bazı anlatılarda Gawain sembolik olarak Kelt Güneş Tanrısıyla ilişkilendirilmiştir.

▲ Samuray savaşçısı

Japon samuraylar askeri bir seçkinler sınıfının üyeleri. En ünlü silahları ve sembolleri kılıçtı. Düsturları ustalarına bağlılık ve özdisiplini.



▲ Savaşan şövalye

Bir mezar bezemesinden alınan bu plakette ışıltı veren zırhlı at sırtındaki klasik bir şövalye görülüyor; güç, otorite ve cesaretin aşikâr sembolü.

AYRICA BAKINIZ

Güneş, sf. 218-19

Kraliyet işaretleri, sf. 218-19

Araçlar ve silahlar, sf. 224-25



KRALİYET İŞARETLERİ

Yüce statülerini onaylamak üzere hükümdarlar her zaman görkemli giyim kuşam ve aksesuarlara bürünmüşlerdir. Sembolik anlam taşıyan taç giyme törenlerinde olsun, geçit resimleri, şenlikler ve kraliyet korumalarıyla devlet törenlerinde olsun, krallar debdebeli kıyafetleri ve

mücevherleriyle bezemeli tahtlarda görülür. Bunlar ve diğer kraliyet işaretleri hükümdarın sıradan insanlar üzerinde, bazı hallerde de tanrısal ya da yarı tanrısal varlıklar olarak taşıdıkları sembolik anlamı pekiştirir.

TÖRENSEL GİYİM

Krallık amblem ve nişanları bir hükümdarın dünyevi güçlerine "uhrevilik" kazandıran sembolik desteklerdir. İster mücevherler hakkedilmiş bir süs, ister göz kamaştırıcı tüylerle bezeli bir başlık olsun taç, katıksız bir maddi ve temsili kraliyet sembolüdür.



KUTSAL ROMA İMPARATORLUK TACI



MISIR ÇİFTE TACI

▲ Taç
Aşağı ve Yukarı Mısır "çifte" ülkesinin efendileri olarak firavunlar çoğunlukla çifte taç (üstte) takmış olarak tasvir edilmişlerdir. Kutsal Roma İmparatorunun tacı (en üstte), Cennet çatısını temsil eden kemerler gibi Hristiyan sembolizmiyle yüklüdür.



▲ Sinek kovucu
Özellikle Afrika, Asya ve Pasifik'te kabile şeflerinin sembolü olan bu aletleri tanrıların tuttuğuna inanılırdı. Tuthankhamon'un da devekuşu tüylerinden yapılmış altın kaplama böyle bir sinek kovucusu vardı.

◀ Haçlı küre
Eski Romalılar için kozmosun sembolü olan küreye Ortaçağ'da Hristiyan yönetimindeki dünyanın simgesi olarak haç eklenmişti. Haçlı küre asanın eril sembolizmine karşı dişil bir motiftir.

► Asa
Hükümdarların törenlerde taşıdığı işlemeli asa bir otorite ve egemen güç amblemidir. Asa, hükmünü barış zamanı da sürdüren en üstün güç izlenimi yaratmak üzere metal ucu olmayan bir mızraktan dönüşmüş olabilir. Bu mücevherli asa Fransızlar tarafından 18.yy Çin İmparatoru Qianlong'a sunulmuş.

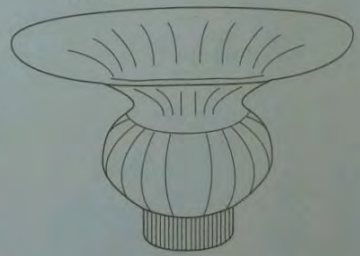


BÜYÜK BEYAZ DEVLET ŞEMSIYESİ



▲ Tayland kraliyet nişanları
Bhumibol Adulyadej, bizzat kralı simgeleyen Büyük Beyaz Devlet Şemsiyesi altında 9 Haziran 1946'da Tayland Kralı olarak taç giymişti. Aralarında hem kraliyet hem de tanrısal sembolü altın sunu kabı da olmak üzere kraliyet gereçleri tören boyunca orada durmak üzere tahtının yanına yerleştirilmişti.

SUNU KABI



KRALİYET ARMA VE MÜHÜRLERİ

Ortaçağ'da belirli bir hükümdar ya da şövalye, armasından tanınırdı. Kalkan, zırh, zırh üstlükleri ya da bayraklara işlenen armalar statü sembolü, kraliyet armalarıysa nihai güç işareti anlamına gelirdi. Kraliyet armasını taşıyan mühür ve yüzük mühürler belge ve mektuplar üzerine dökülen kızgın balmumuna basılır, böylece evrakın kökeni onaylanır, gizliliği de sağlanmış olurdu. Kraliyet mühürleri üzerinde hükümdarın tasviri de bulunabilirdi. Çoğu insanın okuma yazmasın olmadığı devirlerde bu tür mühürler kralın onayının çabuk anlaşılır bir işaretiydi.



▲ Kraliyet arması

Bu arma üzerindeki hayvanlar, mitolojik yaratıklar, bitki, araç ve yazılarla İngiltere, İskoçya, Galler ve İrlanda'yı temsil ediyor. Tacın altındaki miğferle (solda) Kraliyet Arması bizzat kraliçenin sembolüdür. Miğfersiz (solda) biçimi ile mahkeme ve büyükelçiliklerde Birleşik Krallığı temsil etmekte.



▲ Kral III. Edward'ın Mührü

Kraliyet mühürlerinde genellikle hükümdarın taht üzerindeki tasviri yer alır, ancak III. Edward'ın (1327-1377) mühründe kral Fransa'ya karşı kazandığı başarıların ifadesi olarak at sırtında görülmüyor.

TAHTLAR

Taht, üzerinde oturan hükümdarın gücünün, istikrar ve görkeminin ayırt edici sembolüdür. Eski Yunan'da taht, tanrıların koltuğuydu ve etkisini artırmak için çoğunlukla bir dais (platform) üzerine konulurdu. Taht genellikle, kozmosun merkezini temsil eden sarayın orta noktasına yerleştirilir. Günümüzde yalnızca sembol değil, kraliyet dilinin de bir parçasıdır. "Taht" sözcüğü hükümdarın kendisini işaret eder. Sözelimi Tavus Taht eski Pers ya da İran hükümdarı için kullanılırken "tahttan indirilmiş" bir hükümdar da gücünü yitirmiştir.



▲ Aslan Taht

Burma krallarının yüz seksen yıllık Büyük Aslan Tahtı kralı gerçek ve sembolik anlamda tebaasının üzerine yükseltmek amacıyla bir platform üzerine yerleştirilmiştir.

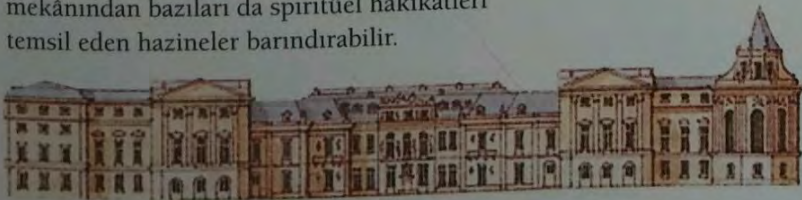
► Fildişi Taht

Fildişi Taht, ilk Rus Çarı olarak 1547'de taç giyen Korkunç İvan için yapılmıştır. Yüksek arkalıklı koltuk biçiminde ve fildişi ile mors kemiği işlemelidir. Bezemelerinden bazılarında ideal hükümdar simgesi Kral Davud'un hayatı gibi İncil'den sahneler görülmektedir.



SARAYLAR

Hükümdarın ikametgâhı olarak saray Cenneti ve ülkenin yüreğini temsil eder. İnşaatlarında ne kullanılmış olursa olsun -ahşap, mermer ya da taş- dönem ve yerlerinin elverdiği en görkemli mimari ve malzemeyi, dolayısıyla da sakinlerinin büyük hedeflerini yansıtır. İçleri çoğunlukla "bakın benim rakipsiz zenginlik ve zevkime" diyen kraliyet armağan ve nesneleriyle dolup taşar. Bununla birlikte, bir sarayın pek çok mekânından bazıları da spiritüel hakikatleri temsil eden hazineler barındırabilir.



▲ Versailles Sarayı

Avrupa'nın en görkemli saraylarından biri olarak "Güneş Kralı" XIV. Louis tarafından 17. yy'da, siyasal çalkantı döneminde yaptırılmıştır. İnşası da, bakımı da son derece masraflı olan saray, kralın maiyetinin de yaşadığı yer ve kraliyet varlığının sembolü haline gelmiştir.

► Yasak Şehir

Beijing'in Yasak Şehrinin simetrisi ve yapıların birbiriyle bağlantısı Budist ve Hindu kozmos tasavvurlarının taklididir. Bütün saray, tapınak ve evler güneye, gülen talih yönüne bakar. 100.000 kadar imparatorluk güç sembolü, ilahi kutsamayı temin etmek üzere duvarlarla çevrili bu adayı süsler.



AYRICA BAKINIZ

Güneş, sf. 16-17

Taç giyme törenleri, sf. 220-21

Arma amblemleri, sf. 318-23



▲ Taç giyme kostümü

İngiliz Milletler Topluluğu'nun kraliçesi rolünü simgelemek üzere Norman Hartnell'in II. Elizabeth'e taç giyme töreni için tasarladığı kost me, bağlı ülkelerin amblemleri işlenmiş: İngiltere'nin Tudor g l , İskoçya devedikeni, Galler pırasası ile İrlanda yoncasının yanı sıra Avustralya akasyası, Yeni

Zelanda eğreliotu, Güney Afrika'nın protea'sı, Hindistan ve Seylan (Sri Lanka) için lotus çekleri, buğday ve pamuk, Pakistan için de j t. Motifler ipek, inci, elmas, ametist ve kristallerle işlenmiş.

TAÇ GIYME TÖRENLERİ



Görkemli ve ağırbaşlı taç giyme törenlerinde arabalardan taç mücevherlerine dek ritüel nesneleri hükümdarın o topraklara ve hatta ilahi bir kuvvete ulaşan güçlerini ilan eden şifreli işaretler haline gelir.

Yeni bir kralın, kraliçe ya da imparatorun tanındığı ve böylece devlete mührünü vurduğu en sembolik tören taç giymedir. Bu törenler görkemli, tantanalı büyük kutlamalardır. Yalnızca ritüelin kendisi değil, yeni hükümdarı meşrulaştırmak üzere giyilen, taşınan, sergilenen ya da üzerine oturuşan nesneler de yoğun sembolik anlamlarla yüklüdür. Bunlar, kutsal deniz kabuğu, boynuz ya da çiçekler gibi kralı kutsama ya da vaftiz etmede kullanılanlar veya taçla birlikte taşınan asa ve Bizans ile Batı dünyasının haçlı küresi olabilir. Taht hemen her uygarlıkta temel taç giyme sembolüdür. 9 ve 15. yüzyıllar arasında Avrupa'da geliştirilen ritüel ve objeler özellikle de Kutsal Roma İmparatorluğu ve Papalık taç giyme törenleriyle kutsal krallık sembolizmini yaşatmaya devam etmiştir.

KRALİÇE II. ELIZABETH

Kraliçe II. Elizabeth'in dünyaya televizyon ekranlarında yayınlanan 2 Haziran 1953'teki taç giyme töreni kralların kutsal meşrulaştırılmasından çoğu sembol ve şifreyi devam ettirmiş, daha önceki tören ritüellerini de canlı tutmuştur. Kraliçe Buckingham Sarayından Westminster Katedraline altın bir atlı tören arabası içinde götürülmüştü. Dört köşesinde her biri bir aslan başından yükselen palmye



▲ Taç mücevherleri
İngiliz Taç Mücevherleri uhrevi ve dünyevi yetkeyi temsilen sadece taç giyme töreni sırasında kullanılabilir. İngiltere, bu tören sembollerini hükümdarın taç giymesıyla kutsanmasında hâlâ kullanan tek Avrupa ülkesidir.



▲ Atlı tören arabası
Kraliçe II. Elizabeth taç giyme törenine İngiliz krallarının 1762'den beri kullandığı bu altın kaplama arabayla gelmişti. Arabanın çatısında İngiltere, İskoçya ve İrlanda'yı temsil eden çerublar kraliyet tacını taşır.

ağaçları olan araba İngiltere'nin Yedi Yıl Savaşlarındaki (1756-1763) zaferlerini simgeleyen andaçlarla doluydu. Taç giymenin Westminster Katedralinde gerçekleştirilmesi hükümdarın dünyevi ve ruhsal sorumluluğunun sembolüdür ve kralların ilahi hakkına duyulan eski inancın yansıması olarak Tanrının kutsamasını ima eder.

Dinsel ve dünyevi otoritenin bir araya gelişini simgeleyen bir hareketle Elizabeth bunun ardından tüm İngiltere'nin piskoposu olan Canterbury Başpiskoposu tarafından tahtın meşru varisi olarak cemaate takdim edilmişti. Bağlılık yemini eden Kraliçe'ye saflik simgesi beyaz

bir keten giysi giydirildi, kraliyet sembolü kartal biçimli tören şişesinden bir kaşığa dökülen kutsal yağ başına sürüldü. Bundan sonra hükümdara bunlarla "adaleti eşit olarak dağıtmak ve Tanrının Kutsal Kilisesini korumakla" görevlendirildiği merhamet, güç ve adaleti temsil eden üç kılıç sunuldu. Hükümdar olarak kendisine "İnancın Savunuculuğu" görevi ve bununla birlikte İsa'nın hükmü altındaki dünyayı simgeleyen haçlı küre de sunuldu. Kraliyet giyim kuşamının her bir parçasıyla yeni rolünün kutsal niteliği pekiştirilmiş oluyordu.



▲ Kraliyet sembolleri
II. Elizabeth taç giyme töreni giysileri ve İmparatorluk Devlet Tacıyla görülüyor. Haçlı küre ile asa Kilisenin otoritesini ve hükümdarın İnancın Koruyucusu olarak vazifesini simgelemekte.

AYRICA BAKINIZ

Kartallar, sf. 62-63

Kraliyet, sf. 216-17

Krallık süsleri, sf. 218-19



MİLLİYET

Kökenden, doğuştan ya da sonradan alınan bir vatandaşlıkla belirli bir millet ya da halka aidiz. Ulusal kimliğimiz ortak bir kültür, dil ve tarihten geliyor ve bildik işaretlerle dışsal olarak ifade ediliyor. İster heykeller, dans biçimleri ister halk kahramanları olsun,

sembolik anlamlarıyla bu işaretlere aşinayız. Elli yıl önce seksen iki bağımsız devlet vardı, 21. yüzyılın başlangıcında sayıları 194'ü buldu. Milliyet bizim için önemlidir ve paylaşılan sembolleri aidiyet duygumuzu pekiştirir.



▲ Arma

Norveç armasında elinde baltayla güç, adalet ve kraliyet simgesi taçlı bir aslan görülür. (Norveç'te devletin başı kraldır.) Haçlı küre ülkenin Protestan Luteryen dinini temsil eder.



▲ Pullar

İngiliz posta pullarında görülen tahttaki hükümdar portresi ulusal kimliği temsil ediyor. İngiltere önceden ödemeli posta servisini oluşturduğu 1840'dan bu yana, pulları ülke adıyla tanınmayan tek ülkedir.



▲ Abideler

Okyanusu aşarak gelen göçmenlerin yeni ülkelerine ilk bakışlarını attığı yer olan New York limanında yükselen 46 metre boyundaki Özgürlük Anıtı elinde güvenlik ve özgürlük simgesi olan bir meşaleyle taş levha tutmakta ve Amerika'yı "dünyanın ışığı" olarak öne çıkarmakta.



◀ Fransa Cumhuriyeti'nin Büyük Mührü

Monarşinin kaldırdığı 1848'den kalan Fransa Mühründe özgürlüğü simgeleyen tanrıça Juno görülüyor. Amerika'nın Özgürlük Heykeliyle (aşağıda) aynı taç ve giysiyi kuşanmış. Elinde eski bir yurttaşlık otoritesi sembolü olan değnekler demetini tutmakta. Aralarında buğday demeti (tarım) ile bir dişlinin (sanayi) de olduğu sembolik nesnelerle çevrelenmiş.



▲ Anıtlar

General Grant Ağacı, ABD'nin, ülke hizmetinde can veren erkek ve kadın vatandaşlarının anısını yaşatan yegâne "canlı" ulusal anıttır. Her yıl Noel zamanı park korucuları bu dev sekoyanın dibine büyük bir çelenk koyar.



▲ Müzik ve dans

Bir ülkenin geleneksel müzik ve dansı onun ulusal karakterini yansıtır. Çok canlı ve girift ayak hareketleri, el çırpma ve usta gitar eşliğiyle tutku, coşku ve İspanyol ruhunu simgeleyen Flamenko bunun klasik bir örneğidir.



19. yüzyıldan beri Britanyalıların
sevişmesine gelen John Bull
buldoku sokulmuş buldok.



► İngiliz buldoğu

Winston Churchill ile ulusun ikinci
Dünya Savaşı sırasında Nazi
işgaline direnmelerinin ardından
buldok ve İngiliz inatçılığı
arasında sembolik bir bağ
kurulmuştur.

ULUSAL SEMBOLLER OLARAK KUŞ VE HAYVANLAR

Birçok ülke gücü, güzelliği, hızı, cesareti ya da
eşsizliğinden ötürü seçtiği bir hayvan ya da kuşu
(Birleşik Devletler'in kartalı, Avustralya'nın
kangurusu gibi) ulusal sembolü olarak benimsemiştir.



► Yeni Zelanda kiwisi
Kiwi yalnızca Yeni
Zelanda'da yaşar, bundan
dolayı ülkenin simgesidir.
Ulusal rugby takımının
formasında da yer alır.

► Tayland'ın beyaz fili

Tayland'da beyaz file büyük saygı gösterilir.
"Beyaz fil nişanı" kral tarafından verilen en
büyük onur rütbelerinden biridir. Beyaz fil
Tayland Kraliyet Donanmasının bayrağını da
süsler.



► Bahama arması

Çok renkli Bahama armasında
yanında ulusal kuş olan flamingo ve
adanın bereketli deniz yaşamını
simgeleyen Atlantik kılıçbalığıyla bir
kalkan üzerinde deniz kabuğu
görülür. Kalkandaysa Kristof
Kolomb'un amiral gemisi Santa
Maria yer alır.

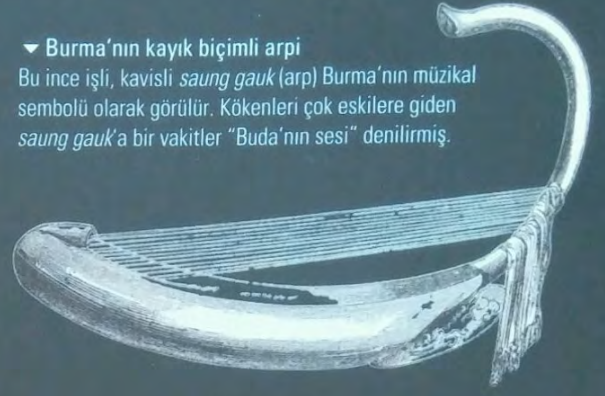


► Rus ayısı

Rus ayısı ulusun mecazi
olduğu kadar insan özellikleri
atfedilmiş bir semboldür
de. Napolyon devrinde beri
Rusya'nın büyüklüğü ve
gücünü betimlemekte bir
karikatür ögesi olarak
kullanılmıştır.

► Burma'nın kayak biçimli arpi

Bu ince işli, kavisli saung gauk (arp) Burma'nın müzikal
sembolü olarak görülür. Kökenleri çok eskilere giden
saung gauk'a bir vakitler "Buda'nın sesi" denilmiştir.



► Ulusal kahraman

Milliyet çoklukla gerçek ya da
kahramanlarını da barındırır.
"Zenginlerden çalıp fakirlere
veren" Robin Hood İngiltere'de
Ortaçağ şiiri ve halk şarkıları
kadar günümüz tiyatro oyunları,
TV şovları ve filmlerinde de
baskı altındakiler için
özgürlüğün simgesi olmuştur.



► Guy Fawkes gecesi

Her 5 Kasım gecesi İngiltere'de Guy Fawkes ve Barut Komplosu
şenlik ateşi ve havai fişek gösterileriyle anılır. Fawkes Protestan
monarşiyi devirme çabası içindeki Katoliklerin tarafındaydı. Komplo
önlendikten sonra İngilizlere "5 Kasım'ı unutma" diye ülkenin
savunmasında uyanık olma gereğini öğretti.



► Şükran Günü

Şükran Günü'nün ana yemeğini
oluşturan hindi ve kızılınc sosu
fikri Amerikan yaşam biçimine
derinlemesine işlemiştir.
Sembolik olarak bu yemek,
1621'de Plymouth'a gelen
kurucu öncülerin bereketli bir
hasat kutlama arzusuyla
ilişkilidir.

AYRICA BAKINIZ

Memeliler, sf. 52-55
Giyim kuşam, sf. 248-49
Grup aidiyeti, sf. 258-59
Arma amblemleri, sf. 318-23
Bayraklar, sf. 324-29



ARAÇLAR VE SİLAHLAR

Yapmak ya da onarmak, öldürmek ya da sakatlamak amacıyla tasarlanan araç ve silahlar Taş Devrinden bu yana amaca yönelik üretilmiş nesneler olmuşlardır. Aslında pratik objeler olmakla birlikte din, folklor ve siyasetle ilişkilendiğinde her ikisi de olağanüstü sembolik anlamlar yüklenir. Silah ve araçlar, ellerinde güç, koruma ya da yıkım simgesi olabildikleri tanrıların tanınmasına yardımcı olabilir. Orak gibi kimi araçlar hem ölümü hem de yaşamı temsil eder.



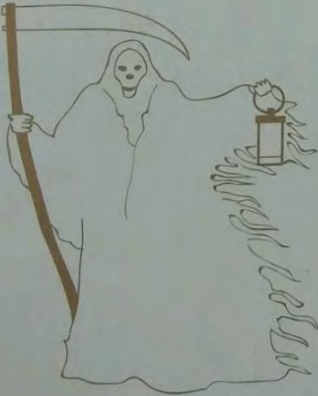
▲ Orak çekici
İşçiler ve köylüler orak çekici sembolü altında birleşmişti ya da 1920'lerde işgücü için bu bileşik amblemi seçtiklerinde, Komünistlerin inancı bu yöneydi.



▲ Balta
Neandertal'den bu yana bu araç güç ve otorite sembolü olagelmıştır. Yıldırım iletkeni ve ekin koruyucu olarak baltalar her zaman elementlerle yakın ilişki içinde algılanmıştır.



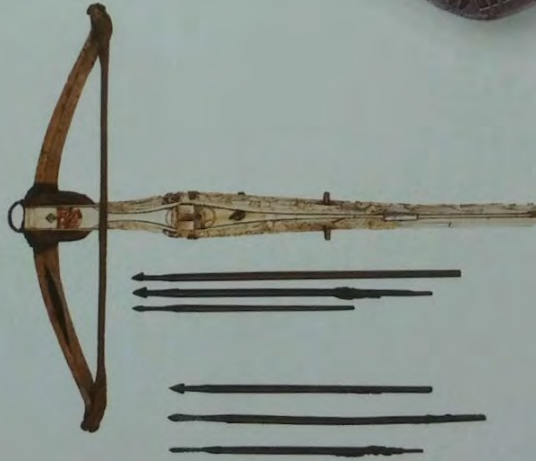
◀ Thor'un çekici
Eski bir Kuzey Avrupa sembolü olan tanrı Thor'un çekici gök gürültüsü ve şimşek hükmeder. Nordik adı olan *mjölñir* şimşek anlamına gelir. Büyülü çekic her zaman hedefini bulur, ardından geri atana geri gelir. Küçük boyutlu *mjölñir*'ler Hristiyan haçıyla rekabet eden popüler Viking tılsımlarıydı.



▲ Tırpan
En tanınmış ölümlülük sembolü elinde tırpanıyla ölümlü ruhunu "biçmeye" hazır Ölüm Meleğidir. Diğer elindeki kum saati kısa kesilmiş Zaman Baba'yı temsil eder.



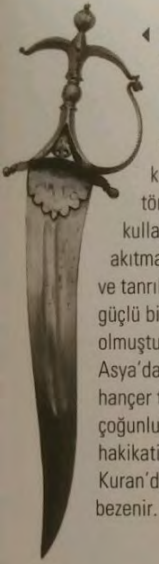
▲ Kalkan
Koruyucu olarak hem pratik olan hem de sembolik anlam taşıyan kalkanın Yunan tanrıçası Athena'nın da uyandırdığı dişi iffet çağrışımı vardır. Bezeli bir kalkan statü ilanı yerine de geçebilir.



▲ Ok ve yay
Ok ve yay av ve savaşta temsil eder. Okun belirli bir fallik niteliği de vardır. Yay ise hilal (dişi) biçimiyle cinsel gerilim sunar. Yayın bir sembolik anlamı da spiritüel enerji ve disiplin iken ok şimşek, yağmur ve gücü temsil edebilir. Hristiyanlar için delici ok direğe bağlanarak oklarla vurulmuş halde tasvir edilen Aziz Sebastian'ın sembolüdür.



◀ Mızrak
Silahların kralı sayıldığından düşmanın elinden mızrağını almak üstünlük göstereceği sembolik bir aşağılama hareketi olarak görüldü. Aşıkâr fallik çağrışımının yanı sıra mızrakların İsa'yı yaralayan Kader Mızrağı misali dinsel bağlantıları da vardır.



▲ Hançer

Eski uygarlıklarda insan ve hayvanların kurban edildiği törenlerde kullanılan hançer kan akıtmanın, yakın ölüm ve tanrıları yatıştırmanın güçlü bir sembolü olmuştur. Güneydoğu Asya'da kullanılan hançer tipi *kris* (solda) çoğunlukla mutlak hakikati temsilen Kuran'dan sözcüklerle bezenir.



▲ Tabanca

Tabanca ve tüfek güçlü bir fallik simge ve erkek saldırganlığı sembolüdür. Mermi atma gücü erkeklik ve döllemeyi temsil eder. Maço erkelerin silahlarla özdeşleşmesi gangster filmleriyle de sıkça pekiştirilmiştir.



▲ Terazi

Adalet ve hakkaniyetin kolayca tanınan sembolüdür. Adalet çoğunlukla gözü bağlı, elinde terazi tutan bir kadınla tasvir edilir. "Dengeli yargı" kavramı, ölenin ruhunun Ölüler Alemi tanrısı Osiris huzurunda hakikatin tüyüyle tartıldığı Eski Mısır'a uzanır.



▲ Saban

Saban toprağa (dişi saban izi) nüfuz etme ve döllemeyi temsil eder. İlksel maddenin kırılarak başka yaşam biçimlerine dönüşmesiyle tarlayı sürmek, yaratma edimini de simgeler.



▲ Halat

Halat sembolik olarak hem kısıtlayıcı hem de bağlayıcıdır. Aztekler halatı ilmek yapmada kullanırlardı ama bunun ticari bir değeri de vardı. Merdiven ya da köprü olarak Cennetle de sembolik bir ilişkisi bulunur. Hindular için halat saflık simgesidir, çünkü tanrı Şiva kutsal bir şerit takardı. İsa onu tutsak alanlarca bağlandığından Hristiyanlıkta ihanet sembolüdür.



▲ Ağ

Hristiyanlar için inananların toplanması anlamını taşır. İsa havarilerine "insan balıkçıları" olmayı öğretmişti. Başka kültürlerde ağ dişinin tuzağa düşürücülüğüyle ilişkilidir. Çinlilerin gözünde, gece vakti yıldızlar "Cennetin ağıdır".



▲ Olta iğnesi

Maoriler gibi balıkçılığa bağımlı kültürlerde olta iğnesi bereket demektir. Polinezya'da güç ve liderlikle özdeşleştirilir. Çağdaş kültürde oltanın kancası, hem bağımlılığın kancasına "takılma"da olduğu gibi çekici, hem de kavrayışı ve tutsaklığıyla acı vericidir.

KILIÇLAR

Uzun bıçağıyla kılıcın biçimi erillik çağrışımına yol açar. Haç biçiminde olması Haçlıların gözünde Tanrı adına kan dökmeyi meşrulaştırmıştır. Çoğu Hristiyan azizi amblem olarak kılıç taşır. Kılıçlar kraliyet gücü, askeri kuvvet ve onur simgeleridir. Budist ve Taoist düşüncede cehaletin biçilmesiyle gelen farkındalığın sembolüdür.



▲ İslam kılıcı

Saudi Arabistan bayrağında "kökü inanca dayalı güç" sembolü olarak kılıç vardır; üzerinde kutsal İslami metin *La ilahe illallah* yazar.



▲ Şövalyelik verme

Eski şövalyelik geleneğinin sürdüğü yüzyıllarda hükümdar rütbesini yükseltmek istediği kimsenin omzuna kılıcın düz yanıyla dokunurdu.



▲ Asante kılıcı

19. yy sonlarından bu Gana tören kılıcının kabzasında varlık ve bereket simgesi yaldızlı boncuklar bulunuyor.



▲ Samuray kılıcı

Samuray için "kılıç", Zen'i savaş sanatlarıyla birleştiren Buşido'nun "Savaşçının Yolundaki" askeri eğitim kadar spiritüel eğitim anlamına da gelirdi. Samuray kılıcı güzelliği ve keskinliğiyle ünlüdür.

AYRICA BAKINIZ

Bereket ve çocuk doğurma, sf. 120-23

Ölüm ve yas, sf. 128-31

Kelt ve Kuzey Avrupa tanrıları, sf. 142-43

Hristiyanlık, sf. 176-79

Mesleki işaretler, sf. 314-15



MİMARİ

Tarih boyu her toplum ve kültür hedeflerini mimari ile dışa vurmuştur. İmparatorluğun gücünü temsil eden eski Yunan ve Roma yapılarından görkemli Gotik katedrallerin kemer ve kuleleriyle iletilen göksel sembolizmine, mimarlar tasarımlarını evrensel bir görsel dil oluşturacak şekilde

biçimlendirmişlerdir. Farklı biçimde yapılar farklı sembolik fikirleri temsil eder. Gökdelenler statü ve başarı simgesi olabilirken, çevre bilinci gözetken yapılar da bizim doğa ve doğal biçimlere yakınlığımızı gösterir.

KÖPRÜLER

Köprüler sembolik olarak dünyevi ve uhrevi alemler arasındaki iletişimi olduğu kadar bir varlık halinden diğerine geçişi de temsil edebilirler. Bununla birlikte bir köprü, özel tasarımı dolayısıyla, imgelemimizde bir yerin -bazen bütün bir ülkenin- işareti haline de gelebilir.



▲ Bir kentin ikonu
Debdebeli, bununla birlikte işlevsel de olan Londra Köprüsü Viktorya Döneminin buhar gücüne dayalı mühendislik başarısıydı, bugünse Birleşik Krallık başkentinin turistik bir nişanı.



▲ Ulusal gururun gözbebeği
1932'de tamamlanan Sydney Liman Köprüsü çağdaş bir özgürlük ve fırsatlar ülkesi temsili olarak Sydney ve Avustralya'nın kendisinin sembolik bir imgesi.

DÖĞANIN YANSIMALARI

Afrika'daki toprak kulübelerden Kuzey Kutbundaki buz bloklarından inşa edilmişlere, çoğu insan evlerini doğal malzemeden yapar. Çağdaş toplumlarda da "doğaya dönüş" ihtiyacı çevre duyarlığı sergileyen mimaride giderek artan biçimde ifadesini bulmakta.



▲ Toprak ev

Zulu evleri her zaman daire biçimindedir. Sağ kanatta erkek, sol tarafta da kadın yaşar. Alet ve değerli eşya koymaya ayrılan mekânın da ruhlara ait olduğuna inanılırdı.



▲ Doğayla uyum
Frank Lloyd Wright'ın Pennsylvania'daki Fallingwater tasarımı onun organik mimari anlayışının örneğidir. Kaya uzantılarını taklit eden çıkıntılar halinde çağlayanı izleyen katlarıyla bu ev, insanın doğayla uyum içinde yaşayabileceği idealinin sembolüdür.

BABİL KULESİ

İncil'de geçen bir efsane olsa da, gerçek öncülleri olan Babil Kulesi bir Eski Babil kademeli piramidiydi. Babilliler Cennete ulaşan bir kule yapmaya kararlıydı ama İncil'e göre Tanrı onların birbirlerini anlayamayacakları kadar çok farklı dillerde konuşmalarına yol açtı, böylece de kule asla tamamlanamadı. Dolayısıyla bu kule insan kibrinin sembolüdür.



▲ İnsanın gururu
Bu kulenin mitsel öyküsü İncil'in Başlangıç Kitabında yer alır; insan Tanrıya başkaldırdığında "gururun düşüşün başlangıcı" olduğunun sembolik hatırlatıcısıdır.



DIŞİ MİMARİ

Yapı tasarımında planları, yükseltilerinde olsun bezemelerinde olsun, kullanılan kimi biçimler bize anında bir şey çağırıştırır. Böylece alçak binalar biçimlerinde "kucaklayıcı" ve dışiyken yüksek yapılar eril bir biçimde "dikilir". Eğimli yüzeylerin kullanıldığı dışı yapılar rahmin güvenliğini de simgeler.



◀ Kale

Doğu Sussex'teki Bodiam Kalesi gibi kaleler bir vakitler savaş dönemlerinde asillerle serflerinin güvenliğini sağlardı. Hendekle çevrili bu yapıların dışı koruyuculuk ve besleyicilik sembolizmi çok güçlüdür, bununla birlikte kale güç ve kuvvet simgesi olarak kalmıştır.



▲ Amfitiyatro

Roma mimarisinin en büyük eserlerinden biri olan Roma'daki Colosseum [Kolezyum], imparatorluk ve gücün etkili bir simgesi ve günümüzde İtalya'nın "Ebedi Kentinin" önemli bir nişanıdır. Eliptik biçiminin dışı, koruyucu bir sembolizmi vardır ve rahim benzeri bir sarıp sarmalayıcılık çağırıştırır.

ERİL MİMARİ

Kule gücü, fallik çağrışımıyla da eril üstünlüğü simgeler. Ortaçağ sivri uçlu kulelerinden çağdaş gökdelenlere insanlar (ve uluslar) dik, delici yükseltilerle egemenliklerini ifadeye gayret etmiştir. Bir ulusun yenilmezlik duygusuna indirilen darbenin en sembolik örneği New York Dünya Ticaret Merkezine 11 Eylül 2001'de yapılan feci terörist saldırı olmuştur.



◀ Gökdelen

New York'un 1931 tarihli Empire State Building'i 40 yıl boyunca dünyanın en yüksek binasıydı. Bugün Art Deco tarzı bu ikon, sınırsız Amerikan azmi ve kendine inancın gururlu eril bir sembolü olmayı sürdürmekte.



◀ Deniz feneri

Hakikat ışığını temsil eden ve eril bereketin sembolü olan deniz feneri, ruhun inanca çekilmesi misali gemilere güvenli yolu aydınlatmasından ötürü İsa öğretilerini de simgeler.

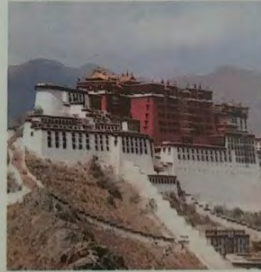


▲ Taipei kulesi

Dünyanın en yüksek yapılarından olan Taipei 101'in tasarımı Çin pagodalarıyla bambu gövdesinden esinler taşır. Kule böylece Tayvan'ın kültür tarihiyle 21. yy hedeflerini yansıtmaktadır.

İKİLİ SEMBOLİZM

Çoğu yapı hem eril hem dişil sinyaller gönderir. Tibet'teki Portala Sarayı bodhisattva Avalokiteşvara'ya adanmıştır ve eril ile dişil biçimler içerir. Londra'nın geniş kapsamlı O2 Arenası gibi bilgi ve sanatın besleyiciliğini çağrıştıran bir kubbe hem eril hem dişil olabilir.



◀ Saray

Lhasa'daki Portala Sarayı (1645-1695) Tibet ve Tibet Budizm'inin sembolüdür; Tibet'in ruhani önderleri Dalai Lama'lara bir vakitler ev sahipliği yapardı. Yüksek bir sırtta dikilen görkemli kırmızı, beyaz ve altın rengi saray etkileyici bir görünüm sunar.



▲ Kubbe

İlkçağ'daki benzerleri gibi Londra'nın O2 Arena'sı da kozmik bir çatı temsilidir. Rönesans'tan itibaren bir güç sembolü olarak yönetim binalarına kubbe eklendi.

AYRICA BAKINIZ

Bereket, çocuk doğurma, sf. 120-23
Dinsel mimari, sf. 228-31
Kutsal yerler, sf. 232-33



DİNSEL MİMARİ

Tapınaklar, camiler, kilise ve mihraplar ibadet yerleri olarak inananların temel inançları ve tanrılarıyla ilişkilerinin hatırlatıcılarıyla doludurlar. Dinsel mimari hem karmaşık

hem de son derece simgeseldir.

Sivri uçlar, kuleler, minare ve kubbeler çanlar veya ezanla inananları uzaklardan çağırarak göksel, spiritüel bir alemi işaret ederler.

BEZEME

Dinsel yerler haç, yıldız ya da hilal gibi dekoratif inanç sembolleri kadar taş, ahşap ya da cama işlenmiş tanrı, aziz ya da diğer kutsal biçimlerle ayırt edilir. Sembolik yelpaze, Ortaçağ katedrallerinin cehennem ateşi ve lanetlenme sembolü gargoyl'lerinden Kuran'ın güzel hat örnekleriyle temsiline uzanır.



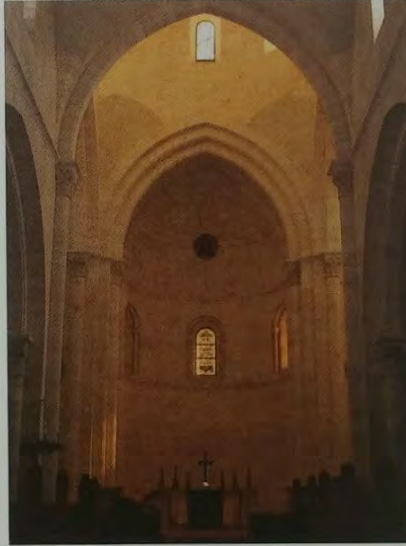
▲ Vitray
Geleneksel olarak vitray pencereler renkli camlardan bir mozaikle İncil'den hikâyeler ve azizlerin yaşamlarını "aydınlatır". Yukarıdaki örnekte Galler'deki Holywell, St. Winefride Kilisesinden bir vitray görülüyor: Aziz Bueno.



▲ İslam çinisi
Dekoratif çiniler cami bezemesinin temel ögesidir. İnsan ve hayvan tasvirlerinden kaçınıldığından sembolik geometrik biçimler, Kuran'dan sureler ve bitki motifleri tercih edilir.



◀ Cao Dai Tapınağı
Barış için dünyanın ana dinlerini bir araya getiren bir inanç sistemi olan Cao Dai merkez tapınağı ("yüksek kule ya da saray") Cennetin dokuz basamağını temsil eden dokuz kat üzerine kuruludur. Beyaz bulutlu gök mavisine boyalı tavan Cenneti simgeler.



▲ Luteran iç mekân
Ağırlıklı olarak kuzeybatı Avrupa'da görülen Luteran kiliseler kutsal kitabın önemini vurgular. Bundan ötürü şaşıla sanat biçimlerinden kaçınılmış, iç mekânlar bezemesiz tutulmuştur. Bu örnekte haç sembolü öne çıkmış.



▲ Azizlerle bezeli iç mekân
Katolik kiliselerinin içleri sembolik anlam ve dekorasyon açısından zengindir. Heykel, tablo ve diğer motiflerdeki sembolizm aşikârdır. Meksika, Tlaxcala'daki Ocotlan Bazilikasının kubbesi (üstte) Meryem ve havari motifleriyle bezenmiş.



▲ Sinagog
Yahudi yasaları sinagog biçimlerine ilişkin genel kuralları belirlemekle yetinir. Bununla birlikte kutsal yerin, ötesinde iyi işlerin yapılmasını bekleyen bir dünya olduğundan ona bakan pencereleri olmalıdır. Polonya, Krakov'daki Kupa Sinagogu 1643'de yoksullar için inşa edilmiş.



▲ **Rölyef**
Hindistan, tapınak ve mabetlerindeki Hindu taş kabartmalarıyla ünlüdür. Kabartmalarda çok sayıdaki tanrı ve tanrıçalar görülür. Yukarıdaki örnekte orta Hindistan, Khajuraho'daki Parsvanath Tapınağından göksel varlık figürlerinin rölyefleri görülüyor.



▲ **Nepal stupa'sının gözü**
Önceleri gömü höyükleri olan stupalar Buda'nın Nirvana'ya erişimin sembolüdür. Bu örnekte Nepal'deki Swayambhu stupanın üzerindeki Buda gözleri aydınlanma imkânının hatırlatıcıları.



▲ **Kapı bekçileri**
Çin mabetlerinde, askeri bir duruş almış Eski Çin İmparatorluğu Generalleri olduğu kadar, imparatorluk bekçisi aslanlar da popüler kapı imgeleridir. Bunların iblis ve hayaletlerin girişini engellediklerine inanılır.

YÖN

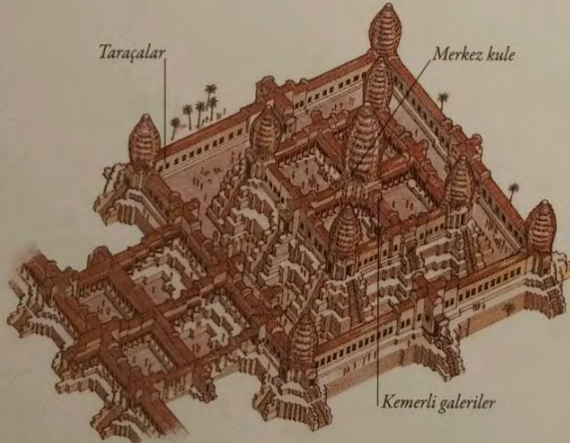
Dinsel bir yapının baktığı yön, yoğun semboller yüklüdür. Doğu gündoğumu ve doğuş, batı günbatımı, ölüm ve yeniden doğuşu simgeler. Çoğu eski kültürde Güneşe tapım vardı, kutsal yapılar da güneş hareketi ve döngülerine göre yönlendirilmişti.



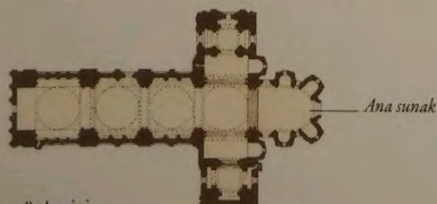
▲ **Mihrap**
Mihrap camii duvarında Müslümanların namaz kılarken yönelmeleri gereken kibleyi işaret eden niştir. Aynı zamanda ilahi varlığın yeryüzündeki mevcudiyetini de simgeler.



▲ **Garbha griha**
Tapım için geniş bir mekânı olmayan bir Hindu tapınağında ana tanrı tasviri "rahim-oda" anlamına gelen bir *garbha griha*'da saklanır. Diğer tasvirler ana yönle bakan nişlere yerleştirilir.



▲ **Angkor Wat**
Kamboçya, Angkor'daki 12. yy tapınak kompleksi Khmer hükümdarı Kral II. Suryavarman adına inşa edilmiş. Tapınak ve kuleleri Hindu tanrılarının evi olan Meru Dağı'nı temsil ediyor.



▲ **Kilise yönelişi**
Çoğu kilise, Hristiyan inancının simgesi olarak doğuya bakan bir haç biçiminde inşa edilir. Hemen her zaman ana sunağın kilisenin doğu ucunda, Kutsal Topraklara bakacak halde yer alacağı şekilde yönlendirilir.

PAGODA VE STUPALAR

Pagoda ve stupalar son derece sembolik yapılardır. Önceleri gömü höyükleri olan bu yapılarda kimi zaman Buda kalıntıları ya da diğer kutsal nesneler bulunur. Bir pagodanın biçimi çoğunlukla meditasyona oturmuş Buda'ninkine benzetilir, böylece de meditasyona yardımcı ve Nirvana sembolü olarak alınabilir.



▲ **Çin pagodaları**
Çin pagodasının ayırt edici özelliği sayısı genelde yedi ya da dokuz olan çatı katlarıdır. Yukarı doğru küçülen katlar Cennetin farklı katlarıyla aydınlanma evrelerini simgeler. Eski Hint stupası gibi pagoda da aydınlanma yolunun sembolüydü.

Mücevher ("aydınlanma")
Güneş ("bilgelik") ve Ay ("Yürek").

Merhamet temsili şemsiye.

Gövdede aydınlanmanın aralarında sebat ve sevinç de olan yedi unsuru.

Salonun Buda, Dharma ve sangha olmak üzere üç sığınacağı simgeleyen basamakları.

▲ **Stupanın biçimi**
Setlerin sayısı ile stupanın çeşitli biçimleri Budist öğretiyi temel alır. Farkındalığı aydınlanmaya doğru yükselen basamaklara odaklama amacı güdülmüştür. Bu örnek, tahtta meditasyon durumunda oturmuş başı taçlı Buda gibi biçimlendirilmiştir.

AYRICA BAKINIZ

Dağlar, sf. 28-29

İslam, sf. 180-83

Mimari, sf. 226-27

Cennete uzanan basamaklar, sf. 236-37





BOROBUDUR

8-9. yüzyıllarda inşa edilmiş Java'daki Borobudur dünyanın en büyük Budist anıtidir. 304 Buda heykeli ve Budist öykülerinin tasvir edildiği 1.460 taş oyma panoyla bezeli Borobudur aydınlanma ve ona götüren yol üzerine devasa bir kitap gibidir. İnananlar taraçalarda yürür, doruğa yaklaşıp duvarlara oyulmuş resimleri okuyarak hem fiziksel hem de spiritüel olarak yükselirler.



1. Zemin (Kamadhatu)

Borobudur'un zeminindeki rölyefler *Kamadhatu*'yu (arzu alemi) temsil eder, arzusuyla bağımlı olmayı sürdüren insanı simgelerler.

2. Üst dört kat

Buradaki üç kabarmalar *Rupadhatu*'yu (biçim alemi) temsil eder ve arzudan özgürlüğün, ama hâlâ köhrün ayıcında olan insanı simgelerler.

3. Üst üç taraça

Dairesel taraçalarda delikli kubbeler altına kapalı bir Buda heykelleri *Arupadhatu*'yu (biçimden yükselik alemi) temsil eder, arzu ve dış görünüşten özgürlüğün en üstünü simgelerler.

4. Taraçanın tepesi

Yalnız bir tepede altı dörtgen kattan oluşan basamaklı piramit biçiminde yükselir. Taraçanın en tepesine *Arupa* denir ve Buda'nın bulunduğu Nirvana'yı simgeler. Burada bir Buda heykeli vardır.

5. Mandala biçimi

Tepeden bakıldığında Borobudur kütlesini görsel bir mecaz olan mandalayla andırır. Temel dairesel, her bir kenarın ortasında dört ana yön (Buda'nın dört ana unsuru) bakılan dört "kapıya" bir dörtgen girizgah denir. Mandalarla meditatif bir yolculuğa çıkarak yarılanlar. Borobudur'un bu şekilde kütlesinin silüetüne dair çarpıcı bir kayıt bulamamakla birlikte böyle olmuş olması kuşkuyla muhtemeldir.

KUTSAL YERLER



▲ Kâbe

Mekke'deki Mescid-i Haram'da bulunan Kâbe adlı kübik yapı İslam dininde merkezi bir rol oynar. Durumu elveren Müslümanlar ömürlerinde bir kez Hacca giderler. Hacılar Muhammed'in Göğe yedi yükselişini simgeler bir hareketle Kâbe'yi yedi kez tavaf ederler.



▲ Chalma

Kolomb öncesi dönemin kutsal mağara yerleşimi Chalma (Meksika) şifa arayan yerli kabilelerce kullanılırdı. Yer ve ritüel 1530'larda buraya bir hac kilisesi kuran İspanyol yerleşimciler tarafından benimsendi ve uyarlandı. O vakitlerden bu yana Kraliyet Manastır ve Kilisesi hacıların deva ya da işitilen dualarına şükran sunmak için geldiği bir Hristiyan kutsal yeri olarak kaldı.

Her kültürde yüzler ya da binlerce yıllık bir tapım ile kutsallık atfedilmiş yerler vardır. Bu, tapınak ve piramitler gibi insan elinden çıkma ya da ırmaklar, kaya ve ağaçlar gibi doğal olabilir. İster dinsel ister folklorik anlamla yüklü olsun, dünya halkın bilincine işlemiş ve kendi yollarından kültürlerinin sembolleri haline gelmiş kutsal yerlerle doludur.



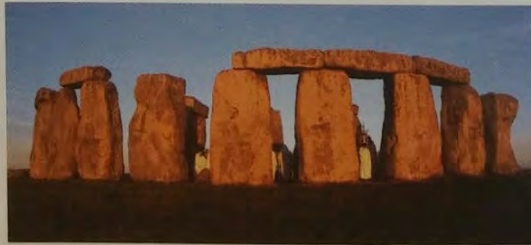
▲ Tai Dağı

Olympos Dağı gibi tanrıların yuvasından ibaret olmayan Tai'nin kendisi de kutsal bir varlık, Cennet İmparatorunun oğlu sayılır. Çin imparatorları en azından İ.Ö. 3000'den itibaren onu kutsal bilmişlerdir.



▲ Delfi

Eski Akdeniz uygarlığının gizemli kehanet merkezi Delfi efsanelere yüklüdür. Burada Ana Tanrıça Gaia ile Yunan tanrısı Apollo'nun mabedi vardır. Yakınlarındaki Parnassos Dağı Yunan efsanesindeki Musaların (Müz) kutsal yeridir.



▲ Stonehenge

İ.Ö. 2000 civarında inşa edilen Stonehenge astronomik bir saat ya da kozmik bir hesap makinesi olarak kullanılmış olabilir. Eski topluluklar Güneş ve Ay'ı kutsal varlıklar olarak gördüğünden buranın gündönümü ve ekinoks tarihlerini hesaplamadaki yeri çok önemliydi. Ay döngüleri, mevsimler ve tutulmalar taşların dizilişle gözlemlenebiliyor ve kutsal ritüellerle kutlanıyordu.



▲ Wat Phra Keo

Tayland'ın en saygın Budist tapınağı Bangkok'taki Wat Phra Keo'dur (Zümrüt Buda Tapınağı). Tay kralı Buda'nın giysilerini yılda üç kez değiştirir.





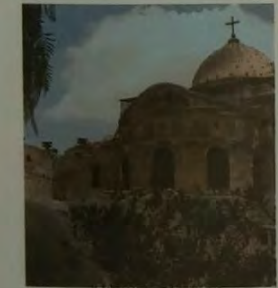
▲ **Bodh Gaya**
Buda Aydınlanışının sembolü olan Hindistan, Bihar yakınlarındaki Bodh Gaya Budistler için kutsaldır. Buda'nın Aydınlanmaya erdiği Bodhi ağacından gelme olduğu söylenen ağacın yanında Mahabodhi Tapınağı yer alır.



▲ **Jasna Gora**
Polonya'daki Jasna Gora manastırı dünyanın en büyük Katolik hac yerlerinden biri ve Polonyalılar için ülkeleriyle dinlerinin sembolüdür. Czestochowa Meryem'i ikonası da buradadır.



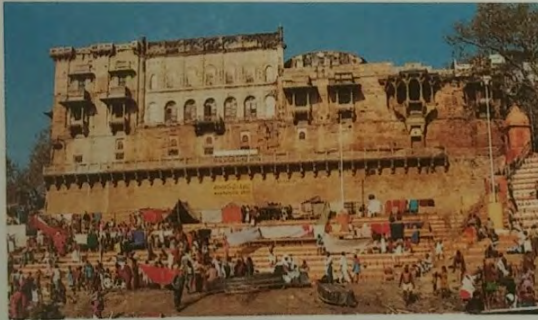
▲ **Roma St.Peter Kilisesi**
Aziz Peter 64 yılında şehit edildi. 300 yıl sonra Roma'nın ilk Hristiyan imparatoru olan Konstantin burada onun adına bir kilise yaptırdı. Bugün Vatikan'daki St.Peter Bazilikası Roma Katolik Kilisesinin merkezidir.



▲ **Kutsal Mezar Kilisesi**
Yeryüzündeki en kutsal yerlerden biri de İsa'nın mezarı olduğu düşünülen yerdir. Kudüs'teki Kutsal Mezar kilisesindeki küçük şapelin Hristiyanların bu en kutsal yerini işaretlediğine inanılır.



▲ **Büyük Piramit**
Firavun'u koruyan devasa bir mezar olmanın çok ötesinde Büyük Piramit Eski Mısır kralının gökteki Güneş tanrıya kavuşacağı dev kapıyı temsil etmiş olabilir.



▲ **Varanasi**
Ganj kıyısındaki Varanasi Hindistan'da çok önemli bir hac yeri ve Hindu'ların gözünde ölüp yakılacakları en kutsal yerdir. Ganj Nehri tanrı bilincini, dolayısıyla ölümsüzlüğü simgeler.



▲ **Theotihuacan**
Meksika'daki Aztek şehir kompleksi Teotihuacan Güneş Piramidine ev sahipliği yapar. Yağmur tanrısı ile tüylü yılan tanrı Quetzalcoatl'ın pek çok imgesinin bulunduğu çok sayıda sembol oyularak işlenmiştir.



▲ **Kelimutu**
Endonezya'nın Flore Adasında bir yanardağ olan Kelimutu'nun suları üç farklı renkte gölü vardır. Bunların ölümleri yeri olduğuna, her birinin sürdürmüş oldukları yaşama göre ruhlara ev sahipliği ettiğine inanılır.

KAYA SANATI

Tarih öncesi ve Avustralya Aborijin kaya sanatı, öykülerin kaya oyması, resim yazı ve mağara resimleriyle anlatıldığı ilk resimli kitaplardır. Bu son derece sembolik işaret dili piramitlerden 10.000 yıl kadar daha eskidir. Doğal çevre ile karşılaşılacak her canlı yaratık arasındaki güçlü ilişki bu sanatın temelini oluşturur.



▲ **Newspaper Rock, Utah**
Newspaper Rock, ABD'deki Utah Çölünde kumtaşından sarp bir kayalığa hak edilmiş bir kaya oymasıdır. Yaklaşık 2.000 yıla yayılan bir insan faaliyetinin kayıdır ve aralarında Anasazi ile Navajo'nun bulunduğu Amerikan yerli kültürlerinin tasvirlerini içerir.

► **Lascaux**
Fransa'daki Lascaux mağara kompleksinin tarih öncesi kaya resimleri i.Ö. 15000-13000 arasına tarihlenir. Üzerlerinde hayvanlar, insanlar ve işaretler görülmektedir.



AYRICA BAKINIZ

Dağlar, sf. 28-29
Ölüm ve yas, sf. 128-31
Mimari, sf. 226-27
Dinsel mimari, sf. 228-29



BİNALAR

Mimarlar yapıları hem işlevsel hem de estetik olmalarını hedefleyerek tasarlasa da çoğu insan için bir evi oluşturan unsurlar bütünüyle kullanım kolaylığına dayalıdır. Doğu'da bir yapının içiyle dışının ahengi ve yönlenişi doğrudan kişinin spiritüel

esenliğiyle ilişkilidir. Pek çok çağdaş Batı yapısında da başvurulan Eski Çin uygulaması Feng Shui mekân ve içindeki objelerin yerleştirilmesini kötü ruhlar ve talihsizliği savuşturacak şekilde en iyi hale getirir.



▲ Pencere

Tıpkı gözün "ruhun penceresine" benzetildiği gibi pencere de öteden beri "ruhun gözü" olarak görülür. Pencereler hakikat ışığını içeri geçirir. Vitray pencereler bunu açık bir sembolizmle yaparak cehalet karanlığını aydınlatır.



▲ Baca

Ocaktan baca yoluyla çıkan duman kapalı bir yerden kaçış ve dünyevi bir halden Cennete doğru kurtuluşu temsil eder. Önceleri, bacadan inen Noel Baba'ya Cennetten armağanlarını sunan ilahi otoritenin bir sembolü olarak bakılıyordu. Baca ve baca temizliği şansın da simgesidir.



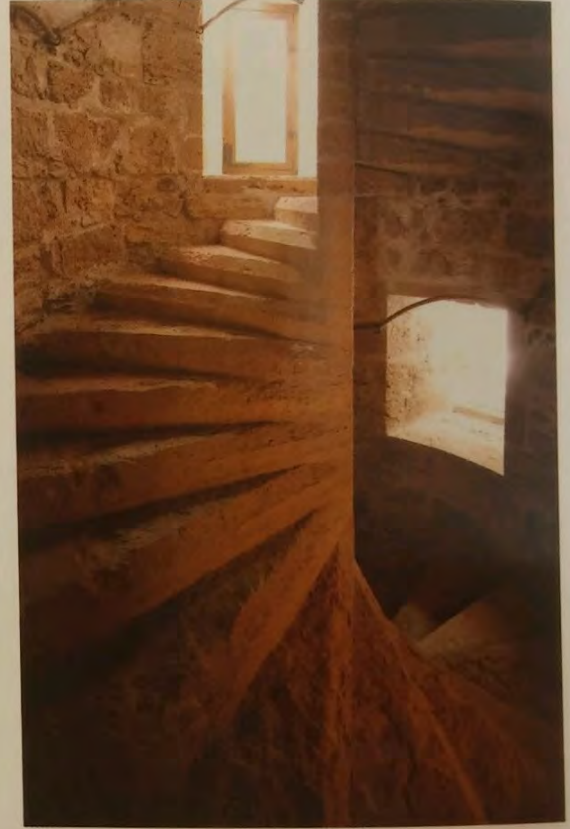
▲ Balkon

Hem dışarıda hem de binanın parçası olan balkon kısmen örtücü kısmen de açık edici olmasından ötürü değişkenlik ve gizem simgesidir. Tarihsel olarak balkonlar "destek" ve ayrıcalıklı bir yaşam tarzı sembolü olmuşlardır.



▲ Sütun

Sütun yer ile göğün birleşimini temsil eder ve çoğunlukla bu bağlantıyı vurgular biçimde bezenir. İslam'ın her Müslüman'ın yerine getirmesi gereken beş şartını, "Beş Sütun" deyişi temsil eder.



▲ Merdivenler

Merdiven aydınlanma ve bilgiye giden spiritüel yoldaki basamakları temsil eder. Aynı şekilde karanlık ve cehalete doğru inişin de simgesi olabilir. Başı ve sonu görünmeyen bir döner merdivense gizem sembolüdür.



◀ Cephe

Bir yapının ön cephesi kişinin dünyaya nasıl görünmek istediğinin temsildir. Çok sayıda penceresiyle açık bir cephe açıklık ve dürüstlük çağrıştırırken kapalı avlularla penceresiz bir cephe de gizli kapaklılık düşündürür. Bezeme bolluğu statü ve güç işaretidir.





▲ **Tavan arası**
Çatı altına sığdırılan tavan arası çoğunlukla evin eski oyuncaklar ve hatıralarla dolu deposudur. Sembolik olarak arayana açılacak yarı anımsanan ya da unutulmuş gerçekleri temsil eder.



▲ **Bodrum**
Bodrum, mahzen ya da kriptâ (çoğunlukla tonozlu tavanıyla) öte alemi simgeler. Mezarlar insanların dünyasıyla göğün altındadır. Kimi kültürlerde evler sütunlar üzerinde yükselir bunun altındaki (evcil hayvanların konulduğu) yer de daha alt alemlerin simgesidir.



▲ **Kemer**
Kemerli bir geçit bir varlık halinden diğerine geçişi simgeler. İnisiyasyon törenlerinde kemer altından geçen kişi sembolik olarak yeniden doğar. St.Louis Gateway Arch, tarihi Amerikan Batı'sına geçişin sembolüdür.



▲ **Duvar**
Güç, mahremiyet ve kapsama simgesi olan duvar bir binanın içi ya da bahçeyi sarar ve korur. Gazze Şeridi duvarı ya da Çin Seddi gibi bazı örnekleri bölünme, yalıtım ve ayrılığı temsilidir.



▲ **Kat**
Cennet (çatı) ile Cehennem (bodrum ya da yeraltı katı) arasındaki dünyevi alemler katlar temsil eder. Katlar kimi zaman semboller, motiflerle bezenirler.



▲ **Kubbe**
İlkçağ'dan beri ve çeşitli kültür ve dinler boyunca kubbe Cennet çatısı ve tanrılar alemini temsil etmiştir. Çoğu kilise ve tapınağın kubbe içlerinin yıldızlar ve diğer göksel cisim motifleriyle bezenmesinin nedeni de budur.



▲ **Çatı**
Dişi, koruyucu prensibin temsili çatı, yapıyı kötü güçlerden korur. Aynı zamanda Cenneti simgeleyen, kutsal yapılarda bu simgenin tanrılar, melekler ve koruyucu gücünü artırmak üzere çoğu zaman onlara eklenen gargoyle'lerle tasvir de edildiği kutsal bir alandır.

GİRİŞ

Bir ev ya da kutsal mekânın girişi kutsal ve laik ayrımının, bir yaşam aşamasından diğerine, hayattan ölüme geçişin işaretidir. Girişin kötü etkilere karşı güvenliğini sağlamak üzere insanlar kapı kenarlarına çeşitli motifler oyar ya da kapı üzerine nal veya tokmak gibi sembolik "totemler" tuttururlar.

► **Duvara bitişik sütun**
Tapınak veya kilise girişlerindeki lento ve duvara bitişik sütunlar çoğunlukla koruyucu kutsal varlık oymalarıyla bezenir. İçeri girenleri iyi talih getirecek semboller taşırlar. Doğu ülkelerinde lotus popüler bir motiftir.



▲ **Kapı tokmağı**
Kapı tokmağı, ananas motifli gibi konukseverlik ya da at nalı veya dört yapraklı yonca gibi şans sembolü olmakla birlikte vurulduğunda çıkardığı ses değiştirilemez kader ya da yaklaşan ölümün işareti olarak da yorumlanabilir.



▲ **Koridor**
Hem gerçekte hem de mecazi olarak koridor başka kapı ve geçitlere bağlanan bir geçiş yeridir. Bu şekilde de kişinin önüne spiritüel ya da başka türlü birkaç "kapının" açıldığı seçim anını simgeler.

AYRICA BAKINIZ

İslam, sf. 180-83
Mimari, sf. 226-27
Dinsel mimari, sf. 228-31
Kutsal yerler, sf. 232-33
Cennete uzanan basamaklar, sf. 236-37





▲ Yakup'un Merdiveni

Batı sembolizminde en çok tanınan merdiven herhalde Yakup'un Merdiveni'dir. Eski Ahit'te kardeşinin gazabından kaçan Yakup başını yastık yerine bir taşa dayayarak uykuya yatar. Rüyasında Cennete uzanan, meleklerin tırmandığı bir merdiven görür. En tepede Tanrı kutsamasını sunar ve Yakup'u yolculuğunda koruyacağı sözü verir. Bundan ötürü merdiven Cennet ile yeryüzü arasındaki gidiş gelişlerin simgesi olmuştur.

CENNETE UZANAN BASAMAKLAR



Taşınır ya da sabit merdiven, spiritüel bir aşama ya da yükselişte farkındalığın yeni bir düzlemini temsil eden her bir basamağıyla aşkın alana erişimin yahut kızgın ölümler diyarına inişin sembolüdür.

Yaşam Ağacı gibi merdivenler de iyi ve kötünün bilgisini çağırıştır. Farklı düzeyler dünyevi ve uhrevi alemler arasındaki geçişi temsil eder.

TAŞINIR MERDİVEN

Merdiven çoğunlukla kişisel bütünlüğü başarma sembolü olarak yorumlanan çok bilinen bir mitolojik motiftir. İki dik kenarıyla çoğunlukla iki Cennet ağacıyla ilişkilendirilir: İyi ve Kötünün Bilgisi Ağacı ile Yaşam Ağacı; bu ikisini ruhsal bilginin basamakları birleştirir. Mısır mitinde diriliş ve ölümler aleminin tanrısı Osiris'le ve genelde Güneş ışınlarınca aydınlatılır halde tasvir edildiğinden Güneş tanrı Ra ile ilişkilidir. Budizm'de Buda, aydınlanmışların Cennete yakınlığını sembolize eder şekilde uhrevi alanı dünyevi alana bağlayan merdivenden inerken gösterilir. İncil'de ruhsal ve maddi dünya ya da bilinç ve bilinçdışı benlik arasındaki iletişimin sembolü olarak bir merdivenden inip çıkan meleklerle Yakup'un rüyası meseli anlatılır. Muhammed'in müminin Allah'a doğru tırmandığını gördüğü rüyasıyla benzer bir sembolizm İslam'da da karşımıza çıkar.



▲ Sunak adımları
Malta, Valetta'daki St. John Katedralinde olduğu gibi sunaklar çoğunlukla basamaklar üzerinde yükselir. Sunağa çıkan basamaklar bir yükseliş ritüeli olarak görülebilir. Üzerinde sunağın yer aldığı platform kutsiyete yakınlık çağırıştır. Taş sunaklar kutsallığın yıkılmazlığını da simgeler.

YOLDAKİ ADIMLAR

Birçok kültürde bir merdivenin basamak sayısı kişinin kendini bilme ya da aydınlanmaya erişme yolunda geçmesi gereken sınavların sayısıyla bir tutulur. Çoğunlukla yedi basamak vardır. Sözgelimi Budizm'de yedi adım Cennetin yedi katı ya da farkındalığın yedi aşamasına karşılık gelir. Sümer kozmolojisinden günümüz masonluğuna merdiven de yedi basamaklı tasvir edilmiştir. Bir kilisede rahibin yaklaştığı mihrap, kutsallığının simgesi olarak cemaatin yedi basamak üstündedir. Taht da dünyevi, çoğunlukla aynı zamanda spiritüel yetkenin işareti olarak zemin seviyesinden yedi basamak yukarıdadır.



▲ Buda'nın adımları
Tayland'daki Wat Mahathat tapınağındaki bu siva duvar kabartmasında Buda'nın Trayastrimşa Cennetinden iki yanında Brahma ile Indra'nın bulunduğu bir merdivenden inişi tasvir edilmiştir.

SABİT MERDİVENLER

Merdivende farklı katlar kozmosun farklı düzeylerini ve aydınlanma arayışında başarıya ulaşmayı temsil eder. Döner merdiven belki kuşkuyla dolu bir yolculuğu işaret eder; kıvrımları ruhsal yolculukta talih dönüşlerini simgeler. Taşınır ya da sabit, merdivenlerin dümdüz yukarı çıkmadığı akıldan çıkarılmamalıdır. Yılanlar ve Merdivenler adlı masa oyunu, kişinin spiritüel yaşamında, (yılanla simgelenen) yoldan çıkışın ani inişlerinin izlediği yükselen adımların sembolüdür.



▲ Döner merdiven
Döner merdiven bilinçliliğin yeni bir türüne aşamalı yükselişi simgeler. Kişi döne döne tırmanır, gerçek ve sembolik olarak en tepeye doğru yükselirken merdivenin sonu göze görünmez.

AYRICA BAKINIZ

Yılanlar, sf. 66-67
Kutsal ağaçlar, sf. 96-97
Mısır tanrıları, sf. 138-39
Budizm, sf. 164-69
Masonluk, sf. 260-61



YUVA

Rahim benzeri ve dışı ev dış dünyadan korunma ve sığınılacak bir liman sunar.

Çanak, saat, süpürge ve aynalar gibi üzerinde durmadan kullandığımız gündelik eşyaları öteden beri kozmoloji ve dine ilişkin derin simgesel çağrışımlarla yüklüdür. Sıradan olanda çoğunlukla farkında olduğumuzdan ötesi yatar.

► Ocak

Yakın bir geçmişte dek evin merkezi, ailenin ısınmak için toplandığı ocak, şömineydi. Ocak kadınsı sıcaklık ve besleyicilik fikrinin ifadesidir. Eski Yunan'da ocak Olympos Dağının kutsal ateşinin bekçisi tanrıça Hestia'ya adanırdı.



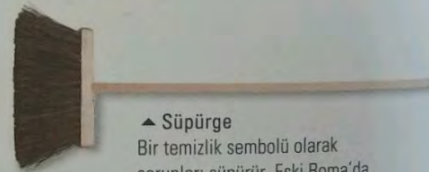
◀ Yumak

Tanrıların eğirdiği insan ömrünün simgesidir. Yunan mitolojisinde Theseus'un ona verilen bir yumağı izleyerek labirentten nasıl kurtulduğu anlatılır. Hinduizm'de yüksek kastlelardan erkekler gerçek, tutku ve dinginlik sembolü üç telli bir iplik takar.



◀ Masa

Hristiyanlar için masa Son Akşam Yemeği temsilidir. Yuvarlak bir masa hem Cennet dairesini hem de "başı" olmadığından eşitliği simgeler. Ünlü bir örneği Kral Arthur'un Yuvarlak Masasıdır.



▲ Süpürge

Bir temizlik sembolü olarak sorunları süpürür. Eski Roma'da çocuğa zarar verebilecek kötülüğü evden süpürmeyi simgelerdi. Beddualara karşı bir araç haline gelmişti, insanlar evlerini kötü ruhlardan korumak için ön kapılarına süpürge asarlardı.



▲ Çanak

Suyla dolu çanak dışı ilke ve bereket sembolüdür. Budist keşişlerin taşıdığı sadaka çanağı dünyevi şeylerden vazgeçiş simgeler.

► Sandık

Sırlar sandıkta saklanabilir. İbrani Yasa Levhaları sandıkta saklanırdı, Yunan sandıklarıysa sadece inisiyellere açık edilen sırları muhafaza ederdi. Romalılar için de sandık gizemin sembolüydü.



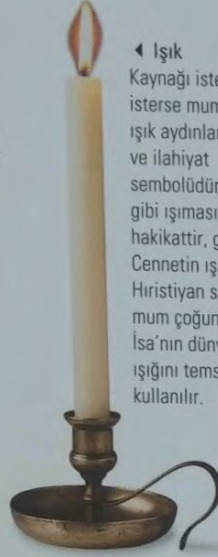
► Kalem ve mürekkep

Çin'de fırçanın olduğu gibi kalem de öğrenme işaretidir. Kaderimizi bir kâğıt parçasına iz düşen odur. Biçimiyle erildi ve yaratıcılığını oradan çekmek üzere dışı biçimli mürekkep hokkasına batırılır.





◀ **Paravan**
Gizem sembolü paravan yarı örtücü yarı açığa çıkarıcıdır. Hristiyan kilisesinde cemaatin oturduğu bölüm kutsiyet sembolü mihrabın olduğu bölümden bir paravanla ayrılır.



◀ **Işık**
Kaynağı ister lamba isterse mum olsun, ışık aydınlanma, bilgi ve ilahiyat sembolüdür. Güneş gibi ışımasıyla hakikattir, görkem ve Cennetin ışığıdır. Hristiyan sanatında mum çoğunlukla İsa'nın dünyaya gelen ışığını temsil etmede kullanılır.



◀ **Bıçak**
Bıçak ölüm ve kurban sembolü olmakla birlikte -Aztekler kurbanlarının yüreğini kesip çıkarmak için taş ya da obsidyen bıçaklar kullanırdı- ayırım ve kesip özgürleşmeyi de temsil edebilir. Budizm'de bıçak cehalet bağlarını kesip atar. Bartholomeus gibi kimi azizlerin de alametidir.



▲ **Zaman ölçer**
Güneş saati ve saatler gibi kum saati de zamanı ölçer, dolayısıyla ölümlülük sembolüdür. Ömürlerimiz de tıpkı saatin kumları gibi akıp gider.



▲ **Kese**
Parayla dolu kese dünyevi beyhudek ve varlığın faniliğini temsil eder. Hristiyanlıkta, vergi toplayan Aziz Matheus ile İsa'ya 30 gümüş sikke uğruna ihanet eden Yahuda İskariot'un simgesidir.



◀ **Anahtar**
Kapalı odalara erişim sağladığından anahtar bilgelik, bilgi ve başarı sembolüdür. Kişiyi özgürlük de sunabildiğinden özgürleşmeyi de simgeler. Hristiyanlıkta çaprazlama iki anahtar, Cennet kapılarının anahtarlarını elinde tutan Aziz Petrus'un amblemidir.



▲ **Kutu**
Muhafaza sembolü kutu dışıyı temsil eder. Kapalı olduğunda bilinç dışının simgesi iken açıkken Yunan mitolojisindeki Pandora'nın Kutusu misali her tür kötülüğü dışı salabilir.



◀ **Dokuma tezgahı**
Ana ve ay tanrıçalarının alameti olan dokuma tezgahı dişi güç ve korumanın sembolüydü. Yunan epik çaba tanrıçası Athena el sanatlarının koruyucusu ve "dünyalar dokuyan" idi.



◀ **Kitap**
Açık bir kitap öğrenme ve bilgelik sembolüdür. Kapalı kitap bir bitiş, bir hüküm ya da ölüm anlamına gelir, tıpkı aynı anlamı ifade eden üflenmiş bir mum ya da çanın çalması gibi. ("Çan, kitap ve mum" deyişi yoldan çıkmış Katoliklerin aforozunda kullanılan törensel nesneleri ifade eder.)



▲ **Yelpaze**
Yalnızca dişilik değil, mevki sembolü de olan yelpazenin kötü ruhları savuşturduğuna inanılır. Taoistler için ruhun ölümsüzler alemine doğru kurtuluşunu temsil eder.



◀ **Çıkrık**
Geleneksel olarak iplik eğirmede kullanılan çıkrık evrenin dönüşünü simgeler. Hindistan'ın bağımsızlık mücadelesinin sembolü olarak Mahatma Gandhi de onu kullanmıştı.

AYRICA BAKINIZ

Yunan ve Roma tanrıları, sf. 140-41
Budizm, sf. 164-69
Hristiyanlık, sf. 176-79
Kutsal Kâse, sf. 208-09
Araçlar ve silahlar, sf. 224-25
Binalar, sf. 234-35



ARNOLFINİ'NİN EVLİLİĞİ

Hollandalı sanatçı van Eyck'in en ünlü tablosu zengin tüccar Giovanni Arnolfini ile Giovanna Cenami'nin evliliği anısına yapılmıştı. Resim sembol ve gizli anlamlarla yüklüdür ve pek çok düzlemde işler; iki kişinin portresi, bir evliliğin kaydı ve 15. yüzyıl evliliğine bir bakıştır.



1. Giysi

Gelinin giysisi -yeşil- güçlü bir bereket sembolüdür. Hamile olmamasına rağmen duruşu doğurganlığı ve muhtemel gelecek hamileliklerini öne çıkarıcıdır.

2. Mum

Avizedeki tek mum Tanrının mevcudiyetini simgeler. Yatağa yakınlığıyla da kadından umulan doğurganlık vurgulanmıştır.

3. ve 4. Pabuçlar

Pabuçların çıkarılmış olması dinsel bir törenin yapılmakta olduğunu gösterir. Yalınayak basmanın bereket sembolü olduğuna inanılırdı.

Ayakkabıların duruşu da anlamlıdır; erkekinkiler kapıya yakinken gelinin kırmızı pabuçları yatağın yanındadır. Böylece birinin dış dünyadaki konumuyla diğerkinin doğurganlığı gösterilmiştir.

5. Köpek

İkisi arasındaki bağlılığı temsil eden köpek dünyevi aşkı da temsil ediyor olabilir.

6. Kristal tespîh

Duvarda asılı kristal taneli tespîh saflığı ve gelinin dinine bağlılığının sembolü.



7. Portakallar

Lükse giren bu meyveler çiftin varsılığının göstergesi. "Adem Elması" olarak da tanınmalarıyla Cennet Bahçesi'nin yasak meyvesini ve evlilikle kutsiyet kazanan tensel arzuyu temsil etmekte.

8. Karyola

Yatağın ayakucu bir ejder oymasıyla süslü. Bu çocuk doğurmanın koruyucu azizesi Margaret olabilir.

Dışbükey ayna detayı

İzleyicinin, aralarında sanatçının kendisi olabilecek bir figür de dahil odanın bütününe yansımından görebildiği ayna resmin merkezinde yer alıyor. Çerçevesine yerleştirilen küçük madalyonlarda seçilen İsa'nın Çilesinden sahneler dışbükey aynanın içindeki figürleri çevrelemiş ve Tanrının her daim geçerli kurtuluş vaadini temsil etmekte. Lekesiz bir ayna Kutsal Bakire'nin pirüpak döllenmesi ve saflığının ifadesi olarak Meryem'in de yaygın kabul görmüş bir sembolüydü.

GEMİLER VE TEKNELER

Gemi güçlü bir güvenlik, bir rahim ya da kozmik okyanusta beşik misali ilerleyen tekne sembolüdür. Yeni dünyaların keşfini de temsil eder. Eski Mısır ve Mezopotamya'da Güneş ile Ay'ı gökyüzünde çeken bir gemiydi. Yedi Japon mutluluk tanrısını da bir

gemi taşırdı. Hristiyanlar için gemi Kilisenin ve Nuh'un Gemisinin de simgesidir. Tekne de güvenliği simgelemekle birlikte ölümün de sembolü olabilir; ölümler alemine ulaşmak üzere ırmağı aşarken ya da bir savaşçı veya soylunun bedenini son yolculuğuna taşıırken.



▲ Sekstant

Geçmişte denizcilerin seyrüseferde vazgeçilmez bir aracı olan sekstant yön bulma, serüven ve yeni ufukların sembolüdür. Yeni bölgelerin işaretlenmesinde kullanılarak bilginin sınırlarını genişletmesi sayesinde ilerleme fikriyle de ilişkilidir.



▲ Teleskop

Sekstant gibi teleskop da seyril simgesidir. Daha derin bir düzlemde büyütücü özelliği bilginin artmasına yol açar ve insanlarla evren arasındaki boşluğun köprülenmesine yardım eder. Aynı zamanda eril, fallik bir semboldür.



▲ Denizaltı

Öncelikle savaş çağrıştıran denizaltının karma bir sembolizmi vardır. Eril gücün fallik biçimi ve torpidolarıyla erkeklik çağrıştıran ama bir yandan da koruyucu, rahim benzeri özellikleri vardır ve suyun yaratıcı evreninde yol alır.



▲ Yelkenler

Geminin yelkenleri rüzgârları, hava ve ruhun nefesini simgeler. Şişmiş yelkenler hamilelikten başka, rüzgârla birlikte değiştiğinden istikrarsızlık çağrışımı da yaparlar. Hristiyanlar için yelkenler Kutsal Ruhun gelişini de temsil edebilir.



▲ Çapa

Fırtınalı denizlerde tekneyi yerinde tutan çapa istikrar, güç ve umudu simgeler. İlk Hristiyanlar çapayı gizli bir haç sembolü olarak kullandırı. Mühürler, pencere vitrayları ve dövmelerde de sıklıkla yer alır.



▲ Albatros

Gemiciler yorulmak bilmez gücün sembolü, kötü havalardan da habercisi albatrosu esasen hayra işaret sayar. Albatrosların ölü gemicilerin ruhunu taşıdığına inanılır, onları öldürmenin bu nedenle uçağısuzluk getireceği



▲ Gemi başı

Gemi pruvalarında çoğunlukla ahşap işleme figürler olur, bunların gemi ve mürettebatını koruduğuna inanılırdı. Figürler Poseidon gibi bir tanrı, denizkızı ya da başka bir deniz yaratığı olabilirdi.



▲ Gemili örtü

Bazı kültürlerde denizden gemilerle gelen atalar anlatılır. Sumatralı Lampanglar ritüellerinde gemili örtüler kullanır; örtülerin üzerlerinde geçmişlerini ve kaderlerini simgeleyen gemi motifleri vardır.



▲ Filika

Cankurtaran sandalı tehlike anlarındaki güvenliğin sembolüdür. Tıpkı bilgi açlığının ruhu güven içinde nihai gerçeğe taşıdığı gibi o da denizcileri karaya taşır.

▲ Kalasın ucuna yürümek

Denizde işlenen suçların en büyük cezası bu olduğundan kalasın ucuna yürümek ölümün ifadesidir. Suçlunun elleriyle gözleri bağlanır, denize düşüp boğulana dek tahtanın ucuna doğru yürütülürdü.



▲ Pusula
Yönleri gösteren yıldız uçlarıyla denizcilikte kullanılan pusula, hem denizcilik hem keşif ve limana güvenle dönüş simgesidir. Aynı zamanda Evren ve Cennetin bütünlüğünü temsil eder.



▲ Kurukafa ile kemikler
Korsan bayrağındaki kurukafa ve çaprazlamasına iki kemik korsanların kurbanlarını anlatır. Çoğu korsan gemisi tarafsız bir ülke bayrağı taşıyor, saldırıya geçmeden hemen önce de korsan bayrağını ("Jolly Roger") göndere çekirdi.



▲ Direk ile seren
Gemi direği teknenin odak noktasıdır ve kozmosun merkezindeki *axis mundi*'yi simgeler. Haç biçimiyle Hristiyan hacının da simgesidir. Suçlular oraya asıldığından seren de denizciler için ölümün sembolüydü.

DENİZCİLİK SEMBOLLERİ

Bayraklarla işaret verme yüzlerce yıllıktır, ancak ilk bayrak işaretleri düzenlemesi 17. yy İngiltere'sine dayanır. Flama ve bayraklar özel anlamlar taşır. Günümüzde artık gemilerin birbirleriyle işaretlediği uluslararası standart bir şifre kullanılmaktadır.

◀ Mesaj taşıyan bayraklar
Bu bayrak "yanıyorum, benden uzak dur" demektir. Trafalgar Savaşında, Nelson "İngiltere her erkeğin vazifesini yapmasını bekler" yazılı flamları asmıştır.



▲ Sayılar

Sayısal bayraklar 18.yy.da İngiliz Donanması'na ortaya atılmıştır. Yukarı soldaki üç bayrak birden üçe, sağ taraftaki üçü de altıdan-sekize sayıları temsil eder.

GEMİ GÖMÜSÜ

Deniz yolculuğu çoğunlukla ölüm ve öte aleme geçiş çağrıştırır. Eski Mısırlılar firavunlarını Nil Nehrinden geçirip mezarlarına götürmek üzere zarif ahşap tekneler inşa eder, sonra da bunları firavunların yanına gömerlerdi. Viking ve Anglo-Sakson krallar da kimi zaman, öte alemde ihtiyaç duyabilecekleri gündelik eşya, silah ve hazinelerle dolu teknelerle birlikte gömülürdü. Tekne gömüsü yüksek mevki ve tanrılar katına yolculuk anlamına gelirdi.



▲ Sutton Hoo
1939'da Suffolk'taki Sutton Hoo kazılarında bir Anglo-Sakson kralın 27 metre boyundaki gömü teknesi saklı hazineleriyle birlikte ortaya çıkarıldı.



▲ Mısır gömü teknesi

Bu Eski Mısır hiyerogliflerinde firavunun bedenini Nil Nehrinden geçirecek teknayla birlikte bir dizi kürekçi tasvir edilmiş. Benzer resimlerde firavunu öte alemdeki yolculuğuna taşımaya hazır olan tekne görülür.



AYRICA BAKINIZ

Kuşlar, sf. 58-61
Ölüm ve yas, sf. 128-31
Yunan ve Roma tanrıları, sf. 140-41
Hristiyanlık, sf. 176-79
Beden süslemesi, sf. 256-57
Bayraklar, sf. 324-29

BAHÇELER

Sakin limanlar, esin alınacak ya da ruhsal beslenme yerleri, zevk alanları veya statü işaretleri; bahçeler bunların tümü olabilir. Gündelik yaşamdan kaçış sunar, ruha merhem gibi gelirler. Yaratıcısının bahçıvan olduğu yeryüzü

cenneti bahçe, ehlileştirilip düzene sokulan doğayı simgeler. Zen bahçesinin dinginliğinden biçimsel bir bahçenin sınırlarına ya da yabani bahçenin canlılığına her birinin kendine özgü sembolik bitkileri, yapı ve tasarımı vardır.



▲ Biçimsel bahçe

Avrupa Rönesans'ı sırasında bahçeler insanın doğaya hakimiyetinin temsili olarak giderek daha sınırlı ve simetrik bir hale gelmişti. Bunlarda heykeller ve bahçe yapılarıyla Tanrılara yarışır bir yer düşüncesini uyandıran klasik sembolizm görülür.



▲ Yabani bahçe

Düzen getirme sembolü bahçe tarzlarına karşılık vahşi bahçe doğanın canlılığını ve dizginlenmemiş ruhun yabaniliğini temsil eder. Doğa, bir bolluk ve sürüp giden yaşam döngüsü ifadesi olarak sınırsızca açılmış gibidir.



◀ Zen bahçesi

Budist keşişlerce ortaya konmuş Zen bahçecilik anlayışı doğanın küçük ölçekteki görkeminin simgesidir. Tırmıklanmış çakıllar suyu (Yin) temsil ederken kayalar da dağların (Yang) sembolüdür. Birlikte bir ahenk, huzur ve meditasyona yardımcı sadelik atmosferi yaratırlar.



◀ Cennet Bahçesi

Yeryüzündeki Cennet olarak Cennet Bahçesi, Adem ile Havva'nın yasak meyveyi yeyip sonsuza dek sürülmesine dek insanlar, Tanrı ve doğanın birlikte var olduğu "ilahi masumiyet" halinin sembolüdür. Tema, Batı sanat ve edebiyatında sıklıkla işlenmiştir. Bahçe yitik güzellik ve masumiyete duyulan özlemi de simgeler.



▲ İslam bahçesi

İslam'da ruhsal ve tensel beslenme sembolü bahçeler su ve simetriye dayalı bölümlere ayrılır. Bunlar dört Cennet bahçesini temsil eder: Gönül, Ruh, Can ve Öz.



▲ Mezar bahçesi

Kimi doğu kültürlerinde, örnekteki İmparator Minh Mang'ın Vietnam'daki mezar bahçesi gibi bahçeler inşa edilirdi. Bunlar ölen kişinin statüsünü yansıtan sembolik yeryüzü cennetleriydi.





▲ Duvarlar ardındaki bahçe

İran'da duvarlarla çevrili bahçeler geleneksel olarak gündelik yaşamdan kaçılan sakin, esinlendirici sığınaklardı. Bu ruhsal sığınak teması Ortaçağ'da da varlığını sürdürdü; aynı zamanda Bakire Meryem'le ilişkilendirilen dişi, koruyucu bir simgedir.



▲ Labirent

Labirentin kıvrım bükümleri hayat yolunu simgeler. İçine girmek ölümlle, içinden çıkmak da yeniden doğuşla bir tutulur. Kare içinde kurulan labirent dört ana yön ve evrenin sembolüdür.



▲ Kümeli bahçe

Biçimsel kümeli bahçe ya da *parterre* insanın doğa üzerindeki hakimiyetini simgeler. Kare sınırlar, denge ve toprak sembolüdür; oluşturulan biçim ve seçilen bitkilerse sevgi ya da dini temsil edebilir.



▲ Gizli bahçe

Sevgi ve mutluluğun yitik Cenneti benzeri gizli bahçe de gizlerini açık edip bedensel ve ruhsal beslenmenin önünü açmak için ayrıcalıklı bilginin anahtarını ister. Bu sembolik tema Frances Hodgson Burnett'in aynı adlı kitabına da işlemiştir.



◀ Grotto

Yunanca *kruptos* (saklı) sözcüğünden gelen bu süslü mağaralar ölümler alemini, Toprak Ana ve rahmi çağırıştırır. Suyun varlığı yaşam sembolüdür, mağaranın kendisiyse insanlar ile tanrıların bulunduğu yerin. Eski zamanlarda grottolar sıklıkla tapınak olarak kullanılırdı.



▲ Çardak

Geleneksel olarak asma ya da sarmaşık çiçeklerle oluşturulan gölgeli çardaklar sığınak ve aynı zamanda dişi ilke (Hristiyanlıkta Bakire Meryem) sembolüdür. Edebiyatta kimi zaman tensellik ve baştan çıkarmayla birlikte anılır.



▲ Çeşme

Fiskiyesiyle çeşme dişi ilke ve hayat akışı sembolüdür. Yaşam çeşmesi ölümsüzlük çağrışımlarıyla yüküdür; Cennette Hayat Ağacı'nın köklerinden fışkırarak Dört Irmağı oluşturur.

AYRICA BAKINIZ

Su, sf. 32-33

Çiçekler, sf. 82-85

Ağaçlar, sf. 94-95

Kutsal ağaçlar, sf. 96-97

Şeytan ve iblisler sf. 190-91

Desenler, sf. 290-93





ERDEMİN ZAAFA KARŞI ZAFERİ

Mantegna'nın bu tablosunda hiçimsiz ruhlar varlıklar olarak tasvir edilmiş Zaafların kaynadığı gökçüğüyle, kapalı bir bahçe görüldü. Bir grup Cupid'in ardından gelen bilgelik ve savaş tanrıçası Pallas Athene iki tanrıçanın yardımıyla Zaafları koymak üzere koşar adım gelmektedir. Zaafları uzaklaştırarak erdem bahçesine döndüğü gerçekleştirilmek istenir.



1. Zaaflar
Tasvir edilen zaaflar arasında Tembellik, Açgözlük, Nankörlük, Nefret ve Cehalet vardır. Minerva tarafından sürüklenen, karabasan gibi, kolusuz bir figür olarak resmedilmiş Tembellik ebedi nefret, sakatlık ve kötü ruyet sembolleridir. İbretin bahçesine girip tembelliğin yerine geçerek, enalektiksel disiplinini kuma ylında oynar. Cehalet ise sağduyu Nankörlük ve Açgözlük tarafından götürülmektedir.

2. İnsanlaştırılmış ağaç
Sol tarafta erdemini henk ediliyor, Erdem Ayaşının ne tutuk olduğunu simgeleyen insanlaştırılmış bir defne ağacı görülmektedir.

3. Diana ile Sentez
Tablonun ortasında klasik model cıvıncak getiren sembolik bir Sentez tarafından tıgıncı resmedilen iftihar tanrıçası Diana var.

4. ve 5. Ana Erdemler
Ana Erdemlerden üçü (İffet, Adale ve Metanet) ya da İffet, Umut ve Metanet) ahilik duygularının yerleşmesiyle bahçeden sürüldükten sonra, bir bulut içinde geri dönmeye başlar. Diğer bir Erdem olan İffet resmin en sonunda taş duvara kaydırılmış, dalgasız beyaz bir bayrak yardımıyla çöğürün yengine rüfuz.

6. Uzaktaki manzara
Özellikle, sıra sıra ağaçın kuytuğu kemerlerden kaçan Zaaflarla eski küklerden yeni bükümleri çıkıp görülmekte. Bu bir verimden doğuş ve masumiyet sembolü; Zaaflar geçişinde gizlilikten geri döner.

Andrea Mantegna, Erdem Zaaflar Karşı Zaferi, 1504 civarı

GIYİM KUŞAM

İnsanların giyimi iklim, kültür, cinsel roller, eldeki malzeme ve en son modayla belirlenir. Giyimimiz kim olduğumuza, nereden geldiğimiz ve hedeflerimize dair mesajlar taşır. Bize bakan herhangi biri kişiliğimiz, toplum içindeki yerimiz, etnik kökenimiz ve geçimimizi nasıl

sağladığımıza ilişkin pek çok şifreyi çözebilir. Batı giyim tarzları, özellikle de kadın giyiminde sürekli değişen modanın etkisi altındadır. Dünyanın diğer yerlerindeki çoğu insan kültürel değerlerini yansıtan ve milliyetlerinin sembolü olan geleneksel biçimlerde giyinir.

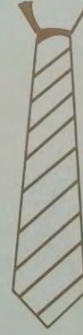
► **Korse**
16. yy'dan 1950'lere varlıklı Batılı kadınlar bedeni kısıtlı korseler giyerlerdi. Özellikle Viktorya Dönemi korseleri bel üzerinde sıkıştırılarak göğüs ve kalçaları öne çıkaracak şekilde kum saati biçiminde tasarlanmıştır. Sembolik olarak, bu tür korseler kadının toplumdaki pasif rolünü yansıtır.



▲ **Blucin**
California'daki altın yataklarında çalışan madenciler için ABD'de tasarlanmış olan blucin iş giyimi olarak her alanda görülmeye başladı. Bugün her yerde giyiliyor ve sosyal, cinsel eşitliği simgeliyor.



▲ **Kravat**
Genellikle grup üyeliklerini gösterir. 1950'lerin İngiliz grubu Teddy Boys kalem kalınlığında kravat takardı. 1970'lerin giyimine düşkün erkekleri geniş olanları yeğliyordu. Cenaze törenlerinde siyah boyunbağı takılırken, beyaz kravat ile frak sosyete sembolüdür.



▲ **Eldiven**
Eldiven önceleri bir mevki ve kibarlık simgesiydi. 17. yy'da erkeklerin eldivenlerini yere atması düelloya çağrı anlamına gelirdi.



BATIK DESENLERİ

Batik geleneksel olarak Endonezya kraliyet ailesi için yapılan özel törenlerde giyilen kumaştı ve Endonezya kültürünü simgelerdi. Balmumuna dayanıklı boyamayla elde edilen girift desenler genellikle geometriktir ama yaprak örtüsü, kuşlar, hayvan ya da bulutlar gibi motiflere de sıklıkla rastlanır. Renkler Endonezyalıların fazla gösterişten haz etmemesi doğrultusunda çokluk pasteldir.

► **Geleneksel tasarımlar**
Ayrıntılı motifler "Çok yaşa ve çoğal", "Mutlu ol" ya da "Saygın bir adam" gibi belirli mesajlar iletebilir. Eskiden farklı motifler belirli bir aile ya da kabileye aidiyetin göstergesiydi.



► **Kabuk giysi**
Pasifik adaları halkları binlerce yıl boyunca ağaç kabuğundan dokunmuş, bezemeli giysiler olan **tapa** giydiler. Desenlerinde geometrik bitki, balık ve deniz kabukları bulunan bu giysiler adalıların gündelik yaşamlarını ve doğaya yakınlıklarını yansıtır. Denge ve simetri tasarımların önemli sembolik unsurlarıydı. Bugün **tapa**'lar artık sadece düğün gibi önemli törenlerde giyilmekte.





▲ **Ao dai**
Zarif Vietnam giysisi *ao dai* ipek pantolon üzerine giyilen dökümlü kumaştan uzun, yandan yırtmaçlı bir tunik. Kadınlığın temsili haline gelmiş, Vietnam'ın da sembolü olarak görülmektedir. *Ao dai*'nin erkekler için olanının tuniği daha kısadır.



▲ **Arap entarisi**
Arap erkeklerinin uzun, bol geleneksel entarisi çölün simgesidir. Havanın serbestçe dolaşmasını sağlayarak giyeni serin tutar, başı güneşten korumak üzere bol dökümlü bir başlıkla birlikte giyilirler.



► **Hint sarisi**
Hindistan'ın zengin kültürüyle kadınlarının vakarının sembolü olan sarı bölgeye ve taşıyanın statüsüne göre değişen çok çeşitli şekillerde bağlanan ayrıntılı bir giysidir. Bu zarif giyim iş, kast ve dinin dışavurumudur.



▲ **Masai kostümü**
Doğu Afrikalı Masailer Doğu Afrika kültürel mirasının gayri resmi sembolü haline gelmiş basit kumaş entariler giyer. Elinde mızrağı, gururla ayakta dikilen uzun boylu Masai savaşçısı bölgenin simgesi olmuş çıkmıştır.



▲ **Hula eteği**
Önceleri tapa kumaşı şeritlerinden yapılan bu "ot" etekler Hawaii kültürünün simgesidir. Eski yaradılış öyküleri ve mitolojiyle ilişkili şarkılar eşliğinde yapılan hula dansında çiçek çelenklerle birlikte giyilirler.

AYAKKABI

Romalıların sandallarından lüks yüksek topluluklara ayakkabı çoğunlukla yalnızca iklimin değil, sosyal statü ile modanın da göstergesidir. 20. yy. başlarına dek küçük ayağın dişi inceliği ve boyun eğiciliğini simgelediği Çin'de kız çocuklarının ayakları ufak kalmaları için bağlanırdı.



▲ **Spor pabuçlar**
Önceleri spor için tasarlanan bu pabuçlar müzika moda haline geldi. Artık erkekler kadar kadınlarca da gündelik ayakkabı olarak giyiliyor.

▲ **Platform pabuçlar**
Platform pabuçlar yüzyıllardır bir moda oluyor bir modaları geçiyor. İnsanın uzun boyuyla dikkati çekme arzusunun sembolü onlar. Bazıları için de şaşaa ve seksapeli anlamına gelmekte.



▲ **Kimono**
T kesimli, işlemeli geleneksel kimono Japonya'nın evrensel sembolüdür. Renkleri ve seçilen motifleri -çoğunlukla doğadan alınmıştır- güçlü sembolik yan anlamlarla yüklüdür ve bilgi sahibi bir gözlemciye giyenin yaşı, statüsü, varlığı ile zevki üzerine pek çok şey gösterir.



▲ **Longyi**
Bu geleneksel Burma giysisi bele sarılan tek bir parçadan oluşur. Kadınlar da erkekler de longyi giyer. Erkekler kimi zaman hareket serbestisi için longyi'yi bacaklarının arasına sıkıştırır. Giysi çoğunlukla pamukludur ama özel durumlarda ipekli longyiler de giyilir.



▲ **İskoç eteği**
İskoçya'da bu etek ulusal giyimin bir parçasıdır ve akrabalık ile erkekliğin sembolüdür. Farklı süslemlerin üyeleri eteklerin yapıldığı İskoç kumaşının rengi ve desenleriyle ayırt edilebilir. Ulusal spor ya da diğer kültür faaliyetlerinde İskoçlar eteklerini giyip gururla boy gösterir.

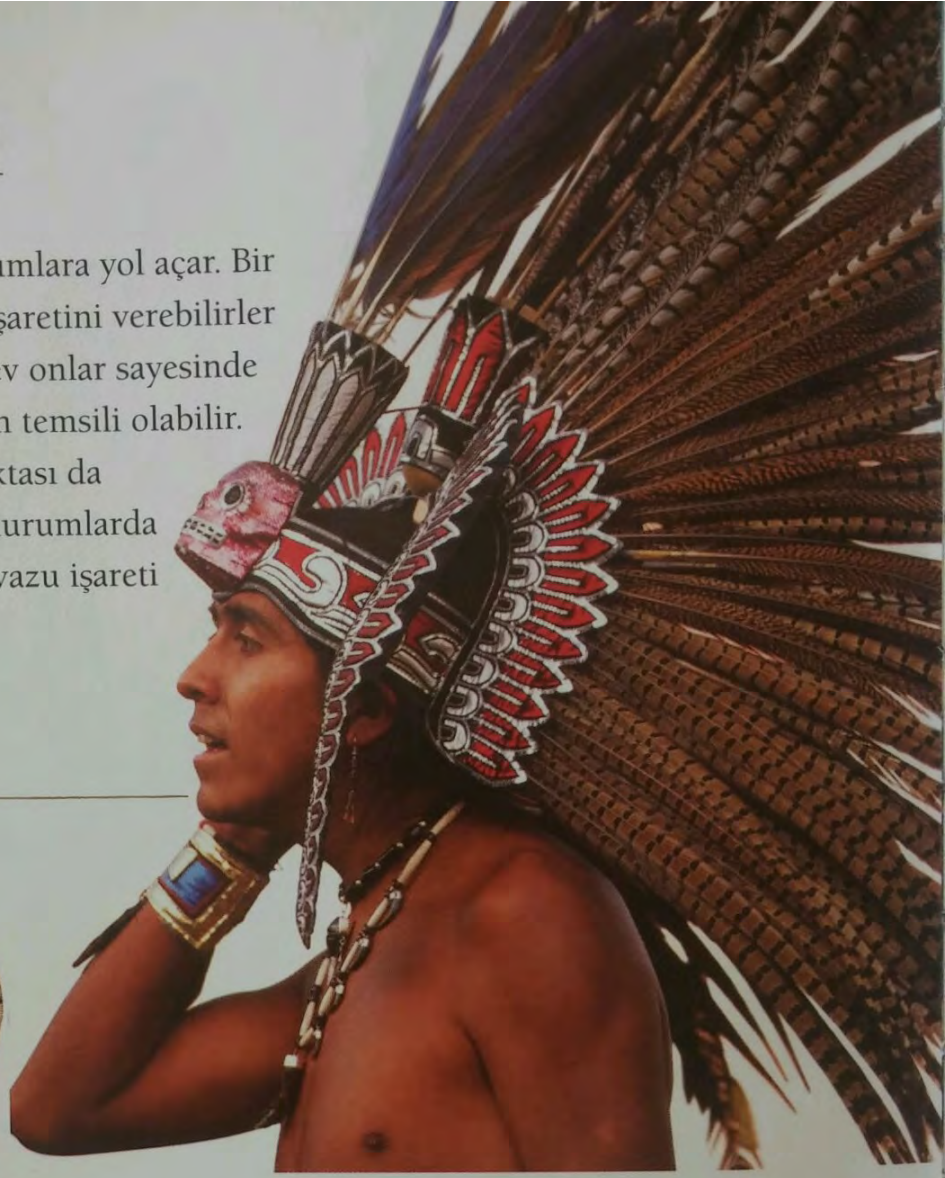
AYRICA BAKINIZ

Milliyet, sf. 222-23
Başlıklar, sf. 250-51
Üniformalar, sf. 252-53
Mücevherler, sf. 254-55
Maskeler, sf. 270-71



BAŞLIKLAR

Şapka ve başlıklar anlam yüklü çağrışımlara yol açar. Bir bakışta bütün bir kültür ya da dinin işaretini verebilirler ya da meslek, statü, cinsiyet ya da işlev onlar sayesinde anlaşılabilir. Başlıklar otorite ve gücün temsili olabilir. Bu özelliklerinin sembolik "tepe" noktası da hükümdarın tacıdır. Bazı toplumsal durumlarda (örneğin kilisede) şapka çıkarmak tevazu işareti ya da terbiye göstergesi olabilir.



▲ Fes

Püsküllü kenarsız başlık bir zamanlar Türk ulusal giyiminin bir parçasıydı. Türkiye'de cumhuriyetin ilanıyla kadınlarda peçeyle birlikte fes de 1925 yılında yasaklandı.



▲ Piskopos başlığı

Hristiyan piskopos, başpiskopos, kardinal, baş rahipleri ve Papa bu başlığı takarlar. Üst kısmındaki yarı, Kutsal Ruhun üzerlerine indiği gün havarilerin onunla dolup yabancı dillerde konuştuğu Hamsin Yortusunun "ayrık dillerinin" simgesi de olabilir.



▲ Kipa

Yahudilikte kipa adı verilen bu hafifçe yuvarlak geleneksel başlık dinsel bir sembol olarak takılır. Çoğu Yahudi erkek dua ederken ya da sinagoga giderken başını örter.



▲ Kolonyal şapka

Önceleri ağaç kabuğu, sonradan mantardan yapılan bu şapka Afrika ve Hindistan'daki Avrupalı sömürge yöneticilerinin kullandığı pratik ve ikonlaşmış bir başlıktır.



▲ Silindir şapka

1940'ların yüksek sosyetesine özgü silindir şapka gösterişçi erkek şıklığını da çağırıyordu. Silindir şapkalar düğün ve diğer resmi davetlerde takılmaya devam ediyor.



▲ Turban

Doğu'da turban inanç ve statüyü temsil eder. Araplar, İnkalar, Babilliler ve Mısırlılar tarafından takılmıştır. Sihler için giyimlerinin hâlâ vazgeçilmez bir parçasıdır.



▲ Mezuniyet kepi

Roma Katolik din adamları tarafından takılan bir başlıktan dönüşme bu kepi mezunlar ve öğretmenler tarafından giyildiğinde eğitimle kazanılan bilgiyi simgeler.

▼ Peçe

Peçe tevazu ve saflık belirten geleneksel bir kadın kılığıdır. Bugün aralarında *burka* ve *nikab*'in da olduğu peçe çeşitleri Müslüman kadınlarca dinsel bir giysi ve tevazu sembolü olarak giyilmekte. Hristiyanlıkta rahibe olan bir kadın için "peçe taktı" denir.



ORTAÇAĞ RAHİBESİNİN PEÇESİ, MARTİN LUTHER'İN KARISININ BAŞINDA



PEÇELİ FASLI KADINLAR



▲ Polis miğferi

İngiliz polisinin "ibik", "top" ya da "gül başlığı" denilen miğferi 1829'da polis gücünün kullandığı orijinalinden geliştirilmiştir. Miğferin belirgin kubbe biçimi yasa ve düzenin güçlü bir sembolüdür.



▲ Bere

Yuvarlak bere geleneksel olarak Fransız işçilerini çağırıştır. Özellikle de ABD ordusunun seçkin Özel Kuvveti "Yeşil Berelilerdeki" gibi renkli olduğunda askeri cesareti de simgeler.

▼ Şef şapkası

Aşçıbaşı şapkası Avrupa'da hemen tanınır. 16. yy.dan bu yana takılan Fransa'daki adıyla *tok*, mutfaktaki mevkii belirtir. Uzun olan şef aşçı tarafından takılırken sıradan aşçılar daha ufak versiyonlarını kullanır.



MUTFAK PERSONELİ



ŞEF YARDIMCISI



AŞÇIBAŞI



▲ Ayı postu

İrlandalı, İskoç, Coldstream'li, Galli korumalar bu ağır post başlığı 1815'te takmaya başlamıştı. Aynı başlığı takan Fransız İmparatorluk Muhafızlarının Waterloo'daki yenilgisinin sembolüdür.

▼ Kep

Beysbol kepi 1840'larda New York Knickerbockers takımıyla ortaya çıktı. O zamandan bu yana da ABD başkanlarından (Bush, Clinton) rapçilere her kesim tarafından giyilerek bir "toplumsal eşitlikçi" haline geldi. Sembolik olarak elmalı tart kadar Amerika'nın temsilidir ve dünyanın dört bucağında da kullanılır. Öteden beri İngiltere ve İrlanda'daki işçi sınıfını çağırıştıran düz kepi ise günümüzde artık taşraya duyulan ilginin simgesi.



DÜZ KEP



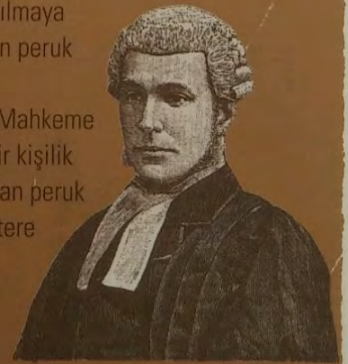
BEYSBOL KEPİ

PERUKLAR

Yapay saçlı başlıklar Eski Mısır, Eski Yunan'da ve Romalılarca kullanıldı. Peruklar 17.yy.da Fransa, daha sonraları da İngiltere'de modayı izleyen erkeklerin giyimlerinin bir parçası oldu. 18.yy.da varlık ve yüksek statü sembolü olarak her iki cins tarafından takılmaya başladı. Avukatların peruk takması II.Charles dönemiyle başlar. Mahkeme salonunda belirli bir kişilik örtme unsuru da olan peruk bundan sonra İngiltere hukuk sisteminin dünya çapında bir sembolü haline geldi.



MISIR PERÜĞÜ



AVUKAT PERÜĞÜ

AYRICA BAKINIZ

Yahudilik, sf. 172-73
Hristiyanlık, sf. 176-179
Sihlik, sf. 184-85
Giyim kuşam, sf. 248-49
Üniformalar, sf. 252-53





▲ Askeri üniforma

Çin'in seçkin Şeref Muhafızları Beijing'deki Halk Meydanı'nda Kore Cumhuriyeti Başbakanı için düzenlenen karşılama töreni sırasında. Senkronize marş adımlarının törensel niteliği üniformaların sembolik anlamını pekiştirir: ulusun savunucuları olarak hedef ve gurur birliği içinde olmak.

ÜNİFORMALAR



Yüzyıllardır insanlar mesleklerini, işleri, statü ya da aidiyetlerini simgeleyen üniformalar giymişlerdir. Çeşitli üniformalar farklı izlenimler uyandırır; otorite ya da bir gruba veya bakım topluluğuna aidiyet gibi.

Genellikle üniformalarda temsil ettikleri topluluğu gösteren bir nişan ya da amblem bulunur. Amerikan Deniz Kuvvetlerinininki gibi bazı üniformalar devlet otoritesinin göstergesi iken İsviçreli Vatikan Muhafızlarınıninki gibi bazıları da kutlama ya da törensel görevin simgesidir. Çoğu kişinin ilk giydiği, okul üniformasıdır. Okul üniformalarının pratik ve rahat ama çocuğun gittiği okulun kolayca anlaşılacağı şekilde de belirgin olması gerekir.

ASKERİ GİYİM

Erkeklerle kadınlar bunlar içinde ülkeleri için savaşmışlarından, askeri üniformalar cesareti simgelerler. İngiliz Saray Muhafızlarının büyük ayı postu başlıklarla tamamlanan kırmızı üniformaları gibi, kimileri törenseldir. Çölde savaşan askerlerin haki kamuflaj üniformaları gibi diğerleri ise savaş için tasarlanmıştır. Rütbe genellikle kol ve omuzdaki nişanlarla belirtilir. Ne kadar çok şerit, sırma ve madalya varsa subay da o kadar kıdemli ya da liyakat sahibidir.



▲ Okul üniforması

Dünyanın her yerinde okul üniformaları belirli bir okulun kimlik ve değerlerinin tanıtımına yardımcı olur. Burada Japon kız öğrencileri üniformaları içinde bir şenlik kutlaması için toplanmış. Japon orta öğrenim üniformaları geleneksel olarak erkeklerde koyu renk, askeri tarz, kızlarda da denizci tarzıdır.



▲ Hemşire
Hemşire üniformaları çoğunlukla mavidir. İyi niyetli profesyonelliğin de işareti olan bu rengin yatıştırıcı ve güven verici olduğuna inanılır.

DİNİ ÜNİFORMALAR

Dini tarikat üyelerinin giysileri, dışarıdan bakan birinin taşıyanın inançlarını tanımlayacağı sembolik üniformaların işlevini görür. Hiyerarşi giysinin zenginliği ya da rengiyle ifade edilebilir. Sözelimi bazı dinlerde altın rengi ışığın ve en yüce hakikatin sembolüdür. Budist keşişler aydınlanma peşinde dünyevi şeylerden vazgeçişin renkleri sayılan hazan yapraklarının sarı, turuncu ya da kahverenginin simgesi safran ya da toprak rengi düz cübbeler giyer. Rahibeler de üniformalarından ayırt edilebilir. Tüm dünyevi düşüncelerden kaçındıklarından giyimleri de yalındır. Hemşire üniformaları rahibelerinkinden geliştirilmiştir (rahibeler geleneksel olarak hasta bakar). Hemşire üniforması profesyonel bakım ve temizliğin simgesidir.



▲ Kanada Atlı Polisi
Kanada Kraliyet Süvari Polisi İngiltere'yle bağlantılarını gösterirken mavi giyen ABD ordusundan da ayrışmalarını sağlayan kırmızı üniformalar giyer.

İDEOLOJİ

Üniforma ideolojik bir topluluğa aidiyetin de simgesi olabilir. 1860'ların devrimci Giuseppe Garibaldi'si ile onun gerilla çetesi "Kızıl Gömlekliler" ve 1930'ların "Siyah Gömlekliler" olarak tanınan Oswald Mosley ile onun İngiliz Faşistleri Birliği buna örnektir. Buna karşılık Kurtuluş Ordusu (Salvation Army), toplumun iyiliği için "savaşan" ve ihtiyacı olan herkese pratik yardım sunan Hristiyan "ordusunu" temsilen askeri tarzda bir üniforma benimsemiştir.

AYRICA BAKINIZ

Giyim kuşam, sf. 248-49
Başlıklar, sf. 250-51
Grup aidiyeti, sf. 258-59

MÜCEVHERLER

Tarih öncesi çağlardan bu yana insanlar deniz kabuğu ve kemikten değerli taşlara, her türlü dekoratif malzemeden yaptıkları takılarla süslenmekte. Mücevher bir statü ve güç sembolü ya da klan veya kabilenin ayırt edici işareti olarak her zaman büyük önem taşıdı. Aşk ve onurun da zaman kadar eski

bir simgesi olan mücevher yalnızca varlık göstergesi olarak da takılabilir. Bazı değerli taş ya da motifler sembolik anlamdan yana zengindir ve sözgelimi sadakat ya da bereketi temsil edebilir veya takana korunma sunabilir.



► Sumba küpeleri
Endonezya'ya bağlı bir ada olan Sumba'da *mamuli* adındaki bu kendine özgü takı düğün armağanı olarak verilir ve küpe ya da kolye ucu olarak takılır. Bereket simgesidir, üzerinde mitolojik motifler de olabilir.



► Totem kuşu
Kolomb öncesi dönemden bu ince işli altın kartal başı alt dudağa açılan bir deliğe takılırdı. Olasılıkla bir savaşçıya aitti ve kötü ruhları kovan koruyucu bir hayvanı temsil ediyordu.



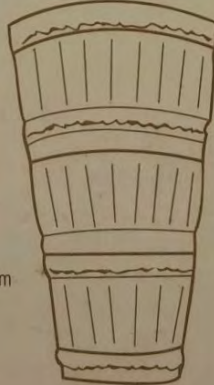
► Paralı Mısır kolyesi
Mücevher zenginliğin ifadesidir, bu Mısır kolyesi de gerçek paralardan yapılmış. Geleneksel törenlerde bu tür takılar gelinin çeyizini temsilen takılırdı. Paralı kolyeler ve halhal gibi, para kullanılan diğer takılar göbek dansözleri arasında da çok popülerdir.



► Mühür yüzük
Güç işareti olan mühür yüzükleri kraliyet ailesi ve asillerce yetki göstergesi olarak kullanılırdı. Mektup, sözleşme ve diğer belgeleri mühürlemek için yüzüğü balmumuna basarlardı. Genellikle serçe parmağa takılan bu yüzükte günümüzde çoğunlukla bir arma ya da aile amblemi yer almaktadır.



► Aşk yüzüğü
Aşk yüzükleri 19.yy.da modaydı. İki ucunda bir yürek etrafında birleşen eller olan kendi aralarında bağlı iki halkadan oluşan bu yüzükler onları takan aşıkların ayrılmazlığını simgelerdi.



► Bacak süsü
Afrika ve Asya'nın bazı bölgelerinde bir varlık işareti olarak kadınlar takardı. Çok ağır olabilirler (bazıları 15 kg. kadar) ve kalınlıkları, işlemeleriyle değer kazanırlar. Gümüşten yapılmış bacak süsleri İslam etkisi taşıyor; Müslümanlar için gümüş saflık simgesidir.



► İnka kolyesi
İnka mezarlarında bulunan bilezik, kolye, küpe gibi mücevherler büyük bir altın ve gümüş işçiliği göstermektedir. İnka toplumunda mücevher statü ve güç sembolüydü. Daha küçük takıların çevresindeki bu kolye turkuvaz, deniz kabuğu ve altından yapılmış.



► Afrika boncukları

Afrika'nın her yanında boncuk para yerine geçer, güç ve zenginliği simgeler ve tılsım olarak kullanılır. Masai kadınları ince işli boncuk gerdanlıklarıyla ünlüdür, Zulu kültüründe de renk ve desenler karmaşık mesajlar yüklenmiştir.



▲ Elmas yıldız

1870'lerden bu 12 köşeli elmas yıldız broş sahibinin ışıltısını yansıtır. 12 köşeli yıldız İsrail'in 12 kabilesini, 12 havari ya da Noel'in 12 gününü temsil etmede kullanılabilir.

► Boyun halkaları

Doğu Burma tepelerinde yaşayan Padaunglar'da kadınlar güzellik için geleneksel olarak boyun halkaları takarlar. Yıllar boyu her seferinde bir tane eklenen bu halkalar Padaunglar için memleketlerinin sembolüdür ve kadınlara yaban kazlarının zarafetini kazandırdığı, sihirli, koruyucu güçleri de bulunduğu düşünülür.



◀ Yeşim Buda

Eski Çin'de yeşim bütün değerli taşların en soylusu sayılırdı. Tao inancına göre bu taş ejder menisinden olmaydı. Budizm'de yeşil rengi ahenk ve dengeyi temsil eder; bu kolye ucu için uygun bir seçim.



MEYVELİ MÜCEVHERLER

Meyve sembolik olarak bereket ve dişi cinselliğiyle ilişkilidir. İyi talih, verimli hasat ve Tanrının cömertliğinin kanıtı anlamına da gelir. Böylesine olumlu bir sembolizm meyveyi mücevhercilikte doğal ve sevilen bir motif haline getirmiştir. Bir meyve birden çok anlam taşıyabilir. Örneğin elma baştan çıkarıcılık ("yasak meyve") ve düşüş anlamına gelebileceği gibi kadın göğüsleri ve cinselliğini de temsil edebilir.

► Nar

İ.Ö. 1300'lere tarihlenen bu kolye ucu muhtemelen onu düğününde takan bir gelime aitti. Motif, yaygın bir bereket sembolü olan çok tohumlu nardır.



▲ Asma yaprakları

Üzüm ve asma yaprakları hayatıyet, sağlıklı büyüme ve iyi talih simgesidir. Viktorya Döneminden bu altın ve cabochon lal taşından yapılmış asmali broş sembolik bir düğün hediyesi olmuş olabilir.

◀ Gümüş işi takılar

Çin'in Shan bölgesindeki Leigong'dan bu kadın girift işlemeli bir şenlik kostümünün üzerine gümüş kolye, başlık ve göğüs lükten oluşan takılar takmış. Bu ince işçilikli zengin takılar kişinin kabilesini ve evlenmeye hazır olduğunu göstermek üzere takılır.



AYRICA BAKINIZ

Değerli taşlar, sf. 42-43
Kartal, sf. 62-63

Yeryüzü meyveleri, sf. 98-99

Aşk ve evlilik, sf. 126-27

Taoizm ve Şinto, sf. 170-71

Şekiller, sf. 284-89



BEDEN SÜSLEMELERİ

Çağdaş Batı toplumlarında beden süslemesi kendini ifade, hatta şoke edicilikle ilgilidir. Ancak, taşıyanın bir kabile, askeri ya da kutsal topluluk üyesi olarak sembolik dilde tanınmasının amaçlandığı derinlere kök salmış ritüellerden gelmiştir. Beden sanatı binlerce yıl boyunca uygulanmıştır. Alpelerde bulunan ve Buzadam Ötzi adı verilen 5.300 yıllık mumyanın 59 dövmesi vardır.

BEDENSEL SANAT

Taş Devrinden bu yana insanlar kültürel kimliklerini ifade etmek, statü ve gücü göstermek, kutsal ya da atalarla bağlantıları onurlandırmak ya da geçiş ritlerinin izini bırakmak üzere bedenlerini tuval olarak kullanmışlardır. Çoğu toplumda sembolik anlamlar taşıyan giyim ve takılarla yetinilmemiş, buna makyaj, boyama, dövme, piercing, hatta deriye kesilerek işlenen desenler eklenmiştir. Simgesel anlamlar kültürden kültüre değişir ama çoğunlukla yetişkinliğe geçiş, nazardan korunma ya da savaşta düşmanları korkutma arzusunun ifadesidir.



▲ Nedbeleme

Deriyi dekoratif yara izleri bırakacak şekilde kesme Afrika'da çok yaygın bir uygulamadır. Güzellik amacıyla yapılsa da grup kimliğini ya da geçiş ritlerini göstermek için de olabilir. Burada görülen nedbeleme örneği, Sudan'ın tarım ve hayvancılıkla yaşayan Toposa halkından bir kızın karın bölgesinden.

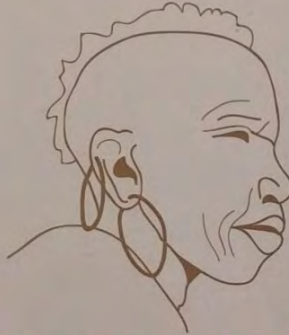


▲ Savaş boyası

Taş Devrinden başlayarak savaşçılar bedenlerini boya, deniz kabukları, kuştüyü ya da hayvan dişleriyle süslemiştir. Yeni Gine'de sembolik kırmızı sarı toprak renkleri kullanılırken kuştüyü ve diğer nesneler de savaşçıları cesaret ve yenilmezlikle donatacak büyümleri çağırır.

► Sürme

Eski Mısır'da sürme yalnızca şıklık için değil, güneş ışığının yansımalarını kırarak göz iltihaplarını önlemek için de çekilirdi. Kadınlar üst gözkapaklarını siyaha, altı da gençlik ve yeniden doğuşu simgeleyen yeşile boyardı. Sürme neşenin sembolü olan malakitten (bakır taşı) yapılırdı.



▲ Sarkıtılmış kulakmemeleri

Çoğu eski kültürde uzatılmış kulakmemeleri krallar ve otorite sembolüydü. Günümüzde kimi kültürlerde güzellik için ve kültürel kimlik göstergesi olarak kulakmemelerine tıkaç yerleştirilir. Çizimdeki kadın Kenya'dan bir Pokot.

► Kına

Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Hindistan'ın kurak bölgelerinde yetişen *Lawsonia inermis* bitkisinden elde edilen kına, düğünler gibi şenliklerde iyi talihi simgeler. Buradaki örnekte düğünü için hazırlanan Faslı bir Berberi kadının elini süslemede kullanılmış.



◀ Dudak tapaları

Bazı Amazon ve Afrika topluluklarında güzellik ve statü için dudak tapaları takılır. Bu gravürde 19. yy. dan bir Amerikan yerlisi görülüyor; delikanlılara erkekliğe girişlerini simgeleyen piercing'ler yapılırdı.



DÖVMELER

Dövme en eski ve muhtemelen en acı verici sanat biçimlerinden biridir. Bazı toplumlarda dövme kabile ya da toplumsal statünün silinmez nişanıdır. Yetişkinliğe geçişin, sahibinin mevki ya da becerilerinin göstergesi, cinsel çekiciliğini artırıcıdır. Geleneksel olarak dövmelemin taşıyanı kötülükten koruduğuna inanılırdı. Deriye sembolik motifler dövmeyle işlenir, bunlar ömür boyu tılsım yerine geçerdi.



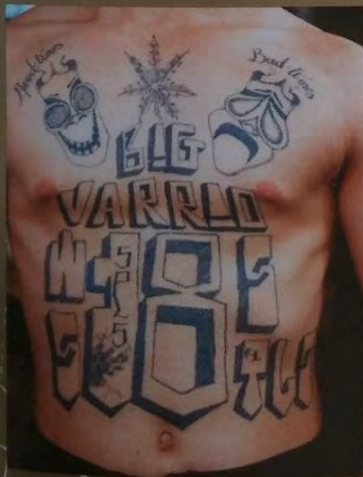
◀ ABD Deniz Kuvvetleri Burada USS New Jersey gemisinde bir denizciye arkadaş dövme yaparken görülüyor. Çapa Donanmanın hem hizmet amblemi hem de dövmelemlerde en gözde motif olmayı sürdürüyor.



▲ Maori mokaları 1870'lere kadar Yeni Zelanda'daki Maori erkekleri yüzlerine moka adı verilen derin dövmelemler yaptırırdı. Erkeğin statü ve kimliğini gösteren bu dövmelemlere ergenlikten başlayarak çeşitli aşamalarda bir dizi inisiyasyon töreni sırasında yenileri eklenirdi.



◀ Kadın yüz dövmesi Hindistan'ın güneyindeki Orissa bölgesinde Baliguda'da Koya kabilesinden bir kadın bölgenin dağ kabilelerine özgü dövmelemlerini gösteriyor. Dövmeler kabile aidiyeti ve güzellik ifade ediyor. Koyalar "yüz okuma" sanatını icra eder ve tanrıça Vana Durga'ya taparlar.



▲ Çete üyesi Los Angeles'te 18. Sokağındaki bir çetenin simi dışı edilen Honduraslı üyesinin izlenimci gibi dövmelemler çeteler arasında yarıdan oluğu böyle ayrıntılı dövmelemlerle başlıca buluşma noktalarına dair kamusal mesajı yaymış olabilir.



▲ Tepeden tırnağa dövme Tüm beden dövmesi geleneksel olarak Japon mafiyası yakuza ile ilişkilendirilirdi. Burada görülen, 18. yy itfaiyecilerinin koruyucu sembol olarak kabul ettiği bir su ejderi.

PIERCING'LER

Piercing çağdaş Batı kültüründe yaygınlık kazandı. Çok sayıda kulak piercing'i, göbek, göğüs uçları, dil ve labia piercing'leri sıradan oldu, uygulama kimi zaman penise de yapılmakta. Piercing'ler başlıca moda uymak, cinsel hazzı artırmak, aynı zamanda yetişkinliğe geçişin simgesi olarak yaptırılıyor.



◀ Çoklu piercing Çarpıcı bir şekilde süslenmiş bir kadın uluslararası bir dövme konferansında poz vermiş. Bunlar gibi abartılı piercing'ler bireyselliği ifade etmenin bir yoludur; seçim özgürlüğünü ve taşıyanın kişisel bağlılıklarını simgelerler.



◀ Burun halkaları Hindistan'ın her yerinde görülen burun halkaları çoğunlukla süs olarak kullanılır. Gelenek uyarınca Hindu bir genç kız düğününden önce müstakbel kocasına bolluk, sağlık ve uzun ömür bahşetmesi için tanrıça Parvati'ye bir puja (tören) yapar. Puja sırasında burnu delinerek evli statüsünün nişanı olarak halka takılır. Uygulamanın sol burun deliğine yapılmasının çocuk doğurmayı kolaylaştırdığına inanılır.

AYRICA BAKINIZ

Baş, sf. 106-09
Aşk ve evlilik, sf. 126-27
Tılsımlar, sf. 194-95
Gemi ve tekneler, sf. 242-43



TOPLULUK AİDİYETİ

Bir gruba ait olma ihtiyacı bütün toplumlara özgü güçlü bir dürtüdür. Doğuştan ya da inanç kaynaklı olsun, grup aidiyeti bize topluluk hissi, tarih, hatıralar ve hedefler verir, bütün bunlar da kültürel kimlik duygumuzu güçlendirir. Toplulukları birleştiren,

çoğunlukla mücadele olmak üzere paylaşılan öyküler kadar adet ve geleneklerdir de. Aidiyet, dışsal olarak bir anda tanınma sağlayacak giyim, şifreli davranışlar, kutlamalar, yarışmalar ve kültürel ikonlarda simgelerini bulur.

SPOR

Çoğu sporda son derece görtünür tanımlayıcılar, "armalar" (spor etkili bir savaş ikamesidir) vardır. Taraftarlar takımlarının "renklerini" ya da diğer amblemlerini taşır. Dünyanın en tanınmış sembollerinden biri de Olimpiyatların, rekabete dayalı spor idealinde birleşen beş kıtayı temsil eden iç içe geçmiş beş halkasıdır.



▲ Barcelona FC

Futbol takımlarının rozeti sporun ötesinde bir sembolik anlam taşır. FC Barcelona'nın Katalonya ve Aziz George'un (Katalonya'nın koruyucu azizi) flamalarını barındıran kulüp rozeti de bir ulus ve onun başkentinin spor ve politik tarihini bir araya getirmekte.



▲ Sımsiyahlar

Yeni Zelanda'nın ulusal rugby takımı Sımsiyahlardır. İsimlerinin bir gazetedeki baskı hatasından kaynaklandığı söylenir (hepsi 'bek' oyuncu anlamında "all backs" yerine sımsiyahlr anlamına gelen "all blacks"). Milliyetlerini simgeleyen yerel boz eğreltiotuyla birlikte takım renkleri siyahtır. Maçlardan önce iyi talih ruhlarını çağırarak için bir Maori savaş dansı yaparlar.



▲ Üç aslan

İngiliz kriket ve futbol takımlarının amblemi üç aslan, Normanlar dönemi kraliyet gücünün sembolü olarak ortaya çıkan krallık ambleminden alınmadır. Üç aslan 1872'de ilk İngiliz futbol üniformasında yer aldı, sembolizmi günümüzde aynı adlı marşla pekiştirilmiştir.

KULÜPLER VE CETELER

İster Rehber Kızlar ister eşcinsellerin Gay Pride'ı olsun, insanlar genellikle kendi yaş grubu ya da cinslerinden bir topluluğa katılmak ister. Bu kimi zaman bir davaya yardım etmek için sesi yükseltmek adına olabilir ama çoğunlukla kişinin benzerleriyle toplumsallaşma arzusundan ibarettir. Sıklıkla bu, aidiyeti simgeleyecek giyimler, ritüel ve etkinlikler ya da belki punk, country ve western benzeri paylaşılan bir moda zevki olacaktır. Özellikle ergenler, yetişkin davranış biçimlerini reddediş olarak "kabilelere" katılarak dışarıda kalanlar için tümenden anlaşılmaz bir argo kullanırlar.



▲ Cehennem Melekleri

Cehennem Melekleri adıyla bilinen motosiklet grupları ilk olarak 2. Dünya Savaşı ertesi ABD'de ortaya çıkmıştı. İsimleri ve rütbe işaretleri Hava Kuvvetlerinin bir filosundan esinleniyordu. Başlangıçta yalnızca bir başkaldırı ve yerleşik normların reddini simgelerken bugün adları çoğunlukla suçla özdeşleştirilmektedir.



▲ Kadınlar Enstitüsü

İngiltere ve Galler'in en büyük gönüllü kadın kuruluşu olan Women's Institute önceleri evde yapılmış reçel ve pastalarla hatırlanırdı. Feminizmin gelişyle birlikte WI de yerel toplum ve kadın konularının güçlü bir sesi haline geldi.



▲ Punk

1970'lerin müzik, moda, edebiyat ve grafik sanatlarındaki punk hareketi çığ gibi büyüdü. Hareket progresif rock ve eski kuşağın debdebasesine tepkiyi temsil ediyordu. Punk, frapan giyim ve saç biçimleriyle simgelenen kişisel seçim ve özgürlük konularını öne çıkardı.

İBADET VE KUTLAMA

Kutsal tören ve ritüelleri paylaşma, sembolik tılsımlar takma ve inancı toplu olarak ortaya koyma ihtiyacı ilkçağlara kadar uzanır. Bugün dinsel bir merkezdeki düzenli ibadet çoğu kültürde gelenek haline gelmiştir ve inananlar için inançlarının gereğini yerine getirme anlamını taşır. Evlerinden uzağa seyahat eden Hristiyanlar çoğu yerde pazar ayinine katılabilecekleri bir kilise bulabileceklerdir. Aynı şekilde, nerede olurlarsa olsunlar Müslümanlar da Tanrıya spiritüel teslimiyetlerinin ifadesi olarak yüzleri Kâbe'ye çevrili, bir seccade üzerinde namazlarını kılacaklardır.



▲ Semana Santa

İspanya'da Kutsal Hafta boyunca geleneksel geçit törenlerine katılanlar *nazareno* denilen tövbe kâğıtlarını giyer, başlarına da kartondan konilere tutturulmuş örtüler takarlar. Haç taşır, bazılarında da zincir ve prangalar olur. Geçit arabaları İsa'nın Çilesini simgeleyen resim ve sahneler taşır.



◀ Karnaval

Karnavalın ("ete veda" anlamına gelen Latince *carne vale*'den) kökeni Eski Yunan bahar şenliğine uzanır. Kutlamalar daha sonra Hristiyanlığa uyarlanmış, Paskalya öncesi tutulan büyük perhize (geleneksel olarak bütün zevklerden uzak durma) dönüşmüştür. Rio de Janeiro'nun ünlü karnavalı Brezilya'nın ve benzersiz samba müziği ile dansının simgesi olmuştur.



◀ Rus Ortodoks Kilisesi

Rusya'da Ortodoks Kilise sıradan insanlara geleneksel olarak manevi kuvvet, eğitim ve birleştirici bir güç sunar. Sovyet döneminde eski toplumsal düzeni simgelediği düşüncesiyle cemaat halinde Hristiyan ibadet ve kutlamaları yasaklanmıştı. Ayinler gizli yapılıyor, İncil'lerin ülkeye gizlice sokulması gerekiyordu.

SİYASET

Siyasette, özellikle de aidiyet işaretlerinde sembolizm çok yaygındır. Gandhi'nin şiddetsiz muhalefet simgesi çıkırgından ABD Demokratlarının güç ve cesareti temsil eden eşeğine, her partinin logosu ve güç sembolleri vardır. Yandaşları bir davaya bağlılıklarının nişanı olarak bu logoları üstlerinde ya da flama ve bayraklarda taşırlar. 1930'larda Hitler'in Nuremberg mitinglerindeki svastika denizinde olduğu gibi bu tür semboller kitleleri anında harekete geçirebilir.



◀ Mau Mau

1950'lerde Mau Mau adı verilen bir militan Afrika ulusal hareketi Kenya'daki İngiliz sömürge yönetimine şiddetli bir direnç başlattı. Hareket özellikle birlik ve bağımsızlığı simgeleyen ritüel yeminleriyle dikkat çekti.



▲ Che Guevara

Arjantin doğumlu Che Guevara 1950'lerde Küba devrimi için çarpışmak üzere Fidel Castro'ya katıldı. Romantik bir devrimci kahraman olarak görüldü ve resmi 1960'ların solcu öğrencilerinin direniş sembolü haline geldi.



▲ Başkan Mao

Başkan Mao'nun Düşünceleri ya da "Küçük Kırmızı Kitap" 1960'ların Kültür Devrimi sırasında Çin'deki en belirgin simgeydi. Propaganda filmlerinde Kızıl Muhafızların elinde mutlaka bir kopyası olurdu.

AYRICA BAKINIZ

Hristiyanlık, sf. 176-79
İslam, sf. 180-81
Şekiller, sf. 284-89
Marka ve logolar, sf. 316-17
Arma amblemleri, sf. 318-23



MASONLUK

Muhtemelen dünyadaki en eski erkek derneği olan Masonluk milyonlarca üyesiyle bir biraderlik cemiyetidir. Çalışmaları kapalıdır ve kapsamlı bir işaret ve alegori kullanımı içerir. Ortaçağ'da katedraller inşa eden duvar ustası toplulukları ya da loncalarından doğmuştur.

Kimileri tarihinin Süleyman Mabedi'nin yapımına kadar gerilere gittiğini öne sürse de, en eski belgelenmiş toplantıları 17. yy'dandır. Masonluk kuşkusuz en büyük "kapalı cemiyettir" ve çeşitli biçimleriyle dünyanın dört bucağında faaliyetlerini sürdürmektedir.

MASONLUK SİMGELERİ

Masonluk loncadan doğduğundan sembolleri de inşaat ve duvar işçiliğiyle ilgilidir. Su terazisi ile gönye bunun açık örnekleridir. Katedral inşaatları gerilediğinde, loncalar üyeliği artırmak için taş işçisi olmayanları da kabul etmeye ve dini tarikatlarla ve haçlı kardeşlikleriyle daha yakından ilişkili simgeler geliştirmeye başladı.

▼ İlk mertebe Çalışma Tahtası

Yeni üyeler, cemiyetin pek çok sembolünün yer aldığı bir çalışma tahtası yardımıyla Masonların gizli diline inisiye edilir.

Güneş eril enerji, ılık ve sıcaklık sembolüdür.

Işınlarla çevrili her şeyi gören göz kimi zaman insanlığı gözleyen kadiri mutlak Tanrı olarak görülür.

Cennet ile yeryüzünü birleştiren Yakup Merdiveni. Basamakları üç ilkeyi simgeler: İnanç, Umut ve Hayırseverlik.

Anahtar, sadece layık olanın çevirebileceği hakikatı anahtarıdır.

Yontulmamış taş bloğu, aklar biçim verilmemiş olanı, yontulmuşu (karşısında) ise mükemmelleştirilmiş olanı temsil eder.



ACEMİ ADAY İNİSİYASYONU

Masonluk ahlâk kurallarını ritüellerle öğretir. Ritüellerden geçen üyeler "mertebeler" halinde ders alır. Her mertebe sürecin bir adımıdır. Çoğu toplulukta olduğu gibi Masonluğun da adayı gizemlerle tanıştıran kendine özgü bir kabul töreni vardır.



▲ İnisiyasyon töreni

Tören sırasında adayın gözleri hakikati bilmezliğinin simgesi olarak bağlanır ve ilk kez loca karşısına çıkarılır. Tanrı ve ülkesine karşı görevlerini yerine getireceğine dair söz verir.

Ay, gizem ve yaradılışın sembolüdür.

Üç sütun soldan sağa Dor, İon ve Korint tarzıdır, "üç kuralını" temsil ederler; bir vakitler Süleyman Mabedi'nde ortaya konmuş olan güç, bilgelik ve güzellik.

Siyah-beyaz kareli zemin karanlık ve aydınlık, iyi ve kötü güçlerle aralarındaki mücadeleyi simgeler.

Dört pusula yönü Çalışma Tahtasının kenarlarında işaretlenmiştir ve yönlenme ile dünyevi gücü ifade ederler.



MASON'UN ARAÇLARI

Masonlar arasında duvar işçileri de olabilir, ancak Masonluk duvarcılığın öğretilmesini amaçlamaz; Ortaçağ duvarcılarının işini ahlâki gelişimde bir alegori olarak kullanır. Dolayısıyla Masonluğun sembelleri de önlük (o dönem kuzu postundandı), tokmak, su terazisi vb. Ortaçağ duvarcılarının ortak araçlarıdır.



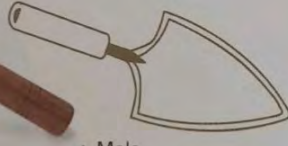
▲ Su terazisi

Eşitlik ve adaleti sembeller. Su terazisi ve çekül hemen her zaman ritüelde bir araya getirilir. Bütün Masonların işleri ya da gelirlerine bakılmaksızın kardeş oldukları anlamında "hizaya geldikleri" söylenir.



▲ Tokmak

Çekiç ya da tokmak biçim verici, eril bir güçtür ve adalet ile otoriteyi sembeller. Mason tokmağı geleneksel olarak bolluk ve dayanıklılık sembolü kayın ağacından yapılır.



▲ Mala

Mason malası sözcüğün gerçek ve mecazi anlamında kardeşliği "pekiştirip" kardeş sevgisini yayar. Masonluğun birliği ile erkekler arasındaki kardeşliğin önemli bir sembolü olmaya devam etmektedir.



▲ Gönye

Loca Üstadının amblemi olan gönye, üyeleri vatandaşlık görevlerinde doğru yola yerleştirir ve ahlâk kurallarını temsil eder. Gönye ayrı duran elementleri de düzene sokar.

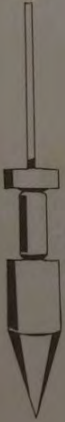
EL TUTUŞ VE SIKIŞMALARI

Masonluk çoğunlukla boğum-boğuma yapılan gizli el sıkışmaları, kavramaları ve parolalarla özdeşleştirilir. Masonların birbirlerini tanımasını sağlayan farklı, oldukça ayrıntılı sembolik el sıkışmalar vardır. Gizli olduğundan anlamları inisiye olmayanlara açık edilemez. Mason'un inisiyasyon mertebesine bağlı bir selamlaşma (ve cemaate kabul) hiyerarşisi olduğunu söylemekle yetinelim.



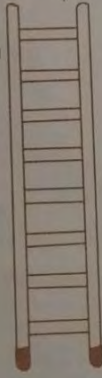
◀ El sıkışma

Ezoterik el sıkışma ve kavrama biçimlerinden "Boaz" (üstte) "Girilen Çıraklık" tutuşu olarak bilinir. Mason başparmağıyla diğer Mason'un ilk boğumuna bastırır. "Tubulcain" (ortada) "Üstat Mason'un Geçit Tutuşu", "Aslan Pençesi" ise (altta) "Üstat bir Mason'un Hakiki Tutuşudur".



◀ Çekül

İnşaatçılar dikey yüzeylerin doğruluğunu belirlemede çekül kullanırlar. Masonlar için bu araç sembolik olarak ahlâki doğruluk ve düzgün davranışı işaret eder. Çekül aynı zamanda locanın kıdemce aşağı nazırının da amblemidir.



◀ Merdiven

Merdiven Cennet ile yeryüzü arasındaki bağlantıdır. Bazı Masonlar gözlerini en üst basamaktan ayırmadan en tepeye tırmanacaktır ama birçoğu için merdivenin yalnızca bir ya da iki basamağı göz önündedir. Mason'un karakteri güçlendikçe önünde daha fazla basamak açılır.



◀ Pergel

Masonların önemli bir sembolü olan pergel Tanrının dünya planlarını çizmesini temsil eder. Gönyeyle birlikte olduğunda oluşan yukarı ve aşağı bakan üçgenler primitif bir sembolizmi, bir araya gelen dişi-erkek bedenselliği ve bereketi de ifade ediyor olabilir.

DOLAR BANKNOTU

Anayasada imzası bulunan çoğu gibi, Amerika'nın ilk başkanı George Washington da Mason'du. Amerika'nın Cumhuriyetçi değerleri Mason değerleriyle örtüşür; vatandaşlık görevi ve öğrenme ile ilerlemeye büyük saygı. Mason sembelleri ulusal amblemler olarak benimsenmiştir; Dolar banknotunda her şeyi gören göz ile piramit yer alır.



Her şeyi gören göz

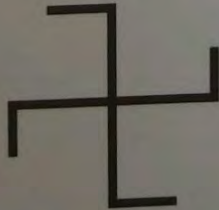
Piramit

MASON İŞARETLERİ

Yapı taşlarına sembol ya da harflerini kazıyan Ortaçağ Avrupa'sı duvar ustaları gibi bütün Masonların da tanınmalarını sağlayan işaretleri vardır. Svastika eski ve evrensel bir Güneş ve doğum, yeniden doğuş döngüsü simgesidir. Özellikle Hindistan'da (Hitler'in onu kendine mal etmesinden çok önce) çok yaygındı.



YILDIZ



SVASTİKA



DAİRE

AYRICA BAKINIZ

Cennet'e uzanan basamaklar, sf. 236-37

Yuva, sf. 238-41

Şekiller, sf. 284-89



SANAT

Sanatçılar eserlerine her zaman semboller katmışlardır. Çoğu tabloya yedirilmiş sembolik bir dil vardır, böylece nesne ve figürler sadece kendilerinin değil, fikir ve anlayışların da ifadesidir. Sanat eserindeki simgelere bakarak sanatçının düşüncesini belirlemiş olan inanç ve ideolojileri inceleyebiliriz. Sembolizmin

resimdeki dilini anlamak sanatçının düşsel dünyasındaki inanç ve duyguları da ortaya çıkarabilir.

D ⊕ Ğ A

Çin'in Ming Hanedanı döneminde kurallara bağlanmış resimlerde (sağda) olduğu gibi sanatçılar mecazi anlamın ifadesinde sıklıkla doğadan alınan sembollerin sistematik kullanımına baş vurur. Brueghel'in yenilikçi görsel diliyse (aşağıda) soğuk bir kışın kucagındaki kırsal yaşamın ve insanların faaliyetlerinin temsiline kullanılmıştır. Gauguin de (altta) doğa ve insanların doğadaki yerine ilişkin benzersiz bakışını ifade etmek için kendine özgü ve dizginlenmemiş bir dil kullanır.



◀ Peter Brueghel – *Karda Avcılar*

Bu resim Brueghel'in 1565'te başladığı altı tablolu mevsimler ve kırsal kesim faaliyetleri konulu dizisindedir. Bu sahnede (ön planda) doğanın enginliği karşısındaki insan betimlenmiş; çıplak ağaçlardan aşağılara baktığımızda karla kaplı köyün, donmuş göllerin ve uzaklardaki dağların somut alemini görüyoruz.



▲ Yin Hong – *Bahar Başlangıcında Kuşlar ve Çiçekler*
1500 civarına tarihlenen Ming Hanedanı döneminden parşömen tomar üzerine yapılmış bu resim, dönemin kuşlar ve çiçekler tarzının zarif bir örneği. Eserler saray duvarlarına asılır ve imparator ile maiyetine sembolik anlamın doğa aracılığıyla iletildiği mecazlar sunmaya yarar. Burada resmin konusu imparatorluğa bağlılığı anırtıyor; sülünler cesaret ve sözünden dönmezliği, kekliklerse imparatorun sadık takipçilerini simgelemekte.



◀ Paul Gauguin – *Nereden Geldik? Kimiz? Nereye Gidiyoruz?*

Gauguin'in 1897 tarihli tablosunda varoluş soruları üzerine düşünen figürler görüyoruz. Resmin sağdan sola okunması gerek. Üç kadınla uyuyan çocuk ömrün başını temsil ediyor. Ortadaki grup genç yetişkinliği. Son gruptaysa Gauguin "ölüme yaklaşan yaşlı kadın düşünceleriyle barışmış" diye yazmış.

DİN

Her kültürden sanatçılar dinsel inançlarını sanatları yoluyla ifade etmiş ve sembolizm dinsel sanatın önemli bir unsuru olmuştur. Eski Mısır'dan Rönesans ve ötesine, sanatta dinsel anlamların dışavurumunda dinsel ikonografiye baş vurulmuştur. Hristiyan sanatı mecazi anlamların iletilmesinde çarım, yılanlar, haleler gibi semboller kullanır. Ortaçağ'ın en iyi ressamlarından olan Bosch insanlığı temelde kusurlu olarak tasvir eder. Kurtuluş ancak muazzam bir çaba sonucu gelebilecektir. Buda'nın yaşamının resmedildiği Budist Burma minyatürleriye aydınlanmaya giden spiritüel yolu gösterir.

► Hieronymus Bosch – Ölüm ve Cimri

Flaman sanatçı Hieronymus Bosch'un 1490 civarından bu duvar resminde ömrünün sonuna gelmiş bir cimri görüyoruz. İyi ile kötünün sembolik karşıtlığı tablonun bütününe yayılmış. Ölmekte olan adam kurtuluş ile cimrilik (yedi ölümcül günahın biri) arasında kalmış. Yatağın altından bakan bir iblis onu bir kese dolusu altınla yoldan çıkarmaya çalışıyor. Sağındaki koruyucu melekse penceredeki çarımhtaki İsa'yı tanımaya yüreklendiriyor. Elinde bir okla iskelet biçimindeki Ölüm sol taraftan sahneye giriyor. Yatağın tepesinde bir iblis Cehennem ateşiyle yanan feneri tutmakta.



► Geleceğin Buda'sının Saray Yaşamı

Bu 19. yy elyazması minyatüründe babası tarafından götürülen Prens Siddhartha'yı kutsal bir beyaz fil üzerinde görüyoruz; Güneş'ten korunmak üzere kraliyet simgesi şemsiye altında. Kral tarlalara bereket getirme amacıyla yapılan Toprak Sürme törenini gerçekleştiriyor.



► Stanley Spencer – Diriliş, Cookham

1925 civarından bu tabloda Spencer, yaşadığı kasaba olan Berkshire, Cookham'de bir kilise bahçesinde bir ölünün dirilişini resmetmiş. Dinine bağlı bir Hristiyan olan sanatçının inancı sanatını biçimlendirmiş, Spencer sıradan insanların yaşamlarındaki kutsallığın sembolik ifadesini aramıştır.



AYRICA BAKINIZ

Kuşlar, sf. 58–61
Budizm, sf. 164–69
Hristiyanlık, sf. 176–79
Sayılar, sf. 284–89



SİYASET

Holbein'da bir örneğini gördüğümüz 16.yy. portre sanatının ilk anda göze çarpmayan siyasi bir boyutu vardır. Resimlerindeki karakterlerin çevresine özenle yerleştirdiği nesne ve sembollerle Holbein, 1533 İngiltere'sinde baş gösteren politik gerilime ilişkin bir bakış sunar bizlere. Buna karşılık 20.yy. başlarının İtalyan Fütürist akımı siyasi bir niyet taşır ve başta kent yaşamı, sosyal konularda daha doğrudan bir angajman sergiler. 1930'ların Sovyetler Birliği'ndeki Sosyalist Realist sanat ise Stalin yönetiminin bir yönünü oluşturuyor ve sıradan insanların mücadelelerini ifade etmeye, kitleleri eğitip esinlendirmeye çalışıyordu. Sosyalist Realizm sanatçıdan dürüstlük ve devrime destek beklerdi.

► Genç Hans Holbein, *Elçiler*

Holbein'in 1533 tarihli tablosunda iki Fransız elçisiyle bir dizi sembolik obje görmekteyiz. Üst rafta Kopernik'in güneş sisteminin merkezinin Dünya değil Güneş olduğu görüşünü anımsatan gökssel bir küre görülüyor. Ön planda ölümlülük sembolü çarpıtılmış bir kurukafa imgesi var; resmin sağ tarafında belirli bir noktadan bakıldığında çarpılma düzeliyor.



▲ Umberto Boccioni, *Evi Sokak Gürültüleri Doldurmuş*
Boccioni'nin 1911 tarihli eseri simgesel bir zaman ve hareket yaratma girişimi. Boccioni sokağın biçimlerini yaratabilmekle kalmıyor, kaotik sokak yaşamından ritim ve sesleri de resme katıyor.



▲ Alexander Deineka, *Donbas'ı Makineleştiriyoruz*
Sosyalist Realist sanatçı Deineka Sovyet halkının yaşamı ve çalışmasının gerçek bir temsiliyi yaratmayı hedefliyordu. 1930'dan kalan bu afiş Stalin'in Sovyetler Birliği'nin devrimci ruhunu sembolik olarak anlatmayı başarıyla gerçekleştirmiş.

RUH

Ölüm döşeğindeki nedimi İnyet Han'ın portresini yaptıran Cihangir Han aşağıdaki neredeyse objektif denilebilecek minyatürde olduğu gibi, ölüm olgusunun kayda geçirilmesiyle ilgileniyordu. Buna karşılık Ekspresyonist sanatta vurgu sanatçının zihin halinin simgesi olan öznel duygu ve tasvir üzerinedir. İçsel karmaşanın anlatımında gayri tabii renkler, çarpıtılmış biçimler kullanılır. Munch'un çok ünlü *Çığlık* (sağda) tablosu özellikle varoluş korkusu ve tanrısız bir evrende baş başa kaldığımız belirsizlik ile kaygıyı konu alır.



◀ Anonim, *İnyet Han Ölüm Döşeğinde*

Hint Babür minyatür sanatının 1618 tarihli bu örneğinde Cihangir Han'ın sarayında ölümün eşliğinde bir saraylı görülüyor. İmparator büyük bir sanat hamisiydi ve onun saltanatı sırasında resim saray yaşamının tasvir edildiği bir aristokrat uğraşı haline geldi. Buradaki karakter alkol ve afyon bağımlılığından tükenmiş, körlüğü de hiç sakınmadan gösterilmiş. Eserin mahremiyeti bize kendimizi sahnenin davetsiz misafirleri gibi hissettirmekte.



▲ Edvard Munch, *Çığlık*

Munch'un *Çığlık*'ı bir modern sanat ikonudur. 1893'te yapılan bu ünlü Ekspresyonist tablo, kan kırmızısı bir göğe karşı çığlık atan acı içinde bir insanın tasviridir. Çoğu kişi için varoluş acısının avucundaki çağdaş insanın sembolü haline gelmiştir.

RÜYA

Uyku ve rüya Romantik akımın en önemli sanatçılarından Henry Fuseli'nin sıkça işlediği konulardı. Gerçekten de Fuseli insan ruhunu sanatı aracılığıyla araştıran çağının önünde bir sanatçıydı. 1920'lerde (Fuseli'nin ölümünden yaklaşık bir asır sonra) Sigmund Freud'un bilinçdışı ve rüya teorilerinden hayli etkilenen Sürrealistler benzeri temaları araştırmaya başladı. René Magritte, Paul Delvaux ve Salvador Dali gibi Sürrealist sanatçılar bireysel ve fantastik bir sembolik imgelem yaratmada bilinçdışı kavramından yararlandı.



◀ Henry Fuseli, *Kabus*

1781 yılından bu tablosunda Fuseli huzursuz edici bir düşün pençesindeki bir kadını resmetmiş. Erotizm ve korku dolu dehşet verici bir imge yaratmış. Kadının bedenine çökmüş karabasan iblisi kabusların en karanlık korkularının sembolü. Tablo pek çok kişi için Freud'un bilinçdışına ilişkin düşüncelerinin habercisidir.



▲ Paul Delvaux, *Vesta Bakireleri*

1972'de gerçekleştirdiği bu tablosunda Delvaux gözde konularından birini ele alıyor; mimari bir dekora yerleştirilmiş ulaşılmaz düşsel kadınlar. Bu örnekteki kadınlar Roma ocak ve yuva tanrıçası Vesta'ya adanmış ve bekâret yemini etmiş Vesta Bakireleri. Nesneler ve mimari, düşsel bir dünya yaratmakta.

AYRICA BAKINIZ

Gece göğü, sf. 20-23
Vanitas, sf. 132-33



CIVİK ARZULARIN DÖĞÜŞÜ

Cok renkli bir ressam ve aralarda yazar, heykeltıraş ve deneysel film yapımcısı olan Salvador Dalı tuhaf dölşel imgelemini iç dünyasının unutulmaz ve tipik görüntülerini yaratmada kullanan herhalde en büyük Sürrealist sanatçıdır. Dalı'nın fevkalade gerçeküstü sanatı kendi bilinçdışının araştırılması ve sembolik imgelerle orada yer alan korkularıyla fantezilerinin kayıdır. Bu resminde tuhaf bir yapıyla etkileşim halinde dört figür görmekteyiz.



1. ve 2. Figürler

Ortadaki kişiler çift cinsiyetli kabusu bir yaratıcı karışım baba, oğul ve anne olabilir. Soldaki figür sanatçının kendisi olarak yorumlanmıştır. Bu figürler Dalı'nın babasıyla sorumlu ilişkisi temsil eder.

3. Ekmeğin somunu

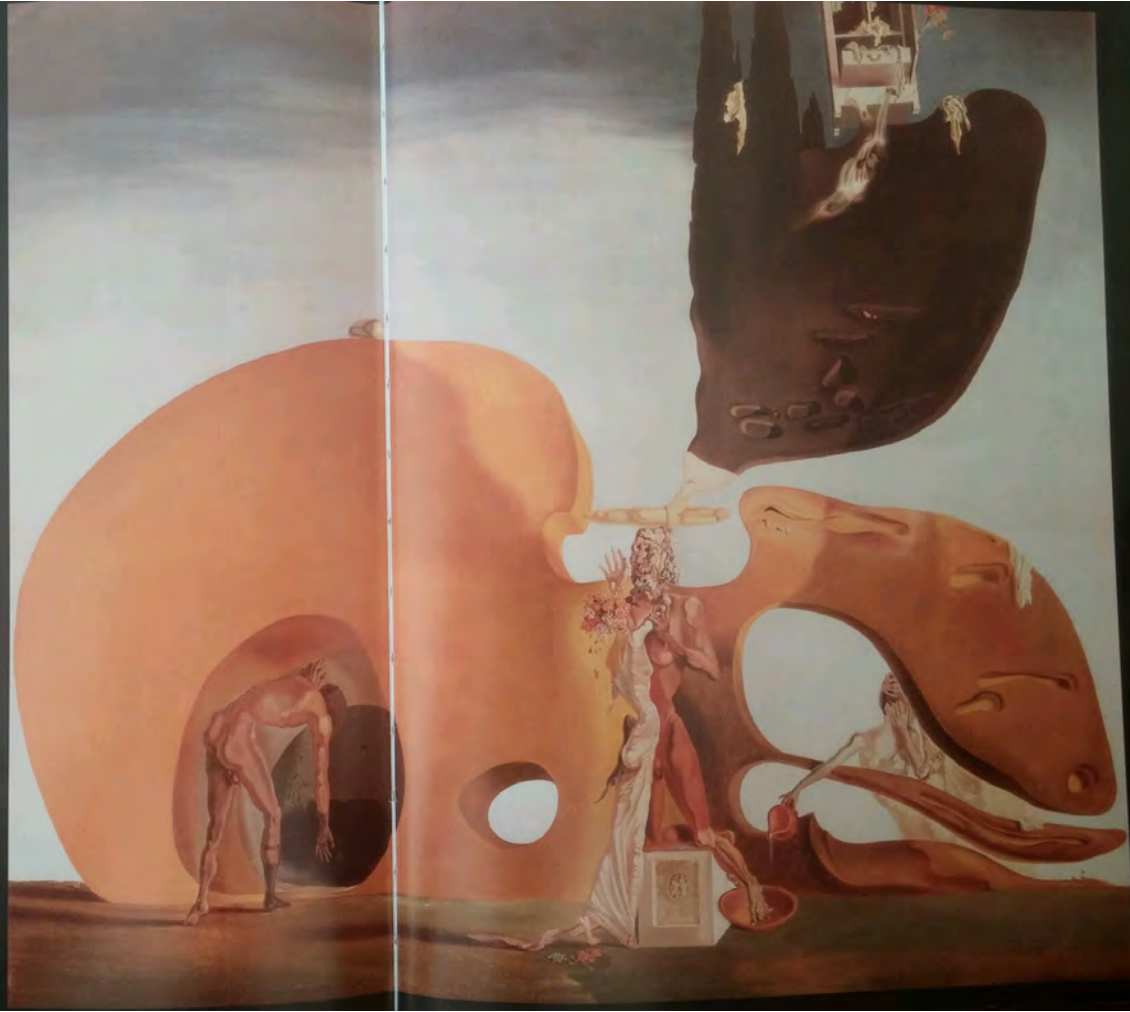
Dalı baba oğul arasındaki sorundan sıklıkla, oğlunun başına yerleştirilen elmayı varmaya zorlanan İsviçreli okçu Wilhelm Tell efsanesiyle ilişkilendirir. Dalı için bu mit, oğlun baba tarafından hadım edilme korkusunun sembolüdür. Burada elmanın yere bir somun ekmeğin alması.

4. Göle

Saltzman üst tarafından sarkın kuyu gölge belirsiz bir kaynaktan geliyor. Dalı'nın babasından geldiğini hissettiği tehlikeyi simgeleri olabilir. Daha genel olarak kader hızı ve ölümü temsil ettiği söylenbilir.

5. Bulut

Ekmeğin somunundan kara bir bulut çıkıyor. Bulutun içindeki Fransızca yazı resmin bilmecası niteliğini artırıyor. *Consigne: gacher l'ardoise totale?* (Uyar: Butun veresiyi hesabını heba mı etmeli? diye pavyilebilir.)



Salvador Dalı, Çok Arzulanan Doğuş, 1931

DANS VE TİYATRO

Savaş danslarından valse, break danstan göbek dansına dansın esinlediği hareket tümüyle bir haz, atletizm, neşe ya da ağırbaşlılık ifadesidir. İlkçağ'da dansla kutsal ruhlar çağrılır, doğanın döngülerini, bir inisiyasyon ya da nişanı belirtmek

için yapılan ritüeller onunla kutlanırdı. Çoğu zaman dansı içeren tiyatro ise oyunculuk, dekor ve konuyla içinde yaşadığımız dünyanın sembolik bir temsilini sunar.



▲ Kabuki

Sıkı kurallara bağlı geleneksel Japon eğlencesi *kabuki* (ka-şarkı, bu-dans, ki-beceriden) öykünün iletilmesinde makyajdan sahne donanımına katmerli bir sembolizme dayanır. Örneğin çiçek kesmeyi ya da piring rakısı içmeyi çağrıştırmak üzere yelpazeler sallanır.



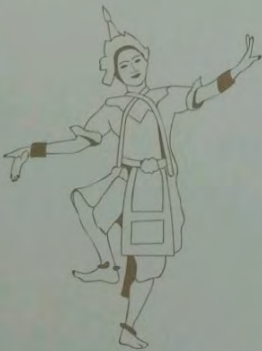
▲ Kılıç dansı

Kötü ruhları savuşturmak ya da kılıcın savaşta gücünü artırmak için yapılan kılıç danslarına İskoçya'dan Filipinlere dünyanın her yerinde rastlanır. Bazıları kafa uçurmayı temsil eden bir hareketle sonlandırılır. Diğerleri savaşta zafer veya eski kurban törenlerini anımsatır.



◀ Şenlik direği dansı

Avrupa'da Yunan ve Roma zamanlarından beri taze yaşam ve bolluk dönemi olan bahar kutlamaları sırasında şenlik direği etrafında dans edilir. Direk fallik bir sembol olarak görülebileceği gibi eski bereket törenlerinde insanların çevresinde dans ettiği ağacın temsili olarak da alınabilir.



▲ Tay dansçıları

Tay dansçıların stilize el hareketleri temsillerine göksel yaratıkların zarafetini katar. Bazı danslarda ustaca tutulan mumlar ya da piringten yapılma uzun tırnaklar görülür, bunlar da kendine özgü sembolik anlamlar taşır.



▲ Bale

Eğitilmiş bir klasik bale dansçısının dakik hareket ve jestleri, duyguları inandırıcı bir şekilde canlandırır ya da bir öykü anlatır. Balenin önceki biçimlerinde dansçılar hareketlerini işverenleri aristokratların davranışlarını taklit edecek biçimde stilize ederdi.



◀ Pantomim

Mim sanatçısı jest, duruş ve yüz ifadelerini kullanarak sözcükler olmaksızın bir karakter ya da hikâye yaratır. Sanatçının ifade ettiği anlamı sözel iletişimin yerine geçen kodlanmış işaretler yardımıyla anlarız.





▲ Semazenler

İlk semazenler bir 13.yy İslam kardeşliği olan Mevlevilerdi. Danslarını sağ ayakları etrafında dönerek yaptıklarından Avrupalılar tarafından dönen dervişler olarak adlandırılırlar. Dansları mükemmelliğe doğru çıkılan spiritüel bir yolculuğun temsilidir.



▲ Klasik Hint dans hareketleri

Klasik Hint dansında ruh hallerinin, eylem, nesne ya da yaratıkların ifadesi el hareketleriyle iletilir. Her bir el hareketinin sembolik ve gayet kesin bir anlamı vardır. Hareketlerini sınırlı bir diziyle kısıtlayan beden gerçek boyutta bir kukla haline getirilir.



▲ Endonezya gölge tiyatrosu

Endonezya gölge dansının bir biçimi olan *Wayang Kulit*'te, izleyicilerin gölgelerini göreceği şekilde beyaz bir perdenin arkasından oynatılan deriden yapılmış kuklalar oynatılır. Gölge figürleri iyi ve kötünün derin gerçeklerini simgeler.



▲ Çin operası

Klasik Çin operasında şan ve oyunculuk, aşk, veda ya da intikam gibi evrensel kavramları simgeleyecek şekilde stilize edilir. Gonk, zil, vurma çubukları gibi vurmali sazlar dramının ritmini belirler.



◀ **Ibsen'in sembolik oyunları**
Tiyatro oyunları öyküleri, dekorları ya da diyaloglarında sembolik anlamlar iletebilir. 19. yy Norveçli tiyatro yazarı Henrik Ibsen bir dizi "sembolik piyes" yazmıştı. *Yapı Ustası Solness*'te oyunun kahramanı "tepeye çıkma" hırsını simgeleyen kuleler, "havada duran kaleler" inşa eder.



◀ **Sophokles tragedyası Kral Oedipus'ta**
Sophokles körlük ve görtüşü cehalet ve bilginin sembolleri olarak kullanır. Oedipus hayatının gerçeği ve kaderinden kaçamayacağı olgusundan bihaberdir. Gözü açıldığında yaşamını karanlıkta sürdürmeyi seçerek kendini kör eder.



▲ **Shakespeare draması**
Shakespeare'in *Macbeth*'inde kan, kahramanlarının suçunun simgesi haline gelir. Suçlarının vicdanlarını bir daha aklanamayacak biçimde kirlendiğini sözler ve hareketlerle ifade ederler.

AYRICA BAKINIZ

Eller ve ayaklar, sf. 116-119
Masklar, sf. 270-71
Müzik aletleri, sf. 274-75
İşaret dili ve sinyaller, sf. 330-31
Sembolik hareketler, sf. 334-37



MASKLAR

Gizlenme ve başka bir varlıkla özdeşleşme veya ona dönüşmeyi temsil etmelerinin yanı sıra, masklar duyguları yahut karakter özelliklerini de simgeleyebilir. Çeşitli kültürlerin tanrılar ya da ata hayvanların

temsil edildiği ritüel dans ve törenlerinde öteden beri masklar kullanılmıştır. Tiyatroda masklar komedi ya da trajedide kullanılabilir. Batı sanatında aldatma ve ahlaksızlık sembolü olabilirler.



RANGDA

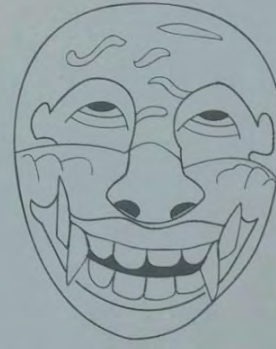


BARONG



▲ Hint maskı

Hindistan'da masklar, insanları bir yanılsamaya inandırma gücüne sahip *Maya* olarak görülür. Tanrıların masklara indiğine inanılan her tür ritüel ve gösteride mask kullanılır.



▲ Java maskı

Bu son derece stilize kaplan şeytan maskı *wayang topeng* olarak bilinen klasik epik dans-oyunda görülür. bütün Pasifik adalarında görülen maskeli danslarla ilişkili olabilecek bu oyun yaklaşık 1000 yılından itibaren Java saraylarında popüler oldu.



▲ Noh tiyatrosu maskı

Geleneksel Japon Noh tiyatrosunda büyük ölçüde stilize masklar tanrıları, iblisler ve genç yaşlı kadın ve erkekleri temsil eder. Renkleri öfke ve tutku gibi duyguları, kötü ruhluluk gibi karakter özelliklerini simgeler.



▲ Kwakiutl maskı

Amerika yerlisi Kwakiutl'ların dansçıları bir "dönüşüm maskı" kullanarak birden çok kimliği canlandırabilirler. Dansçı manivela ve ipleri çektiğinde dış mask açılır, altındaki başka bir mask ortaya çıkar. Kwakiutl maskları mitlerin anlatımında kullanılır. Amerika yerlileri bundan başka bir ailenin geçmiş kuşaklarını temsilde kuş ya da hayvan totem masklarından da yararlanırlar.

► Yeni Gine maskı

Asmat kabilesinin taktığı *jipae* ya da "sepet" maskı topluluğun yakın bir zamanda ölmüş bir üyesini temsil eder. *Jipae* ölümler alemine gitmeden evvel erkeklerin ritüel şölenine katılması için gece vakti ormandan çağrılır. Maskı takan bundan sonra bu kişinin dünyevi sorumluluklarını üstlenir.





◀ Yunan tiyatro maskı
Eski Yunanlılar maskları kahraman, kötü adam ya da tanrı gibi karakterlerin temsili için tiyatro gereçleri olarak tasarlardı. Koro da masklıydı.

► Venedik maskı

Venedik'te maskeli balolar ilk kez 15. yy'da popüler bir halk eğlencesi haline geldi. Balolar varlıklı Venediklilere gündelik formalitelerden kaçış, gizem, aldatma ve cinsel özgürlük dolu bir alem sunuyordu.



► Alman maskı

Ortaçağ bölgesel halk kutlamaları ve adetlerinin canlandırılmasında Almanya'nın güneyi ve İsviçre'de kimi karnavallarda tahta oyma masklar takılır. Festival maskları "iyi" ve "idealleştirilmiş güzellik" temsil edebildiği gibi abartılı versiyonları "çirkinlik" ya da "hayvansılık" sembolü de olabilir.



◀ Mardi Gras maskı

Paskalya öncesi büyük perhizden önceki Salı günü kutlanan Mardi Gras şenliğinde masklar takılır. Mardi Gras'nın en şaşalı kutlandığı yer New Orleans'tır. Masklar genellikle komik ya da satirik olur, bu da gürültülü kaba saba oyunlar için iyi bir kılıftır.



▲ Igbo maskı

Batı Afrikalı İgboların "güzel kız" adını verdikleri, dişi ruhları temsil eden bir maskları vardır. Bakanları büyülemek ve ruhları yatıştırmak için yapılır. Ruhlar aleminin yaşayanların dünyasının tam tersi olduğuna inanıldığından yüzü siyah değil, beyazdır.

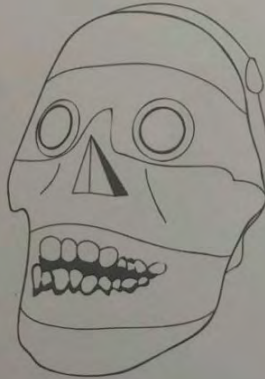
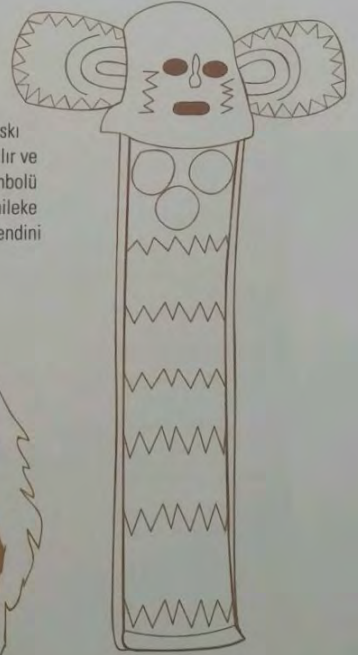


▲ Kabuk maskı

Amerika yerlileri Iroquois'ler kötü ruhları kovmak için mısır kabuğundan masklar takar. Kabuk suratlara evdeki hastalıkları iyileştiren şifacılar olan ruhlar gözüyle bakılır. Iroquois'lerin, masklarını taktıklarında özel güçler edindiğine inandıkları şifacıların oluşan bir "Sahte Suratlar Topluluğu" vardı.

► Kamerun maskı

Kamerun'dan bu Bamileke maskı yüzlerce renkli boncuktan yapılır ve kralın güç ve zenginliğinin sembolü fil ile leoparı temsil eder. Bamileke efsanesine göre kral isterse kendini bu iki hayvandan birine dönüştürebilir.



▲ Aztek mozaik maskı

Burada görülen 15 ya da 16. yy'dan kalma maskın Azteklerin büyük gök tanrısı Tezcatlipoca'yı temsil ettiği düşünülüyor. İnsan kafatasına yerleştirilen turkuvaz ve linyit şeritlerinden yapılmış. Kafatası arkadan kesilmiş ve deriyle astarlanmış.



◀ Polinezya maskı

Pasifik adalarının tören maskları iyi ya da kötü olan ruhları temsil etmede kullanılırdı. Her adanın kendi kültürüne özgü maskları vardı.

AYRICA BAKINIZ

Orta ve Güney Amerika tanrıları, sf. 144-45
Doğa ruhları, sf. 148-49
Şamanizm, sf. 154-55
Dans ve tiyatro, sf. 268-69





▲ Jack ve Fasulye Sırığı

Klasik bir masal olan Jack ve Fasulye Sırığı sözel gelenekten, olasılıkla bir Kuzey efsanesinden gelir ve sembollerle bezelidir. Fasulye sırığı "yaşam" ya da "bilgelik" ağacını temsil eder. Jack ne zaman ona tırmanrsa elinde daha fazla dünyevi şeylerle ve daha akıllıca şekillerde geri gelir.

MASALLAR



▲ Ali Baba
Kırk haraminin bir mağaraya gizlediği hazineyi bulup alan Ali Baba onların intikamından kaçarak yıllar geçirdikten sonra zenginlik ve başarıya kavuşur.

Şaşırtıcı, hayali, sembolik anlamlarla zengin masallar, kuşaktan kuşağa aktarılan halk hikâyeleridir.

Masallar masumiyetin ölümü ve çocukluğun doğuşunun sembolik olarak anlatıldığı halk hikâyeleridir. Toplumların ideallerini de öne çıkarıp bize korkularımızla yüzleşmeyi de öğretir. Nitekim Sigmund Freud ile Carl Jung masal unsurlarını en derin kaygılarımızla evrensel korku ve arzuların anlatımı olarak yorumlamıştır.

HAYVAN

Kırmızı Şapkalı Kız masalında tanıdık bir temayla, hayvanı yenmekle karşılaşırız. Kurt masum çocuğu olduğu gibi yutar ama karnı yarıldığında çocuğun (ve büyükannesinin) içerde canlı olduğu görülür. Masumiyet ölmüş ama yeni hayat ortaya çıkmıştır. *Güzel ve Çirkin*'de Güzel, babasını kurtarmak için kendini Hayvana feda eder. Ondaki iyiyi görerek hayvana âşık olduğunda büyüyü bozar ve onu yakışıklı prens haline geri döndürür; hayvani yan aşıldığında zafer iynin olacaktır.



▲ Kırmızı Şapkalı Kız
Hain kurt masum çocuğu tuzağa düşürür ama kötülük yenilir, ağır basan iyilik olur.

öncesi Ana Tanrıça kültü) geçmesinin temsili olduğudur. Kıskanç üvey annesi tarafından evden atıldığında ona bakan orman hayvanları (7 cüceler) ile iyi anlaşılan tertemiz bir kız olan Pamuk Prenses eski anaerkil dinlerin bir mecazıdır. Gerçek annesi olan Doğa Ananın yerini alan kötü ruhlu üvey annesi, eski inancı yıkan Kiliseyi temsil eder. Pamuk Prensesin babasıysa iki inanç arasında gidip gelen sıradan insanın simgesidir.

SIFIRDAN ZENGİNLİĞE

Bazı masallarda kahramanlar bir şeylerin peşindedir. Kimi zaman dişi kahramanın kötü durumuna mutlu bir

son getirirler. Başka hikâyelerdeyse kahraman hiç de öyle asil, hatta saygın olmayabilir. *Binbir Gece Masalları*'nın *Ali Baba'sı* ile *Jack ve Fasulye Sırgı*'nda, zenginlik ve bilgelik atlatılan nice badirenin ardından kazanılır. Kissanın hissesi, maddi ya da ruhsal bütün iyi şeylerin hak edilmesi gereğidir.



▲ Pamuk Prenses
İyi kalpli bir yaşlı kadın kılığında giren "kraliçe üvey annenin" Pamuk Prenses'e verdiği zehirli elma Havva'nın Cennetten kovuluşunu, onunla birlikte de kilisenin lanetlediği "Ana Tanrıça kültünü" simgeler.

ÇATIŞAN KÜLTÜRLER

Masallar çeşitli şekillerde yorumlanabilir. Bazıları onlardan dinsel ya da kozmolojik anlamlar çıkarırken bazıları da masallarda psikolojik açıklamalar bulur. Bir başka yaklaşım da kimi öyküleri kültürlerin çatışması olarak okumaktır, zira kültürel geleneklere büyük ölçüde tarih de karışmıştır. Sözgelimi *Pamuk Prenses*'in bir yorumu da bu masalın yeni bir düzenin (Katolik Kilisesi) eskisini (Hristiyanlık



▲ Güzel ve Çirkin
Hayvanla kalesinde karşılaşan Güzel'in korkusu geçer ve ona âşık olmaya başlar. Hayvanı gerçek benliğiyle sevdiğinden o da dönüşür ve asil prens haline geri döner.

AYRICA BAKINIZ

Kutsal ağaçlar, sf. 96-97
Hristiyanlık, sf. 176-79

MÜZİK ALETLERİ

İlk müzik olasılıkla yüreğin çarpması, gök gürültüsü ya da kuş cıvıltısı gibi doğal seslere dayanıyordu.

Müzik aletleri doğanın ahengiyle hayatın nabzını simgeler.

Telli sazlar Cennet seslerini

temsil ederken davul ve diğer vurmali enstrümanlar da çoğunlukla vahiy, coşku ve ilahi hakikatle ilişkilendirilir. Bazı sazlar ulusların sembolü haline gelmiştir, bazıları da savaş, ruhsal esenlik ya da kutlamayla özdeşleşir.



▲ Flüt

Hindular için Krişna'nın flütü herkese seslenen ebediyetin sesidir. Pasifik'te flüt ruhların sesi, Hristiyanlar içinse tanrısının özlemiyle yanan ruhun simgesidir. Çin mitolojisinde de ahengin



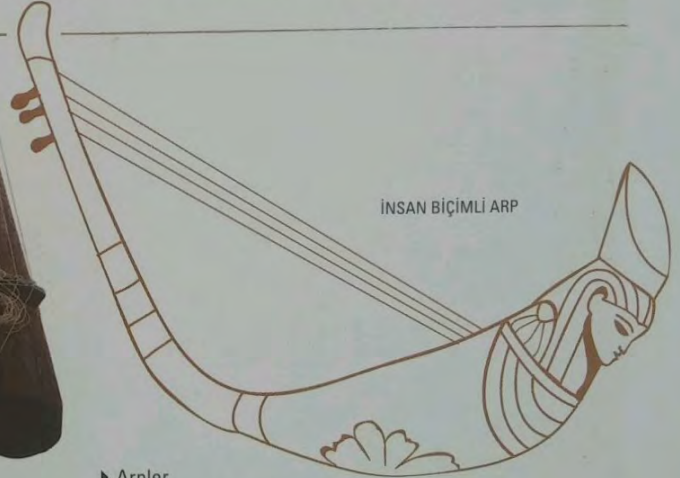
▲ Gayda

İskoçya'nın ulusal sazı olan gayda İskoç özgürlüğü ve gücünü simgeler. Diğer kültürlerde de öteden beri güç, erkeklik ve zulümden kurtulmayla ilişkilendirilmiştir.



▲ Koto

13 telli, ziter benzeri bu saz 8.yy'dan beri çalındığı Japon ulusal çalgısı ve müziğinin sembolüdür. Çin *ch'in*'i ile Kore *kum'u* da benzeri aletlerdir.



► Arplar

Yahudilik ve Hristiyanlıkta Kral Davud'un amblemi olan arp kutsal müziğin sembolüdür ve çoğunlukla meleklerle özdeşleştirilir. Keltlerin baba tanrısı Dagda mevsimleri doğru sırada tutan sihirli bir arp çalardı. Arp Galler ve İrlanda'nın amblemidir. Arpin telleri de bir sonraki yaşama uzanan merdiveni simgeler.



İRLANDA ARPI



▲ Borazan

Roma döneminde borazan orduları toplamak için çalınır, çoğunluk savaşla ilişkilendirilirdi. Hem İncil hem de Kuran'da ölümlerin dirileceği kıyamet gününde borazan çalınacağı söylenir.



▲ Davul

Gök gürültüsüyle özdeşleşen davul evrenin yüreğini simgeler. Kozmik dansında Şiva davulun ritmini vurur. Davul insanları duaya çağırır ve çoğunlukla savaşan askerlere eşlik eder.



◀ Çan

Çanın duru sesi insanlarla Cennet, bilgelik arasındaki ahengi ve kötü ruhların kovulmasını simgeler. Günün saatlerini belirten çan sesi, önemli olayların da habercisidir ve insanları bir araya toplar. "Çanlar kimin için çalıyor" sorusu bütün insanların ölümlülüğünü ifade eder. Parmak zilleriyle rüzgâr çanları Cennet seslerini temsil eder. Bazı kültürlerde çanlar bekâret, diğerlerindeyse mevki ve saygınlık ifadesidir.



▲ Lir

Orpheus evrenin ahengini simgeleyen bir lir çalar, insanlarla hayvanları müziğiyle kontrol edebilirdi. Liri Apollo da çalardı ve bu saz dans ve şarkı Musa'sı Terpsikhore'nin alameti idi.





◀ Gong

Gongun pes sesinin büyüğü ve koruyucu özellikleri olduğuna inanılır. Budist tapınaklarında ayin aşamalarını belirtmek ve kötü ruhları kovmak için çalınır. Kutsaldır ve çoğunlukla ince bir işçilikle bezenmiştir. Endonezya'nın gong ve diğer vurmali sazları da içeren gamelan orkestraları hemen her ritüel ve kutlamaya eşlik eder.



▲ Ziter

Eski Çin'de ziter ya da *ch'in* müziğin sembolü ve bir tapım enstrümanıydı. Bir alim ya da bilgenin elinde ona temel hakikati açık etme gücüne sahipti.

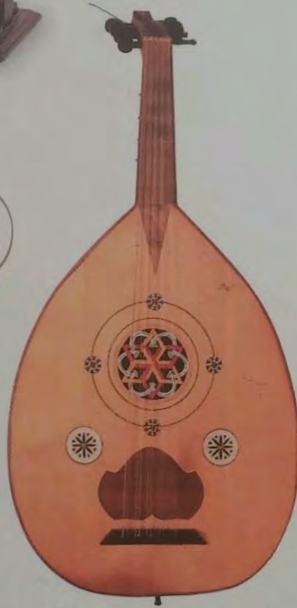
◀ Didceridu

Tek sesli bir "uğultu" borusu olan didceridu binlerce yıl boyunca Avustralya Aborijinleri tarafından insan sesine eşlik olarak kullanıldı. Pes, gümbürtülü sesleri Avustralya Aborijin kültürünün simgesi haline gelen güçlü bir spiritüel ses çağırıştır.



▲ Simbal

Simbal/zil iki yarıküreyi temsil eder. Neolitik Ana Tanrıça Kibele'nin alameti idi ve Roma şarap tanrısı Bacchus'un vahşi danslarını çağırıyordu. Tibetli Budistler onu hem "dingin" hem de "coşkulu" ritüellerde çalar.



▲ Lavta

Rönesans ve Barok Avrupa'sında lavta çok popülerdi ve Müzik ile İlişimle özdeşleşmişti. Çin'de hem evlilik hem de hükümette uyumu temsil ederdi ve alim kişinin dört sembolünden biriydi.



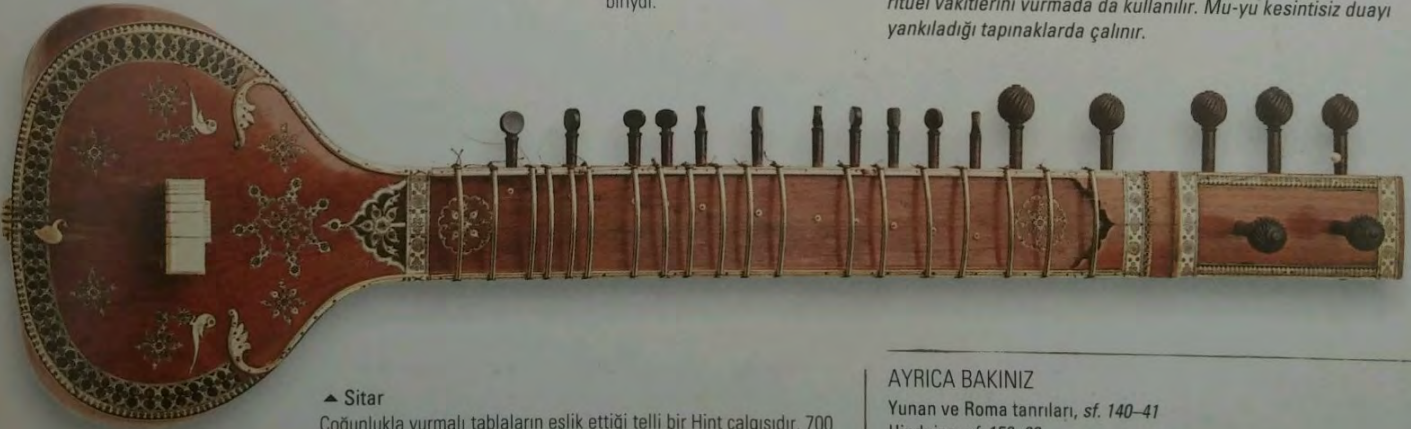
◀ Org

Org sesi 10.yy.dan bu yana Hristiyan inancı ve Kiliseyle özdeşleşmiştir. En eski katedral ve kiliselerin, ana amacı Tanrıya övgü ilahilerine eşlik etmek ve spiritüel bir deneyim, göksel bir tefekkürü teşvik olan bir orgları vardır.



▲ Mu-yu

Mu-yu Çin'de "tahta balık" anlamına gelir, bu küçük vurmali çalgılar da balık biçimindedir. Budist ve Taoist ibadetinde törensel yankılı davul olarak kullanılır. Kore ve Japonya'da ritüel vakitlerini vurmada da kullanılır. Mu-yu kesintisiz duayı yankıladığı tapınaklarda çalınır.



▲ Sitar

Çoğunlukla vurmali tablaların eşlik ettiği telli bir Hint çalgısıdır. 700 yıl boyunca popüler olmuştur ve Hindu müziğinin sembolüdür. Büyük müzisyen Ravi Shankar tarafından dünyaya tanıtılan sitar Hint kültürüyle eşanlamlıdır.

AYRICA BAKINIZ

Yunan ve Roma tanrıları, sf. 140-41

Hinduizm sf. 158-63

Melekler, sf. 188-89

Milliyet, sf. 222-23

Cennete uzanan basamaklar, sf. 236-37





SEMBOL SISTEMLERİ

Bir sembol sistemi kendi içinde birbiriyle ilişkili bir grup simgeden oluşur. Bu tür gruplar alfabe ve rakamlar gibi formel olarak tanımlanmış sistemlerden şekil ve renkler gibi daha az formel olanlara kadar uzanır. Bazı sembol sistemleri binlerce yıl boyunca gelişir ve kültürden kültüre değişiklikler gösterirken diğerleri de nispeten hızla ortaya çıkar ve çok yayılır, hatta evrensel bir hal alır. Anında kitlesel iletişimin, parasal olarak erişilebilir hale gelen uluslararası yolculukların, çokuluslu kuruluşlar ve küresel sporların giderek küçülen modern dünyasında dil engellerini aşan yeni evrensel sembol sistemleri durmaksızın karşımıza çıkmakta.

Sembol sistemine en saf örnek, her bir karakterin tek başına nispeten anlamsız olduğu alfabadir. Bazı harfler tek

başlarına da anlam taşır ama en fazla anlamı diğerleriyle birlikte kullanıldığında olacaktır. Rakamlar daha bağımsızdır ve en basit düzlemlerinde, yani temsil ettikleri sayıların sembolü olarak kullanılabilirler. Fakat çoğu sayının daha kapsamlı bir sembolizmi ilk beş sayıyla matematiksel ilişkilerine bağlıdır. Örneğin yedi bütünlüğü simgeler, çünkü tanrısallığın (üç) ve maddi dünyanın (dört) toplamıdır. Şekil ve renk gibi daha az formel olan sistemlerde sistemi oluşturanlardan her biri tek başına olabilse de böylece ifade gücünün ancak yarısına sahiptir. Sözelimi siyahın kasvetli, kötü sembolizmi, tam karşısı, saflık ve kutsallıkla özdeşleşmiş beyaz olmaksızın çok daha az güçlüdür. Şekil ve renk sembolizmi o kadar uzun bir zamanda gelişmiştir ki her kültürün neredeyse genetik programına işlemiştir. Buna karşılık arma ve bayrakların sembolik dili çok daha çabuk oluşmuş, her ikisi de



SEMBOL
SİSTEMİNE EN
SAF ÖRNEK, HER
BİR KARAKTERİN
TEK BAŞINA
NİSPETEN
ANLAMSIZ
OLDUĞU
ALFABEDİR.

bilinçli olarak
yaratılmış ve ayırt
edilebilir sistemler
olarak kontrol altında
tutulmuştur.
Armacılık en
karmaşık ve zengin
anamlı sembol
sistemlerindendir ve
işin içinde olanlarca
sembolik dili belirgin

ve kuşkuyla yer bırakmayacak ölçüde açıktır.
Aynı şekilde ülke bayraklarının sembolizmi
de aşikârdır. Nispeten yakın tarihli bir olgu
olarak çoğu bayrak Hristiyan uluslar için
haçlar, İslam ülkelerinin hilali ve olduğu
gibi alınan hayvan ya da gökcisimleri içerir.
Ulusal bayraklar arasındaki etkileşim,
sözelimi üç renkli Fransız bayrağının
devrimle doğan diğer ulusların üç renk
kullanılan bayraklarına esin vermiş

olmasında görülebilir. Bir diğer örnek de
renkleri bağımsızlığını yeni kazanan pek çok
Afrika ülkesinin bayrağına ilham vermiş
Etiyopya'dır -öyle ki kırmızı, yeşil ve sarıya
“pan-Afrika renkleri” denir olmuştur.
Uluslararası işaretler arasında müzikal ve
matematik nota, para birimi ve hava durumu
simgeleri gibi evrensel sembol sistemleri
vardır. İşaretlerin biçim ve renkleri de büyük
önem taşır; içeriklerini yasak, uyarı, talimat
ya da enformasyon olarak belirtir.
Uluslararası yolculuk yapanlar için aynı
şekilde önemli olan diğer bir grup da
turistlerin aradıkları eczane ya da berberi
bulmalarını sağlayan mesleki sembollerle
gözde spor pabuçlarını, meşrubat ve
hamburgerlerini sayelerinde buldukları
marka logolarıdır. Ama bütün bu uluslararası
iletişimde işaretlerin en önemlisi nedir? Hiç
kuşkusuz, tuvaletlerin kapısındaki şu
evrensel erkek/kadın işareti.



RENKLER

Her kültürden insanlar, sıklıkla farkında olmaksızın, renklere duygusal olarak tepki verirler. Örneğin psikologlar “sıcak” renklerin (kırmızı, sarı ve turuncu) uyarırken “soğuk” renklerin (mavi, çividi ve mor)

yatıştırıp rahatlattığını saptamıştır. Yorumlar kültürden kültüre değişse de renklerin sembol dili, onu insanın en önemli sembol sistemlerinden biri kılacak şekilde evrenseldir.

KIRMIZI

Sıcak renklerin en sıcak olan kırmızı en canlandırıcı ama bir yandan da en çok anlamlı renktir. Aşk ve tutkunun olduğu kadar saldırganlık ve savaşın; iyi talih kadar tehlikenin; bereketin ama Cehennem ateşinin de rengidir. Devam etmeme uyarısıdır ama öte yandan hem politik (devrimin rengidir) hem de duygusal olarak (“yüzü al basması”) harekete geçiricidir.



▲ Ateş

Hem Doğu hem Batı'da kırmızı ateşin rengidir, çoğu kültürde de Cehennem ateşiyle özdeşleşir. Kırmızı heyecanı, eril enerji ve öfkeyi de temsil eder.



▲ Savaş

Kırmızı savaş rengidir. Kızıl gezegen Mars adını Roma savaş tanrısından alır, ancak başka kültürlerin savaş tanrılarının da ismini taşımıştır. Babilliler ona Nergal derdi, Eski Yunan'daki ismi de “Ares yıldızı” idi.



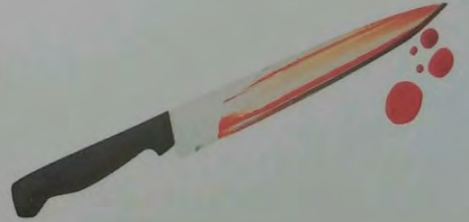
▲ Aşk ve tutku

Kırmızı güller aşkın sembolüdür. Batı kültüründe kırmızı çoğunlukla da gayri meşru tutkuyu temsil eder (“kırmızı fener bölgesi”). Doğu'da saf aşkın simgesidir; Hindistan, Çin ve Japonya'da gelinler kırmızı giyer.



▲ Doğurganlık ve yeniden doğuş

Diğer şeylerin yanı sıra çağrıştırdığı rahim, olgunlaşan meyve ve kendini ateşte yok edip küllerinden yeniden doğan Phoenix (Zümrüdüanka) mitiyle, kırmızı doğurganlık ve yeniden doğuşu simgeler.



▲ Kana susamışlık

Öfke ve saldırganlık uyandırma gücüyle kırmızı cesaret ve erkekliliği ama aynı zamanda kana susamışlığı da simgeler. Hristiyan Kilisesinde kırmızı, çarmıhtaki İsa'nın kendini feda edişini ve din şehitlerinin dökülen kanını temsil eder.

TURUNCU

Kırmızı ile sarının karışımı olarak turuncu bu renklerin sembolik anlamlarından bazısını paylaşır. Kırmızının tutkusuyla sarının ruhaniliği arasında bir denge noktası olabileceği gibi iki uçtan birine de meydelebilir. Lüks ve görkem kadar dünyevi zevklerden vazgeçiş (bazı Budist keşişlerin cüppesindeki gibi) anlamına da gelebilir. Eski Roma'da gelinler turuncu giyerdi. Kırmızımsı turuncu lal taşı sadakatin simgesidir.



▲ Vazgeçiş

Budist keşişler benimsedikleri yalın hayatın işareti olarak turuncu giyerler.



◀ Kalıcılık

Bazen Romalı gelinler evliliğin sürekli olacağını simgelemek üzere turuncu giyerlerdi.



SARI

Sarı altın, parlaklık, aydınlanma ve Güneşle özdeşleşir. Çoğu bahar çiçeği sarı olduğundan taze hayatla da ilişkilendirilir. Birçok ülkede sarı korkaklığı, bazılarında da hasedi simgeler. Bir zamanlar hastalık ve karantina sarı bayrakla gösterilirdi.



▲ Kraliyet

Çin ve Güneydoğu Asya'da sarı kraliyet sembolüdür. 6. yy'da Çin'de imparatorluk rengi olarak benimsenmişti. Bazı keşişler dışında yalnızca imparator sarı giyebilir, bu da onun Güneş dengi olduğunu simgelerdi.



▲ İhanet

Rönesans sanatında Yahuda İskariot sarı pelerini tasvir edilir. 1215'teki Lateran Konseyi (yüzyıllar sonra Nazilerin de yapacağı gibi), ırklarının İsa'ya ihanet ettiği gerekçesiyle Yahudilerin sarı rozetler takması buyruğunu çıkarmıştı.



▲ Güneş

Sarı Güneşi (ve Güneş Tanrısı Apollo'yu), dolayısıyla da hayatı ve sıcaklığı simgeler. Doğu düşüncesinde sarı ateş elementiyle ilişkili olan solar çakranın rengidir.



▲ Eve dönüş

ABD'de savaş gibi bir badirenin ardından yuvaya dönenlerin yerlerini yurtlarını sarı kurdelelerle süslemek adettendir. Popüler "Tie a Yellow Ribbon Round the Old Oak Tree / Bağla bir sarı kurdele, şu yaşlı meşeye" şarkısı buradan gelir.

YEŞİL

Yeşil ilkbahar, dolayısıyla da gençlik, umut ve sevincin ama aynı zamanda bozulmanın rengidir, çoğunlukla kıskançlığı da simgeler. Müslümanlar için kutsaldır. Kimileri bunu peygamberin entarisinin yeşil olmasına, kimileri de yeşilin yeni yaşamın rengi olmasına bağlar.



▲ Doğa

Bitkilerin ilk çağlardan beri doğayla özdeşleştirilen yeşilini klorofil verir. Eski Mısır'ın önceleri bitki örtüsü (sonradan ölümler alemi) tanrısı olan Osiris çoğunlukla yeşille renklendirilirdi.



▲ Gençlik

İlk baharla ilişkilendirilmesinden ötürü yeşil gençliği simgeler. Bunun da iki yüzü vardır: Pozitif dinçlik ve güç çağrışımı ile diğer kefedeki toyluk ve deneyimsizlik.



▲ Çevre hareketi

Doğanın rengi olarak yeşil çevre hareketini ve yeryüzü kaynaklarının korunmasına gösterilen ilgiyi simgeler. Çoğu çevreci siyasi partinin de adıdır.



▲ Bereket

Çoğu kültürde ya belirli bir bereket tanrısının ya da genel olarak bereketin temsili olan bir Yeşil Adam vardır. Hristiyan Kilisesi Yeşil Adam'ı Paskalya ve İsa'nın dirilişinin sembolü olarak benimsemiştir.

MAVİ

Göğün rengi olarak mavi boşluk, sonsuzluk ve tanrısallığın sembolüdür. En koyu, beyaz dışında en saf renk olan mavi dinginlik, tefekkür ve entelektin de simgesidir. Batı'da konuşma diline girmiş yan anlamları da vardır; depresyon (blues), cinsel açıklık (mavi filmler) ve sınıf (mavi yakalı, mavi kanlı/soylu) gibi.



▲ Tanrısallık

Mavi çoğunlukla tanrısallığı temsil eder. Tıpkı Hindu tanrıları Rama, Şiva ve Krişna gibi Eski Mısır tanrısı Amun da çokluk maviyle tasvir edilirdi.



▲ Saflık

İskandinavya'da birinin "mavi gözlü olduğunu" söylemek onun saf ya da kolay kandırılabilir olduğu anlamına gelir. Aynı şekilde Japonya'da da saflık ya da deneyimsizlik bu anlamda Batı'da kullanılan "yeşil" yerine maviyle ifade edilir.



▲ Dinginlik

Suyla ilişkili soğuk bir renk olarak mavi sükunet ve derin düşünce çağırır. Budistler için istikrar ve gücü işaret eden Buda Aksobya'nın rengidir.



▲ Arılık

Sanatsal bir uzlaşımla meleklerin mavi giysileri ilahi bilgeliliği simgelemeye kullanılırken Bakire Meryem'in mavi giysisi de arılığın rengi olmuştur. Roma Katolik sanatında tevazuu temsil eder. Eski Mısır'da da hakikatin rengiydi.

AYRICA BAKINIZ

Mısır tanrıları, sf. 138-39
Yunan ve Roma tanrıları, sf. 140-41
Budizm, sf. 164-69
Hristiyanlık, sf. 176-79



MOR VE EFLATUN

Önceleri elde edilmesinin masraflı olması nedeniyle mor renkli giysiler zenginlerin ayrıcalığıydı. Bundan ötürü mor İlkçağ'dan beri çoğu kültürde lüksün, varlık ve gücün sembolü oldu. Kırmızının tutkusuyla mavinin akılcılığı arasında dengede olan mor ılımlılık ve düşünülerek atılmış adımları da simgeler.



◀ **Rahip gücü**
Roma Katolik Kilisesinde Noel öncesi Advent haftalarıyla Paskalya öncesi Büyük Perhiz sırasında rahipler İsa'nın ölümü ve dirilişinin simgesi mor giyer, kiliselerde de bu renk örtüler kullanılır. Avrupa'da mor bir vakitler "yarı yas" rengiydi.



▲ **İmparator gücü**
"İmparatorluk" moru olarak da bilinen Tyre moru, altından çok daha pahalıydı ve Roma imparatorlarının mevkîinin simgesi haline geldi. Ortaçağ Avrupa'sında mavi boya pahalıydı ve maviye kaçan "kraliyet moru" da benzeri bir sembolik anlam kazandı.



▲ **Alçakgönüllülük**
Menekşenin sembolizmi aşırılıktan (Dionysos şenliklerinde giyilirdi) alçakgönüllülüğe doğru değişim göstermiştir. Beyaz menekşe masumiyeti, mavi menekşe de sadakati simgeler.

PEMBE

Batı kültüründe pembe geleneksel olarak dişiliği (pembe kurdele de oradan gelir, bkz. aşağıda sağda) ve tenselliği simgeler. Batı'da kız bebekler genellikle pembe giydirilir. Pembenin eşcinsel hareketle ilişkisi İkinci Dünya Savaşında Nazilerin eşcinselleri pembe üçgen takmaya zorlamasından kaynaklanır ama günümüzde eşcinsel geçidi Gay Pride'da sembolik bir rozet olarak taşınmaktadır.



▲ **Gay Pride**
Geçit sırasında erkekler göz alıcı bir dayanışma ifadesi olarak pembe giyinir.



▲ **Pembe kurdele**
Pembe Göğüs Kanseri Bilinçlendirme kampanyasının resmi rengi olmuştur.

SİYAH VE GRİ

Bir renk ya da ışık yokluğu olarak siyah kimi zaman nötr gibi görülse de daha çok kötülüğü ("karanlık" güçleri) ve gizliliği simgeler. Keder, talihsizlik ve ölüm çağrışımlarıyla öte alemi de temsil eder. Gri çoğunlukla kasvet, kimliksizlik ya da belirsizlik ifade etse de siyahla beyaz arasında bir denge olduğundan meditasyonun da rengidir.



▲ **Kötülük**
Siyah ahlaki (rahip cüppesindeki gibi) ama daha da sık kötülüğü ("kara sanatlarda" olduğu gibi) simgeler. Avrupa kültüründe kuzgun kötü talih, hastalık ve ölümü temsil eder.



▲ **Yas**
Yas sembolü olarak karalar giymek geçmiş binlerce yıl gerilere giden bir uzlaşımdır. Kraliçe Victoria'nın dulğunun kırk yılı boyunca siyah giymesi ünlüdür.

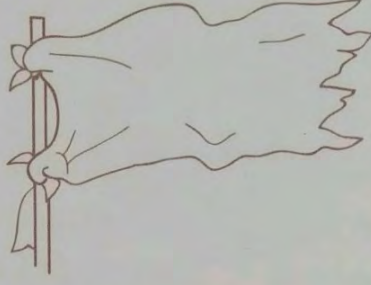


▲ **Yaşlılık ve ölüm**
Astrolojide siyah, adını zaman, yaşlılık ve ölümle özdeşleştirilen Roma tanrısı Satürn'den (Yunanlıların Kronos'u) alan Satürn gezegenini simgeler.



BEYAZ

Çoğu kültürde beyaz saflık, masumiyet ve kutsallık sembolüdür ama Çin, Japon ve Hint geleneklerinde (bir zamanlar Avrupa'da da olduğu gibi) ölüm ve yasla ilişkilidir. Budistler için ışık ve saflık simgesi lotus çiçeğini ve bilgi ya da "aydınlatma"yı çağırıştırır. Amerikan yerlileri için ruhu, Sufizm'de bilgeliği simgeler.



▲ Teslim

Teslim bayrağında beyaz kullanımının tarihi 1. yy'a, Eski Çin'e dayanır. Cenevre Anlaşmasında yerini alan bu sembolün kötüye kullanımı savaş suçu sayılır.



▲ Korkaklık ve barış

İngiltere ve eski Britanya İmparatorluğu'nda beyaz kuştüyü korkaklık simgesidir; kuyruk tüyleri beyaz olan dövüş horozlarının kötü dövüşçü olduğuna inanılırdı. Bazı barış örgütleri beyaz tüyü barış sembolü olarak benimsemiştir.



▲ Kutsallık

Beyaz çoğu kültürde kutsallığı temsil eder. Bundan dolayı Kelt druidler (yukarıda) beyaz cüppeler giyer, kurbanlık hayvanlar çoğunlukla beyazdır. Roma Katolik Kilisesinde İsa yortularında da beyaz giyilir.



▲ Masumiyet ve arılık

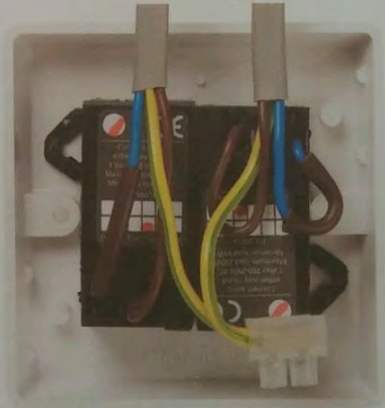
Batı dünyasında gelinler, vaftiz edilenler ve ilk komünyonunu alanlar masumiyet ve arılık sembolü olarak beyaz giyer. Bununla ilişkili olarak beyaz zambak da saflık ve Bakire Meryem'i simgeler.

RENK KODLARI

Renk kodlaması renk sembolizminin gündelik yaşama giriş yollarından biridir. Evrensel olarak yeşil güvenlik ya da "git", kırmızı tehlike ya da "dur" anlamına gelir. Sarı ya da kehribar rengi olası riskleri haber verir. Renk kodlaması sanayi uygulamaları ve sporda da kullanılır.



Yangın söndürücü kodları (Avrupa'da kırmızı = su, sarı = köpük, siyah = karbondioksit, mavi = toz)



Elektrik kabloları (Avrupa'da kahverengi = akımlı, mavi = nötr, yeşil + sarı = toprak)



Trafik ışıkları: Kırmızı + sarı = geçmeye hazır ol



Yaya geçidi: Yeşil = güvenli geçiş



Karate: Siyah kuşak = en üst derece

AYRICA BAKINIZ

Kuşlar, sf. 58-61

Lotus, sf. 86-87

Aşk ve evlilik, sf. 126-27

Ölüm ve yas, sf. 128-31

Batı astrolojisi, sf. 200-03



ŞEKİLLER

Görsel her şeyin yapıtaşı olarak şekiller son derece sembolik olabilir. İlk çağlardan beri, özellikle de yazının bilinmediği zamanlarda başka türlü kolayca temsil edilemeyecek anlam düzlemlerinin anlatımında

kullanılmışlardır. Daire, kare ve üçgen gibi en basit şekiller sembolik olarak bütün kültürlerde kullanılmış, başka pek çoğu da tasarlanarak sembolik anlamlarla donatılmıştır.

DAİRE VE KÜRE

Aynı düşüncenin iki ve üç boyutlu temsilleri olarak daire ile küre sembolizmleri büyük ölçüde ortak. Daire yaygın bir Tanrı sembolüdür. Çoğu dinde gök kubbe ve yıldızlarla gezegenlerin hareketiyle bir tutulur. Hindu ve Budistler için doğum, ölüm ve yeniden doğuştur. Budistler için Yasa Çarkını da temsil eder.



▲ Daire

Başı ve sonunun olmayışıyla daire tamamlanmışlığın, ebediyet ve kusursuzluğun evrensel bir simgesidir. Eril ve dişil ilkeleri temsil eder ve Tanrının, yeryüzünü kuşatan denizler ya da yaşam döngülerinin ifadesi olabilir.



▲ Shou

Taoist uzun ömür harfi Shou, burada olduğu gibi çoğu zaman daire biçiminde çizilir. Çin'de kimi zaman başka uzun ömür simgeleriyle birlikte kullanılır ve bir şeftaliyle beraber olduğunda uzun ve mutlu bir evliliği simgeler.



▲ Eşmerkezli daireler

Yaradılışın düzenlerinin sembolüdür. Avustralya Aborijinleri Rüya Zamanı öykülerinde eşmerkezli daireleri su birikintileri ya da toplanma noktalarını göstermek için kullanır.



▲ Zen çemberleri

Zen Budistler için eşmerkezli daireler içsel kusursuzluğa giden çeşitli adımların ve bir aşamadan diğerine geçen ruhun ahenge kavuşturulmasının sembolüdür.



▲ Dante'nin Cehennem halkaları

İtalyan ozan Dante Cehennemi dokuz eşmerkezli daire olarak görür. Putperestlerle vaftiz olmamışlardan başlayıp merkezde, dokuzuncudaki hainlere kadar her daire başka bir günahkâr sınıfına ayrılmıştır.



▲ Yuvarlak masa

Arthur efsanesindeki Yuvarlak Masa eşitliği simgeleri; şövalyelerden hiçbirisi baş köşeye oturmayı talep edemeyecektir. Aynı sembolik anlama 21. yüzyılın "yuvarlak masa" konferanslarında da rastlıyoruz.



▲ Stonehenge

Stonehenge, dairenin tarih öncesi Britanya'sında önemli bir sembol olduğunun kanıtıdır ama işlevi belirsizdir. İbadet yeri, astronomik bir zaman ölçer ya da Güneş Tanrısı ve Toprak Ana mabedi olmuş olabilir.



▲ Yüzük

Yüzükler evlilik sözü gibi bir vaadin bağlayıcılığını simgeler. Geleneksel olarak bir aşk, bazı durumlarda güç ve otorite sembolü olarak takılır. Yıkıcı güçlerden korunmayı da temsil edebilir.





▲ Teslis kalkanı

Scutum fidei'in (Teslis kalkanı) üç dış halkası Hristiyanlığın Baba, Oğul ve Kutsal Ruh Teslisini simgeler. Her biri, üçün bir olduğu Tanrıyı sembolize eden merkezdeki dördüncü çemberle bağlantılıdır.



▲ Küre

Dairenin sembolizmini paylaşan küre genellikle Cenneti ve/veya ruhsal evreni temsil eder. Dante Cenneti merkezinde Dünya'nın olduğu bir evrenden kaynaklanan eşmerkezli bir dizi küre olarak tasvir eder.

► St.Paul Katedrali'nin kubbesi

Küre Cenneti simgeler ve camilerin, Bizans kiliseleriyle bazı Rönesans kiliselerinin kubbe örtülerinde mimari ifadesini bulur. Bu tür yapıların temeli çoğunlukla Dünya temsili bir küp olur.



SARMAL VE HELEZONLAR

Sarmal helezonla yakından ilişkilidir ve hem biçim hem de sembolik anlam bakımından sıklıkla onunla karıştırılır. Bu şekillerin karmaşık anlamları vardır. En önemlisi Dünya'nın dönüşü, rüzgâr ve su girdapları gibi büyük güçlerle özdeşleştirilmeleridir. Çoğu kültürde sarmal dişi biçimi olarak görülür.



▲ Helezon

Bu eski bir enerji (helezonlar haline aktığına inanılırdı) ve yaşam ritmi sembolüdür. Mayalar için kış gündönümü ve yeni bir yıllık döngünün simgesiydi. Polinezyalıların gözünde de ölümsüzlüğü temsil eder.



▲ Toprak Ana bereket sembolü

Taş Devrinden kalma figürler üzerinde görülen helezon öteden beri hem kendisi olarak hem de Ay döngüleri ve sarmal biçimli boynuz gibi diğer bereket sembolleriyle ilişkisi dolayısıyla doğurganlık simgesi olmuştur.



▲ T'ai Chi çemberi

Bu çifte helezon Tao felsefesinin karşılıklı bağımlı olan ve birlikte dengeli bir bütün oluşturan unsurları Yin ile Yang arasındaki ilişkiyi simgeler. Bir yaşam sembolü olarak bu çember zıtların çözümlülüğünü temsil eder.



▲ Helezeni danslar

Dönerek yaptıkları danslarında Semazenler Tanrı bilincine doğru helezoni bir biçimde yükselerek ilerleyen bir yolculuğu canlandırırlar. Bunlar gibi dairesel danslar gezegenlerin hareketinin de yansıtılmasıdır.



▲ Çalkalanan Süt Okyanusu

Bu Hindu mitinde sarmal çelişkilerin ortadan kalkışının simgesidir. Yılan Vasuki Mandara Dağının çevresine sarmallar oluşturarak dolandır. Ardından *deva*larla (tanrılar) *asuralar* (iblisler) ölümsüzlük iksiri yapmak ve diğer mucizeler için yılanı halat olarak kullanıp dağı kendi etrafında döndürürler.



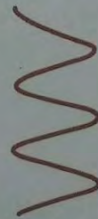
▲ Çifte helezon

T'ai Chi çemberi benzeri bu sembol de doğum ve ölüm (ya da bir inisiyasyonun ardından doğum ve "yeniden doğuş"), erkek ve dişi gibi zıtların karşılıklı bağımlılığını temsil eder.



▲ Üçlü helezon

Kelt *triskeles*i (üçlü helezonu) bazı Hristiyanların Teslis sembolü olarak aldığı eski bir güneş simgesidir. Kimi Neo-paganlar da Üçlü Tanrıça temsili olarak kullanmaktadır.



▲ Sarmal

Bereket simgesi de dahil olmak üzere, büyük ölçüde helezonun sembolik anlamlarını taşır. Çifte sarmal (DNA'nın) insanlığın bilimsel kavrayışının sembolü haline gelmiştir.

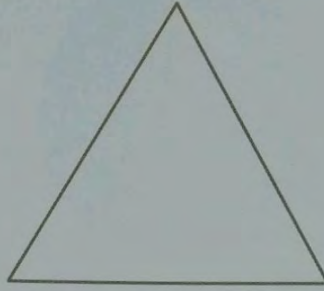
AYRICA BAKINIZ

Aşk ve evlilik, sf. 126-27
Budizm, sf. 164-69
Taoizm ve Şinto, sf. 170-71
Kutsal Kâse, sf. 208-09
Kutsal yerler, sf. 232-33



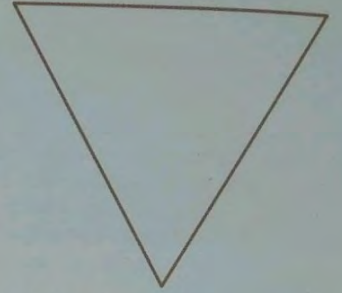
ÜÇGEN VE PİRAMİTLER

Üçgen, başlangıç, orta ve sonu temsil eden üç sayısının sembolik anlamını paylaşır. Eski Mısır'dan Babil'e ve çağdaş Hristiyanlık ve Hindulara pek çok kültürde üçgen tanrıların üçlü kişiliğiyle ilişkilidir. Beden, zihin ve ruh, erkek, kadın ve çocuk gibi diğer üçlüleri de simgeler.



▲ Yukarı bakan eşkenar üçgen

Çoğu eski kültürde erkeklik organı ve ateş elementinin sembolü olmuştur. Hititler için sağlığın, Mayalar için Güneş (ve dolayısıyla bereketin), Pueblo sanatında da kutsal dağın temsiliydi.



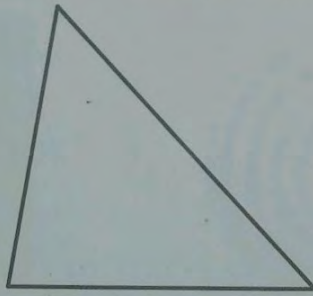
▲ Aşağı bakan eşkenar üçgen

Çoğu geleneksel kültürde kadını simgelerdi. Eski Hindistan, Yunan ve Roma'da kadının (üçgen biçiminde olan) kasık kısmını, aynı zamanda su elementini temsil ederdi.



▲ Dik üçgen

Eşkenar üçgenin tanrısallık ifade ettiği kültürlerde onun yarısı olan dik üçgen insanlığı, bazı hallerde de Dünya'yı temsil eder. Mason sembolizminde sudur.



▲ Çeşitkenar üçgen

Mason sembolizminde iç açılarıyla kenar uzunlukları farklı olan bu üçgen hava elementini simgeler.



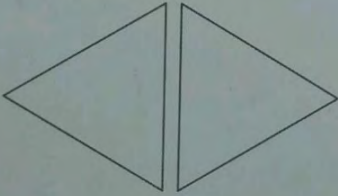
▲ İkizkenar üçgen

İkizkenar üçgenin iki iç açısıyla kenarı eşittir. Mason sembolizminde ateş elementinin simgesidir.



▲ Mason üçgeni

Mason üçgeninin temeli Süreklilik, kenarları da Işık ve Karanlık simgesidir. Üçgenin bütünü ruhsal tekamül ve inanç, Umut ve Yardımseverlik gibi idealleri simgeler.



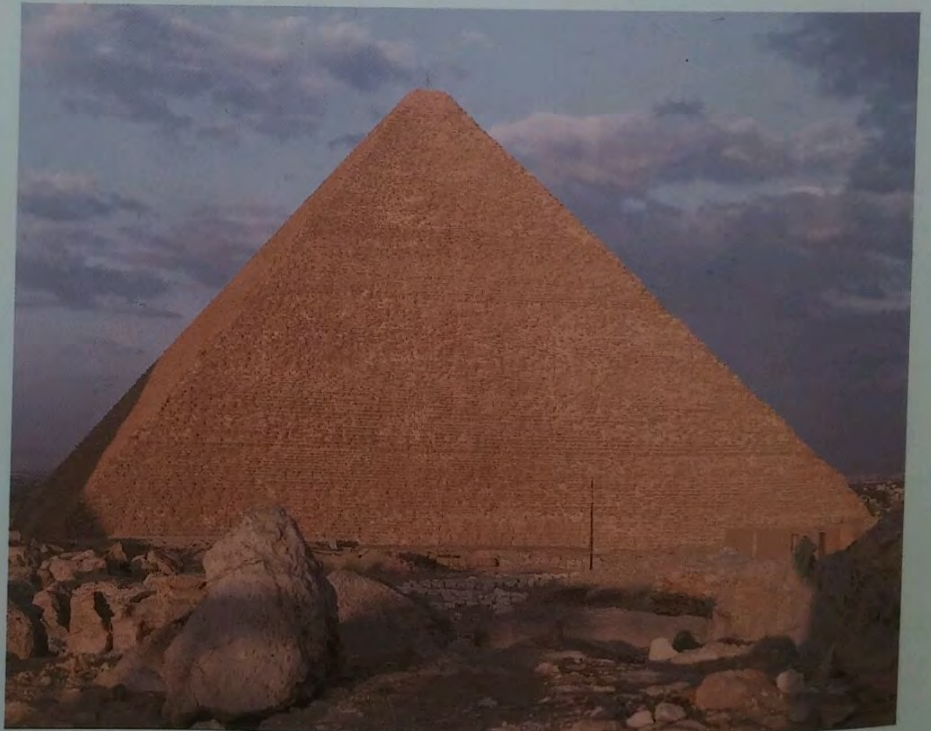
▲ Taban tabana üçgenler

Bazı kültürlerde taban tabana yerleştirilen üçgenler büyüyen ve küçülen Ay'ın sembolüdür.



▲ Uç uca üçgenler

Uç uca yerleştirilen üçgenler erkek ve dişi ve yeryüzü ile gökyüzünün birbirine değişimini temsil eder. Hindistan'da Şiva'nın kum saati biçimli davulu, yaradılış dansını başlatan damaru'nun sembolüdür.



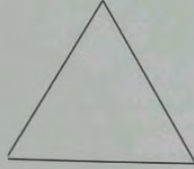
▲ Piramit

Piramidin kare temeli Dünya'yı, tepe noktası da Cenneti simgeler. Mısır firavunlarının mezar odaları olmalarının yanı sıra piramitler diğer birkaç eski kültürün dinsel yerlerinde görülür.

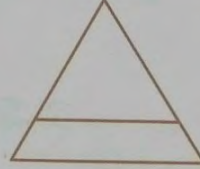


► Üçgenler ve simya

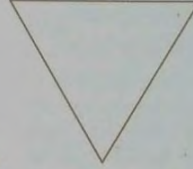
Simyada dört element eşkenar üçgenlerle temsil edilir. Yukarı bakan üçgen ateş; içinde yatay bir çizgiyle yukarı bakan hava (çünkü ateş havada yükselir); aşağı bakan su; aşağı bakan ve çizgisi de toprağı (su toprağı süzülür) simgeler. Dördü heksagramda bir araya getirilir ve çok güçlü bir simya simgesidir.



ATEŞ



HAVA



SU



TOPRAK

KARE VE KÜPLER

Dairenin küreyle ilişkisinde olduğu gibi kare ile küp de aynı fikrin iki ve üç boyutlu ifadeleri olarak büyük ölçüde aynı sembolik anlamları paylaşırlar. Dairenin hareket, üçgenin dinamizm çağrıştırmasına karşılık kare ve küp ara verme ya da kesintinin sembolüdür. Bu da her zaman olumsuz bir özellik değildir, istikrar ve kalıcı kusursuzluk anlamına gelebilir.



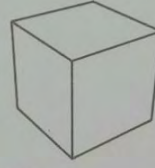
▲ Kare

Çoğu kültürün kozmolojisinde kare Dünya ve dört yönü temsil eder. İslam düşüncesinde dört, etkiye açık insan yüreğidir; ilahi, meleksi, insani ve şeytani.



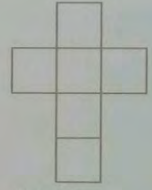
▲ Kare haleler

Bazı Hristiyan resimlerinde başlarında kare biçimli haleler olan figürler görülür. Bu o kişinin resim yapıldığı sırada hayatta ve toprakla -kare toprak anlamına gelir- ilişkili olduğunu gösterir.



▲ Küp

Maddi evrenin sembolüdür, bilgelik, gerçek ve ahlaki sağlamlığı temsil eder. Küp biçimindeki Kâbe İslam'ın sembolü olarak Müslümanların birliği ve Allah'ın teklifinin simgesidir.



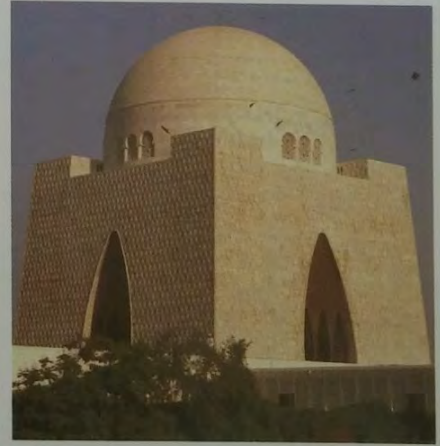
▲ Gizli haç

Küp aynı zamanda kapalı bir Hristiyan sembolüdür. Açılımı Latin haçı ya da çarmıh biçimini verir. Altı eşit kareden oluşan haç çoğu Hristiyan kilisesinin zemin planını oluşturur.



▲ Kapalı avlu

Ortaçağ'dan bu yana kare süreklilik ve istikrar sembolü olmuş ve dini yapıların, şehir, şehir meydanları ve kapalı avluların mimarisinde de ifadesini bulmuştur.



▲ Mimari küp

İslam mimarisinde maddi dünyanın temsili küple ruhani olanı simgeleyen kürenin birleşmesi dörtkenarlı zemini ve kubbeli çatısıyla camilerde ve Müslüman evliyaların türbelerinde görülür.

AYRICA BAKINIZ

Hinduizm, sf. 158-63
Hristiyanlık, sf. 176-79
İslam sf. 180-83
Simya, sf. 210-11
Masonluk, sf. 260-61



YILDIZLAR

Yıldız ışığı cehaletin karanlığında parlayan bilgelik ya da günah karanlığını aydınlatan ahlâk ışığının mecazı olduğundan, yıldızlar genel olarak bilgelik ve ruhsal yol göstericiliğin simgesidir. Çoğu kültürde kaderle sıkı bir ilişkileri vardır. Kendine özgü sembolizmle pek çok da yıldız biçimi vardır.



▲ Gökteki yıldızlar

Çoğu kültürde yıldızlar, onların altında doğmuşları etkisi altına alabilecek mitolojik figürler ya da tanrıları temsil eder. Başka kültürlerde ölmüşlerin simgesidirler. Bazıları için Seher Yıldızı hayat ilkesini simgeler.



▲ Azizler ve yıldızlar

Geleneksel olarak Hristiyan sanatında, çizim, resim ve heykellerinde Aziz Dominic gibi bir dizi aziz bir yıldızla tasvir edilir. Yıldızlı azizler arasında Humbert ile Alcantralı Peter de bulunur.



▲ Pentagram: Beş köşeli yıldız

Yukarı bakan tek köşesiyle pentagram evrensel insanın sembolüdür; köşeleri başı, iki kol ve iki bacağı temsil eder. Ters çevrildiğinde yukarı gelen iki köşesi boynuzları olacak şekilde Şeytani simgeler.



▲ Heksagram: Altı köşeli yıldız

Heksagram iç içe geçmiş iki eşkenar üçgenden oluşur. Bu şekilde de Hinduizm'de erkek ve dişinin bir araya gelişini, simyada da dört elementin birleşimini temsil eder. Davud Yıldızı olarak Yahudiliğin simgesidir.



▲ Heptagram: Yedi köşeli yıldız

Yedi köşeli yıldız yedi sayısının sembolik anlamını paylaşır. Paganlar için büyü bir semboldür. Hristiyanlarda yaradılışın yedi gününü, Budizm'de de aydınlanmanın yedi aşamasını simgeler.



▲ Lakşmi yıldızı

Hinduizm'de sekiz köşeli yıldız *aştalaşmi*'yi, bolluk (sağlık, bilgi, güç ve refah açısından) tanrıçası Lakşmi'nin sekiz halini temsil eden sekiz tanrıçayı simgeler.



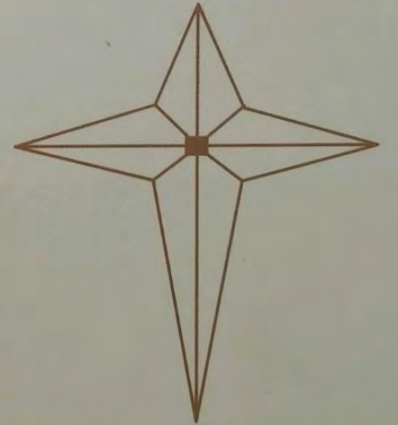
▲ Britanya İmparatorluk Nişanı yıldızı

Her İngiliz şövalyelik nişanında üyelerinin rütbesini gösterir bir yıldız vardır. Örnekte Britanya İmparatorluğu Üstün Şeref Rütbesinin Şövalye (KBE) ya da Dam (DBE) Kumandan nişanının yıldızı görülüyor.



▲ Onay yıldızı

Yıldız öteden beri bir seçkinlik sembolü olmuştur. Otel ve restoran endüstrisinde birden üçe yıldız verme ("çok iyi", "mükemmel" ve "fevkalade") 1900'lerden itibaren Michelin Rehberleriyle başlamıştır.



▲ Beytullahim yıldızı

Bu dört köşeli yıldız İsa'nın doğumunu simgeler, İncil'deki doğuş hikâyesini anımsatır; yıldızlar üç bilgeye yeni doğmuş İsa'ya ibadet etmek üzere Beytullahim yolunu gösterir.



HAÇLAR

Günümüz dünyasında en çok Hristiyanlık sembolü olarak tanınsa da haç Hristiyanlıktan çok öncelerde vardır. Daire içindeki haç Neolitik dönemde yaşayanlar için Güneşin simgesiydi. Daha sonra Aztekler ve Eski Mısır'da kutsal sayıldı. Genel olarak haçlar büyük ölçüde kare, küp ve dört sayısının sembolik anlamını paylaşır.



▲ Temel ya da Yunan haçı

Batı düşüncesinde kolları eşit uzunlukta haç dört elementi temsil ederdi, Doğu'daysa dört rüzgâr ve ana yönleri. Benzeri biçimiyle *visra vajra* Buda'nın öğretilerinin gücünü simgeler.



▲ Sıcak haç çöreği

Haçın çarmıh sembolü olduğu söylenir. Geleneksel olarak Hristiyanlar Paskalya'dan önceki Cuma haç işaretli çörekler yer. Bu çörekleri pagan Saksonlar da ismini Paskalya'ya (ing. Easter) vermiş olan tanrıça Eostre onuruna yerlerdi.



▲ Malta haçı

Çoğu madalya Malta haçı biçimindedir. Bunlar arasında İngiltere'nin en yüksek askeri şeref nişanı olan Victoria Haçı da (yukarıda) vardır. Malta haçı Haçlılardan beri cesaret ve Hristiyan erdemlerinin sembolü olmuştur.



▲ Güneş haçı

Teker haç olarak da bilinen bu kadim sembol tarih öncesinde dünyanın her yerinde görülmüştür. Güneş'in geri gelişini ve mevsim döngülerini simgeler. Zaman içinde çemberi ortadan kalkan "tekerden" geriye temel haç kalmıştır.



▲ Ankha

Yaşamı simgeleyen (olasılıkla Osiris'in *tau* haçıyla İsis'in ovalinden oluşan) bir Eski Mısır hiyeroglifidir. Daha sonra Kıpti Hristiyanlarca *crux* ansate (kulplu haç) olarak benimsenmiştir.



▲ Tau haçı

Adını Yunan harfi t'den alan bu haç kurtuluş sembolüdür. Kıyıda canı bağışlanacak olan Yahudileri işaretlemekte kullanılmıştır. Roma tanrısı Mithras, Yunan tanrısı Attis ve Mısırlı Aziz Anthony'nin de sembolüdür.



▲ Latin haçı

Latin haçı Hristiyanlığın sembolü haline gelmiştir. Ancak Hristiyanlıktan çok öncelere ait buluntularda da görülür ve Hristiyanlar tarafından da 3.yy.a dek yaygın olarak benimsenmemiştir.



▲ Svastika

Gamalı haç ya da gammadion olarak da bilinen Svastika Güneşi, ana yönleri, dört rüzgârı, şimşegi, Thor'un çekicini, Buda'yı ve kötü ünlüyle Nazi partisini simgelemiştir.

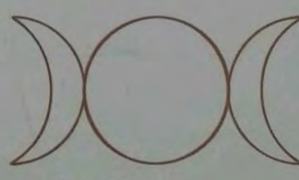
HİLAL VE ÇOKGENLER

Haçın yalnızca Hristiyanların sembolü olmadığı gibi hilal de yalnızca İslam'ın simgesi değildir. Roma tanrıçası Diana'nın, genel olarak dişinin ve paradoksal olarak hem bekâret hem de doğumun sembolü de olmuştur. Astronomi ve astrolojide Ay'ın gerçeğe uygun temsilidir, simyada da Ay ile ilişkilendirilen gümüşün sembolüdür.



▲ Hilal

Bir güç sembolü olarak hilalin tarihi Babil ve Sümer dönemlerine uzanır. İran ve Osmanlı İmparatorluğu'nda kullanılmış, Müslüman ülkelerde benimsenmiş, daha sonraları da İslam'la özdeşleşmiştir.



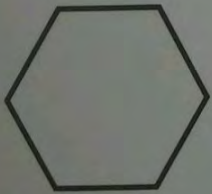
▲ Üçlü tanrıça

Birçok eski mitte Üçlü Tanrıça ya da üç yönlü bir tanrıça tasvirine rastlanır. Bu tür Üçlü Tanrıça sembolleri arasında yukarıdaki örnek de bulunur; büyüyen ay, dolunay, küçülen ay.



▲ İç içe geçmiş hilaller

Üçlü Tanrıça için kullanılan sembollerden biri de iç içe geçmiş hilallerden oluşur. 16. yy Fransız saray fahişesi Poitiers'li Diane'in amblemi de buydu.



▲ Heksagon

Hristiyanlıkta altıgen ölüm simgeler. İslam'daysa Cennet ya da maddenin altı konumuyla (yukarı, aşağı, ön, arka, sol ve sağ) hareketin altı yönünün (yukarı, aşağı, ileri, geri, sol ve sağ) simgesidir.



▲ Oktagon

Hristiyan Aziz Ambrose sembolizminde sekizgen, altıgenin (solda) karşılığıdır ve dirilişi temsil eder. Vaftiz kurnalarının çoğunlukla ebedi hayat simgesi sekiz sütunu vardır, altıgen bir havuz da günahın ölümünü temsil eder.



▲ Mandorla

Badem biçimli bu sembol kimi zaman Hristiyan sanatında İsa'nın ve daha ender olarak Meryem'in başını çevreleyen haleden görülür. Mandorla uhrevi ve dünyevi alemlerin etkileşimini simgeler.

AYRICA BAKINIZ

Gece göğü, sf. 20-23
Mısır tanrıları, sf. 138-39
Hinduizm, sf. 158-63
Budizm, sf. 164-69
Yahudilik, sf. 172-73
Hristiyanlık, sf. 176-79
Simya, sf. 210-11



DESENLER

Çoğu desen evrensel bir semboldür. Metal paralardan yapılara herhangi bir yerde rastlanabilecek böyle desenler çoğunlukla dış olgulardan ziyade insanın iç halini simgeler. Sözgelimi yantra ve mandalalar

iç huzur arayışını temsil eder. Ortaçağ'da labirentler, üzerindeki engeller ve yapılması gereken ahlâki seçimlerle Tanrıya giden doğru yolun aranışını simgelerdi.

LABİRENTLER

Labirentler yalnızca birinin merkeze ulaştığı çok yollu ve her zaman merkeze ulaşan tek bir yollu olarak ikiye ayrılır. Eski labirentler kötü ruhlarla kurulmuş sembolik tuzaklarken Ortaçağ'da yapılanlar sembolik bir hac yolculuğu temsiliydi.



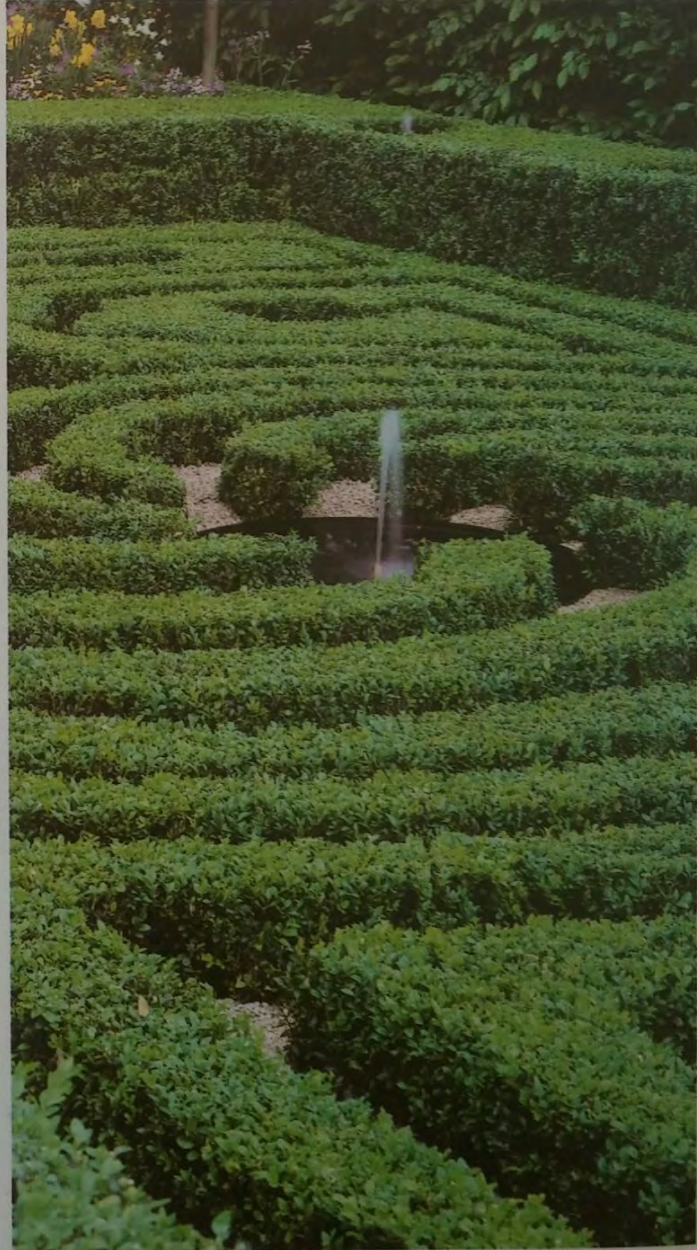
▲ Ortaçağ labirenti
Labirentlerin Ortaçağ'da kusursuzluğa ulaştığı düşünülür. Bu labirentlerin tasarımı eşmerkezli dairelere dayanır.



▲ Knossos labirenti
İ. Ö. 3. yüzyıldan bu gümüş sikkede Kreta'daki Knossos labirenti görülüyor; efsaneye göre yarı insan-yarı boğa Minotaur bu labirentte tutsaktı.



▲ Kreta labirenti
Bilinen en eski labirent desenlerinden birini Kreta sikkelerinin nispeten basit çiziminde görüyoruz. Başlangıcı hac biçiminde olan bir sarmaldan oluşuyor.



▲ Dekoratif labirent
Günümüzde labirentlerin dinsel anlamı büyük ölçüde ortadan kalktı. Fotoğraftaki gibi örnekleri artık çoğunlukla ya eğlence amaçlı ya da bahçecilik sanatının ürünleri.



YANTRA VE MANDALALAR

Yantra, evren ve onun ilahi güçlerini simgeleyen ve meditasyonda kullanılan bir Hindu ya da Budist grafiğidir. Mandala ise en basit anlatımıyla o da evreni temsil eden dairesel bir yantradır. Merkezinde çoğu zaman kutsal bir yer sembolü olan bir kare bulunur. Batı'daki karşılıkları, Amerika yerlilerinin düş kapını olarak bilinen geleneksel çemberlerden oluşan mandalalar olarak yorumlanabilir.



▲ Tibet mandalası

Bu mandalanın merkezinde bir saraydaki Budist tanrısal varlıkları yer alıyor. Tibetli keşişler bazen renkli kumlardan şifa mandalaları yaparlar.



◀ Gül pencere

Gül pencereler mandala ile aynı amaca hizmet etmek üzere, tefekkür ve meditasyon için tasarlanmış olabilir. Renkli kısımlarının merkezdeki kurtuluşa götüren yollar olduğu söylenir.

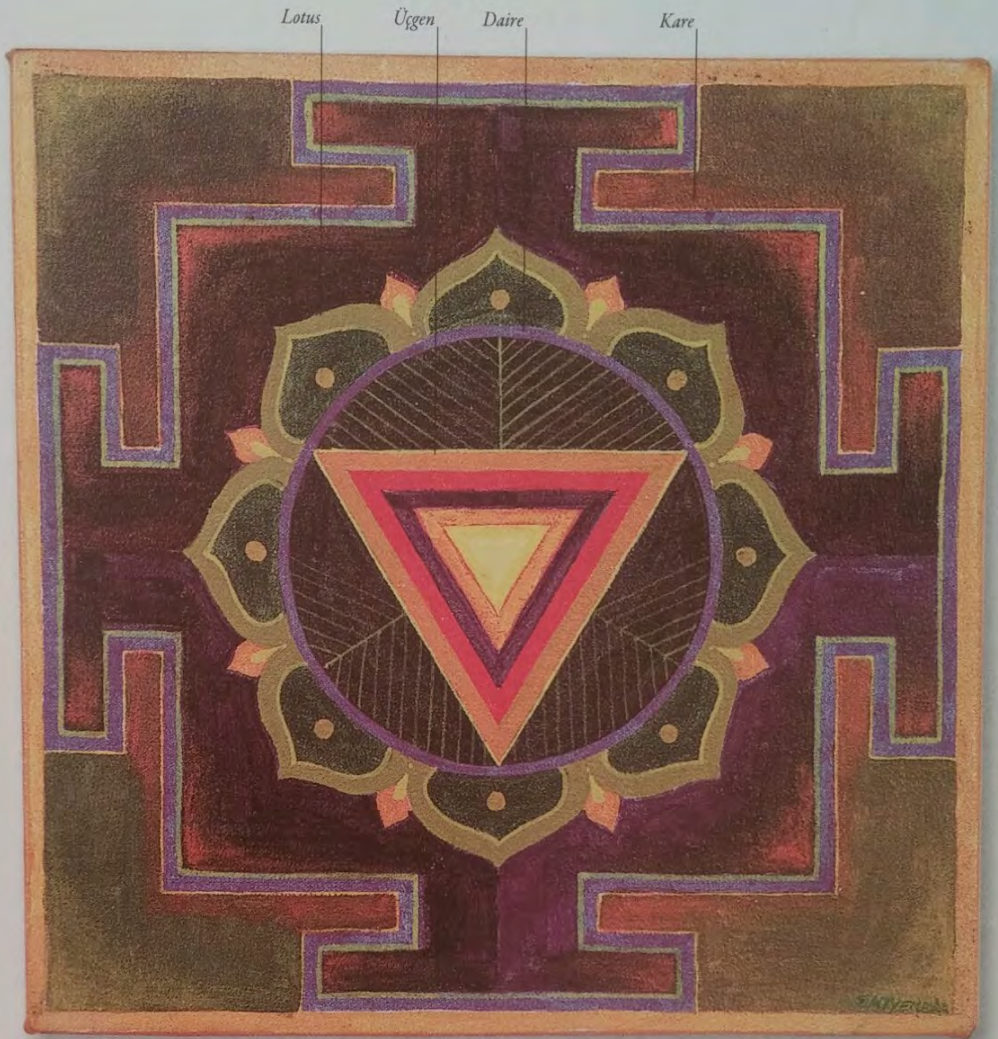
► Doğadaki mandala
Mandalanın temel deseni doğada sıklıkla görülür. Günebakan çiçeğinin çekirdeklerinden oluşan spiraller, ağaç gövdesindeki halkalar, kar tanesi, merkezinde çekirdeğiyle hücre; bütün bunlar mandalanın sembolik evren temsiliinin yansımalarıdır.



GÜNEBAKAN TOHURLARI



AĞAÇ HALKALARI



▲ Yantra

Yantranın temel unsurları üçgenler (kozmetik enerji), lotus yaprakları (açılan bilinçdişi) ve ana yönlerde kapıları bir karedir (Dünya).



◀ Düş kapını

Amerika yerlilerinin düş kapını geleneksel olarak yatağın üzerine asılırdı ki kötü rüyaları uyuyana erişmeden tutsun. Bu obje evrenin bilinçaltıyla ilişkisini simgeleyen bir mandala sayılır.

AYRICA BAKINIZ

Efsane yaratıkları, sf. 74-77
Çiçekler, sf. 82-85
Lotus, sf. 86-87
Dinsel mimari, sf. 228-31





TİBET MANDALASI

"Mandala" sözcüğü klasik Hint dili Sanskrit'ten gelir. Anlamı "daire" ya da "tamamlanmışlık"tır. Desenin daire içindeki motifi bütünlük ve kozmos anlamına gelir. Mandalalar meditasyona yardımcı spiritüel bir araç olduğundan iç içe geçmiş geometrik biçimlerin düşünceleri yönlendirmesi beklenir.



1. İç çember

İç kısmı çoğu mandalaların başlangıç noktasını oluşturur. Evren enerjisinin odak ve ona bakarak meditasyonunun çekildiği merkezdir. Burada tanrılar Hava'ya ile Nara'nın kucakladığı. Birlikte mutluak dolu bir ahenk içinde bu varlıklar kimlikle birleştiğinde doğan aydınlanma haline temsil ediyorlar. Bunun varlıkların egozı olduğu daire Bu'ist düşüncelerin somutlaşmış hali olan bu iki tanrıyı her biri bir ana yitirü simgeleyen ve diğ'ini adıyla bilinen sekiz diğ'ir kupa'atmış.

2. Kare

Çemberin dört kapa'sıyla bir kare çevreliyor. Dört diğ'irlecelelin, pe'kat dolu nezaketin, merhamet, yakınlık ve denliğin temsili.

3. Eşmerkezli daireler

Tekrarlayan bir motif olan eşmerkezli daireler Evrenin enerji alanları ve atmosferik alanları g'ibi kozmos yönlerini temsil ediyor. İçinden dışarıya

daireler yenden doğuş sembolü lotus yapraklarından, çiçeklerin meditasyona çekildiği yerleri temsil eden ve h'ugu uyandırın sekiz mezar'atları aydınlatmayı temsil eden bir elmas ya da vajra halkasından ve iç diğ'irler için duran insan bekleyen dönüştürme sürecini simgeleyen diğ'ir bir alev çemberinden oluşuyor.

4. Dairenin dışındaki figürler

Dairenin dışındaki figürler birer koruyucu.

5. Renkler

Kullanılan renkler Buta'nın farklı yönlerini temsil etmekte. Beyaz se'f'ığın, mavi diğ'ir'atının, en'g'ir'atın, kırmızı da se'f'ıklığı ve merhametini simgeleyir.

SAYILAR

Eski kültürler rastlantıya inanmaz, bundan dolayı nesneler ya da olayların belirli bir sayısı büyük önem taşırdı. Böylece sayma yolu olarak ortaya çıkan sayılar güçlü bir sembolizm edindi. Niceliklerin ifade

edilmesinin yanı sıra kendilerine özgü nitelikler kazandı, hatta kozmik güçlerle donandılar. Bu güçlerin incelenmesine Plato'nun "bilginin en üst düzeyi" dediği nümeroloji adı verilir.

1 Bir İlk Nedeni, başlangıç ya da yaradılış simgeleri. Tek tanrılı dinlerde Yaratıcı Tanrıyı temsil eder. İslam literatüründe en açık biçimini alır ve kesin bir şekilde Allah Bir anlamını taşır. Türümöze özgü benzersiz ayakta duruşla insanlığın da simgesidir. Tek boynuzlu atın boynuzu bir güç ve arılık sembolüdür; mitolojik bir Yunan devî olan Kiklop'un tek gözü akıldışının akıl üzerindeki gücünü simgeler. Çağdaş Batı kültüründe "bir numara" olmak en iyi olmaktır.

2 Pitagoras'a göre iki çeşitliliği temsil eder ve düzensizlik ile kötülük potansiyeli taşır. Bu nedenle ikinci ayın ikinci günü kötü sayılır ve ölümler alemi tanrısı Pluto'ya ithaf edilir. Ama iki, Yin ve Yang'ın bir olmuş zıtlıkların tamliğini simgelediği Taoizm gibi felsefelerde düzen ve dengenin de sembolüdür. İyi şeylerin çiftler geldiği düşüncesiyle Çin kültüründe uğurlu bir sayıdır.



ARMA DESENİ FLEUR DE LYS'İN (SÜSEN) TANRI, YARADILIŞ VE KRALİYET SİMGESİ ÜÇ YAPRAĞI

3 Çoğu dinde üç kutsal sayıdır. Eski Mısırlıların güçlü bir tanrılar üçlüsü vardı (İsis, Osiris ve Horus). Eski Yunanlılarla Romalıların da öyle (Jüpiter/Zeus, Neptün/Poseidon ve Pluto/Hades). Jüpiter'in alameti üç çatalı yıldırım, Neptün'ünki üç dişli çatal (trident), Pluto'nunki de üç başlı köpektir. Hindular Trimurti ("üç biçim") adlı bir üçlüye tapar; Yaratıcı Brahma, Koruyucu Vişnu ve Yıkıcı Şiva. Hristiyanlar Baba, Oğul ve Kutsal Ruh Teslisine inanır. İslam'da üç, ruhu simgeler. Pitagoras için üç, birlik (bir) ile çeşitliliğin (iki) toplamı olarak kusursuz ahengin sembolüdür.

4 Bütünlük ve evrensellik sembolü dört çoğunlukla kare ve haçla temsil edilir (4 rakamı değişime uğramış haçtır). Kare gibi dört de istikrarı simgeler. Pitagoras'a göre ilk kare sayı olmasından ötürü kusursuzluk sembolüdür. "Ölüm" sözcüğüyle eşsesli (homonim) olduğundan Japonya ve Çin'in bazı yerlerinde tabudur. Amerika yerlileri için organizasyonu temsil eder; uzay dört bölgeye, zaman dört birime (gündüz, gece, ay ve yıl), insan ömrü de dört çağa (çocukluk, gençlik, olgunluk, yaşlılık) bölünür.

5 Beş, başı ve bacakları, kollarıyla beş köşeli yıldız pentagramla temsil edilen insanın simgesidir. Mayalar için kutsal bir sayıydı; tohumu atıldıktan beş gün sonra çıkan mısırla mısır tanrısını, Azteklere göre de tamlik ve bilincin uyanışını simgelerdi. Beş şartın, namaz vakitlerinin, Haccın gerekleri ve diğer dini veçhelerin sayısı olduğundan İslam'da da büyük önem taşır.

6 Altı köşeli yıldız Heksagram gibi altı da uyum ve kusursuz denge sembolüdür. Çin'de Cenneti simgeler. Hristiyanlar için Tanrının dünyayı altı günden yaratmış olmasından ötürü tamlığı temsil eder. Mayalar için altı ölüm anlamına gelen uğursuz bir sayıydı. Çağdaş Batı kültüründe altı, zar üzerindeki en yüksek sayı olarak şans sembolüdür.



BİR PUSULA ÜZERİNDE DÖRT ANA YÖN



GÖKKUŞAĞININ YEDİ RENGİ

7 Tanrısallık (üç) ile maddi Dünyanın (dört) birleşmesi olduğundan yedi çoğu kültürde tamlığı simgeler. Hindu, Müslüman ve Yahudi-Hristiyan kutsal metinlerinde altılı bir gruba yedinci bir nitelik tamamlanmışlık ve kusursuzluk getirir; bu sayı bütün bu kültürlerde uğurludur. Yedi kolu yaratılışın günleriyle gök cisimlerini temsil eden kutsal şamdan menora Yahudiliğin sembollerinden biridir. Eski Mısır'da yedi ebedi hayatı, Amerikan yerlileri içinse Hayatın Rüyasını simgeler.



KELT MİTOLOJİSİNDE YEDİ BAKİRE SEMBOLÜ YEDİ AK TAŞ

8 Doğu düşüncesinde sekiz uğurlu sayıdır. Budistler için dharmacakra ya da Yasa Çarkının sekiz kolu aydınlanmaya giden sekiz aşamalı yolu simgeler. Çin'de "başarı" ile aynı sesi verdiğinden ve klasik *I Ching* kehanetindeki Yol'un sekiz yönü denilen sekiz trigram ile sekiz ölümsüz Çin tanrısını çağrıştırdığından uğurlu sayılır. Sekiz Japon Şinto'da da tekrarlayan bir sayıdır.

9 Üç tane üçün toplamı olan dokuz, ebediyet, tamlik ve gerçekleştirme simgesi için gücünü katlar. Kulağa "uzun ömürlü" sözcüğü gibi geldiği Çin'de uğurlu sayılırken "acı" ile ses benzerliğinin olduğu Japonya'da uğursuzdur. Aztekler gece tanrılarını simgeleyen bu sayıyı uğursuz bulurken Mayalar uğurlu bilmıştır. Birçok kültürde dokuz köşeli yıldız dokuz tanrının, Yahudilikte ise zekâ ve hakikatin sembolüdür.

10 İnsanın el parmaklarının sayısı olan 10 çoğu sayı sisteminin de temelidir ve sıfırdan dokuz kadarki sayıların ardından birliğin dönüşünü simgeler. Bu nedenle (ve ilk dört sayının toplamı olduğundan) Pitagoras 10'un evrensel yaradılışı simgeleyen kutsal bir sayı olduğunu düşünmüştür. Çin'de beşin (tamliğin temsili) katı olarak ikilik sembolüdür.



KLASİK MİTOLOJİDE ON YIL TAMAMLANAN BİR DÖNGÜNÜN SEMBOLÜDÜR: BURADA ODYSSEUS ON YIL DOLANDIKTAN SONRA EVE DÖNÜYOR

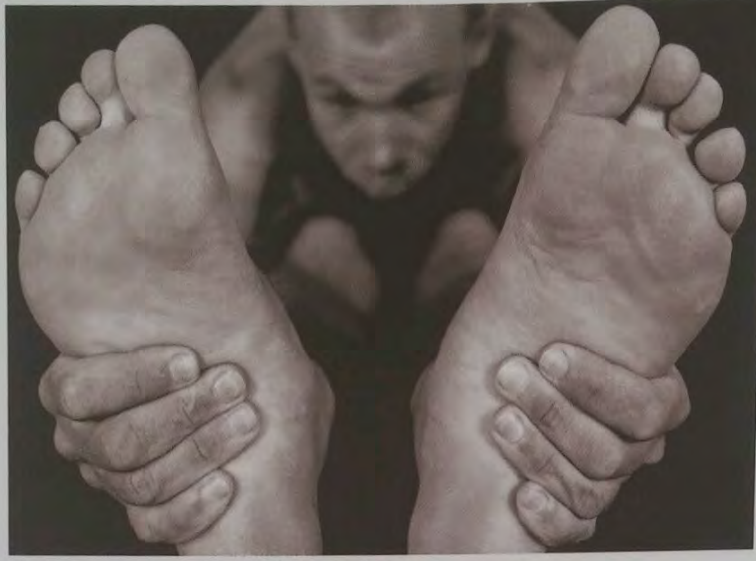
11 Amerikan yerlilerinin "dünya sayımında" 11 yıldızları ve onlara yolculuk mecazı dolayısıyla da değişmiş bilinç hallerini temsil eder. Çoğu Afrika geleneğinde 11 kutsal sayılır ve spermin yumurtaya 11 günde ulaştığına inanıldığından doğurganlığı simgeler. Başka kültürlerde tamlik sembolü 10'u çoğalttığından aşırılık ve dengesizlik sembolüdür. Bu nedenle Aziz Augustin "11 sayısı günah alametidir" demiştir.

12 Tanrısallık (üç) ile maddi Dünyanın (dört) çarpımı olan 12 hem ruhsal hem de dünyevi düzeni simgeler. Amerika yerlilerinin "dünya sayımında" 12, on iki gezegenle on iki rüzgârı temsil eder. 12 İncil açısından da önemlidir; İsrail kabilelerinin, İsa'nın havarilerinin, Yaşam Ağacının meyveleriyle Kudüs'ün kapılarının sayısıdır.

AYRICA BAKINIZ

Mısır tanrıları, sf. 138-39
Yunan ve Roma tanrıları, sf. 140-41
Hinduizm, sf. 158-63
Taoizm ve Şintoizm, sf. 170-71
Nümeroloji, sf. 206-07





YİRMİ EL VE AYAK PARMAĞIYLA BÜTÜN İNSANI SEMBOLLER

13 Çoğu kültürde uğursuz sayılır. İsa'nın Son Akşam Yemeğindeki biri ona ihanet eden 13 kişiyle bağlantılıdır. Yahudi erkek çocukları için 13, Bar Mitzvah ya da "emirlerin geçerli olduğu kişi" haline geldikleri sorumluluk çağının sembolüdür.

20 Gelişmiş dünyada 20'ye 20, göz testini 20 fitten okuyabilen kişinin ifadesi olması dolayısıyla kusursuz görüş anlamına gelir. Çoğu Orta ve Güney Amerika kültüründe 20, el ve ayak parmaklarının toplamı bir birim oluşturan insanın sembolüdür.



YİRMİ BİR "KAPININ ANAHTARI"

21 Öteden beri bir kusursuzluk simgesi (yedi kere üç) olan 21 Batı'da sorumluluk ve yetişkinliğin de sembolüdür; sembolik "kapının anahtarı", rüştünü ispat bu yaşla gelir. Çoğu ülkede insanlar 21 yaşından önce oy kullanma hakkına sahip değildir (yaş sınırı genelde 18'e çekilmiş olmakla birlikte).

40 Kutsal metinlerde sıkça tekrarlayan 40 bekleme ve cezalandırmayı simgeler. 40 gün 40 gece boyunca Musa Sina Dağında kalmış, Eliyahu kuzgunlarca beslenmiş, Tufan yağmurları yağmış ve İsa çekildiği inzivada oruç tutmuştur. "Karantina" sözcüğü de bu süreden gelir.

60 Eski Babil'iler matematik ve astronomik hesaplamalarında 60'ı temel alıyorlardı. Bu sistem günümüzde açığı ve zaman bölümlerinde kullanılmaya devam etmektedir: Dairenin 360 derecesi, saatin 60 dakikası ve dakikanın 60 saniyesi.

Ø SIFIR

Arapça *sifr*, den gelen sıfır "boş" demektir. Nispeten yakın tarihli bir buluştur. Binlerce yıl boyunca matematikçiler belirli bir basamakta sayı olmadığında boşluk bırakırlardı. Derken 876 civarı Hindistan'da 0 sembolü boşluğu ifade etmede kullanılmaya başladı. Sayı sıfatı tartışmalıydı, çünkü toplama ya da çıkarmalarda sonucu değiştirmiyordu ama bir sayının ardından geldiğinde onu 10'a katlıyordu. Sıfır kendi başına gücü olmayan kişiyi simgeler. Maya kültüründe, negatif ve pozitif sayılar arasındaki konumunu anımsatırcasına, mısır tanrısının kurban edilişiyle yeniden doğuşu arasında geçen anı simgelerdi.



666, CANAVARIN SAYISIDIR (BU ORTAÇAĞ DUVAR HALISINDA SOLDAN İKİNCİ)

50 Çağdaş bir deyimde 50 hakkaniyet ya da eşitlik (50-50) ya da çift anlamlılık (50-50 karar) ifade eder. ABD'de 50, 50. eyalet olan Hawaii'nin sembolüdür. Evlilik gibi olayların 50. yıldönümü "altın" olarak kutlanır.

70 Yedi ile 10'un çarpımı olan 70 bir ölçüye kadar kusursuzluğu simgeler; 10 tane yedinin toplamı olmasından ötürü çifte kusursuzluktur. İncil'de 70 tamamlanmışlıktır; örneğin altmış yıl artı on, tam bir insan ömrü döngüsüdür.

666 İncil'in Vahiy Kitabında "altı yüz altmış altı" olarak geçen canavardan ötürü Hristiyanlar için 666 kötülüğün sembolüdür. Birçok âlim bunu sayının İmparator Nero'nun adının sayısal bir şifresinden türemesine, dolayısıyla devletin sahte tanrılaştırılmasını simgelemesine bağlar. Bu da ilk Hristiyanların Roma yönetiminde zulüm gördüğü ve düşmanlarını ancak şifreli bir şekilde adlandırabildiği döneme dayanabilir. 666'nın sembolizmine ve başka bir ismin şifresi olup olmadığına ilişkin daha pek çok teori vardır, yine de Batı dünyasında çoğunlukla Deccal sembolü sayılır.



SAYI SİSTEMLERİ

Eski Babil, Mısır ve Roma rakamlarının hepsi bir sayıyı göstermek için gereksinilen parmakları temsil eder. (Roma rakamı V, bütün parmakları ve açılan başparmağıyla bir eli temsil eder; X iki V'tir.) Daha sonraları semboller konum işaret eden bir gösterim sisteminde kullanıldı; buna göre

rakamın konumu onun değerini gösterir. Örneğin 777'de 7 rakamı 700 ve 70'i de temsil eder. Braille sisteminde sayılar, bir harfin önüne konulan sayı işaretiyle elde edilir (örnek olarak sayı işareti + "a" = 1). Mors sayılarıysa görsel ya da işitsel işaretlerin kombinezonudur.

Babil	Mısır	Yunan	Roma	Eski Çin	Maya	Hint	Arap	Modern Arap
		Aa	I	一				1
		Bβ	II	二				2
		Γγ	III	三				3
		Δδ	IV	四				4
		Eε	V	五				5
		Ϛ	VI	六				6
		Zζ	VII	七				7
		Hη	VIII	八				8
		Θθ	IX	九				9
		Ιι	X	十				10

BRAILLE SAYILARI

MORS SAYILARI

AYRICA BAKINIZ

İnisiyasyon törenleri, sf. 124-25
Aşk ve evlilik, sf. 126-27
Yahudilik sf. 172-73
Hristiyanlık, sf. 176-79





YEDİ ÖLÜMCÜL GÜNAH

15 ve 16. yüzyıllara toplumsal kargaşaların gölgesi düştü. Ressam Hieronymus Bosch (yaklaşık 1450-1516) zamanının kaygısını yansıtan olağanüstü bir sanat ortaya koydu. Eserinde, merkezinde kurtarıcı İsa ile bir çember etrafında düzenlediği yedi ölümcül günahı tasvir etti.



- 1. Superbia (Gurur, kendini beğenmişlik)**
Gurur, aynaya kendisini bakan bir kadını gösteriyor. Kadın, aynayı tutan iblisin gölgesinde.
- 2. Ira (Öfke, yitcilik)**
İra bir sokak kavgasında katipin iki sarhoz köylüyle tartışıyor.
- 3. Invidia (Kıskançlık, haset)**
Bu sahnedeki karı-koca, güclerini birbirlerine dikip engelleme çabalarıyla yerküreyi kemikleri görmeyen gelen ağızda iki köpek kavgasıyla gösteriyor.
- 4. Avaritia (Açgözlülük, para hırsı)**
Avaritia, yakutları para almakla hazine de para yediren zengin bir adam.
- 5. Gula (Oburluk)**
Oburluk bir şölen yemeği veren insanlarla gösteriliyor. Yiyecekleri bir rahibe sunuyor. Önlük tıra bosa verirken bir çocuk da altına etmekte.
- 6. Acedia (Tembellik, melankoli)**
Burada Acedia kintorey jamee süren gülmeyi, derin çıkıcılık bir adam, olasılıkta tembel bir rahibi uyandırmaya çalışan kadın rahibesiyle resmediliyor.
- 7. Luxuria (Şehvet düşkünlüğü)**
Bu bölümde iki aşık çift konuşurken görülüyor, yerde de tutku sembolü müzik aletleri görülüyor.
- 8. Sotia (Dört şey)**
Hocanın köşesinde hepimizin en sonunda yitip gittiğini "Son Dört Şey" ver alıyor. Saat yönünde saat başlatarak bunlar ölüm, kıyamet günü, Cennet ve Cehennem.
- 9. Çember**
Taremin gözünü simgelediği söylenen geniş çemberin merkezinde mezarından kalkın İsa'nın görüldüğü "gübeleği" var. Altındaki latine yazıda "Ölümün ağız, Tareni lütfi" yazık ve hiçbir günahın gücünü kaybetmeyeceğini itina ediyor.

Hieronymus Bosch, Yedi Ölümcül Günah, 1485.

RESİM YAZISI

Çoğu yazılı dil resim yazısından doğmuştur. Resim yazının çizimden farkı, piktogram ya da piktograf olarak bilinen bir dizi standart sembol kullanımudur. Nesnelerin olduğu gibi temsili olan piktogramlar nesne ve fikirleri anlatan sözcüklerin resimsi olmaktan çok

sembolik tasvirleri olan logogramlara (kelime ifade eden işaret) dönüşmüştür. Bunu heceleri temsil eden sembol sistemlerinden oluşma hece yazısı izlemiş, en sonunda da alfabeler gelmiştir.

ÇİVİ YAZISI

İ.Ö. 3500-650

Mısır hiyeroglifleriyle birlikte çivi yazısı en eski yazı biçimlerinden biridir.

İ.Ö. 4. binde Mezopotamya'da (günümüzün Irak ve batı İran'ı) geliştirildi ve Sümerler, Asurlular, Babilliler ve Hititler tarafından kullanıldı.

Yazı, yaş kile ucu sivriltilmiş kamışla işlenen çivi biçimli formlardan oluşuyordu.

İsmi de bu biçiminden gelmiştir.



GÜNEŞ



DAĞ



TANRI



TAHİL



ÖKÜZ



BALIK



▲ Çivi Yazısı Tableti

Bu kil tablet İ.Ö. 3.binden kalmış. Daha sonraları çivi yazısı salt resimsi bir sistemden seslerin temsil edildiği bir yazıya doğru evrildi. Çivi yazısı ilk 1802'de Alman dilbilimci Georg Friedrich Grotefend tarafından çözüldü.

ÇİVİ YAZISI TABLETİ

Mısır hiyeroglifleri (Yunanca *hieros* (holy) -kutsal- ve *gluphe* -oyma- sözcüklerinden gelir) İ.Ö. dördüncü binde ortaya çıktı. Yazı piktogramlar (olduğu gibi tasvir) ile fonogramların (sesleri temsil eden semboller) bir karışımından oluşuyordu. 1819'da Rosetta Taşının üzerindeki metinle çözüldü. Taş İ.Ö.196 civarında üç grup yazıda oyularak işlenmişti; hieroglifik, demotik (Mısır'ın o dönemdeki kamu yazısı) ve Yunanca.

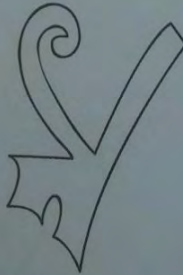
► Mezar taşı, İ.Ö.2250
İki ana figür arasındaki yazılar, bir kralın cenaze sunularını tasvir eden sağdaki dört satırın anlamına ışık tutuyor.



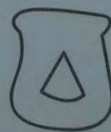
HORUS'UN GÖZÜ



BAYKUŞ



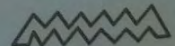
TAÇ



KAVANÖZ



KARTAL

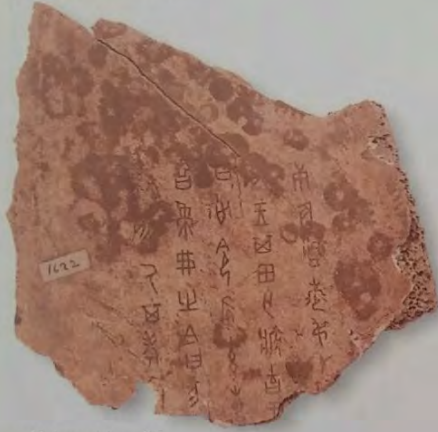


SU



ESKİ ÇİN

İ.Ö. yaklaşık 1500'e tarihlenen Çin yazısı hâlâ kullanılmakta olan en eski yazı sistemidir. Piktogramlardan bir piktogram ve logogram (tüm sözcüğü temsil eden semboller) karışımına doğru evrilmiştir. Çağdaş sistemde eski semboller yeni bileşik sözcükler oluşturacak şekilde bir araya getirilmektedir. Örneğin "uçak" sözcüğü için "uçmak" ve "makine" sembolleri birlikte kullanılır.



▲ Kehanet kemiği

Çin yazısının en eski örnekleri öküzlerin kürek kemiğiyle kaplumbağa kabuklarına oyulmuştur. "Kehanet kemiği" adı verilen kemikler ısıtıldığında oluşan çatlaklar, ilahi vukuf olarak yorumlanır ve kayda geçirilirdi.

馬 酒

AT

ŞARAP

樂 玉

MÜZİK

YEŞİM

兆 安

İŞARET

BARIŞÇI

MAYA HİYEROGİFLERİ

Maya hiyeroglifleri İ.Ö. yaklaşık 3. yy'da ortaya çıktı. Piktogramlardan bir piktogram, logogram (sözcüğün olduğu gibi tasviri) ve hece yazısı karışımına doğru gelişti. Yazılar genellikle çiftli gliflerden oluşan ve sağdan sola-yukarıdan aşağıya okunan sütunlar halinde yazılıyordu.



DAĞ



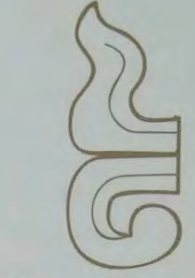
YILAN



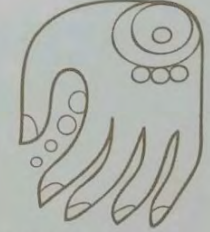
GÜNEŞ



BULUT



ATEŞ



SERPMEK



SU



KADIN



RUH



GÖK



▲ Yaxchilan tapınağından bir duvar resmi, İ. Ö. 725 civarı

Bu kireçtaşı panoda Kral Kalkan Jaguar'ın bir meşale tuttuğu, kraliçenin ise dilinden kan akıttığı kanlı bir ritüel resmedilmiş. Kabartmanın üst ve yanındaki hiyerogliflerde tarih ve diğer bilgiler yer alıyor.

AYRICA BAKINIZ

Mısır tanrıları, sf. 138-39

Kehanet, sf. 196-99

Orta ve Güney Amerika tanrıları, sf. 344-45



KAYA SANATI

Kimi otuz bin yıllık olan taş devri kaya resimlerine bütün dünyada rastlanır. Kaya sanatının bir diğer tarih öncesi biçimi de imgelerin kayalara boyanarak değil oyularak işlendiği petrogliftir ve tarihi on beş bin yıl kadar gerilere uzanır. Her iki sanat biçimi de gelişimini tamamlamış resim dillerinin atalarıdır.

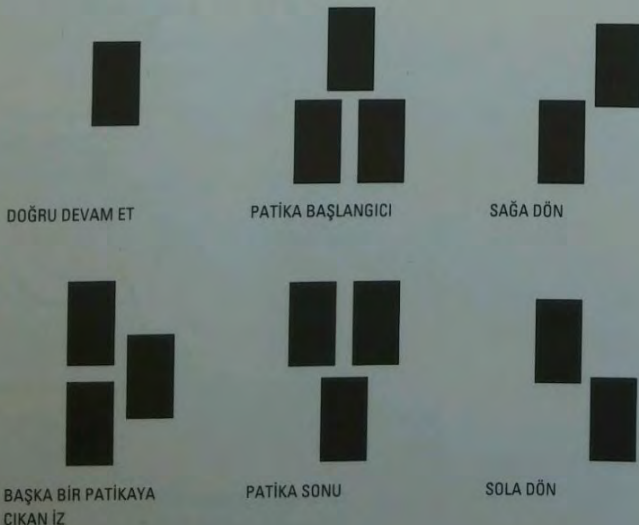


▲ Navajo petroglifleri

Bu kaya resimlerinde geyik, büyük boynuzlu koyun, bizon, geometrik şekiller ve ayı pençesi izleri görülüyor. Bin beş yüz yıla yayılan bir süre içinde bugün Utah eyaletinin Canyonlands Ulusal Parkındaki Newspaper Rock State Tarihi Anıtında bulunan yere Anasazi, Fremont ve Navajo halklarınca oyularak işlenmiş.

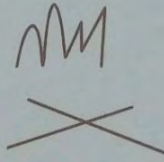
PATİKA ÇENTİKLERİ

Patika çentikleri deyimi patikaların ağaç kabuklarına açılan çentiklerle belirtilmesinden gelir. Günümüzde, çentik açmanın çevreci görülmediği koruma alanlarında patikalar bunun yerine boya, sabit işaret, bayrak ya da taş yığınlarıyla işaret ediliyor. Aşağıda görülen çentik sistemi 1930'larda New York-New Jersey Patika Konferansı üyelerince geliştirilmiştir.



AMERİKA YERLİSİ PİKTÖGRAMLARI

Avrupa ve Asya halkları gibi Amerika yerlileri de kaya sanatını aşağıda örneği görülen kurallara bağlanmış bir resim yazı sistemi haline getirmişlerdir. Piktogramların totem direklerinin görsel dilinde sistematik olarak kullanımı tartışmalı olarak Kuzey Amerika'daki en eski yazı biçimidir.



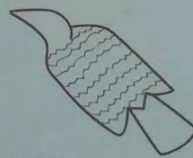
KAMP ATEŞİ



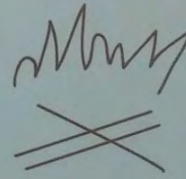
KEŞİF



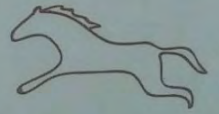
ÖRDEK



KARTAL



KAMP



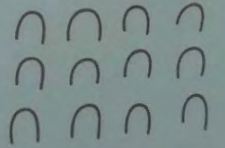
HIZLI AT



BALIK



AT



AT İZLERİ

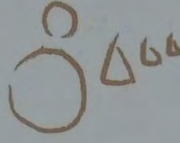


▲ Amerika yerli piktogramları

Las Vegas, Nevada yakınlarındaki Red Rock Canyon Ulusal Koruma Bölgesinin Willow Springs alanındaki bu eski Amerikan yerli kaya sanatı örneğinde el izleri, hayvanlar ve geometrik biçimler görülüyor.

HOBØ İŞARETLERİ

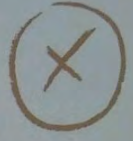
Hobo, yani gezici işçi serseriden -gezen ama çalışmayan- ya da aylaktan -ne çalışan ne gezen- farklıdır. (Bu adın kökeni üzerine çiftlik işçisi, selamlama ya da bir vakitler gezici işçilerin devşirildiği yer olan New York'taki Houston ve Bowery'nin kısaltması olduğu gibi çeşitli görüşler vardır.) Hobolar, diğer hobolara yön gösterir, uyarır ya da bilgi verirken sembollerden yararlanır.



NAZİK KADIN



KADIN



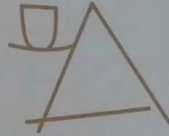
İYİ BAĞIŞ VAR



AHIRDA UYUNABİLİR



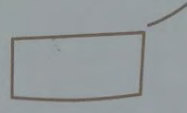
BEYEFENDİ



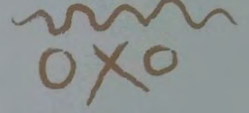
VARLIKLİ



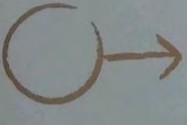
BURADA ALKOL YOK



BURADA ALKOL İZNİ VAR



İYİ SU



BU YÖNE GİT



HEMEN TÜY



BU YÖNE GİTME



İŞ VAR



BURADA SIKI BİR
ŞANSSIZLIK HİKÂYESİ
ANLAT



HASTALIK NUMARASI YAP



HASTAYSA YARDIM ET



DOKTOR



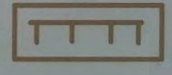
TELEFON



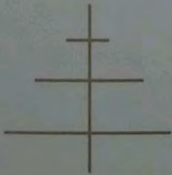
SİLAHLI ADAM



KÖPEK



VAHŞİ KÖPEK



POLİS



BURADA POLİS MEMURU
OTURUYOR



HAKİM



BURADA YAPILACAK
ŞEY YOK



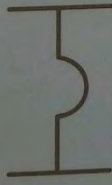
SAHİBİ EVDE



SAHİBİ DIŞARIDA



EVDE KİMSE YOK



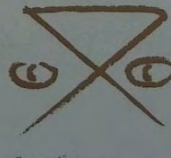
EVDE BİRİ VAR



KENDİNİ SAVUNMAYA
HAZIRLIKLİ OL



DİLİNİ TUT



GÜVENLİ KAMP



GÜVENLİ BÖLGE

AYRICA BAKINIZ

Memeliler, sf. 52-55

Kuşlar, sf. 58-61

Suda yaşayan yaratıklar, sf. 68-71

Kabile totemleri, kahramanlar ve düzenbazlar, sf. 150-51





HİYERÖGLİFLER

Bu hiyeroglif geride 18. Hanedanlık (MÖ 1539-1295) sırasında yaşamış Yuya ve Yuya'nın mezarından çıkan mücevher kutusunun bir yüzünü süslüyordu. Yuya ile Yuya Firavun III. Amenhotep ile evlenen Kraliçe Tiye'nin ana babasıydı. Kutudaki hiyeroglif çift ölümden sonraki yaşamlarında şans dilediği.



1. Ördek
Diğer kuşlar ve hayvanların yanı sıra yılan gibi hayvanlar da hiyerogliflerin içinde sıkça kullanılır.
2. Ankh
"Hayat" anlamına gelir. Mavi tonları ankh "su" anlamına da gelir ve tüm hayatın kaynağıdır, sonunda da ona geri döner. Ankh, yaşamı temsil eder.
3. Hiyeroglif işaretleri bir araya geldiğinde
Oradaki ankh hiyeroglifleri ile birlikte ankhın anlamı değişir. Ankhın anlamı "su" anlamına gelir. Ankhın anlamı "su" anlamına gelir. Ankhın anlamı "su" anlamına gelir.
4. Kartuş
"Kartuş" adıyla bilinen epaule, dörten başlı çividir. Hiyeroglifler kartuş içinde gösterilir. Kartuşlar sadece kartuşlu hiyeroglifler için (bu durumda III. Amenhotep) kullanılır.

ALFABELER

İlk alfabeler piktogramların yerlerini sesleri temsil eden sembollere bırakmasıyla ortaya çıktı. Bütün alfabeler Akdeniz havzasında İ. Ö. 1700'lerde geliştirilen Kuzey Semitik sistemden türemiştir. Bu sistem konuşma

seslerini temel alan ilk ana yazı olan Fenike alfabesinin yolunu açmıştı. O da İbrani alfabesi, Avrupa (Yunan vasıtasıyla) ve Asya (Arami alfabesi vasıtasıyla) alfabelerinin gelişimine yol açtı.

ÇAĞDAŞ LATİN	KUZEY SEMİTİK	FENİKE	ERKEN İBRANİ	ARAMİ	GEÇ İBRANİ
A	alef א	'aleph 𐤀	'alep 𐤁	aleph 𐤁	aleph א
B	beth ב	beth 𐤁	bet 𐤂	beth 𐤂	beth ב
G	gimel ג	gimmel 𐤂	gimel 𐤃	gimel 𐤃	gimel ג
D	daleth ד	daleth 𐤃	dalet 𐤄	delath 𐤄	delath ד
H	he ה	he 𐤄	he 𐤅	he 𐤅	heh ה
W	vav ו	waw 𐤅	waw 𐤆	waw 𐤆	vav ו
Z	zayin ז	zayin 𐤆	zayin 𐤇	zayin 𐤇	zayin ז
H	cheth ח	heth 𐤇	het 𐤈	heth 𐤈	cheth ח
T	teth ט	teth 𐤈	tet 𐤉	teth 𐤉	teth ט
Y	yod י	yodh 𐤉	yod 𐤊	yodh 𐤊	yod י
K	kaf כ	kaph 𐤊	kap 𐤋	kaph 𐤋	kaph כ
L	lamed ל	lamedh 𐤋	lamed 𐤌	lamedh 𐤌	lamed ל
M	mem מ	mem 𐤌	mem 𐤍	mem 𐤍	mem מ
N	nun נ	nun 𐤍	nun 𐤎	nun 𐤎	nun נ
S	samekh ס	samekh 𐤎	samek 𐤏	samekh 𐤏	samekh ס
O	ayin ע	'ayin 𐤏	ayin 𐤐	'ayin 𐤐	ayin ע
P	pe פ	pe 𐤐	pe 𐤑	pe 𐤑	peh פ
S	tsade צ	tsade 𐤑	tsade 𐤒	sadhe 𐤒	tsaddi צ
Q	quf ק	qoph 𐤒	qop 𐤓	qoph 𐤓	qoph ק
R	resh ר	res 𐤓	res 𐤔	resh 𐤔	resh ר
S	shin ש	sin 𐤔	sin 𐤕	sin 𐤕	shin ש
T	tau ת	taw 𐤕	taw 𐤖	taw 𐤖	tau ת



YUNAN

Bütün çağdaş Avrupa alfabelerinin öncüsü olan Yunan alfabesi

İ.Ö. 1000-800 arası 200 yıllık bir zaman dilimi içinde Fenike alfabesinden gelişti. "Alfabe" sözcüğü Yunan harfleri alfa ile beta'dan gelir.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ
ALFA	BETA	GAMMA	DELTA	EPSILON	ZETA	ETA	THETA	IOTA	KAPPA	LAMBDA	MU
Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
NU	XI	OMICRON	PI	RHO	SIGMA	TAU	UPSILON	PHI	CHI	PSI	OMEGA

ETRÜSK

Bu alfabe İ.Ö.700-600'lerde Etruria'da (günümüzde Toskana ve Umbria) Ege adası Euboea'dan gelen göçmenlerce İtalya'ya getirilen Yunan alfabesinden türedi.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ
A	B	C	D	E	W	Z	H	TH	I	K
Μ	Ν	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ
M	N	O	P	Q	R	S	T	Y	PH	KH

LATİN

Latin alfabesi İ.Ö.600'de Etrüsk alfabesinden doğdu ve gelişimini, V ile J harflerinin I ve U çeşitlemeleri yerine kendi başlarına kabul edildiği 19. yüzyıl ortalarına dek sürdürdü. Günümüzde bütün dünyada iki milyar kadar insan tarafından kullanılmaktadır.

a	B	C	D	e	F	G	H	I	J	K	L	m
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
n	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

ESKİ FURTHARK

Eski Furthark, Kuzey Avrupa'da olasılıkla Etrüsk alfabesinden türeyen en eski rünik alfabedir. Rünik alfabelere ilk altı harflerinden ötürü *futhark* adı verilir.

ƿ	ᚢ	ᚦ	ᚨ	ᚱ	ᚳ	ᚷ	ᚹ	ᚻ	ᚾ	ᚿ	ᛀ
F	U	TH	A	R	K	G	WV	H	N	I	JY
ᚠ	ᚡ	ᚢ	ᚣ	ᚤ	ᚥ	ᚦ	ᚧ	ᚨ	ᚩ	ᚪ	ᚫ
E	P	Z	S	T	B	E	M	L	NG	O	DW

KİRİL

Günümüzde Rusya ve doğu Avrupa'da kullanılan bu alfabenin 900 yılında azizler Cyril ve Methodius tarafından Yunan alfabesinden geliştirildiği düşünülmektedir. Başlangıçta Glagolitik adı verilirken sonradan Aziz Cyril'in adıyla anılmaya başlamıştır.

А	Б	В	Г	Д	Е	Ё	Ж	З	И	Й
A	B	V	G	D	E	YO	ZH	Z	I	Y
К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У	Ф
K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	F
Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ы	Ь	Э	Ю	Я
KH	TS	CH	SH	SHCH	-	Y	'	E	I-O	YA

AYRICA BAKINIZ

Resim yazı, sf. 300-03

İşaret dili ve sinyaller, sf. 330-31



ARAP

Nabatae Arami alfabesinden İ. Ö. 4. yy'da, büyük ölçüde Arapçada daha çok kullanılan ünsüzlerin okunmasını kolaylaştırmak üzere mevcut harflerin üzerinenoktaeklenmesiyle geliştirilmiştir. Bugün Latin ve Çin alfabelerinden sonra dünyada en çok kullanılan üçüncü alfabedir.

BRAHMI

Hindistan'da İ. Ö. 6. yy'da Arami ya da Sami alfabesinden doğmuştur. Aralarında Devanagari, Bengal, Khmer, Tibet ve Burma olmak üzere pek çok Asya (özellikle Hint) alfabesinin öncüsüdür.

DEVANAGARİ

11. yüzyılda kutsal dil Sanskrit'in yazıya geçirilmesi için Brahmi'den alınarak geliştirilmiş çağdaş bir Hint alfabesidir. O zamandan beri de Hindi, Sindhi, Marathi ve diğer dillere uyarlanmış, 260 milyon kullanıcıyla Hindistan'ın en yaygın (dünyanın da 4. en çok kullanılan) alfabesi olmuştur.

KHMER

Khmer (Kamboçya) alfabesi 7. yüzyılda Brahmi'den türemiştir. Hece sistemine dayanmasıyla dünyanın en uzun alfabesidir. Her ünsüz, alabileceği bütün şekillerde gösterilir. Burada yer almayan bir dizi de ünlü vardır.

ا	ب	ت	ث	ج	ح	خ	د	ذ	ر	ز	س	ش	ص
A	B	T	TH	J	H	KH	D	DH	R	Z	S	SH	S
ض	ط	ظ	ع	غ	ف	ق	ك	ل	م	ن	ه	و	ی
D	T	TH		GH	F	Q	K	L	M	N	H	W	Y

𑀀	𑀁	𑀂	𑀃	𑀄	𑀅	𑀆	𑀇	𑀈	𑀉	𑀊	𑀋	𑀌	𑀍
A	Ā	BA		BHA	GA	GHA	DA	DHA		DA	DHA	HA	VA
𑀎	𑀏	𑀐	𑀑	𑀒	𑀓	𑀔	𑀕	𑀖	𑀗	𑀘	𑀙	𑀚	𑀛
U	U	O		GA	GHA	GHA		THA	THA	TA	YA		KA
𑀜	𑀝	𑀞	𑀟	𑀠	𑀡	𑀢	𑀣	𑀤	𑀥	𑀦	𑀧	𑀨	𑀩
LA		LA	MA	-M	NA		NA	NA	SA,SA	SA		SA	AI
𑀪	𑀫	𑀬	𑀭	𑀮	𑀯	𑀰	𑀱	𑀲	𑀳	𑀴	𑀵	𑀶	𑀷
Ī	E			PA	PHA	CA	CHA	KHA	RA		SA		TA

क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ	ट	ठ		
KA	KHA	GA	GHA	NA	CA	CHA	CHA	CHA	NA	NA	NA		
ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न	प	फ	ब	भ		
DA	DHA	NA	THA	THA	DA	DHA	NA	PA	PHA	BA	BHA		
म	य	र	ल	व	श	ष	स	ह	ळ				
MWA	YA	RA	LA	VA	SA	SA	SA	HA	LA				

ក	ខ	គ	ឃ	ង	ច	ឆ	ជ	ឝ	ឞ	ត	ថ	ព	ភ
KA	KHA	KO	KHO	NGO	CA	CO	CHA	CHO		NO		DA	THA
ប	រ	ស	វ	ល	ក	ខ	គ	ឃ	ង	ច	ឆ	ជ	ឝ
DO	THO		NA	TA	THA	TO	THO	NO	BA		PHA	PO	PHO
ម	យ	រ	ល	វ	ស	ក	ខ	គ	ឃ	ង	ច	ឆ	ជ
YO		RO	LO	WO	SA		HA	QA					



CİN HAN

İ.Ö. 1500'lere tarihlenen Çin yazısı bugün hâlâ kullanılan en eski yazı sistemidir. Alfabe değil, logografi; piktogramlarla logogramların (bütün sözcüğü temsil eden soyut semboller) burada birkaç örneği görülen bir bileşimdir.

美	清	英	命	花	恕	朋友	恩	福	和
GÜZELLİK	AÇIKLIK	CESARET	KADER	ÇİÇEK	BAGIŞLAYICILIK	DOST	ZARAFET	MUTLULUK	UYUM
貴	愛	月	平	神	星	日出	安	孚	智
ONUR	SEVGİ	AY	BARIŞ	RUH	YILDIZ	RUH	DİNGİNLİK	HAKİKAT	BİLGELİK

MORSE

1830-40'larda ABD'li sanatçı ve mucit Samuel Morse nokta ve çizgilerden oluşan ünlü Mors alfabesini geliştirdi. Bu alfabede en sık kullanılan harfler en kısa biçimde şifrelenir. Tarihi ilk mesaj İncil'den bir cümleydi ve 24 Mayıs 1844'te gönderildi.

• -	- • • •	- • - •	- • •	•	• • - •	- - •
A	B	C	D	E	F	G
• • • •	• •	• - - -	- • -	• - • •	- -	- •
H	I	J	K	L	M	N
- - -	• - - •	- - • -	• - •	• • •	-	• • -
O	P	Q	R	S	T	U
• • • -	• - -	- • • -	- • - -	- - • •		
V	W	X	Y	Z		

BRAILLE

1821'de Fransız eğitimci, üç yaşından beri gözleri görmeyen Louis Braille tarafından geliştirildi. Braille, Charles Barbier'nin Napolyon ordusunun karanlıkta sessizce haberleşmesini sağlamak üzere tasarladığı sistemden yararlanmıştı; onu harflerin yerine geçen altı kabartma nokta ile geliştirdi. Bu sistem görme özürlülerin standart yazılı iletişim biçimi olmuştur.

● ○	● ○	● ●	● ●	● ○	● ●	● ●
○ ○	● ○	○ ○	○ ●	○ ●	● ○	● ●
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
A	B	C	D	E	F	G
● ○	○ ●	○ ●	● ○	● ○	● ●	● ●
● ●	● ○	● ●	○ ○	● ○	○ ○	○ ●
○ ○	○ ○	○ ○	● ○	● ○	● ○	○ ○
H	I	J	K	L	M	N
● ○	● ●	● ●	● ○	○ ●	○ ●	● ○
○ ○	● ○	● ●	● ●	● ○	● ●	○ ○
● ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
O	P	Q	R	S	T	U
● ○	○ ●	● ●	● ●	● ○		
● ●	● ●	○ ○	○ ○	○ ○		
● ●	○ ○	● ●	● ●	● ●		
V	W	X	Y	Z		

AYRICA BAKINIZ

Sayılar, sf. 294-97

Resim yazı, sf. 300-03



ULUSLARARASI İŞARETLER

Resimler dil sınırlarını sözcüklerin yapamadığı bir biçimde aşar. Sözelimi üzerine kırmızı bir çizgi çekilmiş sigara dünyanın her tarafında "Sigara İçilmez" olarak anlaşılan bir işarettir. Trafik ve diğer kamusal enformasyon işaretlerinde olduğu

gibi bir talimatı açıkça ve sözcükler olmaksızın iletirler. Daha karmaşık fikirler de müzik ve matematik notasyonu gibi uluslararası kabul edilmiş sembol sistemleriyle sözel olmayan biçimde iletilebilir.

KAMUSAL ENFORMASYON İŞARETLERİ

Azami görsel etki yaratmak üzere tasarlanmış trafik ve kamusal enformasyon işaretleri basit, açık anlamlı imgelerden yararlanır ve uyarı, talimat ve yön iletiminde biçim ve renkleri de içine alan, bilinçaltına da yönelik olduğunu söyleyebileceğimiz bir sistemdir.



Uyarı: Baklava biçimi ve sarı fon (burada, yol daralır.)



Uyarı: Üçgen ve kırmızı kenar (burada, yaya geçidi)



Yasaklayıcı: Daire ve kırmızı kenar (burada motorlu taşıtlar giremez)



Zorunlu: Daire ve mavi fon (burada tek yön)



Bilgilendirici: Dikdörtgen (burada, restoran)



Güvenlik bilgisi: Yeşil dikdörtgen (burada, ilkyardım)

TEHLİKELİ MADDE UYARI İŞARETLERİ

Bu tür maddeler taşıyan bütün karayolları ve raylı sistem araçları söz konusu kimyasal ve kaza halinde başvurulabilecek acil durum hizmetlerini belirten bir uyarı işareti bulundurmak zorundadır.



PATLAYICI



YANICI



RADYOAKTİF



ZEHLRLİ

Yangın söndürme ve güvenlik önlemlerine ilişkin acil eylem kodu

Tehlike tipi



Kimyasalın tam olarak tanımlandığı BM numarası

Uzman danışmanlık için telefon numarası

Şirket logosu



HAVA DURUMU SEMBOLLERİ

Televizyondaki hava durumu sembolleri aşıkârdır (bkz. aşağıdaki şekiller). Ancak Dünya Meteoroloji Örgütü daha karmaşık bir sistem oluşturmuştur. Burada yağmur, kar, çiseleme vb. için kullanılan semboller her yağış tipinin yoğunluk derecesini temsil eden çeşitli yer değiştirmelerle düzenlenir.

ARALIKLI HAFİF YAĞMUR

SÜREKLİ HAFİF YAĞMUR

ARALIKLI ORTA KUVVETTE YAĞMUR

SÜREKLİ ORTA KUVVETTE YAĞMUR



SÜREKLİ YOĞUN YAĞIŞ



HAFİF SAĞANAK



ORTA KUVVETTE SAĞANAK



YOĞUN SAĞANAK



KAR



ÇİSENTİ



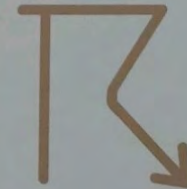
TORNADO



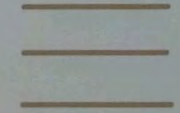
DONDURUCU YAĞMUR



DONDURUCU ÇİSENTİ



GÖK GÜRÜLTÜLÜ FIRTINA



SİS



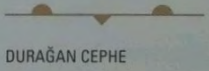
PUS



SOĞUK CEPHESİ



KAPALI CEPHE



DURAĞAN CEPHE



SICAK CEPHESİ



GÜNEŞLİ



PARÇALI BULUTLU



HAFİF YAĞMUR



YOĞUN KAR



GÖK GÜRÜLTÜLÜ SAĞANAK



DOLU

PAKETLEME

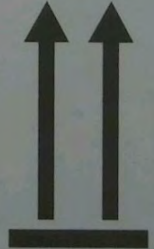
Kolayca zarar görebilir eşya ve navlun bütün dünyada tanınan sembollerle etiketlenir.



KIRILACAK EŞYA



KURU KALACAK



YUKARI BAKACAK

AYRICA BAKINIZ

Kafa ganimetleri, sf. 110-11
Şekiller, sf. 284-89



MATEMATİK SEMBOLLERİ

Matematik sembolleri yüzyıllar içinde gelişmiştir. “+” ve “-” işaretleri ilk kez 15. yy’da Alman matematikçi Johannes Widman’ın kitabında; “=” ve “√” 16 yy’da; “x” ile “÷” de 17. yy’da ortaya çıktı.



ARTI



EKSI



ÇARPI



BÖLÜ



EŞİT



EŞİT DEĞİL



YAKLAŞIK OLARAK EŞİT



’DEN BÜYÜK



’DEN BÜYÜK YA DA EŞİT



’DEN KÜÇÜK



’DEN KÜÇÜK YA DA EŞİT



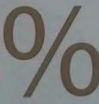
KAREKÖK



BİRİN KARESİ



PARALEL



YÜZDE



BİR DERECE



TOPLAM



ORANLA



SONSUZLUK



PI

PARA BİRİMİ SEMBOLLERİ

Bu semboller çoğunlukla birim adının ilk harfini taşır ve standart harften ayırt edilmesi için ortasından bir çizgi geçer.



Avro (Avrupa)



Pound sterlin (İngiltere ve bağlı devletler; Mısır, Ürdün, Suriye)



Dolar (ABD ve kullanan diğer ülkelerin adı başına kısaltılıp eklenir)



Yen (Japonya)



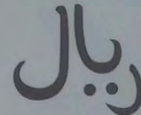
Yuan Renminbi (Çin)



Rupi (Hindistan, Mauritius, Nepal, Sri Lanka)



Peso (Güney Amerika)



Rial (Ortadoğu)



Naira (Nijerya)



Ruble (Rusya, Belarus)



Kron (Danimarka)



Baht (Tayland)

SPOR SEMBOLLERİ

Trafik sembolleri gibi açık basit bir imge bütün dil engellerini aşarak içeriğini ifade eder. Burada pek çok siyah ikon figürünce oynanan sporlardan dokuz örnek görüyorsunuz.



BOWLING



GOLF



TENİS



YÜZME



HALTER



KAYAK



BİSİKLET



JİMNASTİK

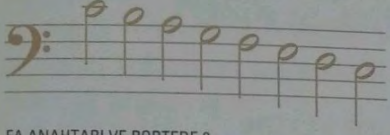


KOŞU



MÜZİK NOTASYONU

Ses perdesi beşli nota çizgisi üzerindeki konumla belirtilir; yüksek perdeler sol, alçak perdeler de fa anahtarı üzerindedir. Süre nota ya da durak işaretiyle gösterilir. Bemol ya da diyezler perdedi değiştirir, diğer semboller de ses yüksekliğini işaret eder.



FA ANAHTARI VE PORTEDE 8 NOTALI OKTAV



KISA



KISA SUS



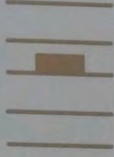
BİRLİK NOTA



BİRLİK SUS



İKİLİ NOTA



İKİLİ SUS



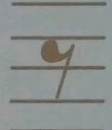
ÇEYREK NOTA



ÇEYREK SUS



SEKİZLİK NOTA



SEKİZLİK SUS



BAĞLI NOTALAR



NOKTALI NOTA



BEMOL



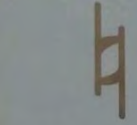
DİYEZ



ÇİFT BEMOL



ÇİFT DİYEZ



PİYANONUN BEYAZ TUŞU



FORTE (YÜKSEK SESLE ÇALINACAK)



PIANO (YUMUŞAK ÇALINACAK)



FORTISSIMO (ÇOK YÜKSEK)



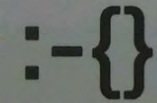
KREŞENDO (YAVAŞÇA YÜKSELECEK)



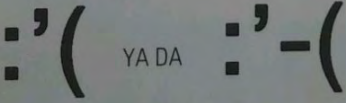
DIMINUENDO (YAVAŞÇA ALÇALACAK)

DUYGU İKONLARI

Duygu ikonları (emoticon) yazılı mesajda duyguların iletiminde kullanılır. İlk semboller Carnegie Mellon Üniversitesi'nden Scott Fahlman tarafından 1982'de önerilmiştir.



ÖPÜCÜK YOLLAMA



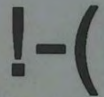
AĞLAMA



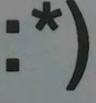
GÜLÜMSEME



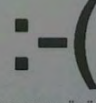
YA DA



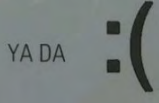
GÖZÜNÜ MORARTMA



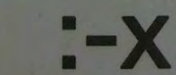
SARHOŞ



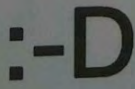
KAŞ ÇATMA, ÜZÜNTÜ



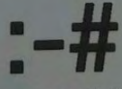
YA DA



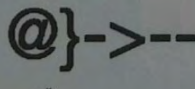
ÖPÜCÜK



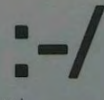
GÜLME



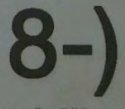
DUDAKLARIM MÜHÜRLÜ



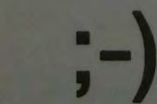
GÜL



ŞÜPHELİ



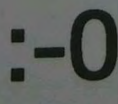
GÜNEŞ GÖZLÜĞÜ



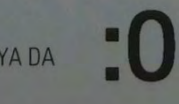
GÖZ KIRPMA



YA DA

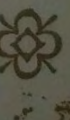


VAY CANINA



YA DA

AYRICA BAKINIZ
Resim yazısı, sf. 300-03



MESLEKİ SEMBOLLER

Mesleki ve ticari semboller bire bir anlamdan belirli meslekleri temsil eden dolaylı anlama (pretzel'in fırın, eskülapın tıbbi simgelemesi gibi) uzanan üç ana sınıfa ayrılır. Kalite kontrol sembolleri ürünlerin

belirlenmiş saflık ölçülerini ya da etik standartları karşıladığını, uygunluk işaretleriye düzenleyici kuruluşun güvenlik standartlarının yerine getirildiğini gösterir.

MESLEK SAHİPLERİ

Neden bazı işlerle meslekler evrensel sembollerle temsiletilirken diğerlerinin edilmediğinin makul bir açıklaması yoktur. Burada belirli bir uğraşı ifade eden sembollerle arkalarında yatan kapalı ya da açık anlamlardan bazı örnekler bulacaksınız.



▲ Tıp mesleği

Yunan tanrısı Hermes'in (Romalıların Merkür'ü) uyku bahşettiği sihirli asası eskülap üzerinde şifa ve zehir ile hastalık ve sağlık sembolü değneğe ikiz yılanlar dolanmıştır.



▲ Kızılhaç

İnsani yardım alanında çalışanlar için korumanın sembolü olarak Kızılhaç'ın kurucusunu onurlandırmak üzere İsviçre bayrağının, renkleri tersine çevrilmiş bu şekli benimsenmiştir.



▲ Diş hekimliği

Üçgen ve daire bir arada pek çok kültürde sağlık sembolüdür. Ortadaki ikon Yunan sağlık tanrısı Asklepios'un (Roma'da Aesculapius) asasıdır.



▲ Fırın

Pretzel Avusturya ve Almanya'da bire bir fırın sembolü oldu ve ardından bütün Avrupa ve ABD'de yayıldı.



▲ Berber

Beyaz sarmal, berberlerin hacamat yaptığı günlerde müşterilerin sıkıca kavradığı direğe sarılı beyaz sargıları temsil eder. Bu sembolde sülük kabıyla kan da yerlerini almıştır.



▲ Eczane

Eczacıların sembolü, doktorların reçete üzerine düştüğü nottaki R harfinin stilize bir şeklidir. Latince *reçete* sözcüğünün kısaltılmasıdır.



▲ Hukuk

Adalet sembolü olarak teraziye Eski Mısır, Yunan, Roma, Hristiyan ve İslam düşüncesinde rastlanır. Terazinin bir kefesinde kanıt ve iyi işler, diğerinde kötülük vardır.



▲ Rehinci

Bu sembole ilişkin birkaç teoriden biri, rehincilerin kendilerine simge olarak üç altın küre seçtikleri, çünkü rehin bırakılan eşyaların geri alınma olasılığının ikiye bir olduğudur.



KALİTE KONTROL

Değerli metallerde saflıklarının kanıtları semboller basmanın geçmişi 14. yüzyıla dayanır. İngiltere’de bu semboller, testin yapıldığı kuyumcular odasına (Goldsmith’s Hall) atfen *hallmark* adıyla bilinir. O zamanlardan beri kalite sembolü kullanımı deriden yumurtaya pek çok ürüne yayılmıştır.



Som gümüş: En az %92,5, Lizbon’da vurulmuş damga



Gümüş: Fransız, 1797 yılından



Platin: En az %95



Londra tetkik ofisinde tasarlanmış işaret



Platin: Dublin tetkik dairesince vurulmuş damga



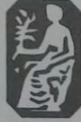
Uluslararası yün kuruluşu: %100 saf yeni yün



Gerçek deri



Som gümüş: En az %92,5, Fin mali



Gümüş: Dublin tetkik dairesi damgası



Gümüş: Britanya standardı, en az %95,8



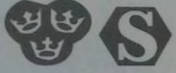
Saf pamuk



Organik çiftçilik ürünleri



İngiliz yumurta enformasyon servisi logosu



Gümüş: En az %83, İsveç mali



Gümüş: %90 İtalya’da basılmış damga



Altın: Dublin tetkik dairesi damgası



İsveç devlet denetleme damgası



Som gümüş: En az %92,5



Altın: 18 karat, en az %75, Lizbon’da yapılmış



Organik çiftçilikte toprak kuruluşu standartlarına uygun



Organik ürün



Adil ticaret vakfı etik ticaret standartlarına uygun

STANDARTLARA UYGUNLUK

Çoğu ülkenin mal ve hizmetlerin nitelik, güvenlik, çevreye etki ve diğer faktörler konusunda ölçütler belirleyip ölçen standart kuruluşları bulunur. Bu standartları karşılayan ürün ve hizmetler uygun kuruluşun sembolünü taşımaya hak kazanır.



Avustralya Standartlar Birliği



İngiliz Standartlar Kuruluşu



Avrupa Birliği Konseyi



Dansk Elmaterial Kontrol (Danimarka)



Kanada Standartlar Birliği



Çin Zorunlu Belgeleme Programı

AYRICA BAKINIZ

Yılanlar, sf. 66-67
İnsan bedeni, sf. 112-15
Şekiller, sf. 284-89



MARKALAR VE LOGOLAR

Marka logolarının kökeni binlerce yıl geriye gider. Eski Mısırlılar, Yunanlı ve Romalılar çanak çömlek ya da tuğla gibi malların üzerine kim tarafından yapıldıklarının damgasını basarlardı. Ortaçağ'da loncalar uygulamanın sınırlarını genişletti.

19. yüzyılda ticari markalar yalnızca köken işareti değil, marka ya da imza olarak da görülmeye başladı. Bu da markanın mal ve hizmetlerin ya da onları üretenlerin "kişiliğini" yansıttığına dair çağdaş kanının doğmasına yol açtı.



Oxfam

▲ Oxfam International
İsim 1942'de Nazi işgali altındaki Yunanistan'a yardım için kurulan Oxford Açlık Yardımı Komitesi'nden oluşturulmuştur. Logo baş ve omuzları temsil eden stilize "O" ve "X" harflerinden meydana gelir.

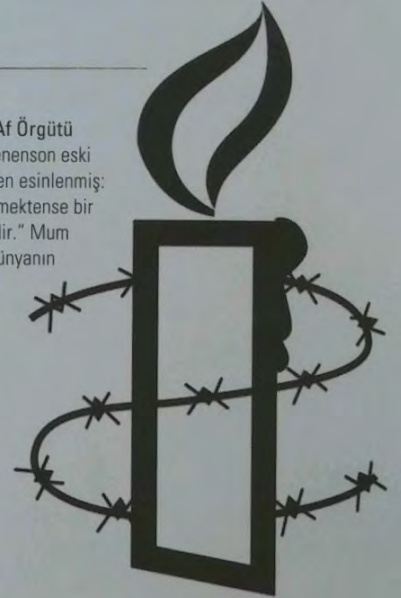


▲ WWF
Doğal Hayatı Koruma Vakfı (World Wildlife Fund), hayvanat bahçesinin dev pandası Chi Chi'nin dünyaca ünlü olduğu 1961'de Londra'da faaliyete geçti. Kuruculardan Sir Peter Scott, pandanın sevimliliğini vurgulayan orijinal logoyu tasarladı.



▲ CND
Nükleer Silahsızlanma Kampanyası (The Campaign for Nuclear Disarmament) logosu 1958'de ilk Aldermaston barış yürüyüşü sırasında ortaya çıktı. Daire hayatı simgelerken çizgiler de "ND"nin (nükleer silahsızlanma) semafordaki kol pozisyonunu temsil ediyor.

► Uluslararası Af Örgütü
Kurucusu Peter Benenson eski bir Çin özdeyişinden esinlenmiş: "Karanlığı lanetlemektense bir mum yakmak yeğdir." Mum umut, destek ve dünyanın araştırmacılığının ışığını simgeliyor, dikenli telse zulmün temsili.



◀ Avrupa Birliği
Resmi tanımdan: "Bati dünyasının mavi göğüne karşı yıldızlar, birlik sembolü bir halka içindeki Avrupa halklarını temsil etmekte. Sayıları, tamamlanmışlık ve kusursuzluk sembolü olan 12'de değişmeksizin kalmalı."

► İnterpol
Küre bu polis kuruluşunun bütün dünyadaki etkinliğini, zeytin dalları barışı, kılıç eylemi, terazi de adaleti simgeliyor. "OIPC" ve "ICPO", Uluslararası Kriminal Polis Organizasyonu adının İngilizce ve Fransızca kısaltmaları.



◀ Olimpiyat halkaları
Halkalar sporda Afrika, Amerika, Asya, Avrupa ve Okyanusya birliğini simgeliyor. Renkler (beyaz alan da dahil), halkaların 1913'te tasarlandığı sırada yarışan ülkelerin ulusal bayraklarında yer alanlar.





▲ Birleşmiş Milletler

BM logosu barışta birleşmiş dünyayı simgeler. Resmi BM renklerindeki yerkürenin kutuplardan alınmış izdüşümünde, dünyanın çoğu kara parçası görülmekte. Dünya, evrensel barış simgesi zeytin yapraklarıyla kuşatılmış.



▲ Dünya Sağlık Örgütü

Örgütün logosu, üzerinde Eski Yunan ila ve şifa tanrısı Asklepios'tan) asası olan BM logosundan oluşuyor. Asklepios çoğunlukla etrafına yılanlar dolanmış hekim değneğiyle tasvir edilirdi.

FedEx®

▲ FedEx

"E" ile "X" arasındaki ileriye yönelik ok Federal Express'in hız ve dakiklığını simgeler. Tasarımcının oku gizlemedeki ekonomik ifadesiyle FedEx sembolü yakın tasarım tarihinin en iyi sekiz logosu arasında yerini almıştır.



▲ Guinness

Arp Kelt kültürünün önemli bir parçasıydı. Kral Brian Boru'nun arpi 13. yüzyıldan beri İrlanda'nın sembolü olmuştur. Guinness onu 1862'de benimsedi. İmgenin yönü ulusal armadakinin ayna karşıtıdır.



▲ BMW

Bu logo BMW'nin bir havacılık motor üreticisi olan kökeni anımsındır. Damalı yuvarlak, Bavyera bayrağından (BMW'nin eyaleti) alınmadır ve mavi bir gökte dönen beyaz uçak pervanesini temsil eder.

▲ Microsoft Windows

Windows ismi, kullanıcının fare kullanımıyla gezineceği grafik "ortamlardan" (pencereler) gelir -1980'lerde ortaya atıldığı devrimci bir konsept idi. Dört renkli kanatlarıyla stilize bir pencereden oluşan logosu bire bir sembolizm sunar.



▲ Mercedes Benz

Üç köşeli yıldız mucit Gottlieb Daimler'in karada, havada ve suda giden motorlu araçlar yapma düşüncü simgeler. Daimler otomobilleri, bir yönetim kurulu üyesinin kızının ismi olan Mercedes adıyla pazarlandı. 1926'da Daimler şirketinin Benz ile birleşmesinden sonra da yıldız korundu.



▲ Ferrari

Siyah aygır 1. Dünya Savaşı'nda İtalyanların as pilotu Francesco Baracca'nın onuruna seçilmiştir. Onun uçağında yer alan bu sembol Ferrari kullanıcılarını da zafere götürecek bir uğur simgesi olarak düşünüldü. Sarı, Ferrari'lerin imal edildiği Modena'nın rengidir.



▲ Peugeot

Franche-Comté armasından bu aslan ilk kez 1847'de Peugeot ailesinin hırdavat işinde yapılan testere bıçaklarını işaretlemeye kullanıldı. Güç, esneklik ve kesiş hızı sembolüydü.



▲ Citroën

Peugeot gibi Citroën logosu da daha önceki bir işe dayanır. 1913'te André Citroën dişli çarklar üretmeye başladı. Çift V ile simgelenen bir çifte sarmal tasarımının da öncüsü oldu.

AYRICA BAKINIZ

Memeliler, sf. 52-55

Yuva, sf. 238-41

Müzik aletleri, sf. 274-75

Şekiller, sf. 284-89



ARMA AMBLEMELERİ

En karmaşık ve zengin çağrışımlı sembol kullanımlarından biri de Ortaçağ şövalyelerinin savaşta tanınmak için

taktıklarından doğan armalardır. Armanın ana unsuru çeşitli renk, şekil ve amblemlerle bezeli kalkandır.

RENKLER VE ŞEKİLLER

Kalkan çeşitli şekillerle bölünebilir. Bunlar çoğunlukla sembolik renklerdir. Siyah; ihtiyat, keder, beyaz/gümüş; masumiyet, barış. Mavi; sadakat. Kırmızı; metanet. Yeşil; sevgi, umut, sevinç. Ya da altın/sarı; inanç, şan. Mor; kraliyet, adalet gibi.



▲ Çubuk

Genellikle askerin omuz kemeri ya da hücum merdivenini temsil ettiği söylenir. Ters çevrildiğinde piçlik işareti olarak bilinir.



▲ Ters V

Koruma sembolüdür. Kalkanın kenarlarına dokunmayan ve tepesine dokunan çeşitleri vardır.



▲ Haç

Armacılıkta yüzden fazla haç tipi vardır. Hristiyan sembolü olan çarmıhtan türetilmiş ve Haçlı Seferleri sırasında kullanılmıştır. En eski arma şekillerinden biridir.



▲ Kemer

Kimi armacılar bu şeklin kökenini askeri kuşağa bağlasa da daha az romantik olanlar onun eski kalkanların yapısını yansıtmaktan ibaret olduğu görüşündedir.



▲ Çubuk

Savunmada çit olarak kullanılan sivri uçlu tahta kazıklardan geldiği söylenen bu şekil askeri güç ve dayanıklılık sembolüdür.



▲ Temel direği

Genellikle askeri köprülerin temel kazığını temsil ettiği söylenen bu şekil, yukarıdaki kemer gibi eski kalkan biçimlerinden de gelmiş olabilir.



▲ Yuvarlak (Roundel)

İkinci dereceden bir şekil olan yuvarlak güvenilirlik sembolüdür.

YAYGIN AMBLEMELER



▲ Antilop

Antilop zor öfkelenen ama tahrik edildiğinde de gazaba gelen kişiyi simgeler. Özveri ve koruyuculuğun da sembolüdür.



▲ Leopar

Armacılıkta leopar ile aslan aynı anlama gelebilir. Her ikisi de cesaret simgesi ve kraliyet armalarında yaygındır.



▲ Pelikan

Çoğunlukla yavrularını kanıyla beslemek üzere bağrını parçalar halde tasvir edilen pelikan merhamet ve özveri sembolüdür.



▲ Tazi

Köpek vefa ve sadakat sembolüdür. Taziya özellikle bir çekiklik ve asalet simgesi.



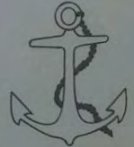
▲ Erkek geyik

Erkek geyik barış ve uyum simgesidir.



▲ Kırmızı el

Ulster'in bu sembolünü baronlar kullanır. Ulster'i kopuk eliyle zapt eden bir krala ilişkin efsaneden gelmektedir.



▲ Çapa

Bir Hristiyan umut amblemi olan çapa sebat ve güvenliği de simgeler. Denizcilik kuruluşlarının armalarında sıklıkla yer alır.



▲ Av borusu

Borazan (bkz. yukarıdaki şekil) ile av borusu, avcılık soyluların boş zaman uğraşı sayıldığından asalet sembolüdür.



▲ Eyer

Binicilik (dolayısıyla kişinin ülkesini kurtarmaya hazır oluş) sembolü olan eyer daha düz bir anlamla Eyerciler Topluluğunun amblemidir.



▲ Teker

En bilinen hali Azize Catherine'in üzerine gerilerek şehit edildiği teker (bkz. yukarıdaki şekil) ya da araba tekerleri olan bu amblem talihi simgeler.



HAYVAN DURUŞLARI



▲ Couchant

Başı yukarıda uzanmış bir hayvan.



▲ Dormant

Başı ön ayaklarına dayalı uzanmış bir hayvan.



▲ Göğsü açık

İzleyene açık kanatlar ve pençelerle başı bir yana çevrili bakan bir kuş (genellikle kartal). Böyle bir kartal ABD başkanlık mühründe görülür.



▲ Gardant

Yüzü ihtiyat temsili olarak izleyiciye dönük bir hayvan. Bu oturan ve bakan aslan (ayrıca bkz. "oturur") ihtiyat ve bilgeliği simgeliyor.



▲ Hauriant

Kuyruğu üzerinde doğrulmuş gösterilen bir balık ya da deniz memelisi (bir vakitler onlar da balık sayılırdı). Çoğunlukla sembolik olmaktan çok düz bir anlam taşır.



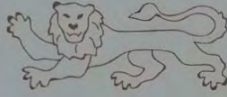
▲ Naïant - Yüzer

Yüzer halde gösterilen bir balık, su memelisi ya da kuşu. Balık çoğunlukla Soyadı bir balık türünün adını çağrıştıran ailenin armasında görsel bir anlam oyunu olarak kullanılır.



▲ Passant

Bir pençesi havada, ileri bakarak yürür halde (ayrıca bkz. "koşar") bir yırtıcı. Bu duruş kararlılığı simgeler.



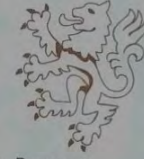
▲ Passant gardant

Yürürken bir yandan da dosdoğru izleyiciye bakan bir yırtıcı kararlılık ve ihtiyatın birleşimini simgeler.



▲ Passant regardant

Yürürken bir yandan geri bakan yırtıcı kararlılık ve dikkat simgesidir.



▲ Rampant

İleri doğru bakarken arka ayakları üzerinde duran bir yırtıcı. Bu duruş yüce gönüllülük simgesidir.



▲ Rampant gardant

Arka ayakları üzerine dikilmiş, izleyiciye bakan bir yırtıcı yüce gönüllülük ve ihtiyat sembolüdür.



▲ Rampant regardant

Omzunun üzerinden geriye bakarken arka ayakları üzerinde dikilmiş yırtıcı yüce gönüllülük ve dikkati simgeler.



▲ Saliant - Atlar

Aslan ya da kurt gibi bir hayvan yığıltığı simgeleyen bir tavırla sıçrar ya da atlar gibi gösterilir.



▲ Sejant - Oturur

Oturur halde gösterilen bir hayvan adalet, bilgeliği ve basiret sembolüdür. Sırt sırta oturan iki hayvan çeşitlemesi de vardır.



▲ Statant

Bir hayvan (ya da leylek, balıkçı gibi bir kuş) dört (veya iki) ayağı üzerinde durur haldedir. Hayvan imgesi söz konusuysa savaşa hazır oluş anlamına gelir.



▲ Trippant - Koşar

Bir av hayvanı (karaca ya da erkek geyik gibi) ön ayaklarından birini kaldırmış koşarken gösterilir. Yürür pozisyonla aynıdır ancak yalnızca av hayvanlarında uygulanır.



▲ Volant - Uçar

Uçan bir kuş faziletli kazanılan asaleti simgeler. Bu pozisyon eyleme hazır oluşu da temsil eder.

DÖĞÜM SIRASI

Ailenin armasını taşımaya hak kazanmış iki ya da daha fazla oğlu ayırt etmek üzere bir doğum sırası işaretler sistemi geliştirilmiştir. Oğulların oğullarıyla işarete bir işaret daha eklenir. Örneğin üçüncü oğlun beşinci oğlu için yıldız bir halka ilave edilir.



İLK OĞUL: ÜÇLÜ ETİKET



İKİNCİ OĞUL: HİLAL



ÜÇÜNCÜ OĞUL: YILDIZ



DÖRDÜNCÜ OĞUL: ÇATALKUYRUK



BEŞİNCİ OĞUL: HALKA



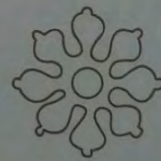
ALTINCI OĞUL: FLEUR DE LYS/SÜSEN



YEDİNCİ OĞUL: GÜL



SEKİZİNCİ OĞUL: AYRIK UÇLU HAÇ



DOKUZUNCU OĞUL: SEKİZ YAPRAKLI

AYRICA BAKINIZ

Memeliler, sf. 52-55
Kuşlar, sf. 58-61
Kartallar, sf. 62-63
Su yaratıkları, sf. 68-71
Hristiyanlık, sf. 176-79



ARMALAR

Tam bir arma bezeli bir kalkan ile miğfer, sorguç, draperi ve desteklerden (kalkanın iki yanındaki figürler) oluşur. Şart olmamakla birlikte sıklıkla bir de düstur bulunur. Önceleri armalar şövalyelerin zırhlarını kir ve güneşten

korumak için giydiği cüppelere işlenirdi. Tarihi 12. yy'a uzanan armacılık artık aristokrasiyle sınırlı değil ve kuruluşlar, kent ve ulusların da armalarını yaratmada kullanılıyor.



▲ Arundel

Kent armasında armacılıkta çatalkuyruk (martlet) olarak bilinen üç kırlangıç görülüyor; yine armacılıkta sık rastlanan görsel bir anlam oyunu. Kırlangıcın Fransızcası *hirondelle*'dir ve okunuşu Arundel'i andırır.



▲ Castleford

Yerleşim sığ bir ırmak geçidinde kurulu kaleyle temsil edilir. Roma kökeni sorgucundan anlaşılmaktadır; yerel kömür sanayini simgeleyen bir madenci lambasıyla Roma kartalı.



▲ Oxford

Kalkana kentin öküzlerin geçtiği sığ geçit olan kökeni işlenmiş. Destekleri I. Elizabeth sarayının iki mensubunu temsil ediyor: Sir Francis Knollys'in siyah filiyle Henry Norreys'in yeşil kunduzu.



▲ Sitwell

Ana Kalkan orijinal Sitwell, küçüğüse Forbes arması. Erkek kardeşi olmayan Lady Sitwell (doğumu Forbes) armayı taşıma hakkına sahip, Lord Sitwell ise onu kendi armasına katmayı tercih ediyor.



▲ Andorra

Armada Andorra'nın eş-prensleri temsil edilmiş: Piskopos şapkası (Urgell Piskoposu için), üç çubuk (Foix Kontu için), dört taşıma paleti (Aragon tacı için) ve iki inek (Foix-Béarn ailesi için).



▲ Dominik Cumhuriyeti

Kalkanın kırmızı ve mavi bölümleri ulusal bayrağı yansıtır. Merkezdeki haç millî dinin temsili. Bir İncil John 8:32 babına açılmış: "Hakikat sizi özgürleştirecek."



◀ Zambiya

Dalgalı çizgiler Victoria Şelalesinin beyaz sularını simgeliyor. Altın bir kartal olan sorguç özgürlük ve gelecekte umudu temsil ediyor. Destekler halktan insanlar.

Mısır ülke tarımını temsil ediyor



◀ Ekvador

Armada Chimborazo Dağı, Guayas Irmağı, bir tekne (ticaret) ve güneş (Kolomb öncesi gelenekleri) temsil edilmiş. Sorguç güç ve cesaret sembolü bir akbabadan oluşuyor, palmiye ve defne yapraklarıysa barış ve onurun simgesi.





▲ Sorbonne

Mühür Sorbonne'un dinsel kökenlerini yansıtır. Ortaçağ'da universitatis "lonca" anlamına da gelirdi, dolayısıyla düstur da "Paris hoca ve edipler loncası" anlamında.



▲ Sydney Üniversitesi

Bilgiyi simgeleyen açık kitap Oxford Üniversitesi'ni de temsil ediyor. Kraliyet aslanıysa Cambridge simgesi. Dört yıldız, güney yarıküreden görülen Güney Haçı takımıydızının temsili.



▲ Heidelberg Üniversitesi

Sorbonne'da olduğu gibi mühürde üniversitenin Ortaçağ mimarisi ve dinsel kökenleri yansıtılmış. İlk adı Ruprecht Karls Üniversitesi olan Heidelberg, Almanya'nın en eski eğitim kurumu.



▲ Cambridge Üniversitesi

1573'te alınan armada bir haç (Hristiyanlık), dört passant gardant aslan (kararlılık ve ihtiyat) ve bir kitap (bilgi) yer alır.



▲ Harvard

Üniversitenin koyu kırmızı rengindeki kalkanda bilgiyi simgeleyen ve Latince veritas (hakikat) sözcüğünün hecelendiği üç açık kitap görülür.

DÖĞÜ ΘNUR NİŞANLARI

Japonya Avrupa dışındaki arma sanatı benzeri bir sembolik sorguç sistemi olan tek ulustur. Arma sanatı gibi Japon *mon* ("amblemler") sistemi de Ortaçağ aristokrasisi kaynaklıdır. Nişanlar da çoğunlukla savaşta tanınmak için takılırdı. Genellikle yuvarlak olan *mon*'da böcek, bitki, gök cisimleri ya da ok ve gonk gibi nesne tasvirleri yer alabilir. Yuvarlak nişanlar gibi sembolik desenler bir zamanlar geleneksel Çin saray giyiminde de mevki belirtme amacıyla kullanılırdı.



KUBBE



TURP



ÇİÇEK AÇMIŞ AĞAÇ: BİR İMPARATORİÇE SORGUCU



GÜNEŞ ŞEMSIYELERİ



GONK

AYRICA BAKINIZ

Memeliler, sf. 52-55
Çiçekler, sf. 82-85
Kuşlar, sf. 58-61
Bitkiler, sf. 80-81
Hristiyanlık, sf. 176-79





GALLER PRENSİNİN ARMASI

Galler Prensinin arması Kraliçe Victoria döneminde tasarlanmış olmakla birlikte çeşitli unsurlarıyla yüzlerce yıllık tarihi temsil eder. 18 yaşına geldiklerinde Prens'in oğulları William ve Harry'ye de kendi armaları verilmiştir. Her ikisinde de ana unsurlar Kraliyet Armasından türetilmiş, armalar ek olarak prenslerin annesi müteveffa Galler Prensesi Diana'nın ailesi Spencerlerin de amblemleriyle iki oğlun doğum sıralarını gösterir işaretleri de taşımaktadır.



1. ve 2. Destekçiler

Kalkanın destekçileri solukta (sarımsı) tek boyutlu ve (sarımsı) Her iki taraf da boyutlarında solukların kolundan en büyük oğluna ait olduğunu gösterir beyaz etiketler var.

3. Kalkan

Kalkanın ayırıldığı dört parça Birleşik Krallık Kraliyet amblemini temsil ediyor. Altın rengi arka plan İngiltere hükümdarlarını temsil ediyor, kırmızı arka plan ise de İrlanda'ya ait.

4. Prensün nişanı

Üç denizciyi taşıyan Veliyet Prensün nişanı. Olan nişanlar kalkanın küçük bir taş çevresinde, altında Galler Prensinin düsturu "Ich dien" ("hizmet ediyorum") yer alıyor.

5. Galler şerhi

Prensün kuzularının karşısında Galler vamboru kırmızı şerh görülüyor.

6. Kraliyet nişanı

Kalkanın her iki tarafında Kraliyet nişanı bulunuyor. Her iki yanındaki Kraliyet ailesinin altın rengi arka planı görünüyor.

7. Kraliyet şerhi

Armanın en tepesinde altın bir arka plan var. Büyük bir taş üzerinde, taşın altında Galler Prensinin tacıyla yine beyaz bir etiket var.

8. Cornwall Düküğü

Galler Prensi aynı zamanda Cornwall Düküğüdür. Küçük kalkanında 15 altın sikkeli Cornwall Düküğü arması tasvir edilmiş. Sikkeler Haçlı Seferleri sırasında hazırlanan Cornwall Düküğü kurtarmaları temsil ediyor.



Prens William'in arması

Beyaz bir denizci taşıyan nişanı olan üç şerh etiket kalkanın en büyük oğla ait olduğunu gösteriyor. Kuzul denizciyi Spencer ailesi ile birleştirir ve bu şekilde bir sembolizmi.



Prens Harry'nin arması

Doğru arka planı taşıyan üç şerh etiket bir kalkanın en büyük erkek vamboru dışında bütün şerhler kullanılmıyor. Prens Harry'nin arması Spencer ailesi ile birleştirir ve bu şekilde bir sembolizmi.

BAYRAKLAR

Bayraklar güçlü tanınma amblemleridir veya tabiiyet ya da boyunduruk sembolü olabilirler. Bayrak bir ulus ya da davanın yandaşlarını bir araya getiren bir unsur olabildiği gibi simgelediğine karşı çıkanların hedefi de olabilir.

Önceleri savaş alanındaki askeri birliklerin tanınması için kullanılan bayraklar artık en yaygın şekilde devletlerin simgesi olarak görülmekte. İzleyen altı sayfada uluslararası tanınmış 194 ülkenin bayrakları yer alıyor.

AFRİKA



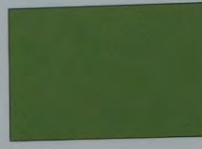
FAS



CEZAYİR



TUNUS



LIBYA



MISIR



SUDAN



ERİTRE



CİBUTİ



SOMALİ



UGANDA



KENYA



RUANDA



BURUNDİ



ORTA AFİRKA CUMHURİYETİ



DEMOKRATİK KONGO CUMHURİYETİ



NİJERYA



ÇAD



MORİTANYA



MALİ



SENEGAL



GAMBİYA



CAPO VERDE



GİNE-BİSSAU



GİNE

▼ Etiyopya

İtalyan sömürgecilerin 1896'da ülkeden atılmalarından bu yana sarı, yeşil ve kırmızı Etiyopya'nın renkleri olmuştur. Farklı yorumlar olmakla birlikte genellikle kırmızının bağımsızlık mücadelesinde dökülen kanı, sarının barışı, yeşilin de ülkenin bereketini simgelediği söylenir. Bu "Pan Afrika" renkleri Etiyopya'nın yolundan giden başka Afrika uluslarının da benimsenmiştir. Beş köşeli yıldız, Süleyman Mühründen türetilmedi ve gelecek umudunu simgeler, ondan çıkan ışınlarsa Etiyopya'nın çeşitli etnik grupları arasında barış ve birliği temsil eder.

Bereket için yeşil

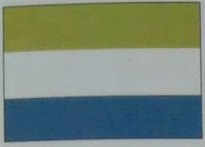
Umut, barış ve birlik sembolü pentagram



Dökülen kanlar için kırmızı

Barış için sarı

GÜNEY AMERİKA



SIERRA LEONE



LİBERYA



FİLDİŞİ SAHİLİ



BURKİNA FASO



KOLOMBİYA



VENEZUELA



BENİN



NİJERYA



KAMERUN



EKVATOR GİNESİ



GUYANA



SURİNAM



KONGO CUMHURİYETİ



ANGOLA



ZAMBIYA



TANZANYA



EKVADOR



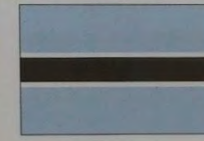
PERU



MOZAMBİK



NAMİBYA



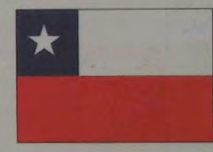
BOTSVANA



LESOTO



BREZİLYA



ŞİLİ



SEYŞEL ADALARI



KOMOROS



MADAGASKAR



MAURITIUS



BOLİVYA



PARAGUAY



GANNA



TOGO



SÃO TOMÉ AND PRÍNCİPE



GABON



URUGUAY



ARJANTİN



MALAVİ



ZİMBABVE



SVAZİLAND



GÜNEY AFİRİKA

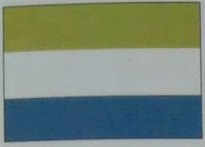
AYRICA BAKINIZ

Renkler, sf. 280-83

Şekiller, sf. 284-89



GÜNEY AMERİKA



SIERRA LEONE



LİBERYA



FİLDİŞİ SAHİLİ



BURKİNA FASO



KOLOMBİYA



VENEZUELA



BENİN



NİJERYA



KAMERUN



EKVATOR GİNESİ



GUYANA



SURİNAM



KONGO CUMHURİYETİ



ANGOLA



ZAMBIYA



TANZANYA



EKVADOR



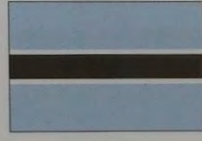
PERU



MOZAMBİK



NAMİBYA



BOTSVANA



LESOTO



BREZİLYA



ŞİLİ



SEYŞEL ADALARI



KOMOROS



MADAGASKAR



MAURITIUS



BOLİVYA



PARAGUAY



GANNA



TOGO



SÃO TOMÉ AND PRÍNCIPE



GABON



URUGUAY



ARJANTİN



MALAVİ



ZİMBABVE



SVAZİLİND



GÜNEY AFRIKA

AYRICA BAKINIZ

Renkler, sf. 280-83

Şekiller, sf. 284-89



KUZEY VE ORTA AMERİKA



KANADA



MEKSİKA



GUATEMALA



BELİZE



EL SALVADOR



HONDURAS



NIKARAGUA



KOSTA RİKA

▼ Amerika Birleşik Devletleri

İlk ABD bayrağının (1776 tarihli) üst köşesinde İngiliz bayrağı ve başkaldıran 13 koloninin birliğini temsil eden 13 şeridi vardı. Yıldızlar ve diğer şeritler, İngiliz bayrağının yerini mavi zeminde 13 beyaz yıldızla bir dairenin aldığı ertesi yıl eklendi. O zamandan sonra, Vermont ile Kentucky'nin de Birliğe kabul edildiği 1794'deki iki yıldız, iki şerit eklenmiş halinin 26 çeşitlenmesi yapıldı. 1818'de şerit sayısının 13'e (ilk eyaletleri temsilen) dönmesine, yıldızlara da sadece dört yeni eyaletin eklenmesine karar verildi.

Bugünkü 50 eyaleti temsil eden 50 yıldız

İlk 13 eyaleti temsil eden 13 şerit



PANAMA



JAMAİKA



KÜBA



BAHAMA ADALARI



HAİTİ



DOMİNİK CUMHURİYETİ



ST. KİTTS VE NEVIS



ANTİGUA VE BARBUDA



DOMİNİKA



ST. LUCIA



ST. VINCENT VE GRENADINLER



BARBADOS



GRENADA



TRİNİDAD VE TOBAGO

AVRUPA



İZLANDA



NORVEÇ



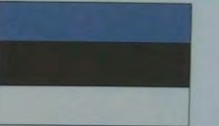
DANİMARKA



İSVEÇ



FİNLANDİYA



ESTONYA



LETONYA



LİTVANYA



POLONYA



ALMANYA



BELÇİKA



İRLANDA



FRANSA



LÜKSEMBURG



KUZEY VE ORTA AMERİKA



KANADA



MEKSİKA



GUATEMALA



BELİZE



EL SALVADOR



HONDURAS



NIKARAGUA



KOSTA RİKA

▼ Amerika Birleşik Devletleri

İlk ABD bayrağının (1776 tarihli) üst köşesinde İngiliz bayrağı ve başkaldıran 13 koloninin birliğini temsil eden 13 şeridi vardı. Yıldızlar ve diğer şeritler, İngiliz bayrağının yerini mavi zeminde 13 beyaz yıldızla bir dairenin aldığı ertesi yıl eklendi. O zamandan sonra, Vermont ile Kentucky'nin de Birliğe kabul edildiği 1794'deki iki yıldız, iki şerit eklenmiş halinin 26 çeşitlenmesi yapıldı. 1818'de şerit sayısının 13'e (ilk eyaletleri temsilen) dönmesine, yıldızlara da sadece dört yeni eyaletin eklenmesine karar verildi.

Bugünkü 50 eyaleti temsil eden 50 yıldız

İlk 13 eyaleti temsil eden 13 şerit



PANAMA



JAMAİKA



KÜBA



BAHAMA ADALARI



HAİTİ



DOMİNİK CUMHURİYETİ



ST. KİTTS VE NEVIS



ANTİGUA VE BARBUDA



DOMİNİKA



ST. LUCİA



ST. VINCENT VE GRENADİNLER



BARBADOS



GRENADA



TRİNİDAD VE TOBAGO

AVRUPA



İZLANDA



NORVEÇ



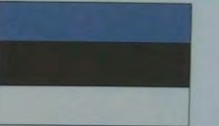
DANİMARKA



İSVEÇ



FİNLANDİYA



ESTONYA



LETONYA



LİTVANYA



POLONYA



ALMANYA



BELÇİKA



İRİLANDA

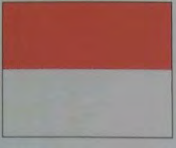


FRANSA



LÜKSEMBURG





MONAKO



ANDORRA



PORTEKİZ



İSPANYA



İTALYA



MALTA



VATİKAN



SAN MARİNO



İSVİÇRE



LİHTENŞTAYN



AVUSTURYA



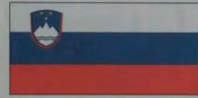
MACARİSTAN



ÇEK CUMHURİYETİ



SLOVAKYA



SLOVENYA



HİRVATİSTAN



BOSNA-HERSEK



KARADAĞ

▼ Birleşik Krallık

İngiliz bayrağı İngiltere, İskoçya ve İrlanda hükümdarlıklarının birliğini simgeler. Halk arasında "Union Jack" olarak anılır. 1603'te İskoç kral VI. James, İngiltere kralı I. James oldu. Üç yıl sonra İngiliz ve İskoçya bayrakları beyaz zemin (İngiltere) üzerinde St. George'un kırmızı haçıyla mavi zemin (İskoçya) üzerinde St. Andrew'un diyağonal beyaz haçından oluşan yeni bir Britanya bayrağında birleştirildi. 1 Ocak 1801'de İrlanda'nın Birliğe katılmasıyla St. Patrick'in kırmızı diyağonal haçı da eklendi ve bayrak günümüzdeki şeklini aldı. Birlik bayrağı Avustralya, Yeni Zelanda, Fiji ve Tuvalu bayraklarının bir parçasıdır.

St. George haçı
(İngiltere)St. Patrick haçı
(İrlanda)

St. Andrew haçı (İskoçya)



SİRBİSTAN



ARNAVUTLUK



MAKEDONYA



BULGARİSTAN



YUNANİSTAN



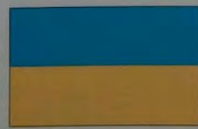
ROMANYA



MOLDOVA



BELARUS



UKRAYNA



RUSYA FEDERASYONU



KOSOVO

▼ Hollanda

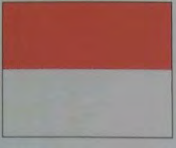
Resmen 1572'de, İspanyol hakimiyetine karşı sürdürülen Seksen Yıl Savaşları sırasında benimsenen Hollanda bayrağı dünyanın en eski üç renkli bayrağıdır. O zamanlar başta olan Orange Prensini "Prens Bayrağı" olarak bilinen turuncu, beyaz ve mavi üç renkli bayrağına dayanır. Artık bilinmeyen bir nedenden ötürü -belki daha belirgin olması ya da turuncu boya kırmızıya dönüştüğü için- bu bayrak daha sonraları bugünkü kırmızı, beyaz, mavi halini aldı. 1972'de Hollanda yeni bayrağının 400. yıldönümünü özel bir posta puluyla kutladı. Hollandalı yerleşimciler özgün Prens Bayrağının varlığını 1994'e kadar Güney Afrika'nın "Prinsenvlag" adıyla tanınan bayrağında sürdürdüler.

En eski üç renkli bayrak. Bayrakta üç renk şeridi kullanma fikri o zamandan beri ellinin üstünde ülke tarafından benimsendi.



AYRICA BAKINIZ
Renkler, sf. 280-83
Şekiller, sf. 284-89





MONAKO



ANDORRA



PORTEKİZ



İSPANYA



İTALYA



MALTA



VATİKAN



SAN MARİNO



İSVİÇRE



LİHTENŞTAYN



AVUSTURYA



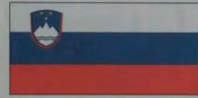
MACARİSTAN



ÇEK CUMHURİYETİ



SLOVAKYA



SLOVENYA



HİRVATİSTAN



BOSNA-HERSEK



KARADAĞ

▼ Birleşik Krallık

İngiliz bayrağı İngiltere, İskoçya ve İrlanda hükümdarlıklarının birliğini simgeler. Halk arasında "Union Jack" olarak anılır. 1603'te İskoç kral VI. James, İngiltere kralı I. James oldu. Üç yıl sonra İngiliz ve İskoçya bayrakları beyaz zemin (İngiltere) üzerinde St. George'un kırmızı haçıyla mavi zemin (İskoçya) üzerinde St. Andrew'un diyağonal beyaz haçından oluşan yeni bir Britanya bayrağında birleştirildi. 1 Ocak 1801'de İrlanda'nın Birliğe katılmasıyla St. Patrick'in kırmızı diyağonal haçı da eklendi ve bayrak günümüzdeki şeklini aldı. Birlik bayrağı Avustralya, Yeni Zelanda, Fiji ve Tuvalu bayraklarının bir parçasıdır.

St. George haçı
(İngiltere)St. Patrick haçı
(İrlanda)

St. Andrew haçı (İskoçya)



SİRBİSTAN



ARNAVUTLUK



MAKEDONYA



BULGARİSTAN



YUNANİSTAN



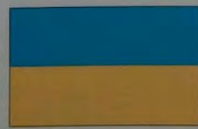
ROMANYA



MOLDOVA



BELARUS



UKRAYNA



RUSYA FEDERASYONU



KOSOVO

▼ Hollanda

Resmen 1572'de, İspanyol hakimiyetine karşı sürdürülen Seksen Yıl Savaşları sırasında benimsenen Hollanda bayrağı dünyanın en eski üç renkli bayrağıdır. O zamanlar başta olan Orange Prensini "Prens Bayrağı" olarak bilinen turuncu, beyaz ve mavi üç renkli bayrağına dayanır. Artık bilinmeyen bir nedenden ötürü -belki daha belirgin olması ya da turuncu boya kırmızıya dönüştüğü için- bu bayrak daha sonraları bugünkü kırmızı, beyaz, mavi halini aldı. 1972'de Hollanda yeni bayrağının 400. yıldönümünü özel bir posta puluyla kutladı. Hollandalı yerleşimciler özgün Prens Bayrağının varlığını 1994'e kadar Güney Afrika'nın "Prinsenvlag" adıyla tanınan bayrağında sürdürdüler.

En eski üç renkli bayrak. Bayrakta üç renk şeridi kullanma fikri o zamandan beri ellinin üstünde ülke tarafından benimsendi.



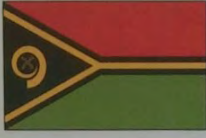
AYRICA BAKINIZ
Renkler, sf. 280-83
Şekiller, sf. 284-89



AVUSTRALYA VE OKYANUSYA



AVUSTRALYA



VANUATU



FIJİ



PAPUA YENİ GİNE



SOLOMON ADALARI



PALAU



MİKRONEZYA



MARSHALL ADALARI



NAURU



KİRİBATİ



TUVALU



SAMOA



TONGA



YENİ ZELANDA

ASYA



AZERBAYCAN



ERMENİSTAN



TÜRKİYE



GÜRCİSTAN



LÜBNAN



SURİYE



KIBRIS



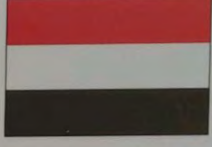
İSRAİL



ÜRDÜN



SUUDİ ARABİSTAN



YEMEN



UMMAN



BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ



KATAR



BAHREYN



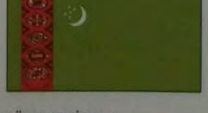
KUVEYT



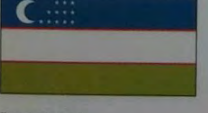
IRAK



İRAN



TÜRKMENİSTAN



ÖZBEKİSTAN



KAZAKİSTAN



MOĞOLİSTAN

▼ Nepal

Nepal, bayrağı kare ya da dikdörtgen olmayan tek ülkedir. Çift uçgen, rakip Nepal yönetimlerinin forslarını bir araya getirir. Mavi kenar barış ve uyumu, koyu kırmızı alanlar da cesareti simgeler. Hilal Kraliyet Evini, Güneş ise Nepal'in Rana ailesini temsil eder. Bu sembollerin yorumu değişse de forslar dalgalandıkça Nepal'in varolacağı umudunu barındırır.

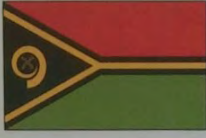


*Yüzyıllar boyu kırmızı forslar
Hindu zafer sembolü olmuştur.*

AVUSTRALYA VE OKYANUSYA



AVUSTRALYA



VANUATU



FIJİ



PAPUA YENİ GİNE



SOLOMON ADALARI



PALAU



MİKRONEZYA



MARSHALL ADALARI



NAURU



KİRİBATİ



TUVALU



SAMOA



TONGA



YENİ ZELANDA

ASYA



AZERBAYCAN



ERMENİSTAN



TÜRKİYE



GÜRCİSTAN



LÜBNAN



SURİYE



KIBRIS



İSRAİL



ÜRDÜN



SUUDİ ARABİSTAN



YEMEN



UMMAN



BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ



KATAR



BAHREYN



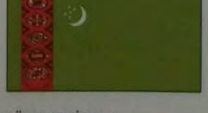
KUVEYT



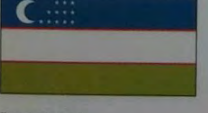
IRAK



İRAN



TÜRKMENİSTAN



ÖZBEKİSTAN



KAZAKİSTAN



MOĞOLİSTAN

▼ Nepal

Nepal, bayrağı kare ya da dikdörtgen olmayan tek ülkedir. Çift uçgen, rakip Nepal yönetimlerinin forslarını bir araya getirir. Mavi kenar barış ve uyumu, koyu kırmızı alanlar da cesareti simgeler. Hilal Kraliyet Evini, Güneş ise Nepal'in Rana ailesini temsil eder. Bu sembollerin yorumu değişse de forslar dalgalandıkça Nepal'in varolacağı umudunu barındırır.



*Yüzyıllar boyu kırmızı forslar
Hindu zafer sembolü olmuştur.*



KIRGIZİSTAN



TACİKİSTAN



AFGANİSTAN



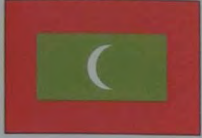
PAKİSTAN



BUTAN



HİNDİSTAN



MALDİVLER



SRİ LANKA



BANGLADEŞ



BURMA



TAYLAND



LAOS



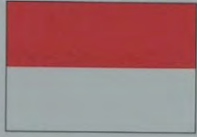
KAMBOÇYA



VIETNAM



MALEZYA



ENDONEZYA



DOĞU TİMOR



SİNGAPUR



BRUNEY



FİLİPİNLER



TAYVAN



ÇİN



KUZEY KÖRE

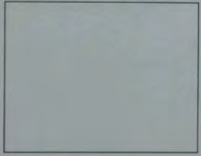


GÜNEY KÖRE



JAPONYA

DİĞER BAYRAKLAR



▲ Beyaz bayrak
Uluslararası kabul edilmiş bir ara, ateşkes ya da teslim sembolüdür. Taşınanın korunması Cenevre Anlaşmasında yer alır.



▲ Yeşil bayrak
"İlerle." Bu bayrak kara ve demiryollarıyla yolun açık, devam etmenin güvenli olduğu durumlarda kullanılır.



▲ Mavi bayrak
Temizlik, güvenlik, hizmet ve çevre yönetimi standartlarını yerine getiren kumsallar Çevre Eğitimi Vakfı tarafından verilen bu bayrakla ödüllendirilir.



▲ Kırmızı bayrak
"Dur!" Çoğu durumda tehlike ve/veya dur işaretidir. Kızıl Bayrak sosyalizmin sembolüdür.



▲ Damalı bayrak
Yüz yılı aşkındır motor sporlarında liderin yarışı tamamladığını göstermede kullanılan bu bayrak artık bir hedefe başarıyla ulaşıldığının işareti olarak başka alanlarda da kullanılıyor.



▲ Budist dua bayrakları
Beş bayrak uzayı (mavi), su (beyaz), ateş (kırmızı), hava (yeşil) ve toprağı (sarı) temsil eder. Şans ve barış getirmesi için rüzgâra salınan duaları somutlaştırır.

AYRICA BAKINIZ

Güneş, sf. 16-17

Ay, sf. 18-19

Renkler, sf. 280-83

Şekiller, sf. 284-89



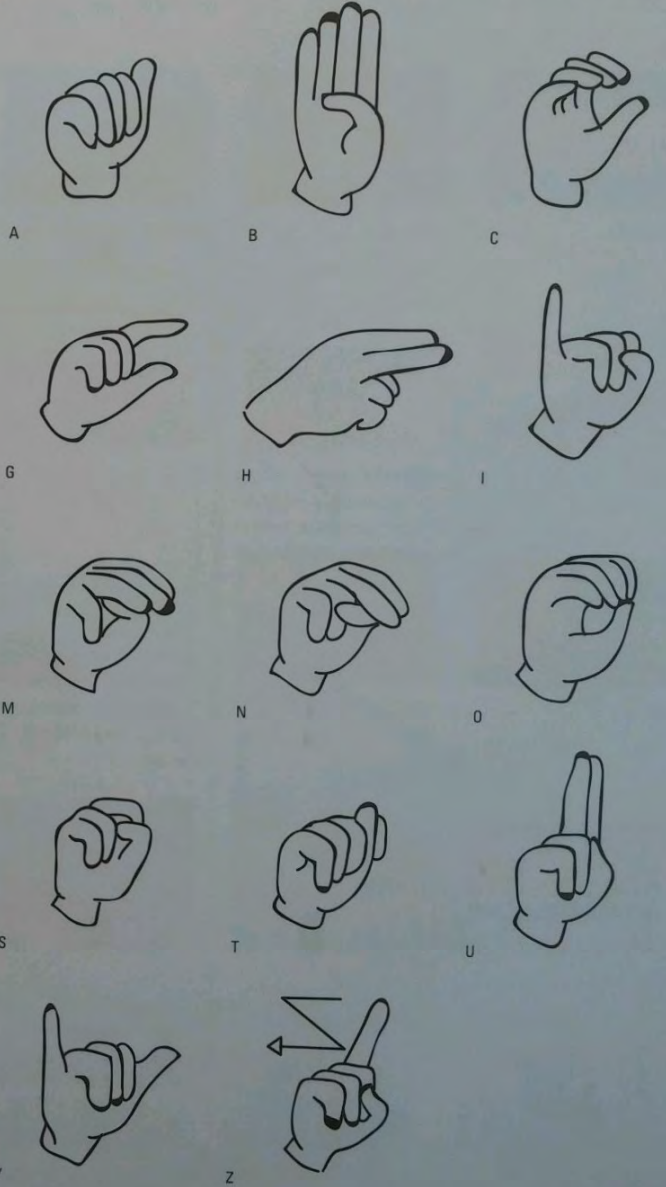
İŞARET DİLLERİ VE SİNYALLER

İşaret dilleri sembolik hareketlerden ayrılrsa da ortak bir yanları da vardır. Bir jest tek bir fikri iletebilir, işaret diliyse kullananların karmaşık fikirleri sözel değil de eller yardımıyla iletebilmesini sağlayan

bir jest ve işaretler sistemidir. Sağırılar için işaret dilleri 16.yy'dan itibaren geliştirilmiştir. Sözel olmayan iletişimin tercih edilir ya da elzem olduğu pek çok başka durum da vardır.

AMERİKAN İŞARET DİLİ EL ALFABESİ

El alfabeleri bir işaret dilini öğrenmede yararlı bir başlangıç noktasıdır. Ancak çoğu işaret tek tek harfleri değil, sözcükleri bütün halinde iletir. Alfabe sadece özel isimlerde ve uzmanlık terminolojisi ya da teknik dilde kullanılır



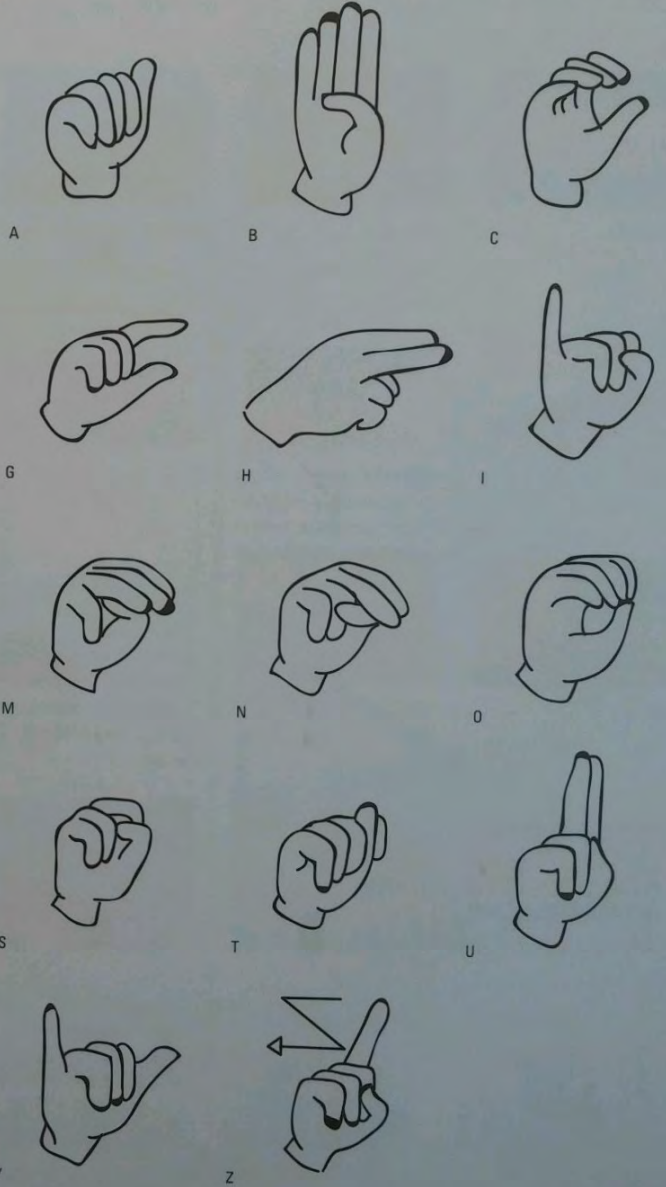
İŞARET DİLLERİ VE SİNYALLER

İşaret dilleri sembolik hareketlerden ayrılrsa da ortak bir yanları da vardır. Bir jest tek bir fikri iletebilir, işaret diliyse kullananların karmaşık fikirleri sözel değil de eller yardımıyla iletebilmesini sağlayan

bir jest ve işaretler sistemidir. Sağırılar için işaret dilleri 16.yy'dan itibaren geliştirilmiştir. Sözel olmayan iletişimin tercih edilir ya da elzem olduğu pek çok başka durum da vardır.

AMERİKAN İŞARET DİLİ EL ALFABESİ

El alfabeleri bir işaret dilini öğrenmede yararlı bir başlangıç noktasıdır. Ancak çoğu işaret tek tek harfleri değil, sözcükleri bütün halinde iletir. Alfabe sadece özel isimlerde ve uzmanlık terminolojisi ya da teknik dilde kullanılır



SEMAFOR

Fransız Claude Chappe 1793'te, daha sonraları burada görüldüğü şekilde el bayraklarıyla kullanıma uyarlanan bir semafor sistemi icat etti. Duman işaretleri hariç, insanların ses çıkarmadan "konuşmasını" sağlayan ilk sistemdi.



"HATA"



"IPTAL"



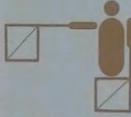
"DUR" YA DA "ARA"



"SAYILAR"



AYA DA 1



B YA DA 2



E YA DA 5



F YA DA 6



I YA DA 9



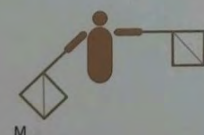
J YA DA "HARFLER"



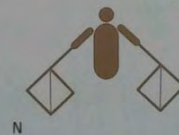
K YA DA SIFIR



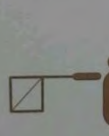
L



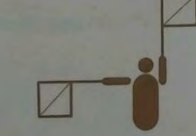
M



N



O



P



Q



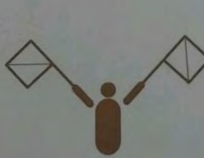
R



S



T



U



V



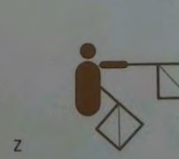
W



X



Y



Z

HAVAALANI MANEVRASI İŞARETLERİ

Bu işaretlerle iletilen talimatlar çok basit olmakla birlikte son derece gürültülü bir ortamda pilotlarla yer personelinin yönlendirilmesinde hayati önem taşır. Sinyalciler eldiven takar ya da işaret ışığı tutar.



İLERLE



BURADAN



SOLA DÖN



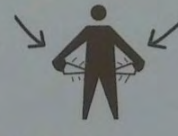
SAĞA DÖN



DUR



MOTORLARI ÇALIŞTIR



TAKOZLARI KOY



TAKOZLARI KALDIR



MOTORLARI KAPA



YAVAŞLA

AYRICA BAKINIZ

Alfabe, sf. 306-09
Sembolik hareketler, sf. 334-37



TÜPLÜ DALIŞ

Dalgıçların sualtında dalış partnerleriyle iletişibilmeleri gerekir. "Çıkmak", "dalmak" ya da "tüpümde hava kalmadı" gibi yaşamsal mesajları iletebilmek için standart bir dizi işaret geliştirilmiştir.



HER ŞEY YOLUNDA/MI?



BİR SORUN VAR



YUKARI/ÇIKALIM



AŞAĞI/DALALIM



TÜPTE 1500 PSI KALDI



TÜPTE 750 PSI KALDI



HAVAM BİTTİ



DUR



YAVAŞLA



KAL/BİRLİKTE HAREKET



BU DERİNLİKTE KAL



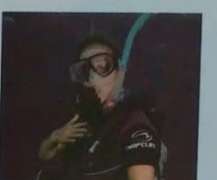
BAK



ÜŞÜYORUM



KULAKLARIMI
DENGELEYEMİYORUM

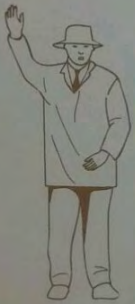


NEFESİM KEŞİLİYOR: 1



NEFESİM KEŞİLİYOR: 2

KRİKET HAKEMLİĞİ İŞARETLERİ



BAY (SAYI KAZANMAK)



AÇIK



ÖLÜ TOP



SON SAAT



DÖRT



DIŞARIDA!
(AUT)



TOPSUZ



ALTI



BACAK BAYI (TOPUN
OYUNCUYA ÇARPIP SAYI
YAPMASI)



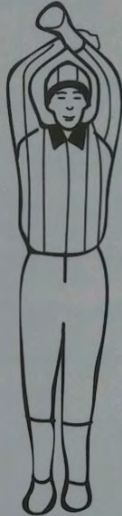
AMERİKAN FUTBÖLÜ



MOLA



GOL



ŞAHSİ FAUL



OFSAYT



TUTMA



KURALDIŞI HAREKET



BAŞLANGIÇ ATIŞI



PAS MÜDAHALESİ



VERİLMEYEN PENALTI

FUTBÖL BİRLİĞİ



DİREKT FRİKİK



ENDİREKT FRİKİK



KIRMIZI KART OYUN DIŞI



SARI KART UYARI



AVANTAJ

AYRICA BAKINIZ

Eller ve ayaklar, sf. 116-19
Sembolik hareketler, sf.
334-37



SEMBOOLİK HAREKETLER

"Hareketler sözcüklerden daha yüksek seslidir" deyimi jestler için çoğunlukla geçerli olsa da sözcükler gibi onlar da yanlış yorumlanabilir. El işaretleri gibi bilinçli hareketler genellikle dil engellerini aşar ama

kimi zaman da farklı kültürlerde farklı anlamlara gelir. Bilinçdışı jestler kişinin gerçekte ne düşündüğünü açığa vurabilir, ancak beden dilinin yorumu kesin olmaktan uzak ve her zaman bağlama bağlıdır.

BİLİNÇLİ HAREKETLER

Baş ve el işaretleri sözü pekiştirme ya da onun yerine geçmede önem taşır. Ama dikkat! En masum işaret bile farklı insanlarca farklı anlamlara alınabilir. Birisine gayet dostane gelen bir hareket diğeri için ağır bir hakaret olabilir.



▲ Göz kırpması
Basit bir selamlamadan cinsel bir imaya, bir ipucu ya da uyarıdan iki kişi arasındaki gizli kapaklı bir işe pek çok anlam ifade edebilir.



▲ Gözleri devirmek
Çoğunlukla küçümseme, sıkıntı ya da kızgınlık işaretidir.



▲ Kaş kaldırma
Bir kaş kaldırma kuşku ya da inanmama işaretidir. Bu jestte yüzün farklılaşan iki tarafıyla düşüncelerin çelişik olduğu sinyali verilir.



▲ Başla onaylama
Çoğu Batı kültüründe başı yukarı aşağı oynatma "evet" anlamına gelir ama bazı ülkelerde, örneğin Sri Lanka'da "hayır" demektir. Bu genellikle tanıma ya da selamlama işareti olarak da kullanılır.



▲ Başı iki yana sallama
Çoğu ülkede "hayır" anlamına gelir fakat Hindistan ve Pakistan'da "evet" anlamındadır. Kuzey Afrika'da hareket bir taraftan diğerine tek bir sert dönüşle tamamlanır.



▲ Dil çıkarmak
Dünyanın her tarafında çocuklar kaba ama oynusuna bir hareket olarak dillerini çıkarır. Kullanmayı öğrendikleri ilk hakaret de genelde bu olur.



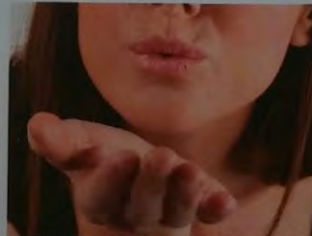
▲ Yanaktan öpme
Batı kültürlerinde yanağa konurulan bir öpücük arkadaşlar arasında bir selamlama ya da vedalaşma hareketidir. Fransa'da çoğu kişi iki yanaktan, Belçika'daysa önce bir, sonra diğer, son kez de yine ilk yanaktan öpüşür.



▲ El öpme
Bir zamanlar bir hanımefendi selamlayan beyefendi için görgünün vazgeçilmez kuralı sayılan bu jest saygı ve nezaket hareketidir. Artık son derece resmi durumlar ya da işin içine alayıcılık karışması hali dışında ender yapılmaktadır.



▲ Ayak öpme
Eski ve Yeni Ahitlerin çeşitli bölümlerinde değinilen bir tevazu ve saygı işaretidir ve Paskalya öncesi Kutsal Hafta boyunca Papa tarafından yapılır.



▲ Öpücük gönderme
Kimi zaman veda edilen bir arkadaşına, sevgili, çocuk ya da ana babaya el sallamak yerine yapılan, uzaktan öpmeyi simgeleyen bir harekettir.



▲ Eğilme
Batı kültürlerinde çoğunlukla "daha aşağı" birinin "daha yüksek" biri karşısında (halktan birinin kraliyet ailesinden biri karşısında olduğu gibi) boyun eğişini ifade eder. Japonya'da, karşılaşan iki eşit mevkili kişi karşılıklı saygı ifadesi olarak birbirleri önünde eğilirler.





▲ **El sallama**
Çoğunlukla bir veda jesti olan el sallama selamlama ya da sadece dikkat çekmede de kullanılır. Çin'de avuç içi yere bakacak şekilde el sallama "buraya gel" anlamındadır.



▲ **"Çak!" işareti**
Selamlama, kutlama ya da karşılıklı tebrik işaretidir, çoğunlukla bir spor karşılaşmasında takımın puan kazanmasının ardından yapılır.



▲ **El sıkışma**
Batı kültüründe karşılıklı saygı ifade eden nispeten resmi bir jesttir. Çoğunlukla karşılaşma, ayrılma ya da varılan bir anlaşmada kullanılır.



▲ **Eller yukarı**
Teslimiyet hareketi olan elleri kaldırma kişinin silah taşımadığı ya da silaha davranmayacağını gösterir.



▲ **Dua eden eller**
Bu Hristiyan dua duruşu Hindistan ve Güneydoğu Asya'da bir selamlama ve saygı sembolüdür. Batı'da da dinsel anlamın ötesinde bir yakarış ifadesi.



▲ **Yalvaran eller**
Batı'da bu hareket dua eden eller jestinden daha güçlü bir yalvarış ifadesidir.



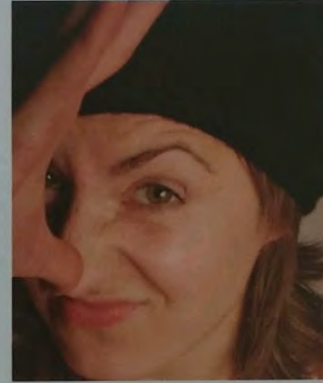
▲ **Pamak dudaklara**
Neredeyse evrensel bir ağzı kapama sembolüdür ve sessizlik talebini dile getirmede kullanılır. Çoğunlukla işitilir bir "şşş!" sesi eşlik eder.



▲ **Pamak alna**
Çoğunlukla parmak alna vurularak ya da yanında daireler çizerek yapılan bu hareket çılgınlığı ifade eder; birinin "kaçık" ya da "kafayı sıyırmış" olduğu anlamındadır.



▲ **Pamak göze (Pışık)**
Suudi Arabistan'da bu hareket birinin aptallığını ifade eder: "Enayinin teki olduğunu görüyorum!"



◀ **Nanik**
Dil çıkarmayla birlikte şaka yollu bir alay hareketidir.



▲ **Dişlere fiske**
Akdeniz ülkelerine özgü bir hakaret jestidir. Shakespeare'in *Romeo ve Jülyet*'inde Capulet hizmetkârlarından birinin Montague hizmetkârlarından birine karşı "başparmağını ısırışıyla" kavga başlatır.



▲ **Düşünme**
Genellikle derin bir düşünceye dalmış kişilerde görülen bu hareket, dudaklar ya da çeneye dokunan parmaklarla "dua eden ellerin" değişik bir türüdür.



▲ **Parmak çaprazlamak**
İyi şans dileği bu yaygın hareket Hristiyan haçı işaretini simgeler.



▲ **Başparmaklar yukarı**
Batı'da onay anlamına gelen bu jest, Roma gladyatör oyunlarında izleyicilerin fikrini ifade eden bir işaretten gelmez. Ortadoğu, Kuzey Afrika, Güney Amerika ve Rusya'da hakaret olarak kullanılır.



▲ **Zafer V'si**
Bu hareket bir zafer (*victory*) işareti olarak 2. Dünya Savaşı'nda Winston Churchill tarafından yaygınlaştırılmıştı. 1960'larda Hippiler onu barış işareti olarak benimsedi.



▲ **Boynuz**
Genellikle kötülük ya da talihsizlikten korunma anlamına gelen işareti Sataniistler Şeytan anlamında kullanır.



▲ **Soru**
İtalya'da başparmakla birlikte parmaklar ve elin yukarı aşağı hareketiyle yapılan bu jest "Ne istiyorsun?" ya da "Ne demek istiyorsun?" anlamına gelir.

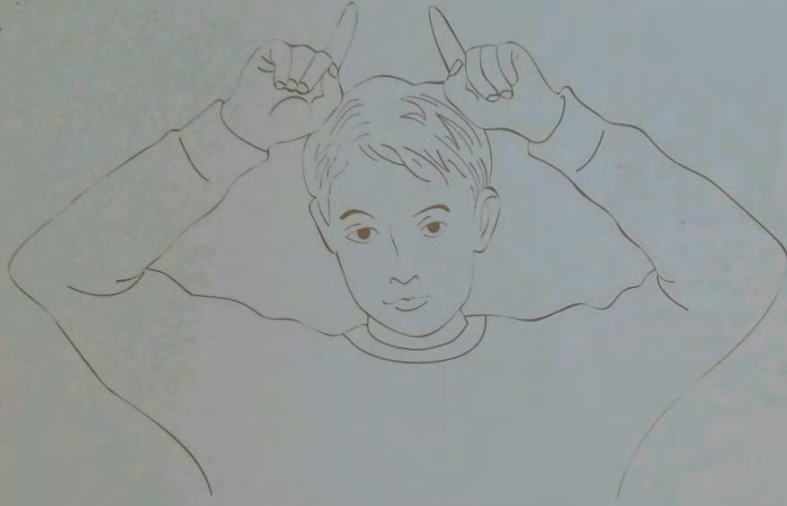


▲ **OK**
ABD ve Avrupa'da bu hareket "tamam, âlâ" anlamındayken Japonya'da para demektir fakat başka ülkelerde yakışsız olabilir; Almanya ve Brezilya'da müstehcen bir anatomik ima taşır.

AYRICA BAKINIZ

Eller ve ayaklar, sf. 116-19
Hristiyanlık, sf. 176-79
İşaret dili ve sinyaller, sf. 330-31





▲ Boynuz (çeşitleme)

Akdeniz ülkelerinde bu hareket boynuzlanmış koca demeye gelir. Japonya'daysa öfkeli ya da kıskanç karı iması vardır.



▲ Parmak çekmek

Orta parmak selamı olarak da bilinen bu hareket "düzdüm seni" anlamına gelen yakışsız bir jesttir. Romalılar ona *digitus impudicus* derlerdi.



▲ "V"ler

İngiltere ve "çatallar" olarak bilinen Avustralya'da eklemeler dışa dönük olarak (zafer "V" sinin tersi) yapılan V işareti "bas git" anlamına gelir. ABD'de ise Zafer/Barış işaretiyle eşanlamlıdır.



▲ İşaret parmağı

Batı kültürlerinde genellikle bir numara anlamına gelir, kimi zaman da emir kipinde "bekle" anlamındadır. Ortadoğu, Türkiye ve Yunanistan'daysa orta parmağın başka yerlerde ifade ettiğini eder: "Düzeyim!"



▲ Clinton başparmağı

ABD Başkanı Bill Clinton'ın yaygınlaştırdığı ve John F. Kennedy'den almış olabileceği bu jest fazla baskın ya da saldırgan olabilecek işaret parmağı yerine başparmakla yapılan bir vurgulama hareketidir.



▲ Ara

ABD'de bu hareket, teknik faul anlamına geldiği basketbol dışında çoğu sporda mola ifadesidir. İngiltere'de "çay molası", Japonya'da da "hesap lütfen" demektir.



▲ El etme

"Buraya gel" anlamında yaygın bir harekettir. Çoğunlukla buyurgan ya da nezaketsiz bir biçimde kullanılır ve yüz ifadesiyle duruma bağlı olarak cinsel bir davet anlamı da taşıyabilir.



▲ Volkan selamı

TV dizisi *Uzay Yolu*'nda sivri kulaklı düşsel ırk Volkanlardan olma Mr. Spock'ın kullandığı bu hareket "Çok yaşa ve iyi ol" anlamına gelir. Kökeni bir Yahudi kutsama hareketidir.



▲ Aşağılama

Romalılar için bu bir şans işaretiydi, bazı ülkelerde hâlâ da öyledir. Türkiye, Endonezya ve Rusya'da "becermek" anlamındadır. Hint yarımadasında tehdit olarak kullanılır.



▲ Parmakla işaret

Belirli bir nesne ya da yönü işaret etmek için kullanılan evrensel bir işarettir. Çoğu kültürde doğrudan bir kişiyi işaret etmek kabalık sayılır -bunun için açık bir el kullanmak daha naziktir.



▲ Beng beng

Bağlamına göre tabancayla ateş etme taklidi bu jest şakacı bir selamlama ya da tehdit anlamını taşır. Kişinin kendi şakağına doğrultması kabul ettiği bir hatası ya da sıkıcı bir durumdan kaçış isteğinin ifadesidir.



▲ Dırdır

Durmadan konuşan ağız taklidi bu hareket hor gören bir "sıkıcı!" ya da "dinlemiyorum" jestidir. Bazı sporlarda bir anlaşmazlıkta kusurlu olan oyuncuyu işaret etmek için hakemler de kullanır.



▲ Sıkılı yumruk

Bedenin önünde tutulduğunda evrensel bir saldırganlık işaretidir. Başın üzerinde tutulan sıkılı yumruk çoğunlukla milliyetçiler, devrimciler ve baskı altındaki topluluklarca başkaldırı ifadesi olarak kullanılır. Aynı zamanda ağır silahlar talep edildiğini simgeleyen askeri bir işarettir.



BEDEN DİLİ

Genel olarak beden dili insanların bilinçsizce verip aldığı bir işaret dili olmakla birlikte işaretleri anlayanlar tarafından sözel iletişimi pekiştirmede bilinçli olarak da kullanılabilir. Duruş, yönelim, tavır, göz hareketi ve diğer faktörler kişinin, kendisi sinyaller gönderdiğinin farkında olmayabilse de gerçek hisleri ve eğilimine ilişkin pek çok şeyi ortaya koyabilir. Beden dili çoğunlukla flört ve cinsel ilişkilerle özdeşleştirilse de mülakat ve iş ilişkilerinde de önemli bir rol oynayabilir.



▲ Göz teması

Göz temasının fazlası kaba, laubali ya da saldırgan görünebilir, azı da ilgisizlik işareti olabilir. Temasin az olması ya da hiç olmaması kişinin ya çok çekingen ya da bile isteye aldatıcı olduğunu gösterir.



▲ Mesafe

Fazla mesafe bırakarak durmak ya da oturmak soğukluk olarak algılanırken fazla yakın durmak da ısrarcılık, yüzüzlük ya da kabalık olarak görülür. Mesafenin sabit tutulması gerekmez; kimi zaman da bir anlığına muhabata doğru eğilmek ya da yaklaşmak ve yakın kalmak yerinde olacaktır.



▲ Yönelim

Muhatabın tersi yönünde bacak bacak üstüne atmak (fotoğraftaki kadının yaptığı gibi) ya da gövdeyi ondan çevirmek savunma ya da ilgisizlik göstergesidir. Örnekteki erkeğinki gibi açık ya da yukarı dönük avuç içleriyle yapılan jestler açıklık ve dostane olarak algılanır.



▲ Eller belde ayakta durmak

Ellerin belde duruşu açıklık ve güven gösterir. Kişinin başını bir yana eğmekten ziyade dik tutması bir güven ve otorite havası verir.



▲ Kollar bükük, bezgin bir tavırla duruş

Düşük omuzlar, bükülmüş ya da kendini kucaklayan kollar, eğik baş ve yere bakan gözler gerginlik ya da savunma halinin göstergesidir.



▲ Kollar iki yanda duruş

Kollar gövdenin iki yanında ya da arkada duruş kişinin sakın bir biçimde güvenli ve karşından ne gelirse kabul etmeye hazır olduğunu gösterir.



▲ Bacak bacak üstünde oturmak

Ayak bileği diğer dizkapağının üzerine gelecek şekilde bacak bacak üstünde oturma "dört rakamı" olarak bilinir. Genellikle bir savunma duruşudur, ancak buradaki gibi rahat bir tavır ve açık kollarla olasılıkla daha çok güveni işaret eder.



▲ Kapalı bacaklar

Genel olarak kol ve bacaklar açık duruş ya da oturuş açıklık, bunları bitişirmek ya da bükmekse savunma olarak yorumlanır. Ancak kısa etekler söz konusuysa kapalı duruş bir edep sorunundan ibarettir.

AYRICA BAKINIZ

Eller ve ayaklar, sf. 116-19
İşaret dili ve sinyaller, sf. 330-33



TERİMLER SÖZLÜĞÜ

A

Ana Tanrıça

Pek çok kültürde görülen Ana Tanrıça fikri besleyici bir dişi tanrının yeryüzünü simgelediği ve yaradılış ile bereketle ilişkilendirildiği insanlık tarihinin ilk dönemlerine dayanır.

Ankh

Tepesinde bir ilmik halkasıyla "T" biçimli bu Eski Mısır sembolü "ebedi hayat" anlamını taşır ve genellikle boynuna takılır.

Asana

Buda'nın görüldüğü dört duruşa -oturmuş, ayakta, yürüyen ya da uzanmış- asanalar adı verilir.

Asur

Eski bir halk ve krallık olan Asur, Mezopotamya'nın bugün Irak'ın bir bölümü olan kuzey yarısında yaşadı.

Avatar

Sanskrit dilinde "inmiş" anlamına gelen avatar sözcüğü bir Hindu tanrısının dünyadaki vücut bulması için kullanılır.

Aydınlanma

Budizm ve Hinduizm'de aydınlanma kişinin arzu ve acıyı aşarak Nirvana'ya erdiği kutlu bir haldir.

Aziz

Hristiyanlıkta aziz, bu sıfatı ve insanların kendisine ibadet etmesi

Kilise tarafından tanınmış, insanların esenliği için durumlarına müdahale edebilen kişidir.

B

Babil

Eski Babil krallığı Mezopotamya'da Dicle ve Fırat ırmaklarının arasında, bugünkü Irak'ın olduğu yerdedi.

Babür İmparatorluğu

Altın Çağını Hindistan topraklarında 1526-1857 yılları arasında yaşayan Babür İmparatorluğu sanat ve mimaride kendine özgü bir Hint-İslam-Pers tarzı oluşturdu.

Bar/Bat Mitzvah

13 yaşına gelen bir Yahudi erkek çocuğu ahlâki ve dinsel görevlerinden sorumlu bir yetişkin sayılır ve onu hayatının bu dönemine inisiye eden ve bu sıfatının tanındığı törenle birlikte Bar Mitzvah olarak anılır. Bar Mitzvah'ın kızlar için olanı da vardır.

Barut Komplosu

İngiliz Katoliklerin 1605'te Parlamento'ya yönelik önlenmiş suikast girişimi her yıl 5 Kasım'da anılır.

Biçim değiştirici

Mitoloji ya da kurguda biçim değiştirici bir şekilden başka birine girebilendir. Çok bilinen bir örneği kurtadama dönüşen insandır.

Bilgi Ağacı

İyi ve kötünün bilgisini barındıran mitolojik Bilgi Ağacı Cennette yetişir ve yenilecek olduğunda meyvesi ölümsüzlük getirir.

Biraderlik

Farmasonlukta olduğu gibi ortak amaç ya da çıkarlarla bir araya gelen erkek topluluğu.

Bizans

330'da başkenti Roma'dan Byzantium'a (bugünkü İstanbul) taşınan Roma İmparatorluğundan zaman içinde doğan Bizans İmparatorluğu ve onun kendine özgü mimari, sanat ve kültürü bu isimle anılır.

Bodhi ağacı

Budizm'de Buda'nın Aydınlanmaya eriştiği sırada altında oturduğu incir ağacı.

Bodhisattva

Budalığa erişmek yazgısında olan, aydınlanma yolunda da diğerlerine yol göstericilik sunan kişi.

Brahma

Hindu bir yaratıcı tanrı olan Brahma Trimurti olarak bilinen ve Vişnu ile Şiva'nın da bulunduğu üçlünün üyesidir.

Braille

Görme özürlüler için geliştirilmiş bu yazma ve okuma sistemi harf ve sayıları temsil eden ve dokunularak anlaşılabilir kabartma noktalardan oluşur.

Buda

Aydınlanmış ve alim kişi olan Buda sözcüğü ya tarihi, ölümlü Buda, Gautama Sakyamuni'yi ya da yüce Buda doğasının soyut tezahürlerini anlatmak için kullanılır.

Büyük Ayrılış

Budizm'de geleceğin Buda'sı Prens Siddharta'nın gezgin bir çileci olmak uğruna saray yaşamına sırt çevirerek çıktığı yolculuktur. Keşişliğe giren Budist delikanlılar bu sahneyi canlandırır.

C-Ç

Cornucopia

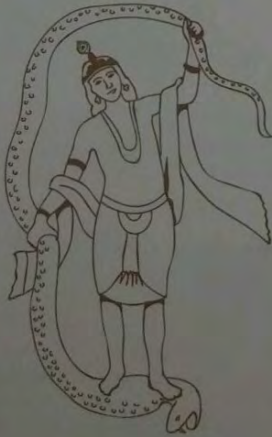
İçinden meyve, çiçek ve tahıl sarkan boynuz biçimli bir kap olan cornucopia/bereket boynuzu bereket simgesidir ve Yunan mitolojisiyle özdeşleşmiştir.

Çakra

Yoga felsefesinde beden, fiziksel, zihinsel ve duygusal hallerimizle ilişkili olan yedi "çakra" ya da spirüel enerji merkezi vardır.

Çileci

Kendini dine adayan bu kişi katı bir özdisiplin uğruna maddi konfora sırt çevirir.



D

Danse macabre

Bu Ortaçağ "ölüm dansında" ölümü temsil eden bir iskelet cenaze alayının önünden yürür.

Darshan

Bu Hindu deyişi, özellikle kutsal bir imge ya da aziz bir kişiyi "bir görüş" anlamına gelir.

Dharma Çarkı

Buda öğretisinin Yasa Çarkı olarak da bilinen önemli bir simgesi.

Dharmaçakra mudra

Bu Budist el duruşu Buda'nın Aydınlanmasına eriştikten sonra verdiği ilk vaazla Yasa Çarkının harekete geçtiği anlamını taşır.

Divali

Kış başlangıcı Hindu ışık şenliği Divali ile karşılanır.

Druid

Eski Kelt rahibi, kâhini, büyücü ve/veya öğretmeni.

Doğuş sırası işareti

Armacılık sanatında aile armasını taşımaya hak kazanan erkek çocukların birbirlerinden ayırt edilmesi için geliştirilmiş bir sistem; oğullardan her birinin kendi işareti vardır, oğulların oğullarına da kendi nişanları eklenir.

Dört element

Simyada dört element (ateş, toprak, hava, su) eşkenar üçgenlerle temsil edilir.

E

Ekspresyonizm

20. yüzyıl başlarının bu sanat hareketi sanatçının genellikle coşkun duygularının dışavurumuna dayanır; gerçeklik bozunuma uğrar, renkler yoğun, fırça darbeleri Edvard Munch'un eserlerinde olduğu gibi düzensizdir.

Emoticon

Bu sembolde yazılı iletişime duyguların yansıtılmasında noktalama işaretleri kullanılır.

Ermine

Kraliyetle özdeşleşen beyaz ermin kraliyet ailesi giysilerinin kenarlarını süsler; hayvanın siyah kuyruk ucu da beyazı vurgulamak için düzenli aralarla buna yerleştirilir.

Eskülap asası

Yunan mitolojisinde bu, tanrı Hermes'in taşıdığı, iki yılanın dolandığı bir değnektir. Sonradan hekimlerin sembolü olarak kullanılmaya başlandı.

F

Feng Shui

Nesnelerin yerleştirilmesi ya da yapıların yönlendirilmesine yönelik bu Eski Çin uygulaması "chi" ya da enerjinin olumlu akışının ahenk, bolluk ve sağlık getireceği inancına dayanır.

Freudyan

Sigmund Freud'un Psikanalitik teorileriyle ilgili ya da ona dayanan belirli bir tavır, inanç veya davranışlar.

Fütürizm

20. yy. başlarında İtalya'da ortaya çıkan sanat akımı çağdaş yaşamı özellikle de mekanikleşmesiyle ifade etmeye yönelir.

G

Granthi

Sözcük anlamı "Sih kutsal metinlerinin bekçisi ve okuyucusudur."

Gurdwara

Sih tapınağı olan gurdwara Sihlerin dinsel yaşamının odak noktası ve tapım sembolüdür.

Guru

Sihizm, Tibet Budizm'i ve Hinduizm'de "ruhsal öğretmen" anlamında kullanılan deyim.

H

Hamursuz Bayramı

Yahudiler bu bayramlarında Mısır'dan çıkışı anarlar.

Hanedan

Aynı aile ya da soydan tahta geçen hükümdarlar.

Havari

Erken dönem Hristiyanlık Kilisesi misyoner ya da müridi.

Heksagram

Bu altı köşeli yıldızın geometrik simetrisi onu pek çok kültürde yaygın bir spiritüel ve sihirli sembol haline getirmiştir.

Heptagram

Büyülü güçleri olduğuna inanılan bu yedi köşeli yıldızın Kabala'dan kötülüğü uzak tutma sembolüne uzanan çeşitli çağrışımları vardır.

Hiyeroglif

Çeşitli resim yazı sistemlerinden herhangi birindeki işaret. Bu sistemlerin en iyi bilineni ve en eskisi Eski Mısır'ındır.

Hobo

Oradan oraya amaçsızca dolaşan gezgin, göçebe işçi olan hobo'nun daimi bir yeri ya da işi yoktur.

Homonim

Farklı anlamı olan bir sözcükle benzer sesli ya da görünüşlü olan kelimedir. Sözelimi Çin ve Japonya'da dört sözcüğü "ölüm" sözcüğüyle benzer sesi verir, onun için de uğursuz sayılır.

Honorius Grimoire'ı

Bu kara büyü el kitabı iblis ve ruhları çağırma da kullanılabilir.





I

I Ching

Temeli Tao felsefesi kitabı olan Eski Çin kehanet yöntemi I Ching, tesadüfi seçilmiş heksagramlarla ifade edilir ve belirli sorulara cevap sunup yol göstermesi amacıyla yorumlanır.

İkonografi

Seçili konuları resim ya da imgelerle tasvir sanatıdır. Hristiyan ikonografisi melek tasvirlerinden azizlerinkine dek uzanır.

İlk günah

Hristiyan doktrininde ilk günah, Adem ile Havva'nın yasak meyveyi yemesinin sonucu doğan her insanın beraberinde getirdiği günahkarlık halidir.

İlksel sular/okyanus

Hayatın ortaya çıktığı sular. Bu deyiş yaratılış öncesi, evrenin bir kaos meydanı olduğu bir zamanı da ifade eder.

İnuit

"Halk" anlamına gelen bir yerli sözcüğü olan Inuit, Kanada Kutup Bölgesi ve Grönland'a kadar geniş bir coğrafyada yaşayan topluluklara verilen isimdir.

İsa'nın Çilesi

İsa'nın Çilesi, çarşıta çektiği acıyı simgeler.

Jung psikolojisi

İsviçreli psikolog ve psikiyatrist C.G.Jung'un birey psikolojisinde kültürel ve ırksal mirasın katkısını vurgulayan ve içedönük ile dışadönük olmak üzere iki ana kişilik tipi olduğunu öne süren teorisi.

Kâbe

İslam'ın en kutsal yeri olan Kâbe, Mekke'deki Mescid-i Haram'dadır.

Kabuki

Stilize, geleneksel Japon tiyatrosu kabuki teferruatlı kostümleri içinde erkek oyuncuların hem erkek hem de kadın rollerini canlandığı Noh tiyatrosundan çıkmıştır.

Kaçına

Amerikan yerlisi Hopiler kaçına adını verdikleri doğaüstü varlıklara inanır; Kaçınalar yağmur getirir, yerleşim hayatına karışır, cezalandırırlar. Kızlar ve gelinlere çeşitli Hopi Kaçınalarını öğrenmeleri için dans günlerinde Tithu denilen Kaçına bebekleri verilir.

Kami

Şintoizm'de tapılan doğa ruhları.

Kina

Lawsonia inermis bitkisinden elde edilen kıvımsız kahverengi boya

beden süslemesi ve saç boyamada kullanılır, düğün gibi kutlamalarda talihi simgeler.

Kozmik okyanus

Tüm hayatın içinden doğduğu ilksel suların simgesidir.

Kuyrukluyıldız

Genellikle uğursuz sayılan bir gök cismi olan kuyrukluyıldız yaklaşan bir savaş ya da felaketi simgeler.

Kara büyü

Kötü amaçlar için, çoğunlukla da kötü ruhlarla ittifak halinde uygulanır.

Kehanet

Bu fenomenin gerçekleşecek iyilik ya da kötülüklerin habercisi olduğuna inanılır.

Kültür kahramanı

Takdir edilen, sayılan insanüstü bir varlık, insan ya da hayvan olan kültür kahramanı kahramanca ya da merhametli bir edimle bütün bir kültüre yararı dokunmuş bir figürdür. Geleneklerde bazılarını koruma ya da yol göstericilikleri için başvurulur.

Labirent



İçinde yolu şaşırıp kaybolmanın işten bile olmadığı iç içe geçen yollar, geçit ya da tünellerden oluşan karmaşık bir yapı.

Linga

Hinduların tanrı Şiva sembolü olarak tapındığı stilize fallus. Lingam da denir.

Logo

Anında ve kolay tanınma amaçlanarak tasarlanmış sembol, isim ya da ticari marka.

Luteryen

Alman reformist Martin Luther'in (1483-1546) ilkelerine dayalı Protestan hareketiyle ilişkili olan. Luteryen teoloji Almanya'da 16. yy. daki Reformasyon sırasında doğdu, başlangıçtaki hedefi batı Katolik Kilisesinin reformdan geçirilmesiydi.

Mandala



Evreni temsil eden sembolik bir desen olan mandala Budizm ve Hinduizm'de bir meditasyon aracı olarak kullanılır.

Mandorla

Bu badem biçimli hale bütün vücudu çevreler ve azizlik ya da Kutsal Ruhun işaret eder. Sanatta çoğunlukla İsa veya Bakire Meryem tasvirlerinde görülür.

Mantra

Geleneksel olarak mantra Hinduizm ve Budizm'le ilişkilendirilen dua, meditasyon ya da sihirli sözcüklerde tekrarlanan kutsal bir sözcük ya da cümledir.

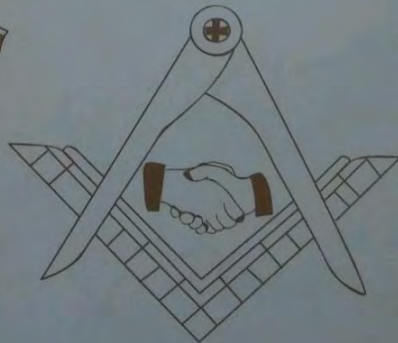
Meditasyon

Anın farkındalığını artırmak, stresi azaltmak ve spiritüel büyümeyi teşvik için yapılan bir nesne, ses ya da imgeleme odaklanma uygulaması.

Mezopotamya

Fırat ve Dicle nehirleri arasındaki bu bölge bugünkü Irak'ta yer alıyor.

Ming Hanedanı



1368'den 1644'e kadar tahtta kalan Çin imparatorluk hanedanı.

Mistisizm

Bu felsefe mutlak Tanrı bilgisi veya spiritüel hakikate sıradan duysal deneyim ya da anlayışı aştığına inanılan ruhsal inisiyasyonla erişilebileceği düşüncesine dayanır.

Mit

Geleneksel bir hikâye olan mit genelde tanrılar ve kahramanlarla ilgilidir ve kültürel bir uygulama ya da doğal bir olguya açıklama getirmek üzere kurgulanır.

Mon

Bu Japon sembolik amblem sistemi Batı armacılığına benzer.

Monarşi

Başında bir hükümdar (kral ya da kraliçe) olan devletlerin yönetim biçimi.

Mors

Sayı ve harflerin nokta ve çizgi dizileriyle temsil edildiği bir telgraf şifresi.

Mudra

Budizm'de her biri kendine özgü bir anlam taşıyan bir dizi ritüel el duruşuna mudra adı verilir.

Mumyalama

Ölü bedeni muhafaza etme ve Eski Mısır uygulamalarıyla sarmalama işlemidir. İç organlar ve beyin çıkarılıp özel cenaze kavanozlarında korunur, beden sodyum karbonatla kurutulduktan sonra bantlarla sarılır.

Nazar

N

Bazı kültürlerde kimi insanların kurbanlarını bakışlarıyla lanetleyebildiğine inanılır. Buna karşı genellikle tılsımlar takılır.

Nirvana

En yüce Budist mutluluk hali ve doğum-yeniden doğuş döngüsünden kurtuluş, evrensel olanla bir oluş demek olan nirvanaya ancak bütün bağlarla arzunun yok oluşuyla erişilebilir.

Orta Amerika

Amerika'da Meksika'dan El Salvador'a



uzanan coğrafi ve kültürel bölge.

Ortaçağ

Avrupa tarihinin bu dönemi genellikle 479-1453 yılları arası olarak kabul edilir.

Ortodoks Kilisesi

Kökeni Bizans İmparatorluğu olan ve Papa'nın yerine Konstantinopolis Patriğinin onursal önceliğini tanıyan Hristiyan Kiliseleri topluluğudur.

Ölüm Meleği

Ölümü temsil eden bu mitolojik figür kapüşonlu siyah cüppe giyip tırtan taşır.

Pagan tanrı

P

Hristiyanlık, Yahudilik ya da İslam ile ilişkisi olmayan herhangi bir tanrı bu dinlerin mensuplarının pagan, putperestlik sayılır.

Pentagram

Beş köşeli yıldız pentagram büyüyle ilişkilendirilir. Eski Yunan ve Babil'de sembolik önem taşırdı. Hristiyanlıkta İsa'nın beş yarasını temsil eder.

Petroglif

Kaya oyulmuş imge. Tarihöncesi sanatla ilişkilendirilir.

Piktogram

Görsel dilin bir biçimi olan piktogramlarda bilgiyi iletmek için Eski Mısır mezarlarındaki hiyeroglifler veya bir yerin genel tuvalet olduğunu anlatan kapıdaki kadın/erkek figürleri gibi sembol ya da imgeler kullanılır.

Piktograf

Kaya yüzeyine çizilen ya da boyanan resim.

Pitagoras

İlk gerçek matematikçi sayılan Yunan filozofu Pitagoras (İ.Ö.580-500) sayıların tüm doğal şeylerin özü olduğu teorisini ileri atmıştır.

Psişik güçler

Duyulara kapalı olan şeyleri (geçmiş ve gelecek de dahil olmak üzere) görmek için duyu ötesi algı kullanma yetisi.

Psikopomp

Ruhlara öte alemde yol gösteren Charon ya da Hermes gibi bir rehber.

Ptolemeus evreni

Eski Yunan astronomu Ptolemeus'un (Batlamyus) Dünya'yı merkez alan, Güneş, Ay, gezegen ve yıldızların onun çevresinde döndüğünü öngören evren modeli.

R

Rönesans

Klasik sanatların yeniden canlandığı dönem olan Rönesans İtalya'da 14. yy'da başladı ve 16.yy sonuna kadar bütün Avrupa'ya yayıldı.

Rudra/Şiva

"Uluyan" anlamına gelen Rudra fırtınalar ve rüzgârların kötücül tanrısıydı. Hindu inançlarının gelişimi sırasında adı Şiva olarak değişti.

Ruh yardımcısı

Şamanın müttefiki ya da hizmetkârı olan ruh yardımcısı, yanında olduğu kişiye koruyuculuk ya da yol göstericilik etmekten ziyade hizmet eder.

Rune

Kehanette kullanılan rune'lar kökenleri eski Germen kabilelerinin alfabeleri olan eski bir dizi semboldür.

Rüya Zamanı

Avustralya Aborijin geleneğinde Rüya Zamanı ya yaratılış vaktini ya da birey veya topluluğun inançları ya da ruhsal yapısını ifade eden bir kavramdır.



S = \$

Sadhu

Hinduizm'de sadhu maddi rahatlıklara ve dünyevi hazlara sırt çevirmiş gezgin azizdir.

Samanyolu

Gece göğünü aydınlatan bu galaksi içine Güneş ve Güneş sistemini de alır.

Samsara

Hindu ve Budist geleneğinde samsara, karma (kişinin ömrü boyu sergilediği davranışlarla belirlenen kaderi) gereği sonu gelmez bir doğum-yeniden doğuş döngüsüdür. Samsaradan kurtuluş ancak hakiki bilgiye erişmekle mümkündür.

Samuray

Japon askeri feodal aristokrasisi ya da bu sınıf mensubu profesyonel savaşçıya verilen isim.

Sapkın

Yerleşik doktrine ters düşen inanç ya da davranışlar.

Sefirot Ağacı

Kabala'da Sefirot Hayat Ağacı asal sayılarla yaradılışın arkasında yatan güçleri temsil eden 22 yoldan oluşur. Bu sayılar Sefirot denilen ve ağaç biçimini veren daireler halinde gösterilmiştir. Sefirot Ağacı Tarot kartlarıyla da ilişkilendirilir.

Semafor

İki elde birer bayrakla işaret vermeye dayalı görsel bir sistemdir. Sinyali verenin kollarının konumuna dayanan alfabetik bir şifreleme kullanılır.

Sosyalist Realizm

1930'larda Sovyetler Birliğinde görülen bir sanat, edebiyat ve müzik tarzı olan Sosyalist Realizm Sosyalizmin gelişimine hizmet amacı güder ve işçilerle Komünist toplumun diğer bireylerini destansı ya da idealleştirilmiş bir biçimde tasvir eder.

Sufizm

Mistik bir İslami hareket olan Sufizm hakikat, yani ilahi aşk ve dolaysız bir tanrı deneyimiyle kazanılan bilgi arayışıdır.

Süleyman Mührü

Süleyman Mührü yerine göre ya büyü güçleri olduğuna inanılan ve Yahudilerin "Davud Yıldızı" adını verdiği bir sembol olan altı köşeli yıldız (heksagram) ya da Polygonatum cinsi çiçek açan bitkilerin 25 türünden biridir.

Sürrealizm

Biliçaltının işleyişini dışavurmaya amaçlayan bir 20. yy sanat hareketi olan Sürrealizm'in tipik özelliği düşsel imgelem ve konularda beklenmedik bir araya getirmeleridir.

Sarkofaj

Taş lahitlere verilen ad. Sarkofaj zeminin üzerinde yer alır, çoğunlukla da ince işli bir süslemeyle bezeli olur.

Satir

Yunan mitolojisinde satir başıyla gövdesi insan, sivri kulakları, boynuz ve arka ayaklarıyla da keçi olan bir orman tanrısıdır. Satirler şehvet ve eğlenceye düşkündür.

Sekiz Aşamalı Asil Yol

Budist inancına göre aydınlanmanın bu yolu doğru düşünce, doğru eylem ve doğru rızık gibi sekiz unsur içerir.

Sihirli kare

İçindeki sayıların her satır ve sütunda, bazen köşegenel olarak da toplamalarının eşit olacağı şekilde

düzenlendiği kare. Pek çok kültürde rastlanan, taş ya da madene kazınan veya tılsım olarak takılan bu karelerin uzun ömür ve sağlıkla ilişkilendirilen kehanete ilişkin ve astrolojik nitelikleri olduğuna inanılır.

Shou

Uzun ömür karşılığı Taoist sembol. Genellikle daire biçimindedir. Çin'de bazen diğer uzun ömür simgeleriyle birlikte de kullanılır.

Stupa

Aslında bir mezar höyüğü olan stupa kubbe biçimli bir anıttır. Buda'nın ölümünden sonra ondan kalanları korumak için stupalar dikilmiştir. Önemli stupalar ibadet edenlerin etrafında saat yönünde döndüğü hac yerleri haline geldi.

Styks Irmağı

Yunan mitolojisinde Styks, Hades'te ölümlerin öte aleme kayıkla taşındığı bir nehirdir.

Sunu kabı

Geleneksel olarak boynuz ya da kupa biçimli bir içme kabı.

Şaman

Bazı kabile topluluklarının rahibi olan şaman dünyevi ve uhrevi alemler arasında aracılık eder ve şifa ya da kehanet amacıyla ya da doğal olayları kontrol etmek için büyü kullanır. Hem erkekler hem de kadınlar şaman olabilir.



Tabla

Bu küçük el davulu kuzey Hindistan kökenlidir.

T'ai Chi çemberi

Bu çifte helezon yaşam simgesidir ve Tao felsefesinin dengeli bir bütün yaratmak üzere bir araya gelen karşılıklı bağımlı unsurları Yin ile Yang arasındaki ilişkileri temsil eder.

Tarot

Tarot kartlarıyla kullanılan bir kehanet yöntemidir. 78 kartlık Tarot destesi Büyük Sırlar adı verilen 22 kart ile Sopalar, Kupalar, Kılıçlar ve Tılsımlar olarak gruplandırılan Küçük Sırlar kartlarından oluşur.

Tefilin

Yahudi erkeklerin geleneksel olarak sabah duası sırasında yanlarında taşıdığı, içinde İbrani kutsal metinleri bulunan iki deri muhafazadan biri.

Tek tanrılı inanç

Tek bir tanrıya inanca dayanan bu dinler arasında Hristiyanlık ve İslam yer alır.

Tensellik

Bedensel, özellikle de cinsel arzuları ifade eder.

Teslis

Hristiyanlıkta Kutsal Teslis Baba, Oğul ve Kutsal Ruhun simgesidir.

Tılsım

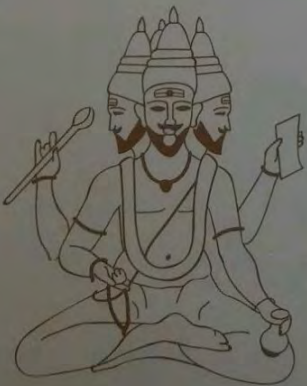
Bu küçük uğur içicil gücü simgeler. Geleneksel olarak korunma ve güç için takılır.

Totem

Hayvan, bitki, doğal bir nesne ya da onların temsili olan totem bir kabile, klan ya da ailenin amblemidir. Kimi zaman bir ata, koruyucu ya da yaratıcı varlık olarak tapılır.

Trigram

Üç kesintisiz ya da kesik paralel çizgiden oluşan trigram Çin felsefesi



ya da *I Ching* ile yapılan kehanette kullanılır.

Trimurti

Hindu'lar Brahma, Vişnu ve Şiva tanrı üçlemesi ya da trimurtiye ibadet eder.



Udjat

İleri dönük insan sağ göz ve kaşı olarak tasvir edilen udjat tılsım olarak takılırdı. Wadjet ya da Horus'un Gözü olarak da bilinir.

Uğurlu sembol

Budizm'de her biri Buda öğretisinin bir yönünü simgeleyen sekiz uğurlu sembol vardır.

Uşnişa

Budalık işareti olan uşnişa genelde bir saç topuzu, alev benzeri bir unsur ya da Buda'nın başında bir çıkıntı olabilir.

Üç renkli

Üç farklı renkte paralel şeritlerden oluşan bayraktır. Şeritler yatay, dikey, köşegenel, eşit ya da farklı genişlikte olabilir. Üzerlerinde bir amblem ya da nişan olabileceği gibi düz de olabilirler. **Vahana** Çoğu Hindu tanrı hayvan ya da kuş bir binek, *vahana* üzerinde tasvir edilir. Vahana, tanrıyla ilişkilendirilen belirli bir işlevi temsil eder. Sözelimi Şiva güç ve iktidar sembolü boğaya biner.



Vanitas

Sembol yüklü, kasvetli bir natürmort türü olan ve Flandra ile Holanda'da 16 ve 17. yy'da yaygınlaşan vanitas sanatı ömrün kısıllığını, hazzın beyhudeliğini ve ölümün kaçınılmazlığını anımsatmaya hizmet eder. Yaygın vanitas sembollerinden ikisi kum saatleriyle çürük meyvelerdir.

Varna

Hinduizm'de Hindistan'ın kast sistemini oluşturan dört sınıftan herhangi biri.

Veda

Veda dört derlemede bir araya gelen en eski ve sayılan Hindu kutsal metinleridir.

Vedik

Vedalara (bkz. yukarıdaki madde) ve kaleme alındığı Sanskrit türü ya da kaynaklandığı Hindu kültürüne ait ya da onlarla ilgili olan.

Vever

Vududa her bir vever belirli bir ruhun sembolik desenidir. Törenden önce ya da tören sırasında zemine mısır unu gibi bir toz serpilerek yapılır. Duada bir odak noktası, sunular için de sunak vazifesi görür.

Vücut bulma

Budizm ve Hinduizm gibi dinlerde görülen, Tanrısal bir varlığın bedensel tezahürü fikrine ilişkin bir deyimdir.



Yang

Eski Çin felsefesine göre Yang, doğanın temelinde yatan ve onu yöneten iki tamamlayıcı güç ya da ilkedendir. Eril ve pozitifdir.

Yantra

"Desteklemek" anlamına gelen bir Sanskrit sözcükten gelen yantra Hinduların geleneksel olarak konsantrasyona yardımcı olması için meditasyon sırasında kullandıkları geometrik bir desendir.

Yarı tanrı

Yarı insan yarı tanrı olan bu varlıklar Yunan mitolojisindeki Herkül gibi kimi zaman kahraman olabilirler.

Yeniden doğuş

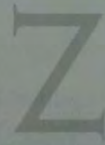
Asya dinlerinde ruhun başka bir bedende yeniden doğuşu.

Yin

Eski Çin felsefesinde Yin pasif, nemli, dişi ve Yang'ın karşıtıdır.

Yuga

Hindu dünya döngüsündeki dört çağdan biri.



Zen

Çin'de ortaya çıkan bir Mahayana Budizm okulu olan Zen Budizm, aydınlanmanın ibadetle değil, ancak

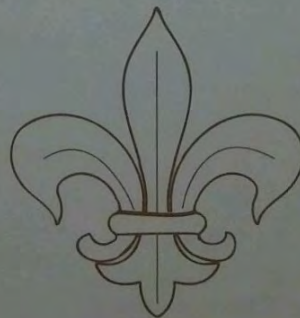
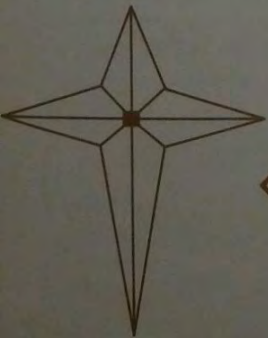
meditasyon ve zihinsel, ruhsal disiplin geliştirilerek erişilebilir olduğunu ileri sürer. Başlıca Çin, Japonya, Kore ve Vietnam'da uygulanır.

Zohar

Bu Yahudi Kabala kitabı geleneksel olarak Haham Simon ben Yoch'a (1. yy) atfedilir.

Zerdüştî

İ.Ö. 2000 başlarında İran'da Zerdüşt tarafından kurulan dinin mensubu. Günümüzdeki yandaşları arasında Hindistan'daki Parsiler yer alır.



OKUMA LİSTESİ



- Ayto, J. (ed.) (2007). *Brewer's Dictionary of Phrase and Fable*. Orion: Londra.
- Bacquart, J.B. (1998). *The Tribal Arts of Africa*. Thames & Hudson: New York.
- Barbier, J.-P. & Newton, D. (1988). *Islands and Ancestors: Indigenous Styles of Southeast Asia*. Metropolitan Müzesi: New York.
- Baring, A. & Cashform J. (1991). *The Myth of the Goddess. Evolution of an Image*. Penguin: Londra.
- Bechert, H. & Gombridge, R. (1984). *The World of Buddhism*. Thames & Hudson: Londra.
- Becket, Sister W. (1994). *The Story of Painting*. Dorling Kindersley: Londra.
- Belcher, S. (2005). *African Myths of Origin*. Penguin Classics: Londra.
- Black, J. & Green, A. (1992). *Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia*. British Museum Yayınları: Londra.
- Blurton, T.R. (1992). *Hindu Art*. British Museum Yayınları: Londra.
- Brown, D. Da Vinci Şifresi, çev. Petek Dinçer. Alun Kitaplar İstanbul 2003.
- Bruce-Mitford, R. (1972). *The Sutton Hoo Ship Burial*. British Museum Yayınları: Londra.
- Burr, E. (Trans.) (1994). *The Chiron Dictionary of Greek and Roman Mythology*. Chiron Publications: New York.
- Campbell, J. *İlkel Mitoloji Tanrının Maskeleri*, çev. Kudret Emiroğlu. İmge Kitapevi Ankara 1995.
- Campbell, J. *Doğu Mitolojisi Tanrının Maskeleri 2*, çev. Kudret Emiroğlu. İmge Kitapevi Yayınları Ankara 1998.
- Campbell, J. *Batı Mitolojisi Tanrının Maskeleri 3*, çev. Kudret Emiroğlu. İmge Kitapevi Yayınları Ankara 1995.
- Campbell, J. *Yaratıcı Mitoloji Tanrının Maskeleri 4*, çev. Kudret Emiroğlu. İmge Kitapevi Yayınları Ankara 1994.
- Carr-Gomm, E. (2001). *The Secret Language of Art*. Duncan Baird: Londra.
- Caruana, W. (1987). *Aboriginal Art*. Thames & Hudson: Londra.
- Chetwynd, T. (1982). *Dictionary of Symbols*. Harper Collins: Londra.
- Chevalier, J. & Gheerbrant, A. (1996). *The Penguin Dictionary of Symbols*. Penguin: Londra.
- Christie, A. (1968). *Chinese Mythology*. Hamlyn: Londra.
- Cirlot, J.E. (1971). *A Dictionary of Symbols*. English translation. Routledge & Kegan Paul: Londra.
- Cooper, J.C. (1992). *Symbolic and Mythological Animals*. Harper Collins: Londra.
- Cooper, J.C. (1978). *An Illustrated Encyclopaedia of Traditional Symbols*. Thames & Hudson: Londra.
- Cotterell, A. (ed.) (1999). *The Encyclopedia of World Mythology*. The Foundry: Londra.
- Craze, R. (1997). *Practical Feng Shui*. Anness Publishing: Londra.
- Crossley-Holland, K. (1980). *The Norse Myths: Gods of the Vikings*. Harmondsworth: Penguin.
- Dallapiccola, A. (2002). *Dictionary of Hindu Lore and Legend*. Thames & Hudson: Londra.
- Eberhard, W. (1986). *A Dictionary of Chinese Symbols*. Routledge & Kegan Paul: Londra.
- Eiseman, F.B. Jr. (1990). *Bali. Sekala & Niskala Vol. 2: Essays on Society, Tradition, and Craft*. Periplus Editions: Singapur.
- Epstein, I. (1959). *Judaism*. Penguin: Harmondsworth.
- Feest, C. F. (1992). *Native Arts of North America*. Thames & Hudson: Londra.
- Ferber, M. (2007). *A Dictionary of Literary Symbols*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Ferguson, G. (1961). *Signs and Symbols in Christian Art*. Oxford University Press: New York.
- Findlay-Brown, I. (1998). *Visions from Vietnam. Contemporary Vietnamese Art from British Private Collections*. Asia House: Londra.
- Fisher, R. E. (1993). *Buddhist Art and Architecture*. Thames & Hudson: Londra.
- Fontana, D. (1993). *The Secret Language of Symbols*. Pavilion Books: Londra.
- Foster, R. & Tudor-Craig, P. (1986). *The Secret Life of Paintings*. BBC Press: Londra.
- Glassé, C. (2001). *The Concise Encyclopedia of Islam*. Stacey International: Londra.
- Gombrich, E.H. (1989). *The Story of Art*. Oxford University Press: Oxford.
- Gombrich, E.H. (1960). *Art and Illusion. A Study in the Psychology of Pictorial Representation*. Phaidon Press: Oxford.
- Govinda, Lama A. (1960). *Foundations of Tibetan Mysticism*. Hutchinson Group: Londra.
- Graham-Campbell, J. & Kidd, D. (1980). *The Vikings*. British Museum Yayınları: Londra.
- Hall, J. (1974). *Dictionary of Subjects and Symbols in Art*. John Murray: Londra.
- Hall, J. (1994). *Illustrated Dictionary of Symbols in Eastern and Western Art*. John Murray: Londra.
- Hall, J. (2003). *The Crystal Bible: A Definitive Guide to Crystals*. Godsfield Press: Londra.
- Herbert, P. (1992). *The Life of the Buddha*. British Library Yayınları: Londra.
- Honour, H. & Fleming, J. (1982). *A World History of Art*. Fleming-Honour: Londra.
- Hoult, J. (1987). *Dragons: Their History and Symbolism*. Gothic Images Publication: Glastonbury.
- Huntington, S.L. (1985). *The Art of Ancient India*. John Weatherhill: New York.



- Hutt, M. (1994). *Nepal: A Guide to the Art and Architecture of the Kathmandu Valley*. Kiskadale: Stirling.
- Ibbott, S. (1994). *Folklore, Legends and Spells. Rural Traditions in Lore and Legend, Witchcraft and Spells*. Ashgrove Press: Bath.
- James, G. (1912, 1996). *Japanese Fairy Tales*. Senate: Londra.
- Jansen, E.R. (1993). *The Book of Hindu Imagery. Gods, Manifestations and their Meaning*. Binkey Kok Publications: Hollanda.
- Jensen, H. (1970). *Sign, Symbol and Script*. George Allen & Unwin: Londra.
- Jones, D.M. & Molyneaux, B.L. (2002). *The Mythology of the Americas. An Illustrated Encyclopedia of the Gods, Spirits and Sacred Places of North America: Mesoamerica and South America*. Anness Publishing: Londra.
- Jordan, M. (1993). *Encyclopedia of Gods: Over 2500 Deities of the World*. Facts on File: New York.
- Kana-Devilee, P. & Uterwijk, R. (1996). *A Divine Gesture: A Hundred Characteristics of Hindu and Buddhist Gods in the Rijksmuseum*. Zuidvleugel Rijksmuseum: Amsterdam.
- Knappert, J. (1993). *The Encyclopaedia of Middle Eastern Mythology and Religion*. Element Books: Longmead, Dorset.
- Knappert, J. (1992). *Pacific Mythology*. Harper Collins: Londra.
- Lao Tzu, *Tao Te Ching Yol ve Erdemin Kitabı*, çev. Osman Yener. Anahtar Kitaplar Yayınevi İstanbul 1998.
- Little, B. (1999). *The Illustrated Herbal Encyclopedia*. Abbeydale Press: Leicester.
- Lundquist, J.M. (1993). *The Temple: Meeting Place of Heaven and Earth*. Thames & Hudson: Londra.
- Marshall Cavendish (1987). *Dreams and Destiny: Telling Fortunes and Reading Dreams*. Marshall Cavendish: Londra.
- McArthur, M. (2002) *Reading Buddhist Art*. Thames and Hudson: Londra.
- McCloud, W.H. (ed.), (1999). *Sikhs and Sikhism*. Oxford University Press: Hindistan.
- McNeill, D. (1998). *The Face*. Little Brown & Co.: Londra.
- Megaw, R. & V. (1989). *Celtic Art From Its Beginnings to the Book of Kells*. Thames & Hudson. Londra.
- Meyer, A.J.P. (1995). *Oceanic Art*. Kohnemann: Köln, Almanya.
- Miksic, J. (1990). *Borobudur, Golden Tales of the Buddha*. Periplus Editions: Singapur.
- Miller, M.E. (1986). *The Art of Mesoamerica*. Thames & Hudson: Londra.
- Millman, D. *Hayatınızın Amacı Doğum Tarihinizde Gizlidir* (2. basım), çev. Semra Ayanbaşı. Akaşa Yayınları İstanbul 1994.
- Moore, A.C. (1995). *Arts in the Religions of the Pacific: Symbols of Life*. Cassell: Londra.
- Murray, P. & L. (1996) *The Oxford Companion to Christian Art and Architecture*. Oxford University Press: Oxford.
- Guirand, F. (ed.). (1968). *New Larousse Encyclopedia of Mythology*. Hamlyn: Londra.
- Orliac, C. & Orliac, M. (1995). *The Silent Gods: Mysteries of Easter Island*. Thames & Hudson English edition: Londra.
- Price, S. & Kearns, E. (eds) (2003). *The Oxford Companion to Classical Myth and Religion*. Oxford University Press: Oxford
- Radice, B. (ed.) (1975). *Hindu Myths*. Penguin Classics: Harmondsworth.
- Rawson, P. & Legeza, L. (1973). *Tao: The Chinese Philosophy of Time and Change*. Thames & Hudson: Londra.
- Rawson, P. *Tantra*. (1973). Thames and Hudson: Londra.
- Rawson, P. (1978). *The Art of Tantra*. Thames & Hudson: Londra.
- Reid, A. (1988). *Southeast Asia in the Age of Commerce 1450–1680. Birinci Cilt: The Land Below the Winds*. Yale University Press: Newhaven ve Londra.
- Rogers, S. (1983). *Power and Gold: Jewelry from Indonesia, Malaysia and the Philippines from the Collection of the Barbier-Mueller Museum*. Geneva. The Barbier-Mueller Museum: Cenevre.
- Ryken, L., Wilhoit, J., & Longman, T. (eds.). (1998). *Dictionary of Biblical Imagery*. Inter-varsity Press: Westmont, Illinois.
- Sharper Knowlson, T. (ed.) (1994). *The Origins of Popular Superstitions and Customs*. Studio Editions: Londra.
- Shepherd, R., Shepherd, R., & Kennedy, R. (2002). *1000 Symbols: What Shapes Mean in Art and Myth*. Thames & Hudson: Londra.
- Stutley, M. & Stutley, J. (1977). *A Dictionary of Hinduism. Its Mythology, Folklore and Development 1500 BC–AD 1500*. Routledge & Kegan Paul: Londra.
- Thomas, N. (1995). *Oceanic Art*. Thames & Hudson: Londra.
- Too, L. (1996). *The Complete Illustrated Guide to Feng Shui*. Harper Collins: Londra.
- Tregear, M. (1980). *Chinese Art*. Thames & Hudson: Londra.
- Tresidder, J. (ed.) (2004). *The Complete Dictionary of Symbols in Myth, Art and Literature*. Duncan Baird: Londra.
- Versluis, A. (1994). *Native American Traditions*. Element Books: Shaftesbury.
- Walker, B.G. (1988). *The Woman's Dictionary of Symbols and Sacred Objects*. Harper Collins: San Francisco.
- Werner, E.T.C. (1994). *Myths and Legends of China*. Dover Publications: New York.
- Werness, H.B. (2000). *The Continuum Encyclopedia of Native Art*. Continuum: New York.
- Wheatley, D. (1971). *The Devil and All His Works*. Peering Books: Londra.
- Willett, F. (Revised ed.). (1993). *African Art: An Introduction*. Thames & Hudson: Londra.
- Wittkower, R. (1977). *Allegory and the Migration of Symbols*. Thames & Hudson: New York.
- Yong Y. & Cotterell, A. (1975). *The Early Civilization of China*. Weidenfeld & Nicholson: Londra.
- Zaehner, R.C. (ed.) (1967). *The Concise Encyclopedia of Living Faiths*. Beacon Press: Boston.
- Zimmer, H. (1946). *Myths and Symbols in Indian Art and Civilization*. Pantheon Books: New York.



DİZİN



A

adaçayı, 88
adamotu, 80
Adem, 190
adil ticaret, 315
afrodizyaklar, 88, 89, 99, 101
Agni, 30
ağaçlar, 50, 51, 91, 94, 95
kutsal, 96, 97
ağuz, 109
Ağlama Duvanı, 172
ağustosböceği, 72
Ahriman, 190
ahtapot, 69
Akantus, 81
Akasya, 95
akbaba, 59, 128
akciğerler, 115
akçaağaç yaprağı, 126
akik, 43
Akrep, 123, 200
akrep, 73
akuamarin, 43
alakarga, 60
albatros, 58, 242
alfabeler, 175, 278, 300, 306-09
alıç, 81
Ali Baba, 273
Allah, 338
Almanya; mask, 271
altı köşeli yıldız, 22
Altın Buzağı tapımı, 44
Altın Post, 45
altın, 44-45, 71
kalite kontrol, 315
simyada, 210-11
Amaterasu, 147, 171
Amazon; taşma, 39
Amerika Birleşik Devletleri;
arması, 321
bayrağı, 326
mührü, 63
Amerika yerlileri, 16, 23, 24, 29,
31, 34, 45, 52, 136
kafa derisi yüzme, 110
piktogramlar, 302
Amerikan futbolu işaretleri, 333
ametist, 43
amfiteatr, 227
Amritsar: Altın Tapınak, 185
Amun, 138
ana erdemler, 247
Ana Tanrıça, 341
anahtar, 239
ananas, 98
Anansi, 151
Ananta, 157
Andorra: Arma, 320
anemon, 85
Angkor Wat, 229
anıtlar, 130-31
ankh, 195, 289, 305, 338
Anma Günü, 130
Anne Azize, 123
Anubis, 52, 115, 139
Ao dai, 249
Aphrodite, 140
Apollo, 17, 40, 82, 141, 232
apsaralar, 160
apu, 148
araçlar, 215, 224-25

Arap alfabesi, 308
Arap giysisi, 249
Ares, 141
arı kovarı, 73
arı, 73
Arianrhod, 142
arma desenleri, 318, 338
arma kalkma, 323
armacılık sanatı, 116, 278-89,
318-23
armalar, 320-21
armalar, 53, 222-23, 320-21
arı, 73
Galler Prensi, 322-23
kartal, 62, 63
kraliyet, 219
armut, 98
Arnolfini'nin Evliliği tablosu,
240-41
arp, 188, 223, 274
Artemis, 19
Arundel: Arma, 320
asa, 218, 221
asanalar, 164, 338
Asante kılıcı, 225
askeri üniformalar, 253
aslan, 57, 131, 167
aslan tahtı, 219
yeşil, 211
asma yaprağı, 255
Assisi Francis Aziz, 10, 177
Astarte, 120
astroloji, 15, 22, 136
Batı, 200-03
Çin, 204-05
yıldız haritası, 202-03
astronomi, 22
Asur, 338
asurular, 191
aşçıbaşı şapkası, 251
aşk düğümü, 127
aşk kupası, 127
aşk simgeleri, 126
aşk yüzüğü, 254
aşk, 280
at, 54, 204
atalar, 136-37, 146-47
ateş, 14, 15, 30-31, 104, 211, 280
törenleri, 31
Athena, 141
Aum, 161
avatar, 338
avcılık; köpekler, 53
Avrupa Birliği, 316
avuç, 95
Avustralya Aborijin, 37, 147, 233
Rüya Zamanı, 10, 67, 136, 152-53, 342
ay döngüsü, 203
ay taşı, 43
Ay, 14, 18-19, 210
astrolojide, 201
döngüleri, 18
etkisi, 18
tanrı ve tanrıcaları, 19
tutulması, 18
ve yıldız, 126
ayakkabı, 249
aybaşı kanaması, 125
ayçöregi, 41
aydınlanma, 45, 87, 107, 164, 166,
237, 339
ayı postu, 251, 253
ayı, 52, 147, 150, 223
ayna, 238, 241

Azabaçe, 194
Aztekler, 63, 101
insan kurbanı, 115
kutsal yerler, 233
mitoloji, 19, 23, 24, 29, 30, 36,
39, 57, 145
mozaik mask, 271
ritüeller, 31

B

Babil Kulesi, 226
Babil, 34, 338
Babür İmparatorluğu, 341,
sanat, 265
baca, 234
bacaklar, 115
süsleri, 254
Bacchus, 41, 57, 99, 141
badem ağacı, 95
badem, 99
bağırsaklar, 115
Bahamalar; arma, 223
baharat kutusu, 194
baharatlar, 88, 89
bahçeler, 215, 244-45
bakır, 47
Bakire Meryem, 8, 19, 23, 47, 176,
245
bal, 101
Baldr, 143
bale, 268
Balık, 200
balık, 68-69, 121, 176, 195
balıkçıl, 58, 93
Bali; ölü yakma, 129
balina, 68, 150
balkon, 234
balta, 224
bambu, 80
banyan, 95
baobab, 95
Baphomet, 190
Bar/Bat Mitzvah, 125, 338
barış, 283
Barong dans draması, 270
Barut Komplosu, 223, 339
Bastet, 19, 57, 139
baş ile onaylama, 334
baş sallama, 334
baş, 104, 106-09
bütülmüş, 111
çok başlı, 106
ganimet olarak, 110-11
Başak, 200
başlık, 251
başlıklar, 250-51
başmelekler, 189
başparmaklar yukarı, 335
Batik desenleri, 248
Batlamyus, 21
baykuş, 59, 204
bayraklar, 15, 115, 278-79, 324-29
denizcilikte, 243
yarıya indirilmiş, 128
bebekler; vudu, 187
beden, 104
beden dili, 334, 337 1
boyama, 153 1
piercing, 257 1
süslemesi, 256-57 1

Beelzebub, 72
Bellerophon, 76
beng beng, 336
bere, 251
bereket, 104-05, 120-23, 280-81
tanrıları, 120
törenleri, 122
semboller, 67, 121
Bes, 108
beş köşeli yıldız, 22
Beyaz Bizon Kadın, 151
Beytullahim Yıldızı, 288
Bhairava, 106, 159
Bhumibol Adulyadej, 216, 218
bıçak, 239
bildircin, 59
biberiye, 88
biçim değiştirici, 342
bilezikler, 194
Bilgelik Gözü, 107
Bilgi Ağacı, 66, 97, 343
Binbir Gece Masalları, 273
biraderlik, 339
birleşmiş Milletler, 317
bitkiler, 50, 51, 80, 81
Bizans İmparatorluğu, 338
Taç, 46
bizon ruhu, 149
bjis direkleri, 146
blucin, 248
BMW, 317
Boccioni Umberto: Evi Sokak
Gürültüleri Doldurmuş, 264
Bodhi Gaya, 233
Bodhi ağacı, 97, 167, 338
bodhisattvalar, 164, 166, 338
bodrum, 235
boğa boynuzu, 122
Boğa, 200
boncuk, 255
borazan, 274
Boreas, 35, 41
Borobudur, Java, 230-31
Bosch Hieronymus:
Ölüm ve Cimri, 263
Yedi Ölümcül Günah, 298-99
boynuz işaretleri, 335, 336
boynuzlu kertenkele, 65
boyun halkaları, 255
böcek, 72
böcekler, 72-73
Brahma, 87, 106, 157-59, 163, 338
Brahman, 158
Brahmi alfabesi, 308
Braille Louis, 309
braille, 297, 309
Brigid (tanrıça), 142
Britanya İmparatorluk Nişanı, 288
broşlar; yas, 130
Brown Dan, 209
Brughe Peter, 262
Bryce Kanyonu Utah, 24
Buda, 86, 87, 97, 136, 159, 167, 338
adimleri, 237 1
asanalar (duruşlar), 164 1
ayak izi, 116, 118-19 1
gözleri, 229 1
kulakları, 106 1
mudralar (el duruşları), 164,
165, 339, 341 1
saçı, 108 1
tılsım olarak, 195 1
yeşim, 255 1
yön gösterici, 166 1

Buda'nın ayak izleri, 116, 118-19
Budizm, 8, 14, 37, 164-69
aydınlanma, 45, 87, 107, 164,
166, 339
Büyük ayrılış
çakralar, 115
festival, 131
keşişlik, 167
kutsal yerler, 232, 233
mitoloji, 28, 191
sanat, 10, 164-65
sekiz Aşamalı Asil Yol, 341
Sekiz uğurlu Sembol, 119, 165, 338
semboller, 69, 86, 87
Yaşam Teker, 168-69
yılan, 67
buhurdanlık, 188
bukalemun, 64
Bukwas, 150
buldok, 223
bulutlar, 35
Burma: Sembol, 223
burun halkaları, 257
burun, 104, 107
buz, 37
buzullar, 37
bülbül, 60
bülbül, 61
büyük bebekleri, 192
büyük;
cadılık, 192
kara, 190, 338
vudu, 187
Büyük Ayrılış, 342
büyük denizkabuğu, 69
bütülmüş kafalar, 111

C - Ç

cadılar, 192-93
anlaşılması, 193
sinanması, 33
Cambridge Üniversitesi;
Arma, 321
camiler, 180, 229
canavarlar, 50
Cao Dai tapınağı, 228
Capricornus, 77
castleford; arması, 320
Catherine Azize, 10, 177
Cebrail Başmelek, 188
Cehennem Melekleri, 258
Cehennem;
ağzı, 109
halkaları, 284
Cellarius Andreas, 21
cenaze ritüelleri, 129
Cennet Bahçesi, 244
cennet kuşu, 61
Cennet;
Cennete uzanan basamaklar,
236-37
yeryüzüyle bağlantısı, 22
Cennet; ırmakları, 33
cephe, 234
Ceres, 40
Cerne Abbas, 122
cesaret, 283
ceylan, 55
Chalma, Meksika, 232
Chang E, 19



Chantico, 30
 Chappe Claude, 331
 Charles V, Kutsal Roma
 İmparatoru, 62
 Charybdis, 32
 Chaucer Geoffrey, 126
 Chi Wara, 151
 chimera, 76
 Chimu halkı, 146
 Chinthe (Chin-thei), 76
 Chiron, 77
 Chloris, 70-71
 Christopher Aziz, 195
 Chu Jung, 30
 Churchill Winston, 223
 cıva, 211
 Cihangir İmparator, 265
 Cihuacoatl, 24
 Citroen, 317
 Clinton başparmağı, 336
 CND, 316
 Cocidius, 142
 coğrafi şekiller, 25
 cohoba tozu, 155
 Colosseum, 227
 cornucopia, 121, 338
 coyolxauhqui, 19
 Cupid, 140
 Czesochova, 233
 çağ, 282
 çağlayan, 33
 çak işareti, 335
 çakal, 52
 çakralar, 114, 338
 çalıkuşu, 61
 çam kozalağı, 121
 çam, 94
 çanak, 9, 238
 çanlar, 129, 154, 274
 çapa, 242
 çardak, 245
 çarkifelek, 83
 çarmıh, 178-79, 195, 287
 çatı, 235
 çay, 51, 101
 çay fali, 196
 çekirge, 72
 çekül, 261
 cherub, 35, 189
 Çerubim, 189
 çeşitkenar üçgen, 286
 çeşme, 245
 çeteler;
 dövmeler, 257
 grup aidiyeti, 258
 çıkırık, 239
 çingirak, 154
 çiçekler, 51, 82-85
 çiğdem, 82
 çikolata, 101
 çilekeş, 338
 Çin Han yazısı, 309
 Çin;
 dağlar, 29
 ejderler, 36, 42, 78, 79
 el duruşları, 117
 mücevher, 255
 onur nişanları, 321
 opera, 269
 pagodalar, 229
 rüzgârlar, 35
 sanat, 91
 şeref muhafızları, 252
 tanrı ve tanrıçalar, 19, 30
 tapınaklar, 229
 yazı, 301, 309
 Yin ve Yang, 115
 çini, 181, 228
 çivi yazısı, 300
 çivi, 177
 çiy, 36
 çobanpüskülü, 94

çocuk doğurma, 105, 120, 123
 çokgenler, 289
 çöl, 25
 çuhaçiçeği, 82

D

Da Vinci Şifresi, 209
 Dagr, 143
 dağlar, 14, 28, 29
 Daidalos, 17
 Daikoku, 171
 daire, 7, 261, 284
 çşmerkezi, 284
 ruh, 193
 üçlü, 193
 dalak, 115
 dalgalar, 32
 Dali Salvador, 266-67
 dalkavuk, 217
 damalı bayrak, 329
 Danae, 36
 dans, 268-69
 bale, 268
 haka, 108
 helezoni, 285
 Hint, 269
 İspanyol, 222
 Japon, 41
 kılıç, 268
 ölüm, 129
 şenlik direği, 268
 Tay, 268
 yağmur, 36
 danse macabre, 129, 339
 Dante Alighieri, 284
 darşan, 339
 Darwin Charles, 95
 Davud Kral, 172
 Davud Yıldızı, 22, 172
 davul, 274
 rune davulu, 154
 De Occulta Philosophia, 113
 defne, 94
 Degei, 157
 değerli maddeler, 46, 47
 değerli madenler, 46, 47
 değerli taşlar, 42-43
 Değişimler Kitabı (I Ching), 170, 197, 340
 değnek, 155
 değnek, 155, 192
 Deineka Alexander, 264
 Delfi, 232
 delta, 33
 Delvaux Paul, 265
 Demeter, 24, 40
 demir, 47
 deniz feneri, 227
 deniz kabuğu, 69, 70-71
 deniz, 32
 denizaltı, 242
 denizatu, 68
 denizcilik sembolleri, 243
 denizkabuğu, 69, 105, 121
 denizkeşanesi, 69
 denizkızı, 77
 deniztarafı, 69, 70-71
 denizyıldızı, 69
 depremler, 25
 deri, 315
 desenler, 290-93
 dev karakurbağı, 65
 Devanagari alfabesi, 308
 deve, 54
 devedikeni, 81
 devekuşu, 59
 devlet atı arabası
 Dewi Sri, 41

Dhakhan, 147
 Dharma Çarkı, 167, 339
 didceridu, 275
 dikenli taç, 177
 dikilitaş, 105
 dil, 108, 334
 din şehidi, 340
 din, 136
 badet, 259
 sanatta, 263
 dinginlik, 281
 dinsel üniformalar, 253
 Dionysos, 57, 106, 141
 dipo ritüeli, 125
 dış hekimliği, 314
 dış, 195
 dişi, 104
 dişler, 109
 dişlere fiske, 335
 Diwali, 161, 339
 Djed, 114
 dodo, 61
 doğa ruhları, 148-49
 doğa, 281
 sanatta, 262
 doğal alem, 50, 51
 doğan, 59
 doğum sahnesi, 176
 doğum taşları, 15, 43
 doğuş sırası işaretleri, 319, 338
 dokuma tezgahı, 239
 dolar banknotu, 261
 dolu, 36
 domates, 99
 Dominik Cumhuriyeti; arma, 320
 domuz, 54
 döner merdiven, 237
 dövme, 257
 Drakula, 109
 Druid, 80, 339
 dua bayrakları, 329
 dua kitabı, 173
 dua şalı, 173
 dua tekeri, 167
 dudak tapaları, 256
 dudaklar, 109
 parmak dudaga, 335
 dul başlığı, 130
 Durga, 57, 160
 dut, 95
 duvak, 127
 duvar, 235
 duvara bitişik sütun, 235
 duvarlar ardındaki bahçe, 245
 düğün pastası, 127
 düğünçiçeği, 84
 Dünya Sağlık Örgütü, 317
 düş kaparı, 291
 düzenbazlar, 136, 151
 Dzunukwa, 150

E

Ea-Oannes, 77
 ebedi ateş, 31
 eczane, 314
 edebiyat; sembolizm, 10
 efsane yaratıkları, 74-77
 efsun, 192
 eğilme, 334
 eğreltiotu, 80
 Ein Sof, 174
 ejder, 8, 36, 42, 78-79, 204, 241
 ekin bebeği, 41
 ekin demeti, 121
 ekin, 100
 ekinler, 50-51, 100-01
 ekmek, 100
 Ekspresyonizm, 265, 339

Ekvador; arması, 320
 El Dorado, 45
 el etmek, 336
 el fali, 198
 el sallama, 335
 el sıkışma, 335
 Masonların, 261
 eldiven, 248
 elektrik kabloları, 283
 Elema halkı, 147
 elementler, 205, 339
 Elf, 149
 Elizabeth I., 216
 Elizabeth II.; taç giyme, 220-21
 eller yukarı, 335
 eller, 116-17
 Budist, 164, 165, 339, 341
 dansa, 269
 hareketleri, 335
 kınalı, 127
 elma, 98
 elmas, 42, 255
 emoticon, 313, 339
 Empire State Building, 227
 Endonezya; gölge tiyatrosu, 269
 Eos, 16
 Erdemler, 247
 ergenlik: Ritüeller, 125
 erik, 95
 erkek geyik, 55
 erkek, 104
 ermin, as, 339
 eros, 136, 140
 Eski Futhark, 307
 eskülap, 67, 211, 314, 338
 eşek, 55
 eşek, 55, 133, 204
 eşek; yabani, 55
 eşekarısı, 72
 eşkenar üçgen, 286
 Etiyopya;
 bayrağı, 279, 324
 sanatı, 107
 Etrüsk alfabesi, 307
 Eurus, 35
 eve dönüş, 281
 evlilik, 105, 126, 127

F

fallik semboller, 67, 104, 120, 122
 Fallingwater, Pennsylvania, 226
 fallus, 105, 120, 122
 fare, 53
 Fawkes Guy, 214, 223
 FedEx, 317
 felfelek cevizi, 89
 Felsefe Taşı, 210
 Feng Shui, 339
 Ferrari, 317
 fes, 250
 fesleğen, 88
 fındık, 121
 fırıncılık, 314
 fırtınalar, 34
 fil ruhu, 149
 fil, 55, 223
 filika, 242
 firavun, 216
 flamingo, 58, 223
 fleur de lys, süsen, 177, 194
 Flora, 40, 81
 flüt, 274
 fok, 69
 fonogram, 300
 Fransa; mührü, 222
 Freud Sigmund, 122, 265, 273, 339
 Frey, 143
 Freya, 143

Frigg, 123, 143
 Fuji Dağı, 25
 Fujin, 35
 Fuseli Henry, 265
 futbol işaretleri, 333
 futbol işaretleri, 333
 Fütürizm, 264, 33

G

Ga kabilesi, 129
 Gaia, 24, 157, 232
 Gala, 191
 Galler; amblemleri, 79, 101
 Ganeşa, 67, 160
 Ganga, 33, 161
 Ganj Nehri, 129, 161, 215
 garbha griha, 229
 gargoye, 8
 garuda, 75, 159
 Gauguin Paul, 262
 Gawain Sör, 217
 Gay Pride, 282
 gayda, 274
 gazap, 299
 geb, 138
 gece göğü, 22, 23
 geko, 65
 gelin buketi, 127
 gelincik, 85, 128
 gematria, 175
 gemi başı, 242
 gemiler, 242-43
 gemili örtü, 242
 gençlik, 281
 George Aziz, 79
 Gerard Majella Aziz, 123
 gergedan, 55
 gezegenler, 15, 20-21
 astrolojide, 201, 203
 Ghana, 129
 Gilgamiş Destanı, 39
 gila canavarı, 64
 ginkgo, 95
 ginseng, 89
 giriş, 235
 gitar, 122
 giysiler, 215, 248-53
 başlıklar, 250-51
 üniformalar, 252-53
 yas, 130
 gizli bahçe, 245
 gnom, 149
 Gobind Singh, 185
 Golgotha, 111
 gonk, 275
 gök gürtlütüsü kuşu, 74, 150
 gök gürtlütüsü, 14, 34
 gökdelen, 227
 gökkuşağı, 37, 295
 gökyüzü gözlemi, 23
 gölge tiyatrosu, 269
 göller, 33
 gömme, 129, 243
 gönye, 260
 Görkem Kitabı, 174
 göz kırpması, 334
 göz, 104, 107, 194
 devirmek, 334
 her şeyi gören, 260-61
 pışık, 335
 granat, 43
 Granthi, 339
 grifon, 74
 Grimm Kardeşler, 90
 Grimoire, 339
 grotto, 245
 grup aidiyeti, 258-59
 Guevara Che, 259



guguk kuşu, 61
Guiness, 317
gundesturp kazanı, 209
Gurdwara, 185, 339
Guru Granth Sahib, 185
Guru Nanak, 136, 184
Guru, 184, 339
gurur, 299
gül pencere, 84, 291
gül, 84, 126
Güller Savaşı, 84
gümüş, 47, 255
kalite kontrol, 315
gündelik eşya, 238-39
gündönümleri, 16, 232
gündönümleri, 232
günebakan, 85
Güneş burçları, 200-01
Güneş Kralı, 17
Güneş maskı, 16
güneş Piramidi, 233
Güneş, 14, 16-17, 210
astrolojide, 201
kültleri, 17
kurban, 115
semboller, 57, 63, 85, 87, 147, 281
tanrıları, 17
ulusal amblem olarak, 17
Güney Amerika; bayrakları, 325
güve, pervane, 72
güvercin, 61, 177
Güz el ve Çirkin, 273
güz elavratotu, 81

H

hac; ayak yıkama, 117
hac; yerleri, 232-33
Hacının Yürüyüşü, 10
haç, 176, 178-79, 279, 287, 289
Hristiyan 176, 178-79
haçlı küre, 218, 221
Hades, 88, 140
Haiti, 187
haka, 108
halat, 225
hale, 188
halı; İslam sanatında, 182-83
Hals Franz, 133
hamile kalma, 105
Hamsa eli, 116
Hamursuz Bayramı, 173, 341
hançer, 225
hanedan armaları, 219
hanedan, 339
hanumeli, 83
Hansel ve Gretel, 91
Hanuman, 160
Hapi, 33, 39
Harmonia Microcosmia, 21, 203
Harpialar, 77
Harry Prens; arması, 323
Hartnell Norman, 220
Harvard arması, 321
hasat şenlikleri, 41
haset, 299
hat sanatı, 181
hava durumu, 34-39
semboller, 311
hava, 15, 211
havaalanı manevra işaretleri, 331
havari, 338
Havva, 66, 67, 190
Hawaii tanrıçaları, 25
hayvanlar, 50
armacılıkta, 318-19
ata olarak, 147, 150
burç işaretleri, 204
davranışları, 319

kemikleri, 154
simyada, 211
hece yazı, 300
Hei Tiki, 195
Heidelberg Üniversitesi; arması, 321
Hekate, 19, 24, 89, 106, 123
heksagon, 289
heksagram, 22, 288, 339
helezonlar, 285
Helios, 17, 85
hemşire üniforması, 253
heptagram, 193, 288, 339
Hera, 141
Herkül'ün işleri, 57
herm, 122
Hermes, 141
heykel; dinsel, 229
Hristiyan tespihi, 177
Hristiyanlık, 14, 16, 22, 24, 31, 176-79
aydınlanma, 45
azizler, 177
bereket semboller, 120
haç, 176, 178-79
ibadet, 259
ibadet edimleri, 177
ilk günah, 341
kiliseler, 228
kutsal yerler, 233
Kutsal Yürek, 115
luteryen, 340
melekler, 128, 188
Ortodoks kilisesi, 259, 341
sanat, 9-10
semboller, 81, 84, 176-77, 242
su, 32
Teslis, 285, 343
vaftiz, 125
yılan, 67
hilal, 279, 289
yıldızla, 23
Hindistan;
dans hareketleri, 269
maskalar, 270
sarı, 249
hindistancevizi, 197
hindistancevizi, 89
Hinduizm, 136, 158-63
aydınlanma, 107, 339
depremler, 25
evlilik, 127
ibadet, 161
iblisler, 17
kutsal ağaç, 95
kutsal metinler, 39
mitoloji, 28, 33, 34, 36, 57, 73, 92-93, 106, 108, 115, 158-60, 285
su, 32
yaradılış mitleri, 87, 157
yılan, 67
hipopotam maskı, 149
hipopotam, 54, 123
hiyeroglif, 123, 300, 301, 304-05, 339
hobo, 303, 340
Holbein Hans genç, 264
Hollanda; bayrağı, 327
homonim, 294, 340
Honorius Grimoire'ı, 190
Hopiler, 34, 151
Horae, 71
Horeb Dağı, 29
horoskop;
Çin, 204-05
Batı, 200-01
horoz, 60, 204
hortum, 35
Horus, 139
gözleri, 107, 195
Huehueteotl, 30, 145
hukuk mesleği, 314

hula eteği, 249
Humbaba, 115
hurma, 99
Hyacinthus, 82
Hydra, 75
Hymen, 81, 98
Hypnos, 85
Hz. Fatma eli, 180

I - İ

I Ching, 170, 197, 340
İbsen Henrik, 269
ıhlamur, 94
ılgın, 95
istakoz, 68
ışık, 239
İason, 45
ibibik, 59
ibis, 58
iblisler, 190-91
ayakları, 117
İbrani alfabesi, 175, 306
İbrani Üçlemesi, 175
ichthys, 195
İdun, 142
İgbo maskı, 271
ihanet, 281
İkaros, 17
İki erkek kardeş, 90
iki yaşayışlılar, 64-65
ikizkenar üçgen, 286
İkizler, 200
ikonografi, 340
İksirler, 192
İlahi Oran, 113
İlk Günah, 341
İlkbahar, 40, 94
İlksel sular, 341
İmparator, 217
İmparatoriçe, 217
İmparatorluk gücü, 282
İnari, 171
İnayet Han, 265
inci, 46
İncir ağacı, 95
İncir, 98
İndra, 36
İnek, 54
İngiliz Saray Muhafızları, 253
İngiltere;
pullar, 222
sembol, 223
İngiltere; spor amblemleri, 258
İnisiyasyon ritüelleri, 105, 124-25, 260
İnkalar;
tanrıları, 145
mücevherleri, 254
İnsan bedeni, 104, 114-15
evren ve, 112-13
İnsan ve Evren, 112-13
İnterpol, 316
İnti, 145
İnuit, 32, 155, 340
iris (çiçek), 83
İris (tanrıça), 37, 83
İrlanda arpi, 274
İroquois, 94, 271
İsa, 111, 136, 176
Çilesi, 338
İsim verme törenleri, 125
İsis, 23, 41, 139, 147
İskambil falı, 198-99
İskambil oyunları, 216
iskelet, 114
İskoç etek, 249
İslam, 8, 180-81
bahçesi, 244

beş şartı, 180, 339
çiniler, 181, 228
halıları, 182-83
ibadet, 259
kutsal yerleri, 232
melekler, 188
mimari, 287
namaz, 181
semboller, 180
İslam'ın beş şartı, 180, 339
İsrail, 172
işaret dilleri, 330-33
işaret dilleri, 330-33
işaret, belirti, 341
işaretler; tanım, 6
İhtar, 23
İxchel, 19, 123
İxtab, 144

J

Jack ve Fasulye Sırgı, 272, 273
jaguar, 57
Janus, 34, 57, 67, 106
japon hurması, 99
Japon;
amblem, 17
depremler, 25
İmparatorları, 147
onur nişanları, 321
sanatı, 91
tanrıları, 34, 35
Jasna Gora, 233
Java, masklar, 270
Jerome Aziz, 57
jet (kara amber) 47
Jivaro klanı, 111
Jung C.G., 340
Juno, 141
Jupiter (tanrı), 140
Justina Azize, almeti, 76
Jüpiter (gezegen), 21
astrolojide, 201

K

ka, 123
Kabala, 97, 174
Kâbe, 180, 232, 340
Kabi Avustralya Aborijinlerinden, 147
kabile totemleri, 150
kabuk giysi, 248
kabuk mask, 271
Kabuki, 268, 340
kaburgalar, 114
kaçera, 184
kaçına, 148, 340
Kadınlar Enstitüsü, 258
kadifeçiçeği, 85
Kadmus, 109
kafa avcılığı, 111
kafa derisi yüzme, 110
Kagu-Zuchii, 171
Kahakura, 37
kahramanlar, 136
kültür, 151, 338
kahve, 51, 101
kalasın ucuna, 242
kale, 227
kalem ve mürekkep, 238
kalıcılık, 280
Kali, 108, 109, 160, 162-63
kalite kontrol, 315
kalkan, 224
Kalki, 159

kalp, 115
okla delinmiş, 126
Kama, 73
Kamadhatu, 231
Kamerun maskı, 271
kamuş, 80
kami, 340
kamusal enformasyon işaretleri, 310
kana susamışlık, 280
kanabis, 81
Kanada atlı polisi, 253
Kanaloa, 69
kangha, 184
kanguru, 53
kantaşı, 42
kapı tokmağı, 235
kaplan, 56, 204
kaplumbağa, 65
kaplumbağa, 65, 147
kar tanesi, 37
kar, 36, 37
kara ayin, 190
kara büyü, 190, 338
kara koyun, 55
Kara Ölüm, 129
kara, 184
karaciğer, 115
karahindiba, 85
karakurbagası, 65, 193
karanfil (baharat), 89
karanfil, 85
karatavuk, 61
kardelen, 83
kare, 261, 287
sihirli, 206
karga, 60
karınca, 73
Karlara Kraliçesi, 37
karnaval, 259
kart falcılığı, 198-99
kartal, 62-63, 211, 223
Kartıkeyya, 160
kaş kaldırmak, 334
kaşıklar; aşk, 126
kat, 235
Katolikler
kutsal yerler, 233
rahipler, 137, 282
Kau Cim, 197
kavun, 98
kaya sanatı, 233, 302
kaya, 24
kayan yıldız, 22
kayan yıldız, 22
kayın, 94
kazan, 192, 209
keçi, 54
kedi, 56-57, 193
kedigözü, 43
kehanet kemikleri, 196, 301
kehanette bulunma, 136, 196-99
kehrirbar, 46, 47
kekik, 42
kekik, 88
Kelimatu, 233
Keltler, 63, 142-43, 209, 295
kemer, 235
kemikler, 114
kehanet, 197
fal, 197
Kenotaf, 131
Kerberos, 53, 81
kertenkele, 64
Kerunos 142, 190, 193
keş, 184
Khepri, 17, 72
Khmer alfabesi, 308
Khnum, 116
kılıç dansı, 268
kılıç, 225
kılıçlar, 225



kına, 256, 339
evlilik desenleri, 127
kırlangıç, 61
Kırmızı Başlıklı Kız, 273
kıskaçlık, 299
kış gündönümü, 16
kış, 41
Kızılhaç, 314
kibir, 299
Kidduş kupası, 127
Kilise, 177
Katolik, 228
Luteryen, 228
yönlenmesi, 229
kimono, 127, 249
kinnara, 74
kinnari, 74
kipa, 250
kiraz, 95
kiriş alfabeti, 307
kirpan, 184
kirpi, 53
Kirtükukha, 76
kitap, 239
kiwi, 59, 223
klüpler; grup aidiyeti, 258
koç boynuzu, 173
Koç, 200
koç, 55
kol ve bacaklar, 115
kolonyal şapka, 250
Komünistler, 224
komünyon, 177
kondor, 59
konfeti, 127
Konfüçyüs, 146
Konstantin İmparator, 233
koridor, 235
korkaklık, 283
Korkunç İvan, 219
korse, 248
koruyucu melekler, 189
kostüm, bkz. giyim
koto, 274
Kova, 200
Koyo, 257
koyot (düzenbaz), 151
koyot (hayvan), 52
koyun, 55, 204
kozmik Ağa, 51, 97
kozmik hiyerarşi, 46
kozmik okyanus, 338
kozmoloji, 14
köpek, 53, 204, 241
köpekbalığı, 68
köprüler, 226
kötülük, 282
kraliçe, 216
kraliyet, 214, 216-17, 281
işaretleri, 218-19
taç giyme, 220-21
törensel giyim, 218
krallar, 216
kravat, 248
kriket işaretleri, 332
kristal küre, 136, 196
kristal, 43, 241
Krişna, 92, 93, 159
krizantem, 82
Krobolar, 125
Kronos, 140-41
Ku, 191
kubbe, 227, 235, 285
Kubbet-üs Sahra, 180
Kudüs, 172
Kutsal Mezar Kilisesi, 233
kuğu, 58
Kukulcan, 144
kulak, 106
kulaklı mezar taşı, 106
sarkık kulakmemeleri, 256
kum saati, 131

kumru, 126
kunduz, 53
kupa, 192
Kuran, 180, 181, 183
kurbaga larvası, 65
kurbaga, 65, 150
kurban, 14, 137
insan, 115
Kurma, 159
kurşun sülfür, 47
kurt, 52
kurtboğan, 81
kurukafa ve kemikler, 243
kurukafa, 111
kolyesi, 163
Vanitas resimlerinde, 133
kuş simgeleri, 123
kuşlar, 50, 58-63
uçuşu, 7
ulusal semboller, 223
yılanla mücadelesi, 8
Kutsal Ahit Sandukası, 95, 172
kutsal ateş, 31
Kutsal Kâse, 208-09
Kutsal Roma İmparatoru, 221
kutsal yerler, 215, 232-33
Kutsal Yürek, 115
kutsalılık, 283
kutu, 239
kutup ayısı, 155
kutup yıldızı, 23
kuyrukluyıldız, 338
kuzey ışıkları, 23
kuzey mitolojisi, 34, 77, 123, 142-43, 224
kuzey Semitik alfabe, 306
kuzgun, 60, 128, 151, 193
kuzu, 55, 176
Küba, 146
kükürt, 211
kültler; Güneş, 17
kültür kahramanları, 151, 338
kültür, 151, 338
kümeli bahçe, 245
küp, 287
küpeler, 254
küre, 284
Kwakiutl maskı, 270
ky-lin, 76
Kybele, 24
Kyklop, 107

L

labirent, 245, 290, 340,
Lajja Gauri, 121
Lakşmi Yıldızı, 288
Lakşmi, 160-61
lale, 82
lamba, 131
Lao Tzu, 170
lapis lazuli, 43
Lascaux mağaraları, 233
Latin alfabeti, 306, 307
lavanta, 85
lavta, 275
Leda, 58
Leo, 200
Leonardo da Vinci, 209
Vitruvius Adamı, 112-13
Leopar, 57
Lewis C.S., 10
leylek, 58, 123
Lhasa; Portala Sarayı, 227
limon, 98
linga (lingam), 120, 122, 340
lir, 274
loa, 187
logogramlar, 300, 309

logolar, 279, 316-17, 340
Loki, 151
Londra;
O2 Arena, 227
St. Paul Katedrali, 285
Londra Köprüsü, 226
Longyi, 249
lotus, 86, 87, 93, 115, 119
Louis XIV, 17, 216, 219
lucina, 123

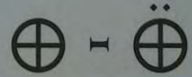
M

Ma'at, 139
madalyon, 130, 195
mainad, 122
mağara sanatı, 54
mağaralar, 25
Mahabharata, 75
Makara, 75
mala, 261
Mama Wati, 186
Man Adası; bayrağı, 115
mandalalar, 231, 291-93, 340
mandorla, 289, 340
mango, 99
mantar, 81
Mantegna Andrea, 246-47
mantra, 340
Mao Başkan, 259
Maoriler, 23, 31, 37, 67, 108, 257
Mara, 191
Mardi Gras maskı, 271
Marduk, 34, 157
Margaret Azize, 241
markalar, 316-17
Mars (gezen), 21
Mars (tanrı), 84, 141
astrolojide, 201
masa, 238
Masai kostümü, 249
masallar, 7, 37, 90, 91, 272-73
masklar, 16, 146, 147, 149, 270-71
masonlar; işaret ve araçlar, 261
Masonluk, 17, 73, 260-61, 286
masumiyet, 283
matematik sembolleri, 312
Mattsya, 39, 159
Mau Mau, 259
Maui, 31
Maya, 18, 19, 101, 129, 144, 301
maydanoz, 88
maytap, 31
Mecdeli Meryem, 108, 209
meditasyon, 340
Mehndi Günü, 127
Mekke, 180, 181, 232
Meksika;
Ölümler Günü, 114, 130, 131
tapınaklar, 29
melekler, 128, 188-89
memeliler, 52, 55
memento mori, 189
menekşe, 83
menekşe, 83
Menolo, 147
Menthe, 88
mercan, 47
Mercedes Benz, 317
merdiven, 214, 234, 237
Meretseger, 67
Merkür, 21
astrolojide, 201
mersin, 81
Meryem Yıldızı, 23
mesleki işaretler, 314-15
meşale, 131
meşe palamudu, 121
meşe, 94, 131

mevsimler, 14, 40, 41, 104
meyveler, 51, 98-99
mücevher motifleri olarak, 255
mezar bahçesi, 244
mezar taşları, 53, 116, 131
mezarlar; Maya, 129
Mezopotamya; bereket törenleri, 120
mezuniyet kepi, 250
mezuzah, 173
miknatis taşı, 47
mısır, 100
Mısır;
bereket törenleri, 120
Büyük Piramit, 233
hiyeroglifler, 123, 300, 304-05, 339
mimari, 87
mumyalama, 115, 129
ölçüm, 117
piramitler, 29
sakal, 108
semboller, 63
tanrılar, 17, 19, 23, 30, 32, 33, 41, 45, 47, 108, 116, 120, 138-39
tekne gömüsü, 243
tılsımlar, 195
yaradılış miti, 87
yılan, 67
mızrak, 224
Microsoft Windows, 317
Mictlantecuhltl, 145
Midas, 45
mide, 115
miğfer, 251
mihrap, 229
Mikail Başmelek, 128, 189
Mikmak, 147
milliyet, 214, 22-23
mimari, 226-31
dinsel, 228-29
dişil, 227
eril, 227
ikili sembolizm, 227
kutsal yerler, 232-33
yapılar; elemanlar, 234-35
Mimi, 151
Min, 120
minare, 180
Minerva, 141
Ming Hanedanı, 340
Minotaur, 77
miskinlik, 299
mistisizm, 341
mit, 341
Mithra, 24
Mixcoatl, 23
Mjolnir, 142
moai figürleri, 147
moka, 257
mon, 341
monarşi, 216, 341
monitor kertenkelesi, 64
Morpheus, 85
Morrigan, 142
Morse, 297, 309, 341
mudra, 164, 165, 339, 341
Muhammed Peygamber, 29, 136, 180, 232
mum, 129
mumyalama, 129, 146, 341
Munch Edward, 265
Musa, 29
mu-yu, 275
mücevher kutusu, Mısır, 304-05
mücevher, 215, 254-55
yas, 130
mühür yüzük, 254
mürrüsaflı, 89
müzik aletleri, 274-75
müzik, geleneksel, 222
müzik, notasyon, 279, 313

N

naga, 75
Nanabuş, 151
nane, 88
nanik, 335
Napolyon, 63
nar, 99, 121, 255
Narasimha, 159
Narcissus, 33, 82
Narnia hikayeleri, 10
nats, 148
Navajo, 29, 37, 302
nazar, 107, 116, 175, 194, 339
nedbeleme, 256
Nefertem, 87
nehirler, 33
Nenet, 155
Nepal; bayrağı, 328
Neptün (gezen), 21
astrolojide, 201
ağ, 225
Neptün (tanrı), 32, 141
nergis, 82
Nettesheim'lı Agrippa, 113
New Orleans; cenaze törenleri, 129
New York; Empire State Building, 227
Newspaper Rock, Utah, 233
Nike, 140
Nil; taşkını, 39
Ninurta, 79
Nirvana, 341
Noel ağacı, 94
Noh tiyatrosu; mask, 270
Norveç; arması, 222
Notus, 35
Nuh, 37
Gemisi, 38, 39
Nun, 32
Nut, 139
nümeroloji, 206-07, 294
gematria, 175



Obon, 131
oburluk, 299
ocak, 238
Odin boynuzu, 143
Odin, 77, 143
Oğlak, 200
ok ve yay, 224
OK, 335
okul üniforması, 253
Okyanusya; bayraklar, 328
Olimpiyat halkaları, 316
Olimpiyat Oyunları, 31, 45
olta iğnesi, 225
Olympos Dağı, 29
omurga, 114
On Emir, 29, 172
oniks, 43
opal, 43
opera; Çin, 269
orak-çekiç, 224
org, 275
organik tarım, 315
organlar, 115
Orion, 23
orkide, 83
Orleans Dükü Charles, 126
orman, 90-91
ormanların yok edilişi, 91
Orta Amerika, 340
Ortaçağ, 340
Ortodoks Kilisesi, 259, 341
Osiris, 23, 57, 107, 114, 138, 147



otlar, 88, 89
Oxfam, 316
Oxford; arması, 320
öfke, 299
ökseotu, 80, 126
öküzkurbağası, 65
ölçü birimi olarak el, 117
ölü yakma, 129
Ölümler Günü, 114, 130, 131
Ölüm Meleği, 105, 128, 339
ölüm, 105, 128-31, 282
temsili, 114
Ölümcül Günahlar, 298-99
Ölümsüzlerin Dağları, 29
öpücük, 334
ördek, 41, 58
Örtümcek Kadın, 144
Özgürlük Anıtı, 222

P

P'an Ku, 157
Pachacamac, 145
Paduang, 255
pagan tanrıları, 341
pagoda, 229
paketleme işaretleri, 311
Pallas Athene, 246-47
Pamuk Prenses, 273
pamuklu işaret, 315
Pan, 141
pandomim, 268
Papa; taç giyme, 221
papağan, 60
papatya, 84
para birimi sembolleri, 279, 312
para kesesi, 239
paravan, 239
parmaklar; hareketleri, 335-36
Parvati, 106, 158, 163
Paskalya Adası; moai heykelleri, 147
Paskalya yumurtası, 121
Paskalya, 40
patika çentikleri, 302
Paul Aziz, 177
Pazuzu, 194
Pech Merle, Fransa; mağara sanatı, 54
peçe, 251
Pegasus, 54, 76
Pele, 25
pelikan, 58
pencereler, 214, 234
pentagram, 22, 113, 287, 341
pentakl, 193
pergel, 261
peridot, 43
Persephone, 24, 41
peruklar, 251
Peter Aziz, 177
petroglif, 302, 341
Peugeot, 317
peygamber devesi, 73
Phaeton, 17
Phi, 148
phoenix, 17, 74, 79, 89, 211
pınarlar, 33
pırasa, 101
piktograf, 341
piktogram, 300-03, 309, 341
Pinokyo, 74, 107
piramit, 29, 130, 233, 261, 286
pirinç, 100
düğünlerde, 127
piskopos başlığı, 250
pişmiş topraktan asker, 217
pitagoras, 341
platin, 315

Plinius, 41
Pluto (gezegen), 21
astrolojide, 201
Pluto (tanrı), 21, 140
Polinezya maski, 271
polis miğferi, 251
porsukağacı, 94
portakal, 98, 241
Portala Sarayı, 227
Poseidon, 32, 69, 141
posta pulu, 222
prensesler, 217
prensler, 217
Priapos, 120, 122
Prometheus, 31
psikopomp, 341
psşik güçler, 341
ptah, 108, 116
Ptolemeus evreni, 341
Ptolemeus, 21
pukpuk, 155
punk, 258
purana, 39
pusula, 181, 243, 294



Qin Shi Huangdi, 217
Quetzalcoatli, 39
quitou, 76

R

Radha, 92, 93
Rafael Başmelek, 189
rahipler, 137, 282
Rahu, 17, 191
rakun, 52
Rama, 159
Ramazan, 181
Rangda, 270
Rastafaryanizm, 81
Ravana, 191
re, 45, 139
rehinci, 314
renk kodları, 283
renkler, 241, 278, 280-83
arma renkleri, 338
resim yazısı, 300-05
resim, bkz. sanat,
rezene, 88
Rhiannon (tanrıça), 142
ritüeller, 36
Robert de Boron, 208
Robin Hood, 223
roket, 122
Roma mitolojisi, 24, 30, 32, 40,
106, 140-41
Roma;
Kolosseum, 227
St.Peter Kilisesi, 233
Rönesans, 341
Rudra, 34, 157, 342
ruh karısı, 148
ruh yardımcıları, 155, 342
ruhlar, 137
rune davulu, 154
rune'lar, 197, 307, 342
Rusya; amblemi, 223
Rüya Zamani, 10, 67, 136, 152-53,
342
rüya; sanatta, 265, 266-67
rüyalar; sembolizm, 10-11
rüzgârlar, 35, 70-71
Ryujin, 34

S - Ş

saat, 239
saban, 225
saç tıraşı, 125
saç, 108
iörensel kesme, 125
sadaka çanağı, 167, 238
sadhu, 161, 342
Safa Dağı, 29
safir, 42
saflık, 281
Naiveu Mithys;
Vanitas resmi, 132
saflık, 281, 283
safran, 89
sagu, 100
sağır; işaret dili, 330
sakakuşu, 61
saksağan, 60
Samanyolu, 23, 151, 340
samsara, 342
Samson ile Dalila, 108
Samuray, 217, 342
sanat, 262-65
Avustralya Aborijin, 152-53
Budist, 164-65
Etiyopya, 107
İslam, 180-81
kaya, 233, 302
kediler, 57
sembolizm, 9-10
Taoist, 170
sandık, 238
sanılandırıcı, 51
sapkınlık, 339
saray, 219, 227
sarımsak, 89
sarı, 249
sarkaç, 196
sarkofaj, 342
sarmal, 285
sarmaşık, 81
satir, 106, 342
satranç, 216
Satürn (gezegen), 21
astrolojide, 201
Satürn (tanrı), 140, 141
savaş boyası, 256
savaş çılgınlıkları, 108
savaş, 280
sayılar, 278, 294-97
sistemleri, 297
sazan, 68
Sebastian Aziz, 177
seccade, 181
sedef, 47
Sedna, 32
Sefirot Ağacı, 97, 342
Sefirot, 174
Sekhmet, 30, 139
Sekiz Aşamalı Soylu Yol, 341
sekizgen, 289
sektant, 242
Selene, 19
seller, 14, 39
İncil'de, 37
selvi, 94, 129
semafor, 331, 342
Semai, 11
Semana Santa, 259
semazenler, 269, 285
sembal, 275
sembolik hareketler, 334, 335, 336,
337
semboller;
göçü, 7, 8
gündelik yaşamda, 9
modern, 11
rüyaların, 10, 11

sanat ve edebiyatta, 9, 10
tanımlar, 6
semese, 147
Sengen-Samba, 171
Sentor, 77, 247
Serafim, 189
serçe, 61
seren, 243
Seth, 139, 190
Sevgililer Günü, 126
sfenks, 76
Shakespeare William, 269
Shango, 34
Sheela na Gig, 121
Shou, 284, 342
sıçan, 53, 204
sıfır, 296
sırtlan, 52
Sicilya; bayrağı, 115
Siddhartha Prens, 87, 167, 263, 342
sihirli kare, 206, 340
Sihlik, 184-85
amblem, 185
beş K, 184
sikkeler, 129
kolye, 254
sıklamen, 83
silahlar, 115
silahlar, 215, 224-25
silindir şapka, 250
Simsiyahlar, 258
Simurg, 74
simya, 45, 47, 210-11, 287
Sina Dağı, 29
sinagog, 228
sincap, 53, 151
sinek kovucu, 218
sinek, 72
sinekkuşu, 60
sinus (yıldız), 23
Sioux, 45, 63, 250
sirenler, 77
sis, 35
sistemler, 278-79
sitar, 275
Sitwell; arması, 320
siyaset;
sanatta, 264
üyelik, 259
skarab, 72, 195
Sleipnir, 77, 143
Snyders Frans, 133
Sobek, 139
soğan, 101
Solomon Adası, 147
solucan, 73
Son Akşam Yemeği, 177, 209
Son Dört Şey, 299
sonbahar, 41
sonsuz düğüm, 115
Sophokles, 269
Sorbonne; arması, 321
soru, 335
Sosyalist Realizm, 264, 342
soyranı giysisi, 217
soyranı, 217
söğüt, 94
Spencer Stanley, 263
splendor Solis, 211
spor arabalar, 122
spor sembolleri, 312
spor; grup aidiyeti, 258
standartlara uygunluk, 315
Steller (mezar taşları), 106
Stoker Bram, 109
Stonehenge, 16, 215, 232
stupa, 229, 342
Styks Nehri, 33, 342
su kabağı, 99
su kaplumbağası, 65
su ruhu, 149
su terazisi, 260-61

su, 14, 15, 32, 33, 104, 211
sanatta, 10
suda yaşayan yaratıklar, 68-69
Sufizm, 342
Sukkoth, 173
Sumeru Dağı, 28
sunak basamakları, 237
sunu kabı, 218, 340
Surya, 17, 87
Susa-No-O, 171
Süleyman Kral, 22
Süleyman Mührü, 22, 210, 342
sümbül, 82
Sümerler; tanrıları, 23
sütmüklüböcek, 73
sünnet, 124, 125
sütpürge, 192, 238
sürme, 256
Sürrealizm, 342
sürüngeçler, 64-67
süt, 101
sütun, 234
sütunlar, 105
svastika, 7, 119, 142, 261, 289
Sydney Liman Köprüsü, 226
Sydney Üniversitesi; arması, 321
Şabat, 173
şafak, 16
Şah Cihan, 130
şahin, 59
şahmeran, 74
şakayık, 83
şaman başlığı, 154
şaman, 57, 137, 342
Şamanizm, 154-55
şapkalar, 250-51
şeftali ağacı, 95
şeftali, 98
şehvet, 299
şehvet, 338
şekiller, 278, 284-89
şenlik direği, 105
dansı, 268
şeytan çıkarma, 191
şeytan, 190-91
Şeytan, 190-91, 192
şimşek, 14, 34
Şinto, 81, 170, 171
Şiro-maku kimonosu, 127
Şiva, 34, 57, 67, 106, 108, 120,
158, 162-63, 342
şofar, 173
şövalyeler, 194, 217
şövalyelik verme, 225
Şükran Günü, 223

T

Tai Chi çemberi, 342
tabanca, 122, 225
tabla (çalı), 342
tabut, 129
Tac Mahal, 130
taç giyme, 220-21
taç mücevherleri, 221
taç, 218, 221
taht, 219
boş, 167
Tai Dağı, 232
Taipei, 227
takımyıldızlar, 15, 22
takvimler: Maya, 18
tala wipiki, 34
Tanrı;
adları, 174
eli, 116
tanrıça, 8-9
tanrıları, 14
ateş, 30, 31



ay, 19
 bereket, 120
 çocuk doğumu, 123
 çok başlı, 106
 çok kollu, 115
 dağlar, 29
 güneş, 17
 hava durumu, 34, 35, 36, 37
 inmiş, 147
 pagan, 341
 su, 32, 33
 toprak, 24
 yağmur, 341
 yeraltı, 338
 yıldız, 23
 Tanrının Gözü, 107
 tanrısalılık, 281
 Tantra, 67
 tao t'ieh, 8
 Taoizm, 29, 78, 170
 tapınaklar, 161
 Hindu, 229
 Şinto, 171
 yol kenarı, 148
 tapınaklar;
 Cao Dai, 228
 Çin, 229
 dağ biçimli, 29
 Hindu, 161, 229
 Meksika, 29
 Sih, 185
 tarçın, 89
 Tarot, 114, 198-99, 342
 taşınır merdiven, 9, 236-37, 261
 tatlı patates, 100
 tavan arası, 235
 Tavşan Brer, 151
 tavşan, 53, 204,
 ayağı, 195
 tavuk gözlemi, 196
 tavuk, 60
 tavus kuşu, 60, 121
 tüyleri, 107
 Tawaret, 123, 138
 Tayland;
 amblemi, 223
 dansçıları, 268
 tefilin, 173, 342
 tehlikeli madde işaretleri, 310, 339
 tek boynuzlu, 76
 tekne gömüsü, 129, 243
 tekneler, 242-43
 tektanrılı din, 341
 teleskop, 21, 242
 Tell Willhelm, 266
 tembellik, 299
 Tengu, 74, 107
 Teotihuacan, 233
 ter odası, 155
 Terazi, 200
 terimler sözlüğü, 338-43
 termit, 73
 teslim, 283
 Teslis Kalkanı, 285
 Teslis, 285, 343
 tespîh, 181, 241
 tetraktis, 175
 tevazu, 282
 Texcatlipoca, 57
 Thor, 34, 142
 çekici, 224
 Thoth, 139
 thyrsos, 122
 tulsım bilezikleri, 194
 tulsımlar, 116, 180, 194-95, 338
 tıp mesleği, 67, 314
 turnak muhafazası, 117
 turpan, 224
 Tiamat, 157
 ticaret yolları, 8
 ticari markalar, 316

Tilki Renard, 151
 tilki, 52
 timsah, 64
 timsah, 64
 tiyatro, 268, 69
 tjemem, 146
 Tlaloc Dağı, 29
 Tlaloc, 36
 Tokmak, 261
 tokoloşi, 191
 topaz, 42
 Toprak Ana, 24
 toprak, yeryüzü, 15, 24-25, 211
 cennetle ilişkisi, 22
 tanrıçaları, 24
 topuk taşı, 16
 Torah, 172
 totem direği, 150
 totemler, 150, 342
 törensel giyim; kraliyet, 218
 trafik ışıkları, 283
 trafik işaretleri, 310
 trigram, 343
 Trimurti, 343
 triratna, 119
 triskelion, 115
 triton, 77
 turban, 250
 turkuvaz, 43
 turna, 59
 Turukawa, 157
 Tutankhamon, 216
 tutku, 280
 tutulma; ay, 18
 tüplü dalış, 332
 tütsü, 89
 tütün, 81
 tüylü başlık, 250
 Tyr, 143

U - Ü

uçan ruh bwa, 149
 uçan tilki, 53
 udjat, 107, 343
 uğurböceği, 72
 uğurlu sembol, 165, 338
 ulusal semboller, 223
 deriler, 155
 Uluslararası Af Örgütü, 316
 uluslararası işaretler, 72-73
 undin, 149
 unutmama benî, 84
 Uranos (tanrı), 157
 Uranüs (gezegen), 21
 astrolojide, 201
 Urban VIII.Papa, 73
 uroborus, 211
 uşnişa, 343
 Utpaniştim, 39
 uyarı işaretleri, 279
 tehlikeli kimyasallar, 310, 339
 uyarıcılar, 51
 uyku; sanatta, 265
 üç kural, 260
 üç renkli, 279, 343
 üçgen, 286-87
 ülkeler;
 bayraklar, 115, 324-29
 sayıları, 222, 324
 sembolleri, 222-23
 üniformalar, 252-53
 üzüm, 99, 255

V

vaftiz, 125
 vahana, 343
 Valkyrie, 35
 Van Eyck Jan, 240-41
 Vanama, 159
 vanitas, 132-33, 343
 Varaha, 159
 Varanasi, 233
 varna, 343
 Vayu, 35
 vazgeçiş, 280
 veda, 343
 vedik tanrılar, 17, 30, 35
 Venedik maskesi, 271
 Venüs (gezegen), 21
 astrolojide, 201
 Venüs (tanrıça), 140
 doğuşu, 70, 71
 Venüs, Laussel, 24
 Venüs, Willendorf, 121
 Vermeer Johannes, 46
 Versailles Sarayı, 219
 Vestal Bakireleri, 265
 vever, 187, 343
 virvir, 336
 Victoria (tanrıça), 140
 Victoria Kraliçe, 130
 Vika, 192-93
 Vikingler; ejderler, 79
 Viracocha, 145
 Vişnu Anantasayana, 157, 159
 Vişnu, 67, 75, 87, 115, 117, 157,
 159, 163
 vitray, 228
 Vitruvius Adamı, 112-13
 Volkan selamı, 336
 Vulkan, 30
 vulva, 121
 Vücut bulma, 343

W

Wandijina ruhu, 153
 Washington George, 261
 Wat Phra Keo, 232
 William III. ve Mary, 216
 William Prens; arması, 323
 Wright Frank Lloyd, 226
 WWF, 316

X

X ışını resimleri, 153

Y

yabandomuzu, 55, 155, 204
 yabani tavşan, 41, 53
 Yaeyama dansçıları, 41
 yağmur ormanı, 91
 yağmur, 36
 Yahudilik, 172-75
 bayraklar, 173
 dua, 173
 düğün, 127
 gömme törenleri, 129
 Kabala, 97, 174
 melekler, 188
 semboller, 22
 sinagog, 228

yakalı kertenkele, 64
 Yakup'un Merdiveni, 236, 260
 yakut, 42
 yakuza, 257
 yalıçapkını, 58
 yama, 109
 yanardağlar, 25
 Yang sembolleri, 17, 29
 Yang, bkz. Yin ve Yang
 yangın söndürücüler, 283
 yantra, 291, 343
 yapılar, 214-15
 elemanları, 234-35
 yaradılış mitleri, 14, 16, 50, 87,
 156-57
 yarasa, 53
 yarı değerli taşlar, 42
 yarı tanrı, 342
 yas, 105, 128, 130-31, 282
 Yasa Çarkı, 165, 167, 169
 Yasak Şehir, 219
 Yaşam Ağacı, 96, 97, 173, 174, 343,
 Yaşam Çarkı, 168-69
 Yaxchilan tapınağı; hiyeroglifler, 301
 Yay, 200
 yaz gündönümü, 16
 yaz, 40
 yazı; resim, 300-05
 yelken direği, 243
 yelkenliler, 242
 yelpaze, 239
 Yengeç, 200
 yengeç, 68
 Yeni Gine;
 tören evi, 111
 maskı, 270
 Yeni Zelanda amblemleri, 59, 80,
 223
 yeniden Bedenlenme, 341
 yeniden doğuş, 280
 yeraltı tanrısı, 338
 yeşim, 42, 170, 255
 Yggdrasil, 96
 yıkama;
 ayak, 117
 el, 116
 yılan, 190
 yılan, 66, 67, 204
 çift başlı, 75
 gökkuşağı, 37
 yılanbalığı, 69
 Yılanlar ve Merdivenler, 67, 237
 yıldız, 261
 beş köşeli, 131
 mücevher, 255
 yıldızlar, 14, 15, 22-3, 288
 tanrıları, 23
 yılın en uzun günü, 16
 Yin ve Yang, 27, 104, 157, 170, 343
 doğada, 26, 27
 Yip Hong, 262
 yiyecekler, 100-01
 yoğurtotu, 123
 yonca, 80
 yonca; dört yapraklı, 80
 Yum Cimil, 144
 yumak, 238
 yumruk, 336
 yumurta, 101
 Yunanlılar;
 alfabe, 307
 mitoloji, 1, 17, 19, 24, 29, 32,
 35, 36, 40, 41, 45, 53, 57, 58, 69,
 77, 85, 107, 120, 140-41
 tiyatro maski, 271
 yunus, 68
 yusufluk, 72
 yuva, 214, 238-39
 Yuvarlak Masa Şövalyeleri, 208,
 209
 Yuvarlak Masa, 284
 yüksükotu, 81

yün işareti, 315
 yüzük, 254, 284
 yas, 130

Z

Zaafılar, 246-47
 Zaman Baba, 131
 zambak, 82
 Zambiya; arması, 320
 zar, 197
 zehirler, 51
 Zen, 244, 284, 343
 zencefil, 89
 Zephyrus, 35, 70-71
 Zerdüşlük, 31
 Zeus, 36, 58, 108, 140
 Zewditu Etiyopya İmparatoriçesi, 217
 zeytin, 95
 Zeytindağı, 29
 ziter, 275
 zodyak, 22, 200-01, 205
 haritası, 202-03
 Zohar, 174
 Zu, 79
 Zulu; evleri, 226
 zümürüt, 42



KADİM HİYEROGLİFLERDEN ZAMANE LOGOLARINA,
2000'DEN FAZLA İŞARET VE SİMGİNİN ANLAM VE
KÖKENLERİNİ KEŞFEDİP SIRLARINI ÇÖZEBİLİRSİNİZ.

AŞKIN KLASİK SİMGESİ NEDEN OKUN DELDİĞİ KALPTIR?
BEREKET SİMGELERİNİN TARİHTEN GELEN KÖKENLERİ
NEYE DAYANIR? TERAZİ NEDEN ADALET SEMBOLÜDÜR?

BU BÜYÜLEYİCİ VE ŞİK KİTAP

İMGELERİN ARDINDAKİ ANLAMI ARAŞTIRIYOR.



ALFA Basım Yayım Dağıtım Ltd.
Ticarethane Sokak No:53
34110 Cağaloğlu-İstanbul
Tel : +90 (212) 511 53 03
+90 (212) 513 87 51
Fax : +90 (212) 519 33 00
www.alfakitap.com
e-mail: info@alfakitap.com

